21/8.46

HÁSKÓLA-
BÓKASAFN

Univ. Bibl.
gaf H.O.S. 19[illegible]

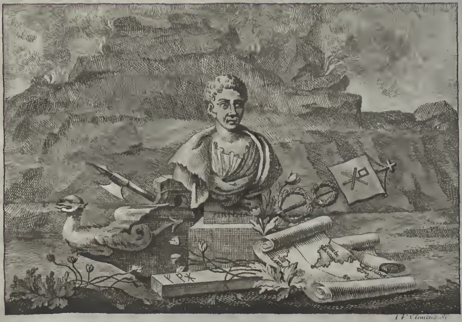
Amicorum optimo
Dno Carsten
Consiliario intimo
hunc librum
D.D.D
editor
G. Thiele
Hauniae d. 23 Junii 1785.

819.3
Her

HERVARARSAGA

OK

HEIDREKSKONGS.

SUMTIBUS P. F. DE SUHM.

HAFNIÆ, 1785.

TYPIS AUGUSTI FRIDERICI STEINII.

HERVARAR SAGA

OK

HEIDREKSKONGS.

HOC EST

HISTORIA HERVÖRÆ

ET

REGIS HEIDREKI,

QVAM

EX MANUSCRIPTIS LEGATI

ARNA-MAGNÆANI

VERSIONE LATINA, LECTIONIBUS VARIANTIBUS, INDICIBUS VOCABULORUM RARIORUM, NOMINUM PROPRIORUM ET RERUM

ILLUSTRAVIT

STEPHANUS BIÖRNONIS, Isl.

ADDITUS EST

BREVIS COMMENTARIUS

DE SITU GEOGRAPHICO REGIONUM, MARIUM, INSULARUM ET MONTIUM, IN HAC HISTORIA OCCURRENTIUM EX MENTE

ILLUSTRISSIMI ET DOCTISSIMI

DNI. CLAVIGERI PET. FRID. SUHM,

EX EJUS OPERIBUS TRANSCRIPTUS ET LATINE REDDITUS.

HÁSKÓLA-
BÓKASAFN

PRÆFATIO.

Hiſtoriam Hervörianam in ordinam redigere & variantes lectiones colligere aggrediens, exemplar nullum membraneum habui, nec Exemplaria chartacea, ex Archivo univerſitatis commodata, Autographa, unde fuerint transſcripta memorant, utrum ex membraneis, an ex chartaceis aliis hauſta ſint, ut hinc de antiqvitate & Authoritate exemplarium judicium nullum ferri potuerit. Primum horum in Folio, in legato Magnæano Num. 192, qvod littera A. notavi, completum ad finem usqve, ſectionem hiſtoriæ Hervorianæ ab Heidrekiana diſtingvit. Secundum etiam in Folio, in legato Magnæano No. 193, qvod littera B. deſignavi, Hervoræ ſectionem omittit, hiſtoriam autem Heidreki habet completam, qvam tamen Hervoræ hiſtoriam appellat. Tertium etiam in Folio, in legato No. 202, qvod littera C. ſignatum, Hervoræ hiſtoriam etiam omittit, Heidrekianam

habet

habet, ad caput ultimum exclusive & initium tantum ultimi capitis, hoc autem Exemplar ex membraneo qvodam exſcriptum vel certe cum eo collatum eſſe videtur, ex notulis qvibusdam hic illic in pagina ab ipſo Arna Magnæo adjectis. Qvintum Exemplar in Folio, ex legato Magnæano No. 203, littera D. notatum, Hervoræ ſectionem habet, qvam ab Heidreki Hiſtoria diſtingvit, completum ad finem usqve. Præter hæc in Folio, commodatum fuit ex legato Magnæano Exemplar in Qvarto chartaceum No. 355. littera F. notatum, qvod omiſſa Hervoræ ſectione, hiſtoriam Heidreki habet ad caput 16^{tum} incluſive. Alterum etiam in Qvarto, in legato Magnæano No. 359, qvod litera G. notavi, habet ſectionem Hervoræ, & Fragmentum hiſtoriæ Heidreki usqve ad caput 13^{tium} cujus pars qvarta circiter & ſeqventia deficiunt. Tertium in Qvarto chartaceum in legato No. 582, littera L. notatum, ſectionem Hervoræ ab Heidreki hiſtoria diſtingvit, completum ad initium usqve ultimi capitis. Præter hæc exemplaria ex Archivo univerſitatis ſuppeditavit Editor ipſe illuſtris Glaviger SUHM fragmentum hiſtoriæ Hervorianæ & Heidrekianæ, in Folio, transſcriptum ex membrana in legato Magnæano No. 544. in hoc exemplari ſectio Hervoræ lacunis aliqvot deficit, Heidreki etiam aliqvot locis deficiens ad capitis 15^{ti} carmen vel ænigma tertium extenditur, hoc autem exemplar littera H. notavi. Alterum exemplar etiam in Qvarto, idem illuſtris Editor ſuppeditavit, transſcriptum ex libro chartaceo legati Magnæani, No. 354. habet ſectionem Hervoræ, ſed totam hiſtoriam Heidreki appellat, fragmentum eſt hoc exemplar, cum priore fere convenit, niſi qvod lacunis non laboret, & ad eundem terminum extenditur, at hoc exemplar littera E. notatum. Tertium in Qvarto ſuppeditavit

illuſtris

illuſtris claviger qvod idem eſt cum exemplari littera L. ſupra notato. Qvartum ſubminſtravit exemplar impreſſum verelianum littera K. ſignatum, habet hoc exemplar textum mendoſum, maxime qvod ad orthographiam attinet, in carminibus qvædam parum antiqve ſapiunt, atqve adeo merito ſuſpecta ſunt, tanqvam a recentiore qvodam Iſlando ſint concinnata, qvacunqve demum de cauſa, dum liber edebatur; ineo tamen laudem meretur verelii Editio, qvod præ plerisqve cæteris completum habeat caput ultimum reſpectu genealogiarum oppido momentoſum. Deniqve illuſtris Editor ſub minis travit Exemplar in Qvarto transſcriptum ex faſciculo chartaceo legati Magnæani No. 345, habet hoc Exemplar multas ſententias, periodos & relationes, qvibus omnia cætera carent, qvod igitur ut completiſſimum fundamenti loco ponendum videbatur, ac litera M. notatum. Prolixam habet narrationem capite penultimo de bello fratrum Angantyris & Hlödi, qvâ cætera omnia carent, cujus tamen relationis Authoritas ſusſpecta haberi meretur, propter rationes ſuo loco dicendas; hoc tamen Exemplar potiſſimum ſecutus ſum; ſed ita caute, ut ſemper varianti appoſita littera M. ſignificatum ſit hoc Exemplar ſolum, hoc commatium, hanc periodum vel hanc relationem habere, vel etiam cætera omnia eadem carere. Exemplaria omnia accurate ſunt collata, & ſiqvod commatium, periodum vel relationem habet unum vel plura vel etiam omittunt, hoc per ſingulas litteras duplas, triplas, qvadruplas &c., poſt variantem indicatum eſt, ubi etiam in ſenſu exemplaria inter ſe conveniunt, ſed in verbis & loqvendi modis diſcrepant, ſi qvidem novum qvoddam vocabulum vel nova qvædam phraſis occurrat; etiam variante notavi. In capitibus numerandis & diſtingvendis Verelium fere ſecutus ſum,

cujus

cujus etiam textum cum cæteris contuli, ſed in poeticis pauca, qvod ſuſpectus ſit Verelius Iſlandum qvendam carminibus pangendis adhibuiſſe, nec ullas e Verelio in phraſes qvasdam & vocabula, notas attuli, qvæ qvidem ratione temporis, qvo ſcripſit Verelius bonæ fuerunt, in hac autem luce antiqvitatum qvæ hodie obtinet, momentoſæ non ſunt, loca omnia in carminibus difficiliora cum Domino Magnæo, qvi primus ſtipendianus eſt Arna Magnæani, contuli, qvi in hac parte litteraturæ antiqvæ prope ſolus regnat & ſupra cæteros plerosqve vel omnes eminet, qvi aliqvot etiam loca in iis depravata ſua peritia reſtituit. Nullum Exemplarium omnium, qvæ tradita mihi fuere, Regis Heidreki ſolutiones ænigmatum poetice exhibet, ſed omnia proſaice, unde conſultus etiam hac de re Dominus Magnæus dixit eſſe commodatum ſibi Exemplar ab illuſtri Ericio, qvod reſponſa omnia Regis Heidreki poetice exhiberet, ſvaſitqve ut inde carmina in cæteris exemplaribus deficientia transſcriberem, cui etiam conſilio obſeqvebar. Atqve collata ſunt inter ſe & cum cæteris exemplaria qvæ Dominus Magnæus ad manus habuit, nempe Ericianum, qvod litteris Er. Langebeckianum, qvod litteris Lang. & illuſtris Domini Suhm, qvod litera S. notatum. Libro jamtum impreſſo exemplar unum ex Bibliotheca Regia membraneum videre contigit, qvod paucos dies commodatum, qvantum perſpicere potui, cum Exemplari C. convenit. Cæterum lector benevolus & rei antiqvariæ peritus lapſus, ſi qvos commiſſos animadveretrit, ignoſcet.

Hervarar Saga.

HERVARAR SAGA. (a)

I. CAP.

Sva finſt ſkrifat i fornum bókum, at (b) Alfheimar voru kalladir nordr (c) i Gandvik, enn Ymisland fyrir ſunnann i milli Hálogalands; (d) enn ádr enn Tyrkiar ok Aſiæ menn komu i nordrlónd, bygdu nordrálfuna riſar ok halfriſar; giórdiſt þá mikid ſambland þiódanna, riſar feingu ſer kvenna ur (e) Mannheimum, enn ſumir giftu þángat dætur ſinar. Godmundur het (f) konungr i Jótunheimum, bær hanns het á Grund, enn heradit Glæſisvellir, (g) hann var blótmadr mikill, hann var ríkr madur (h) ok vitr, ok var ſva gamall ok allir hans menn, at þeir lifdu marga manns alldra, ok þvi (i) trudu heidnir menn, at i hanns riki (k) mundi Ódáins akr, ſa ſtadr er hverum manni ſva heil-

(a) Ita B. H. Hervarar þàttur hinn gamli A. D. G. I. i. e. vetus Hervóræ hiſtoriola. Saga af Heidreki Konungi og ættmónnum hanns M. C. i. e. Hiſtoria Regis Heidreki et ejus conſangvineorum. Her hefur upp Sógu Heidreks Konungs vitra E. H. i. e. hic incipit hiſtoria Regis Heidreki ſapientis.

(b) Iótunheimar A. B. E. G. H. I. K.

(c) Ita A. D. E. G. I., Finnmórk H. h. e. Finnmarkia.

(d) Commatium hoc omittunt E. H. &

HERVARAR SAGA.

CAP. I.

In libris antiqvis memoriæ proditum reperitur, terras versus boream in Gandvikia sitas, Alfheimos fuisse appellatas, sed versus austrum, Ymislandiam, has inter & Hálogiam; verum antequam Turcæ & Asiani in septentrionem demigraverunt, regiones boreales gigantes & semigigantes inhabitaverunt; tunc temporis magna fiebat mixtura gentium, gigantes e Mannheimo uxores duxere, at eo nonnulli filias elocavere. In Jötunheimis Godmundus Rex salutatus, cujus pagus Grundia, provincia Glæsisvellia appellabatur, fuit idololatriæ admodum deditus, vir potens & sapiens, is & omnes sui ad tantam senectutem pervenerunt, ut multis hominum aliorum ætatibus superstites forent, & pagani credebant in ejus regno esse agrum Udáensem (Sedem immortalitatis), locus ille omni homini eo venienti adeo saluber,

 ut

voci Hálogalandi immediate subjungunt: þar bygdu þa &c.

(*e*) Ymislandi E. H.

(*f*) Hófdingi A. D. G. I. K. h. e. princeps.

(*g*) Hoc commatium add t H.

(*h*) ok vitur E. H. K. i. e. Sapiens.

(*i*) Trua E. K. i. e. credunt.

(*k*) se E. H. cum in præsenti loqvatur, conjici posset, hæc exemplaria esse vetustissima, & ad ætatem rei gestæ qvam proxime accedere.

heilnæmr er þar kemr, at af hónum hverfur fott ok elli, ok má eingi deya; fva er fagt at eftir dauda Godmundar, blótudu menn hann ok kólludu God fitt. Godmundr konungur átti Son þann er (*l*) Hófundr het, hann var bædi forfpár ok fpakr at viti, hann var fettr (*m*) domari yfir óll þau lónd er hónum láu i nand, ok dæmdi alldri rángan dóm, eingi þordi ne þurfti hanns dóm at riufa. Madr het Arngrimr, hann var rifi ok hergbui, hann nam úr (*n*) Ymislandi Amu Ymis dottur, ok geck at eiga hana, fon þeirra var Hergrímr, er kalladr var hálftróll, (*o*) hann var ftundum med bergrifum, enn ftundum med mónnum, hann hafdi aflfem jótnar, hann var allfiólkunnugr ok berferkr mikill; hann nam úr jótun heimum Ögn Alfa fpreingi, ok geck at eiga hana, Grimr het fon þeirra, (*p*) hana hafdi fyrr Starkadr Áludreingr. Sá madr bió þá vid Álufoffa er Starkadr het (*q*) hann var kominn af þuffum, hann var þeim ok likr at afli ok edli, (*r*) hann hafdi átta hendr, (*s*) Storkvidr het fadir hanns, Ögn Alfafpreingi var feftarmey Starkads, enn Hergrimr tok hana fra hónum þá (*t*) Sarkadr var farinn nordur yfir Eliuvoga, enn er hann kom aptr, fkoradi hann á Hergrím til konunnar, ok þar med hólmgaungu, þeir borduft vid hinn (*u*) efíta fofs at Eidi, Starkadr hafdi átta hendur ok vo med fiórum fverdum i fenn, feck hann

par

(*l*) Hófudur. K.
(*m*) domandi A. D. E. H. K.
(*n*) mannaheimum. K.
(*o*) tria hæc commatia omittunt E. H. & voci Hálf róll immediate fubjungunt hann nam, &c.
(*p*) hoc commatium adjiciunt A. D. E. G. H. I. & immediate fubjungunt: fem þa bió, qvi tunc habitavit.
(*q*) hæc duo commatia omittunt E. H.
(*r*) hoc addunt A. D. G. E. H. I. K.
(*s*) Stórvirkur A. D. K. Starkadur G.
(*t*) antecedentiv tria commata omittunt E. H. illud huic pro pofitioni: hann

ut æger sanitati restituatur, senex repuerascat, nemini mori contingat. Relatum est, post mortem Godmundi homines eum coluisse & deum suum appellâsse. Erat Godmundo Regi filius nomine Höfundus, futurorum præsagus & sapienti ingenio, terrarum omnium vicinarum judex constitutus, judicium injustum nunqvam tulit, nemo sustinuit nec opus habuit, ejus decreta rescindere. Vir Arngrimus salutatus, gigas & monticola, Ámam filiam Ymis ex Ymislandia raptam duxit uxorem, horum filius Hergrimus semigigas vocatus, modo cum monticolis, modo cum hominibus cultioribus versabatur, fuit giganteo corporis robore, artium magicarum peritissimus & magnus Berserkus (Athleta furibundus) ex jötunheimis Ognam Alfaspreingiam (Alforum progeniem) raptam sibi adjunxit, horum filio Grimi nomen, hanc antea Starkadus Aludreingus uxorem habuerat, ea tempestate ad Alufossas (Ali cataractas) habitavit vir nomine Starkadus, ex gigantibus oriundus, his etiam robore naturaqve similis, octimanus, ejus patri erat Storkvidi nomen. Ogna Alfaspreingia Starkado desponsata fuerat, qvam Hergrimus raptam illi ademit, cum Starkadus in boream trans Elivogas erat profectus, sed domum reversus, Hergrimum ad duellum provocans mulierem poposcit, ad cataractam supremam juxta Eidum conflixerunt, Starkadus octimanus qvatuor gladiis simul ictus infligens superior evasit, Hergrimus occubuit, Ogna duellantes

 intuens

---

hafdi atta hendur h. e. octimanus erat, immediate subjungit: hann var farinnt nordur um Eliuvoga i. e. ille in boream per Elivogas profectus erat, tunc cætera desiderantur, inseqvente lacuna, qvam seqvitur: brott tekinn, enn er hann kom heim, þa drap hann Hergrim a hólmgaúngú, h. e. ablata, sed domum reversus, Hergrimum duello occidit. Exemp. H. subnectit: hann var farinn nordur úm Alupolla, tunc lacunam interjectam seqvitur: enn er hann kom heim &c. h. e. sed domum reversus &c.

(*u*) efra K. i. e. superiorem.

þar Sigr, enn Hergrimr fell; (*v*) Ögn ſá á holmgaungu þeirra, ok er Hergrimr var fallinn, lagdi Ögn ſik med ſverdi i gegnum ok villdi ecki giptaſt Starkadi, (*x*) Starkadr tok nu fe allt undir ſik, er Hergrimr hafdi átt ok hafdi med ſer ok ſon hanns Grim, óx hann upp med Starkadi. Grimr vard bædi mikill ok ſterkr er hónum ox alldr. Álfr het konungr er redi fyrir Álfheimum, Álfhilldr het dottír hanns, Álfheimar hetu á milli Gaut-Elfar ok Raum-Elfar; Eitt hauſt var giórt dyſablot mikid hiá Álfi konungi, ok geck Álfhilldr at blótum, hun var hverri konu fegri, ok allt folk i Álfheimum var frídara (*y*) at ſiá, enn annat folk þvi ſamtída, enn um nóttina er hun raud Hórgin, nam Starkadr Aludreingr Álfhilldi á brott ok hafdi hana heim med ſer, Álfr konungr het þá á Þor, at leita eptir Álfhilldi, enn ſidan drap Þor Starhad, (*z*) enn let Álfhilldi fara heim til födr ſins ok med henni Grim ſon Hergrims; ok þa er Grimr var tólf vetra for hann i hernat ok vard hinn meſti hermadr, ok feck hann Bauggerdar dottur Álfhilldar ok Starkads. Grimr feck ſer buſtad á Ey þeirri á Hálogalandl er Bolm heitir, ok var ſidan kalladr Ey Grimr Bolmr, (*a*) Son þeirra het Arngrimr Berſerkr er ſidan bió i Bolmi, ok var hinn ágiætaſti hermadr.

CAP.

(*v*) hoc etiam comma omittunt E. H. & priori ſtatim ſubnectunt: Ögn lagdi ſik med Sverdi, i. e. Ögna ſe gladio trajecit.

(*x*) Seqventia omnia omittunt E. H. & priori ſtatim ſubtexunt: eptir þat nam Starkadur Alfhillde dottur Alfs úr Alfsheimum, enn þor drap Starkad &c. i. e. poſtea Starkadus Alfhilldam filiam, regis Alfi ex Alfheimis rapuit, ſed Thor Starkadum interfecit &c.

intuens, Hergrimo profligato, gladio se trajecit nolens Starkado nubere, jam Starkadus pecunias omnes, qvas Hergrimus possederat, direptas abstulit & filium Grimum secum abduxit; is apud Starkadum educatus, factus ætatis adultæ, evasit magnæ staturæ, magniqve roboris. Rex Alfus nomine præfuit Alfheimis, ejus filiæ nomen erat Alfhildæ; tunc temporis tractus omnes inter Gaut-Elfam & Raum-Elfam siti Alfheimi dicebantur. Autumno qvodam apud Alfum Regem magnam Deabus sacrificium fiebat, cui peragendo præerat Alfhillda, fuit illa omni muliere adspectu pulchrior, & populus omnis Alfheimensis cætero omni coætaneo formosior, de nocte vero, dum Idola sangvine tingebat, Starkadus Aludreingus, Alfhilldam abreptam domum secum abduxit. Tum Rex Alfus Thorem invocavit, ut Alfhilldam perqvireret, verum postea Thor Starkadum interfecit, at effecit, ut Alfhillda domum ad patrem rediret, & una cum ipsa Grimus filius Hergrimi. Atqve Grimus natus annos duodecim, piraticam suscepit & summus bellator evasit, & Bauggerdam filiam Alfhilldæ Starkadiqve duxit uxorem; Grimus habitaculum sibi acqvisivit in insula Hálogiæ, qvæ Bolmus vocatur, & abinbe Ey Grimus Bolmius appellabatur, pirata præstantissimus. Horum filio nomen Arngrimus Berserkus, qvi postmodum in Bolmo habitavit.

CAP.

(y) at siá, h. e. adspectu addunt A. D. G. I. K.

(z) E.H. Þor drap Starkad, h. e. Thor Starkadum interfecit: immediate jungunt: for þa Alfhilldur til frænda finna, ok var Grimur med henni, þar til er hann (hæc qvatuor ultimæ particulæ in H. desunt interjecta lacuna) for i herrat i. e. tum Alfhilla ad propinqvos rediit, & Grimus cum ea fuit, donec piraticam susciperet.

(a) hoc commatium addunt cætera omnia exemplaria, qvo, qvasi parenthesi incluso, comma ultimum ad Grimum est referendum.

II. CAP.

(*b*) Þessu samtída komu austan Asiæmenn ok Tyrkiar ok bygdu nordurlond, Odinn het formadr þeirra, hann átti marga Syni, urdu þeir allir miklir menn ok (*c*) Sterkir. Eirn hanns Son het Sigurlami, hónum feck Odin þad Ríki, sem nu er kallad Gardaríki, giórdist hann þar Hófdingi mikill yfir þvi ríki, hann var manna fríдastr sinum; Sigurlami átti Heidi dottur Gilfa (*d*) konungs, þau áttu Son saman, sa het Svafurlami. Sigurlami fell i orustu er hann bardist vid jótun þiassa. Nu sem Svafurlami fretti fall fódr sins, tok hann undir sik ríki þat allt til forráda, sem fadir hanns hafdi átt, hann vard ríkr madr, þad barst at eirn tíma, at Svafurlami konungr reid á veidarskóg ok sókti hiórt eirn leingi ok nádi eigi at (*e*) ódrum degi fyrr enn at sólar falli; hann var þá ridinn sva lángt i skóginn, at hann visse valla hvat (*f*) af hónnm vard; (*g*) hann sá stein eirn mikinn um sólarsetur, ok þar hiá dverga tvo, hann vígdi þá utan steins med mála jarni, hann brá sverdi yfir þá, þeir bádu ser Fiórlausnar. Svafurlami spyr þá at nafni, annar nefndist (*h*) Dyrinn, enn annar Dvalinn; Svafurlami veit at þeir eru allra dverga hagastir, hann lagdi þá á þá. at þeir gióri hónum sverd, sem best kunni þeir, þar skulu hióllt

(*b*) Has qvatuor propositiones omittunt E. H. & sic incipiunt: Konungr het Sigurlami; þad er sagt hann hafi verit son Odins, hanns son het Svafurlami, hann tok Ríki eptir födur sinn, hann var h'nn meisti hermadur, ok eirn dag er kongr reid á veidar, ok hann var eirn sinna manna, hann sá stein mikinn: i.e. Rex nomine Sigurlamus, Othini filius fuisse dicitur, hujus filius Svafurlamus salutatus, patrem in Regno excepit, summus bellator, atqve die qvodam Rex venatum iens, & solus factus suorum, magnum lapidem vidit &c.

CAP. II.

Hoc *eodem tempore ex oriente venerunt Asiani & Turcæ ac in terris septentrionalibus sedes posuerunt, Dux eorum Othinus nomine multos habuit filios, hi omnes in viros magnos & robustos evaserunt, Erat uni filiorum ejus nomen Sigurlami, illi Othinus regnum tradidit, qvod hodie Gardarichia vocatur, cujus regni magnus ibi terrarum princeps evasit, fuit omnium hominum aspectu pulcherrimus; Sigurlamus Heidam filiam Gilfi Regis in matrimonio habuit, hi filium sustulerunt nomine Svafurlamum; Sigurlamus occubuit in pugna, qvam cum Thiasso gigante pugnavit. Svafurlamus vero patris occubitu cognito, totum qvod pater habuerat regnum administrandum accepit, ille vir potens evasit. Accidit aliqvando ut Svafurlamus rex eqvitans in sylvam venatum iret, & cervum diu perseqvens, prius non assequeretur qvam altero die occidente sole; tum eqvo vectus in sylvam tam longe penetraverat, ut vix sciret, ubi locorum existeret. Circa solis occasum lapidem magnum & juxta eum duos nanos cernens, calybe ab intoitu in lapidem arcuit, gladium super ipsos vibravit, illi vitæ incolumitatem petierunt. Svafurlamus eos de nomine interrogat, unus* Dyrini, *alter* Dvalini *sibi nomen esse dixit; sciens Svafurlamus, hos esse nanorum omnium artis fabrilis peritissimos, hanc conditionem (incolumitatis) iis imposuit, ut gladium, qvem possint optimum, sibi elaborent, cujus manubrium & capulus ex auro elaborata*

(*c*) Ríkr A. D. E. G. H. I. K. i. e. potentes.

(*d*) Konungs omittunt A. D. G. I. K.

(*e*) óllum A. K. i. e. toto.

(*f*) Hónum var A. D. G. I. i. e. qvæ via domum duceret.

(*g*) Berg nockud var á hægri hónd hónum, þá sá hann dverga tvo, hann brá sverdi vidur þá ok veiddi þá útan steins, K. h. e. a dextra ejus fuit petra qvædam, tum nanos duos videns adversus eos gladium intentavit & a foribus lapidis prohibuit.

(*h*) Durinn A. D. Dvalin G. I.

hióllt af gulli ok ſva medal kafli (2*i*), bùa ſkulu þeir umgiórd ok fetla af gulli, hann ſegir at ſverdit ſkal alldri bila ok alldri vid ridi taka, ok bita jafnt jarn ok ſteina ſem klædi, ok filgi ſigr i oruſtum ok einvígum, hver ſem bæri (2*k*) þetta voru fiorlauſnir þeirra, þeſſu jata þeir, enn kongr ridr heim (2*l*) á ſtefnudegi kom Svafurlami til Steinſins (2*m*) voru þa dvergarnir uti, feingu dvergar honum ſverd ſitt ok var þad hid fridaſta: enn er Dvalinn ſtod i ſteindirunum þa mælti hann: Sverd þitt Svafurlami verdi mannsbani i hvert ſinn er brugdit er, ok med þvi ſverdi ſeu unnin þriu nídings verk hin meſtu, þad verdi ok þinn bani, þá hió Svafurlami tíl dvergſins (2*n*) hlupu þeir i ſteininn, (2*o*) hóggit kom ok i ſteininn ok fal bada eggteinana i ſteininum (2*p*) þvi at dirnar lukuſt aptur (2*q*). Svafurlami atti þetta ſverd ok kalladi Tyrfing, bar hann þad i Öruſtum og Einvígum (2*r*) ok hafdi jafnann ſigr, hann feldi jótun þiaſſà i einvígi (2*s*) ſinn fódurbana (2*t*) enn tok dottur hanns, þá er Fridur het ok atti

---

(2*i*) Hæc duo commatia omittunt E. H.

(2*k*) Hanc propoſitionem eadem etiam omittunt ſed addunt duas inſeqventes: þeſſu jata þeir, enn kongr ridr heim.

(2*l*) á Stefnudegi komu þeir K. i. e. illi die defintio venerunt.

(2*m*) Hoc commatium addunt etiam E. H.

(2*n*) Hoc ordine paulo completiore rem narrant E. H.

(2*o*) Hoc etiam commatium adjiciunt E.H.

(2*p*) Et hanc ultimam propoſitionem addunt, ſed ipſum M. habet: ok fal báda eggteinana i ſteinenum; enn dvergurinn hliop inn i ſteininn.

(2*q*) Hic hiſtoriam incipiunt B. C. F. hoc modo: Sigurlami het konungr, hann red fyrir Gardaríki, hanns dottir var Eyfura er allra meya var fríduſt, þeſſi konungr hafdi eignaſt Sverd þad af dvergum er Tyrfingur het ok allra Sverda var bitraſt, ok hvert ſinn er þvi var brugdit, þa lyſti af ſva ſem af ſolargeiſla, alldri matti hafa hann ſva berann, at ecki yrdi manns bani, ok med vórmu blodi ſkyldi han ſlídra jafnan. Enn ecki var þat kvikt, hverki menn ne kvikindi er lifa mætti til annars dags er ſár feck af hónum, hvert var meira edr minna,

rata ſint, vaginam & balteum ex auro conficiant, reqvirit ne qvod reqviſitum hunc enſem unqvam ſit defecturum, ne qva unqvam rubigine capiatur, ferrum lapidesqve pariter ac veſtimenta penetret, & qvicunqve geſtet, ipſum in prœliis & duellis victoria comitetur. His conditionibus ipſos vitam redimere oportebat, affirmant illi ſe præſtaturos, at rex domum eqvo vehitur. Die definito Svafurlamus ad lapidem venit, tum nani foris verſantes gladium ei ſuum tradidere, qvi exſtitit pulcherrimus. Stans autem in foribus lapidis Dvalinus dixit: enſis tuus Svafurlame qvalibet vice vibratus, hominem occidat, eodem tria opera ſumme infamia patrentur, temetipſum etiam interficiat. Tum Svafurlamus nano enſe ictum intentavit, illi lapidem curſim intrarunt, ictus etiam in lapidem incidit, ut acies ambæ lapide reconderentur, nam fores claudebantur. Svafurlamus hunc enſem poſſidens Tyrfingum appellavit, in prœliis duellisqve geſtavit, & victoriam ſemper reportavit; Thiaſſum gigantem monomachia proſtravit, qvi patrem ejus occiderat, ac filiam ejus nomine Fridam rapuit & dein

alldri hafdi hann brugdiſt i hòggi edr ſtadár numit fyrr enn hann kom i jórd, ok ſa madur er haun bar i oruſtu mundi ſigur ſá ef hónum var vegit, þetta Sverd er frægt i óllum fornſógum: h. e. Rex nomine Sigurlamus Gardarikiæ regnavit, ejus filia erat Eyfura fœminarum omnium ſpecioſiſſima, hic Rex a nanis acceperat enſem, nomine Tyrfingum, gladiorum omnium acutiſſimum, & ſemper, dum vibrabatur, radios luminis qvaſi ſolares emittebat, nunqvam ita poterat denudari, qvin hominem occideret, tepidoqve ſangvine reſperſus omni vice vaginæ immitteretur, nihil autem viventium, nec homo nec animal exſtitit, qvod in diem ſecundum vitam retineret, ſiqvidem eidem eodem vnlnus ſive majus ſive minus inflictum fuiſſet; nunqvam ictum fefellerat vel ſubſtiterat, prius qvam in ſolum penetraret, atqve homo qvicunqve ipſum in prœlio geſtaret, ſi ipſo pugnaret, ſuperior evaderet; hic gladius in omni antiqva hiſtoria clarus exſiſtit.

(2r) Hanc propoſitionem addunt E. H.

(2s) Fódurbana ſinn, hoc cætera omnia exemplaria omittunt.

(2t) Hoc commatium etiam omittunt E. H. & habent: hann átti dottur er Eyfura het, h.e. filiam habuit Eyfuram nomine.

atti hana ſídan, þau attu dottur er (2*u*) Eyvora het kvenna vænſt ok vitruſt.

III. CAP.

(2*v*) Nu er þar til at taka at Arngrimr Berſerkr er í víking ok redi þá fyrir lidi miklu, hann heriadi á ríki Svafurlama ok atti vid hann oruſtu og hóggva vidſkipti (2*x*) Arngrimur hafdi aftaks Skióld mikinn ſettann ſtornm járnſlám Svafurlami hió i Skiólldin ok ſneiddi hann nidur i gegnum ok nam ſverdit i jórdu ſtad, þá ſveifladi Arngrimr ſverdinu á hónd Svafurlama, ſva aftok, tok Arngrimr þa Tyrfing (2*y*) ok hió til Svafurlama ok klauf hann at endilaungu, ſídan tok Arngrimr þar her fáng mikit ok Eyvoru dottur Svafurlama ok hafdi brott med ſer. Arngrimr fór þa heim i Bolm ok giórdi brudkaup til Eyvarar (2*z*). Þau attu tólf ſyni

(2*u*) Eyvor habent G. H. Eyfura A. D. I.

(2*v*) Hanc hiſtoriam aliter narrant B.C.F. & I. in hiſtoria Heidriki, qvam a hiſtoriola Hervoræ diſtingvit, hoc modo: madr het Arngrimur, hann var víkingr ágiætr, hann ſokti auſtr i Gardaríki ok dvaldiſt um hríd med Sigurlami konungi, ok giórdiſt forſtiori fyrir lidi hanns, bædi lands at gæta ok þegna (bædi utan lands ok innan ok ſva þegna hanns B. F.) þvi at konungr var gamall mióg ok ſva drotning. Arngrimur giórdiſt nu ſva mikill hófdingi, at konungr gipti hónum dottur ſína ok ſetti hann meſtan mann í ríkinu ok gaf hónum þá ſverdit Tyrfing. Konungr ſettiſt þá um kyrt ok er ecki frá hónum ſagt meira. Arngrimur fór med konu ſína Eyfuru nordr til ættleifar ſinnar ok nam ſtadar i Ey þeirri, er Bolmur heitir. h. e. vir nomine Arngrimus pirata præclarus, verſus ortum in Gandarikiam contendit, & aliqvandiu cum rege Siguvlamo commoratus dux exercitus ejus evaſit ad regnum & cives armis tutandos (cum in patria tum in terris exteris atqve civium) erant enim Rex & Regina admodum ætate provecti; jam Arngrimus in tantum primatem evaſit, ut Rex ei filiam elocaret, & ſummæ dignitatis virum in regno

uxorem duxit, illi filiam procrearunt, cui Eyvora nomen, fœminarum ſpecioſiſſimam & ſapientiſſimam.

CAP. III.

Jam inde exordiendum, ubi Arngrimus Berſerkus piraticam faiens magnis tum copiis præfuit, ille regno Svafurlami inferens arma, cum eo prælium conſeruit, & ictus ei intulit; habuit Arngrimus ſcutum magnum excellens, ferreis laminis ingentibus affixis inſtructum, Svafurlamus ſcuto ictum infligens partem qvandam ei ad extremitatem usqve abſcidit & gladius in ſolum penetrans ſubſtitit, Arngrimus enſem in manum Svafurlami ſic vibravit, ut abſcinderetur, tunc Arngrimus Tyrfingum ſumſit, & Svafurlamum ictu appetens juxta longitudinem ſidit; deiude Arngrimus magnam ibi prædam & Eyvoram filiam Svafurlami cepit & ſecum asportavit, tum Arngrimus penates in Bolmio repetivit, & Eyvoram nuptiis celebratis ſibi adjunxit, illi

 filios

---

conſtitueret, tum etiam enſe Tyrfingo illum donaret. Tunc ſe qvieti dedit Rex, nec de ipſo plura narrantur; Arngrimus cum uxore verſus boream ad majorum latifundia profectus in inſula, qvæ Bolmus dicitur, ſubſtitit. Arngrimur var þá í víking i auſtur veg um Biarmaland, E. H. h. e. tunc Arngrimus in ortu per Biarmiam piraticam fecit.

(2x) Hac periodo de ſcuto Arngrimi, cætera omnia exemplaria carent, & antecedenti immediate ſubjungunt: hió Svafurlami hlut af ſkyldi Arngrims, h. e. Svafurlamus partem ſcuti Arngrimi abſcidit. Tok af Skialldar ſpordinn E. H. i. e. ima ſcuti extremitas abſcindebatur.

(2y) Ok vó med ok felldi Svafurlama A. D. G. I. K. h. e. & eo pugnans Svafurlamum proſtravit. Ok hió med hónum konunginn Fyrſt ok ſídan marga adra E. H. i. e. eo primum Regi, deinde multis aliis ictus infligens, eos occidit.

(2z) Ultimo commati, qvod ſupra varianti (2v) continetur: ok nam ſladar í Ey þeirri, er Bolmur heitir, immediate ſubjungunt B. C. F. item I. G. in his tono Heidreti & conſangvineorum: þau áttu tolf ſonu &c. h. e. illi filios duodecim procrearunt.

fyni, (3*a*) Angantyr var elftr, annar Hervardur, (3*b*) þridie Semingr, fiórdi Hiórvardr, (3*c*) fimti Brani, fiótti (3*d*) Brámi, fióundi (3*e*) Barri, áttundi (3*f*) Reitner, niundu (3*g*) Tiundr, tíundi Bui, ellefti ok tólfti Haddingar tveir. Ok unnu þeir bádir (3*h*) verk eins hinna (3*i*) þviat þeir voru tvíburar ok yngftir, Angantyr vann tveggia verk, hann var hófdi hærri enn (3*k*) þeir hinir adrir. Allir voru þeir miklir berferkir, fóru þeir i hernat þegar á unga alldri, ok heriudu vída um lónd ok fundu einga fina jafningia til afls ok árædis, giórduft þeir af þvi nafnfrægir miók ok figur fælir, eigi voru þeir fleiri famann á fkipi, enn þeir tólf brædr, hófdu þeir þó oft fleiri fkip i hernadi. (3*l*) Fadir þeirra hafdi tekit i hernadi þau ágiætuftu vopn, þar er hann hafdi barift. Eignadift Angantyr Tyrfing; (3*m*) Hervardr, Hrotta, Semingr Miftiltein (3*n*) þann fokti þráinn fidan i haug hanns. Allir hófdu þeir ágiæt holm fverd. Þad var fidvenia þeirra, er þeir voru med finum mónnum einum, er þeir fundu at berferks gángr fór at þeim, at þeir geingu á land upp ok brutuft vid ftóra fteina edr fkóga, þvi þeim hafdi þat at voda ordit, at þeir hófdu drepit menn fina, (3*o*) ok hrodit fkip fin, þá berferks gángr fór at þeim, (3*p*) alldri komu þeir þar til oruftu at eigi hefdu þeir Sigr, af þeffu geingu af þeim ftórar

(3*a*) Enn ellfti ok enn ágiætafti het Angantyr, Hiórvardur, Hervardur, Hrani ok Haddingar tveir, ey er nefndir fleiri, B. C. F. item A. G. I. in hiftoria Heidreki & confangvineorum, h. e. fed horum natu maximus & præftantiffimus falutabatur Angantyr, Hiórvardus, Hervardus, Hranus, & Haddingi duo, plures nominati non funt.

(3*b*) Þridie Hiórvardur, fiordi Semingr. h. e. tertius Hiórvardus, qvartus Semingus, habent cætera omnia exemplaria.

(3*c*) Rani, E. H. Hrani, A. D. G. I. K.

(3*d*) Brani, K. Grani, H.

(3*e*) Bori A. D. G.

(3*f*) Reifner A. D. G. E. H. I.

(3*g*) Tindr, A. D. G. E. H. I. Tiundur, K.

filios duodecim procrearunt, horum Angantyr natu maximus, secundus Hervardus, tertius Semingus, qvartus Hiórvardus, qvintus Branus, sextus Brammus, septimus Barrus, octavus Reitner, nonus Tiundus, decimus Buus, undecimus & duodecimus duo Haddingi. Hi ambo unius cæterorum operi conficiendo pares erant, nam fuere gemini natuqve minimi, Angantyr duorum operi absolvendo par existebat, proceritate corporis cæteros capite excedebat, omnes magni Berserki fuere; mox ætate admodum juvenili expeditionem militarem suscepere, & late per terras piraticam facientes, robore audaciaqve sibi comparandos nullos invenere, unde famigeratissimi & victoriosi evasere, plures fratribus duodecim in una navi non erant, tamen sæpe numero plures naves in expeditione habebant. Pater eorum militiæ, ubi pugnaverat arma præstantissima ceperat, Agantyr Tirfingum, Hervardus Hrottum, Semingus Mistilteinem, adeptus est, qvem postea Thrainus ex ejus tumulo abstulit, omnes ad pugnandum enses eximios habebant, consvetudo illis erat, qvando cum suis solis versabantur, cum furore giganteo se captum iri sentirent, in continentem exscendendi & cum saxis ingentibus vel sylvis commovendis confligendi, hoc enim damni ipsis acciderat, ut suos occiderent, navesqve desolarent, dum furore Berserkico caperentur, nunqvam ullibi terrarum ad prœlium conserendum sunt aggressi, qvin superiores evaderent, hinc etiam

(3*h*) Einns mans verk A. D. G. K. h. e. opus unius hominis.

(3*i*) Hoc commatium addunt E. H.

(3*k*) Enn adrir A. i. e. qvam cæteri. Enn adrir menn E. G. i. e. qvam cæteri homines qvicunqve.

(3*l*) Carent hac periodo cætera omnia exemplaria. (3*m*) Hiórvadur G. K.

(3*n*) Hoc etiam commatio cætera omnia carent.

(3*o*) Ok hrodit skip sín i. e. suis omnibus prostratis naves suas desolavevant, hoc addunt cætera omnia exemplaria.

(3*p*) Tota hac periodo ad finem capitis carent E. G. H. I. K. & commatio huic: hrodit skip sín, immediate subjungunt: Storar sógur geingu þá frá þeim h. e. momentosæ tum historiæ de ipsis referebantur, cui addunt E. H. ok

ſtórar ſógur, eingi konungr var ſá, at eigi gæfi þeim, þat er þeir villdu hafa, helldr enn lída yfir gáng þeírra, lída ſva fram timar, at þeir voru í hernadi á ſumrum, en á vetrum ſátu þeir heima i Bolm med fódr ſínum.

IV. CAP.

Þat var til tídinda eirn jola aftan i Bolmei, at menn ſkyldu heit ſtreingia at Bragar (3 *q*) fullu (3 *r*) ſem ſidur er til, þa ſtreingdu heit Arngrims ſynir; (3*s*) Hiórvardr ſtreingdi þat heit: at hann ſkylldi eiga þa mey er Ingibiorg heitir dottur (3 *t*) Yngva Svia konungs at Uppſólum, ſem fræg var um óll lónd (3 *u*) at fegurd ok at giórfi, (3*v*) edr falla at ódrum koſti, enn aunga konu ella, (3 *x*) eigi er ſagt af fleirum heit ſtreingingum þeirra, þad ſama vor gióra þeir brædr (3*y*) tólf ſaman ferd ſína til Uppſala, ok ganga fyrir konungs bord (3 *z*) ſat dottir hanns hiá hónum, ok ſagdi Hiórvadr konungi heit ſtreinging ſina ok eyrindi; enn allir hliddu er inni voru, Hiórvadr bidr konung at ſegia ſer ſkiótt, hvert eyrindi hann ſkal þangat eiga. (4 *a*) Konungr huxar þetta mál ok veit hverſu miklir þeir brædr eru fyrir ſer, ok af ágiætu Kyni komnir

ok mikil frægd, i. e. & magna claritudo. Exemplaria A. B. C. G. F. I. in hiſtoria Heidreki ita habent, & nominum recenſioni ſtatim ſubtexunt: allir voru þeir berſerkir ſva ſterkir ok miklir kapprr, at alldri villdu þeir fleiri fara i hernat enn tólf, ok voru þeir alldri ſva i oruſtu at eigi hefdu þeir ſigr, af þeſſi urdu þeir agiætir um óll lónd, ok engi konungr var ſá, er eigi gæfi þeim þater þeir villdu. i. e. omnes tam validi erant Berſerki & tanti Athletæ, ut nunqvam plures duodecim expeditionem militarem ſuſcipere vellent, nec unqvam pugnarunt, qvin victoriam reportarent, ex his per omnes terras clari evaſere, & nullus extitit Rex, qvi non, qvæ expetebant, ipſis cederet.

(3*q*) Fylli habet M.

(3*r*) Sem ſidr er til hoc addunt A. B. C. D. G. h. e. ut conſvetudo obtinet, locutio in præſenti innuere videtur hiſtoriam tum ſcriptam eſſe, cum etiam num talis ſpondendi conſvetudo obtine-

etiam de ipsis res magnæ narrabantur. Nullus exstitit Rex, qvin qvæ poscebant, potius ipsis concederet, qvam ut ipsorum grassationes pateretur, jam temporis aliqvantum effluxit, qvo æstate militiæ vacabant, at hyeme in Bolmo apud patrem considebant

CAP. IV.

Vespera qvadam jolensi id novæ rei accidit in Bolmo, ut ad poculum Bragi spondendum esset, sicuti consvetudo obtinet; filii Arngrimi tum spoponderunt, Hiórvardus virginem nomine Ingiborgam filiam Yngvi Regis Svioniæ, in omnibus terris pulchritudine dotibusqve celebrem uxorem ducturum se spopondit, aut alioqvin occubiturum, sed alias nullam sibi adjuncturum; plures eorum sponsiones memoriæ proditæ non sunt. Eodem vere fratres una duodecim iter Upsalas faciunt, & intrantes pro mensa Regis se sistunt, apud illum filia sedebat; tum Hiórvardus Regi suam sponsionem & negotium exposuit, cujus gratia venisset, at omnes, qvi intus erant, auscultabant, rogat regem Hiórvardus cito declarare, qvinam sui cum ipso negotii futurus sit exitus. Hanc rem meditabatur Rex, gnarus, qvam sint hi fratres factis magnifici, & a præclara stirpe oriundi.

Erant

bat, qvod tamen vix credi potest, var til: habent E. H. I. K. h. e. obtinuit.

(3s) Angantyr E.H. qvæ lectio tamen falsa.

(3t) Yngiallds, h. e. Ingialldi habent A. B. C. D. F, & eadem nomen virginis omittunt, utrumqve nomen & Regis & virginis omittit G. Þa mey er fegurst var ok vitrust á danska tungu E. H. h. e. virginam pulcherrimam & ingeniosissimam omnium lingva danica loqventium.

(3u) At virtur leik fegurd ok allri vitsku K. h. e. sapientia pulchritudine omniqve peritia.

(3v) Eda falla at ódrum hosti i. e. aut alioqvin se profligatum iri, hoc addunt E. H.

(3x) Hoc commatium etiam addunt eadem E. H., qvo cætera omnia carent.

(3y) Tólf saman h. e. una duodecim adjiciunt cætera.

(3z) Þar sem hann sat i hásæti sinu, hoc addit K., i. e. ubi in solio sedebat.

(4a) Totam hanc periodum omittunt E. H.

komnir, (4*b*) ſva voru med Inga kongi þeir kappar ok varnár-menn, Hiálmar hinn hugfulli ok Oddur hinn vídfórli er kalladur var Örvar Oddur, ok er Hiálmar heirdi hvad berſerkirnir ſógdu, þá ſtígr hann fram fyrir bordit, ok mælti til kongs: minniſt þer herra, hverſu mikinn ſóma ek hefi ydr veitt, ſídan ek kom i land þetta, (4*c*) ok hverſu margar oruſtur ek átta, at vinna Ríki undir ydr, (4*d*) þar ek hefi aukit ydar ríki til helminga, ok haldit her landvórn, þar med borit á ydr vald hina beſtu gripi úr hernadi, (4*e*) ok i mórgum háſka fyrir ydur verit, ok her á ofan látit ydr heimila mina þionuſtu (4*f*) nu bidr ek ydr, at þer veitit mer til ſamdar, ok gefit mer dottur ydar, er minn hugr hefir jafnan á leikit, ok er þat maklegra, at þer veitit mer þeſſa bón, helldr enn berſerkinum, ſem illt eitt hefir giórt, bædi i ydar ríki ok margra annara konunga. Nu huxar konungr hálfu meira, ok þikir þetta mikit vanda mál, (4*g*) er þeſſir tveir Hófdingiar keppa ſva mikit um dottur hanns; konungr ſvarar á þeſſa leid: hveritveggi ſa er ſva mihill madr ok velborinn, at hverigum víll hann ſinia mægda, ok bidr hána kióſa hvern hun vill eiga. Hun ſvarar at þat er jafnt, ef fadir hennar vill gipta hana, þa vile hun þann eiga er henni er kunnigr at godu; enn eigi hinn, er hun hafi ſógur einar af, ok allar illar, ſem frá Arn-

(4*b*) Totam hanc periodum addit K., qva cætera omnia carent, & priori: *ok af ágiætu kyni komnir*, mox jungunt: i því bili ſtígr fram yfir bordit &c.

(4*c*) Hoc commatium addunt A. E. C. D., ok hvad mórg ár ek hefi átt at vinna ríkit undir ydr K. i. e. qvot annos oportuit me bella gerendo regnum tibi ſubjicere.

(4*d*) Totam hanc periodum usqve ad (4*e*) omittunt omnia cætera.

(4*e*) Hoc commatium adjiciunt E. H. ok hverſu mikin ſóma ek átti ydr at vinna ok undir ydr ríkid, I. G. i. e. atqve Regnum tibi ſubjiciendo me qvantam decus parare tibi oportuit.

Erant etiam tunc cum Ingo Rege athletæ regniqve duces Hiálmar animoſus & Oddus late peregrinatus, & Hiálmar audiens, qvæ Berſerki dicebant, ante menſem ſe ſiſtit, & ad Regem, memor, dixit, eſto Princeps, qvantum decus tibi pepererim, poſtqvam in hanc terram adveni, & qvot pugnas ad regnum tibi ſubjiciendum pugnaverim; cum regnum tuum tutatus ad dimidiam usqve partem ejus fines protulerim, ad hæc res pretioſiſſimas expeditione captas tibi poſſidendas attulerim, in multiplici diſcrimine tui cauſâ verſatus, atqve præterea meum omne miniſterium tibi appropriaverim, jam itaqve vos rogo, ut honore me afficientes filiam veſtram mihi elocetis, cujus nuptias petere identidem animo agitavi, & profecto magis de te merui, qvam ille Berſerkus, ut hanc petitionem honoris gratia potius mihi conferas, qvam illi, qvi mala tantum, tum in veſtro, tum in multorum Regum aliorum regno patravit. Jam Rex duplo intenſius hæc animo volvens, magnum negotium ſibi faceſſitum videt, duobus hisce primatibus filiæ ſuæ nuptias tantopere certatim petentibus, Rex hunc in modum reſpondet: horum uterqve tantus eſt vir, tamqve ſplendidis natalibus ortus, ut neutri affinitatem abnuere velit; rogatqve filiam eligere, cui locari velit; ſi pater ſuus, reſpondet illa, ſe viro nuptum dare velit, evidens eſſe, malle ſe homini elocari, qvi rebus eximiis ſibi perſpectus ſit, qvam alteri per relatio-

C 2 *nes,*

(4f) Ok fyrir mina þiónuſtu bid ek at þer gefit mer dottur ydar, þikiſt ek ok maklegri þeſſa bón at þiggia, enn berſerkir þeſſir er hverium manni gióru illt E. H. h. e. & pro meo miniſterio rogo te filiam tuam mihi nuptum dare, & petitione hac impetranda me digniorem arbitror hisce Berſerkis, qvi hominis qvosvis malis afficiunt.

(4g) Hverſu þeſſu ſkal ſvara, ſva at minſt vandrædi mætti af ſtanda, ok ſvarar um ſidir: þat vil ek at Ingibiórg kióſi ſer ſiálf mann E. H. i. e. qvomodo his reſpondendum eſſet, ut qvam minima difficultas hinc oriretur atqve tandem reſpondet: velim ipſa Ingiborga maritum ſibi eligat &c.

Arngrims ſonum (4*h*) ok er Hiórvardr heirir ord hennar, baud hann Hiálmari holmgáungu ſudr i Samſey, ok bad hann vera hvers manns níding, ef hann geingur fyrri at eiga fruna, enn þetta einvigi væri reint; enn Hiálmar kvedur ſik ecki dvelia (4*i*) var nu ákvedin med þeím holmſtefnu tími, foru nu Arngrimsſynir heim ok ſógdu fódr ſínum ſitt eyrindi ok einvígi; Arngrimr ſvarar: alldri hef ek fyrr enn nu ottaſt um ydar ferd, (4*k*) því at hvergi veit ek Hiálmars maka vera at hreiſti ok hardfeingi, filgir hónum ok eirn ſa kappi er hónum geingr næſt til afls ok árædis; letta þeir nu ſva ſínu táli, (4*l*) enn nu voru þeir heima um veturinn, ok um vorit biugguſt þeir heiman, (4 m) ok er þeir ſkyldu fara til hólmgaungu, leidir fadir þeirra þa ut, ok mælir vel fyrir þeim, ok kvad þeim i þórf koma god vopn, eptir þat foru þeir leid ſína.

V. CAP.

(4*n*) Jarl ſá red fyrir Aldeiguborg er Biartmar het, (4*o*) hann var ríkr míók ok mikill bardaga madr, hann var mikill vin Arngrimsſóna ok hófdu þeir þar fridland jafnan; (4*p*) hann átti dottur eina barna, er (4*q*) Svafa het, hun var ſkórungur mikill ok

(4*h*) Hoc commatium omittunt omnia cætera, item habent E. H. Angantyr mælti (in hac enim hiſtoria, hæc duo exemplaria pro Hiórvardur habent Angantyr) ekki vil ek hippaſt ordum vid þik, því ek ſe at þá elſkar Hiálmar; enn þu Hiálmar kom ſudr &c. - - ef þu kemur ei at midiu ſumri at ári. i. e. nolo dixit Angantyr verbis tecum litigare, video enim te Hiálmarem amare, tu vero Hiálmar veini verſus auſtrum &c. - - niſi æſtate media anni ſeqventis eo veneris.

(4*i*) Hoc commatio cætera carent.

(4*k*) Tota hac periodo usqve ad (4l) cætera omnia exemplaria carent.

nes, easqve omnes malas tantum noto, qvales existunt filii Arngrimi, audiens ejus verba Hiórvardus, Hiálmarem versus austrum in Samum insulam ad duellum provocavit, optavitqve, ut omni homini neqvam infamis haberetur, si prius virginem duceret uxorem, qvam hoc duellum tentatum esset; sed negat Hiálmar se qvicqvam moraturum, jam tempus duellandi est definitum, jam filii Arngrimi domum reduces, exitum negotii duellumqve patri exposuerunt, nunqvam prius, respondet Arngrimus, qvam nunc vestræ expeditioni timui, qvia nullibi terrarum existere scio Hiálmari comparem fortitudine & strenuitate, comitatur etiam illum Athleta corporis & animi robore solus ei secundus, jam his dictis colloqvium abrumpunt. Hyeme vero domi commorati, vere domo proficisci parabant, atqve ad duellandum abituros iter ingredientes proseqvebatur pater, & fausta omnia ipsis apprecatus, jam eximia arma utilitati illis fore asserebat, deinde iter perseqvebantur.

CAP. V.

Comes nomine Biartmar Aldeiguburgo præfuit, vir potens & magnus bellator, fuit ille filiorum Arngrimi intimus amicus ubi semper securitatem habebant, liberorum unicam habuit filiam, nomine Svafam, fuit illa magna virago & jam ætatis adultæ, nomine

(4*l*) Hæc duo commatia addunt E. H.

(4*m*) Totam hanc periodum ad finem capitis addit solum K.

(4*n*) Totam hanc periodum ad *fridland jafnan*, omittunt cætera nisi K.

(4*o*) Ok þo hann bæri ey hærra tignar nafn, þá var hann ey oríkari enn margir kongar K. i. e. & licet titulum dignitatis altiorem non gereret, tamen multis Regibus potentia haud inferior erat. Biarmar pro Biartmar scribunt A. B. C. D. G. F. I.

(4*p*) Hoc commatium addit K. qvibus cætera omnia carent.

(4*q*) Svava habent A. C. Svana scribunt D. G. I.

ok nu roſkin, þar áttu Arngrimsſynir fór um, (4*r*) nu fara þeir brædr þegar á fund Biartmars Jarls, ok giórir hann moti þeim veitſlu mikla, at þeirri veitſlu bad Angantyr dóttur jarls, (4*s*) ok var þat audſókt, var þegar auklnn veitſlan, ok druckit brullaup þeirra, (4*t*) ſtód hófid i hálfann mánud, ok at þeirri veitſlu eru leidd i eina reckiu Angantyr ok Svafa dóttir Biartmars jarls, enn er veitſluna þverrar, byria Arngrims ſynir ferd ſína til Samseyar, (4*u*) ok þá ſíduſtu nótt ádr þeir fóru, dreimdi Angantyr draum, ok ſagdi jarli. Mer þotti, ſegir hann, ver brædr ſtaddir i Samſey ok fundum þar fugla marga, ok drápum þá alla, ſídan þotti mer ver ſnua annan veg á eyna, flugu á móti oſs ernir tveir, ok þóttiſt ek eiga vid annann hórd vid ſkipti, ſettuſt vid nidr bádir ádr enn linti, (4*v*) ok vorum til einkis færir, enn annar Örninn atti vid brædr mína (4x) ellefu, ok þótti mer hann óllum efri verda. Jarl ſvarar: ſoddan draum þarf ey at ráda, er þer þar ſynt fall (4*y*) nockurra manna, (4*z*) ok ætla ek ſtappi nærri ydr brædrum, þeir kvaduſt þvi ey kvída mundu; jarlin mælti: allir fara þá feigdin kallar, ok liktaſt ſídan tal med þeim. (5*a*) At endudu þeſſu hófi ſnua þeir brædr heim, enn Svafa ſat eptir med jarli, buaſt þeir nu til holmſtefnunnar, leidir fadir þeirra þá til Skips, (5*b*) ok gaf þeim god herctlædi, ok gaf þá Sverdit Tyrfing Angantyr, hygg ek ſagdi hann,

(4*r*) Nu ſnua þeir brædr þángat, ok er Biartmar ſpyr til ferda þeirra, giórir hann þegar veitſlu i móti þeim. K. h. e. jam fratres eo iter convertunt, & Biartmar itineris eorum rumore ad ſe perlato, mox venientibus parat convivium.

(4*s*) His duobus commatiis cætera carent.

(4*t*) Totam hanc periodum usqve ad (4u) addit K.

(4*u*) Hoc commatium adjiciunt E. H.

(4*v*) Hoc commatium addunt E. H.

(4*x*) Numerum fratrum XI. adjiciunt omnia cætera.

erat filiis Arngrimi isthac iter persequendum, jam fratres confestim Biartmarem comitem conveniunt, qvibus adventantibus magnum parat convivium; inter hoc convivium petiit Angantyr a comite filiam sibi elocare, id qvod faciliter impetravit, e vestigio convivium auctum est, ac eorum nuptiæ celebratæ, qvarum celebratio mensem dimidium duravit, atqve hoc durante convivio Angantyr & Svafa filia comitis in thorum eundem sunt perducti, sed convivio peracto filii Arngrimi iter ad insulam Samum ingrediuntur, & ultima nocte anteqvam abiverunt, Angantyri somnium oblatum est, qvod comiti exposuit. Videbam dicit, per qvietem nos fratres in Samo constitutos multas ibi aves invenire & omnes occidere, deinde obviam nobis, in aliam partem insulæ conversis, duos aqvilas volare vidi, & me cum altero acriter canfligere, anteqvam alter alterum occidendo pugnam absolverat, nos ambo consedimus, & ad qvicqvam amplius agendum vires nos deficiebant. Alter aqvila cum fratribus undecim decertare & superior omnibus evadere videbatur. Hoc somnium, comes reponit, (utpote planissimum) nulla indiget conjectatione, qvo hominum qvorundam occubitus tibi fuit ostensus, atqve vos fratres rem hanc propius attingere credo; negabant illi fore, ut hoc timerent, omnes, comes inqviebat, tum excedunt, cum instanti morte vocantur, his dictis colloqvium abrumpunt. Finito hoc convivió, fratres domum redeunt, at Svafa cum comite remansit. Jam ad duellandi congressum se parant, pater eos ad navem proseqvebatur, & arma eximia illis dedit, & ense Tyrfingo Angantyrem donavit, credo,

(4y) Ríkra manna B. C. F. E. H. K. i. e. hominum potentium.

(4z) His qvatuor commatiis carent omnia cætera.

(5a) Hæc omnia omittunt E. H. K. & *falli ríka manna* immediate subjungunt: sídan foru þeir brædr brott ok komu til Samseyar, h. e. deinde fratres abierunt & in Samum devenerunt.

(5b) Hoc commatio carent A. B. C. D. F. G. I. & ejus loco habent hoc seqvens, ok gaf þá sverdit Tyrfing Angantyr.

hann: ydr muni þórf (5*c*) gódra herkædá (5*d*) þá þer berieſt vid þá fræknuſtu fullhuga, ſidan ſkilia þeir ok bidr hann þá vel fara. (5*e*) ſigla þeir nu uns þeir koma til Samseyar, ok toku hófn í (5*f*) Munar vogi, ok er þeir brædr komu upp á eyna, kom á þá berſerksgángr, brutuſt þeir þá vid ſkoginn at vanda ſínum, enn frá Hiálmari er þat at ſegia, at hann lenti ſkipum ſínum hinu meiginn Samseyar i hófn þeirri er una vogr heitir, hafdi hann tvo ſkip, ok hetu badir Aſkar ok hundrat manns á hveriu ſkipi hinna vóſkuſtu dreingia. (5*g*) Þeir brædr ſiá nu ſkipinn ok þottuſt vita at Hiálmar mundi eiga ok Oddr hinn vídfórli, er kalladr var Örvar - Oddr, brugdu þá Arngrimsſynir ſverdum ok bitu i ſkialdar rendur, (5*h*) ok grenjudu mióg, ſneru þeir nu til ſkipanna, ok geingu ſex útá hvern Aſkinn, (5*i*) ſló þegar i h[illegible]laga mikinn. Enn þar voru ſva gódir dreingir fyrir, at allir toku vopn ſín ok einginn flydi úr ſínu rúmi, edr mælti ædru ord, Berſerkirnir geingu med ódru bordi fram, enn ódru aptr, ok drápu hvert manns barn, (5*k*) ſídann geingu þeir á land greniandi: (5*l*) þá mælti Hiórdardr, elliglóp ſtrídá nu á Arngrim fódr vorn, er hann ſagdi oſs, at þeir Hiálmar ok Oddr væru hinir hrauſtuſtu kappar, enn nu ſá ek eingan duga ódrum

farmar

(5*c*) Vopna A. B. C. D. F. I. vokna G. i. e. armorum.

(5*d*) Hoc commatium omittunt omnia cætera.

(5*e*) Totam hanc periodum usqve ad (5*g*) omittunt omnia cætera niſi K.

(5*f*) Unar vogi habent B. C. F.

(5*g*) K. rem paulo aliter narrat hoc modo: Arngrims ſynir fóru þá til Samseyar, ok þegar þeir komu þar, fundu þeir at Berſerks gángr mundi á þá koma, geingu þeir þá á land ſem þeir voru vanir ok brutuſt vid ſkoginn - - - ſem Arngrimsſynir voru uppkomnir á eyna, ſáu þeir ſkip þeirra Hiálmars, ok kiendu, var þá ok berſerks gángr á þeim ſem ódaſt- h. e. Filii Arngrimi in Samum iter fecerunt, qvo venientes ſenſerunt, ſe furore berſerkiko captum iri, tum in continentem exſcenderunt,

credo, dixit, vobis bonis armis opus fore, cum pugnaturi ſitis cum ſtrenuiſſimis & animoſiſſimis Athletis, illis dein ſe relinqventibus vale dicit. Jam ventis vela dant, donec ad Samum venientes in Munarvogo portum intrarunt, atqve fratres in inſulam ingreſſi, furore berſerkico capti, more ſolito cum ſylva conflixerunt. Verum de Hiálmare eſt referre, ipſum alteri inſulæ Sami lateri naves appuliſſe, in portu, qvi Unarvogus appellatur, ille duas naves habuit, qvæ Aſkæ ambæ dicebantur, & in utraqve centum ſtrenuiſſimos armatos. Jam fratres naves cernentes, ſcire videbantur Hialmaris & Oddi Vidförli (late-peregrinati) eas eſſe, qvi Örvar-Oddus, (Oddus ſagittæ vel ſagittarius) appellabatur. tunc filii Arngrimi gladios vibrantes & ſcutorum margines mordentes vehementer ulularunt jam ad naves converſi ſex in Aſkum utrumvis conſcenderunt. Magnum protinus coeptum eſt prælium, aderant autem ibidem adeo ſtrenui milites, ut omnes arma ſumerent, & e ſtatione ſua fugeret nemo, vel unum verbum timide loqveretur. Berſerki juxta unum navis marginem procedentes, juxta alterum recedentes, omnes ad unum occiderunt; deinde ululantes in continentem ſunt ingreſſi. Tum Hiórvardus: jam, dixit, Arngrimum patrem noſtrum ſenectus errare fecit, cum Hiálmarem Oddumqve Athletas fortiſſimos eſſe diceret, jam vero horum neminem cæteris validiorem

---

& ſicuti ſveverunt, cum ſylva conflixerunt. i. e. Filii Arngrimi in inſulam ingreſſi Hiálmaris & ſuorum naves viderunt & agnoverunt, tunc etiam furore ſummo berſerkico agitabantur.

(5*h*) Hoc commatium *ok greniudu mióg* addit K.

(5*i*) Hoc commatium proxime ſeqvens addit etiam K.

(5*k*) Ok geingu ſídan á land upp, þa hvarf af þeim berſerksgángurinn K. h. e. atqve deinde in continentem ſunt ingreſſi, tum furor eorum berſerkicus evanuit.

(5*l*) Tota hac periodo uſqve ad (5*m*).

framar. Angantyr ſvarar: ſökunſt eigi um þat, þótt ver eigi fyndum vora maka, má ok ſke at þeir Oddr ok Hiálmar ſeu enn, nu ecki daudir. (5*m*) Nu er at ſegia fra þeim Hiálmari ok Oddi at þeir höfdu geingit upp á eyna, at vita ef Berſerkirnir voru komnir, ok er þeir komu fram úr ſkoginum, þá geingu Arngrimsſynir á land af ſkipum þeirra, med blódugum vopnum ok brugdnum ſverdum, var þá af þeim Berſerksgángurinn, ok þá voru þeir mátt minni (5*n*) þeſs á milli, ſem eptir nockurs kyns ſottir. Oddr kvad:

(5*o*) Þá var ótti
einu ſinni,
er þeir greniandi
gingu af Öſkum,
(5*p*) ok emiandi
á ey ſtigu;
tyrar lauſir voru
ok tolf ſaman

Hiálmar mælti: þat ſer þu at fallnir eru menn ockrir ok ſyniſt mer líkaſt, at ver munum allir hiá Odni giſta i Valhöllu i kveld; þat eitt ædru ord mælti Hiálmar. Oddr mælti (5*q*) eigi hefir ek ſlíka fiandr litid, ok mundi þat mitt rád, at vid flydum undann á ſkóg, munum vid ecki megna tveir, at beriaſt vid þá tólf, er drepit hafá tólf hina fræknuſtu menn i Svia velldi. Þá mælti Hiálmar: flyum vid alldri undan óvinum ockrum, þolum heldur

vopn

(5*m*) Cætera omnia carent.

(5*n*) Mátt minni, enn þeſſá milli B. C. F. i. e. minorum virium qvam per cætera intervalla, (qvibus ſcilicet nullo furore agebantur).

(5*o*) Mikill var mer ótti K. h. e. magnus me timor invaſit, mer ótta habet F.

vem existere vidi. Non est, reponit Angantyr, qvod ea de re invicem conqveramur, licet pares nobis non invenerimus, & fortassis Hiálmar & Oddus nondum excesserunt. Jam de Hialmáre Oddoqve referendum est, eos ad insulæ superiora ambulasse, sciscitatum, an Berserki advenissent, atqve ipsis e sylva prodeuntibus, filii Arngrimi de navibus ipsorum, armis cruentatis & gladiis vibratis, in continentem ingrediebantur, tum furor eorum Berserkicus evanuerat, & per hæc intervalla minorum exstitere virium, perinde ac si ex morbo qvodam convaluissent. Oddus hoc carmen cecinit:

Tum una vice
mihi formido incutiebatur,
cum illi rugientes
ex Askis exscenderunt,
& ululantes
in insulam sunt ingressi;
non loricati
una duodecim,

vides, dixit Hiálmar, nostros omnes occubuisse, & vero simillimum videtur, nos omnes vesperi in Valhalla apud Othinum hospitio exceptum iri. Hoc unum verbum protulit Hiálmar, ut timoris indicium. Non ego, Oddus inqviebat, tantos hostes unqvam vidi, & ego qvidem consilium caperem, in sylvam ab illis aufugiendi, nos enim duo pares non erimus certamini cum illis duodecim, qvi duodecim viros Svioniæ strenuissimos occiderunt. Tum Hiálmar, ne, dixit, unqvam nostros

(5p) His duabus strophis carent omnia cætera. Tyrlaufir voru ok tveir faman, A. D. G. I. i. e. non loricati una duo, qvæ lectio vitiosa videtur. Tyrarlaufir ok voru tólf faman M.

(5q) Hoc commatio cætera omnia carent.

vopn þeirra, ok fara vil ek at beriaſt vid Berſerkina. (5r) Oddr ſvarár: eigi mun ek giſta Odinn i kvelld, ok munu þeſſir allir daudir ádr en kvölld kemr, enn vid tveir lifa; at þetta væri (5s) mæli þeirra, ſanna víſur þeſſar er Hiálmar kvad:

Fara halir hrauſtir
af herſkipum,
tólf menn ſaman
(5t) tyrir lauſir,
vid munum i aptan
Odinn giſta
(5u) tveir fullhugar;
enn þeir tólf lifa.

Oddr ſvarar:

Þvi mun ek ordi
andſvar veita
þeir munu i aptan
Odinn giſta
tólf Berſerkir
enn vid tveir lifa

(5v) Nu mælti Oddr: tveir eru koſtir fyrir höndum, at flya i ſkoginn, eda bída ok veria hendur vorar, þá kvad Hiálmar:

Flyum ver alldri
fyrir heriandum
ockrum, þó nockud
odælir þiki.

Ber-

(5r) Hoc Oddi reſponſum habent pro continuatione reſponſi Hiálmaris præcedentis B. C. F.: qvæ tamen lectio vitioſa.

(5s) Vidurmæli A. B. C. D. F. i. e. colloqvium.

hostes fugiamus, ipsorum potius arma sustineamus, atque ad confligendum cum Berserkis ego sum iturus. Non ego, reponit Oddus, hac vespera apud Othinum excipiar hospitio, & antequam vesperascet, hi omnes fatis concedent, at nos duo superstites erimus. Illos secum hæc esse locutos, probant hæc carmina, quæ Hiálmar cecinit:

Exscendunt viri strenui
ex navibus bellicis,
una duodecim
levi armatura;
nos vesperi apud
Othinum hospitio excipiemur
duo animosi,
at illi duodecim in vivis erunt.

Oddus reponit:

Huic tuo sermoni
hoc ego responsum dabo:
illos hac vespera
Othinus excipiet hospitio
duodecim Berserkos
at nos duo superstites erimus.

jam dixit Oddus: duæ conditiones offeruntur, in sylvam aufugere vel exspectare seque tueri. tunc Hiálmar hoc carmen fecit:

Ne nos unqvam
terga demus illis
qvi in nos arma ferunt
licet aliqvantum atroces videantur.

 Jam

(5t) Tyrarlausir B. F., Tyralausir A. C. D. G. I., Tyrargiarnir K.

(5u) Tveir Berserkir. K.

(5v) Totam hanc periodum una cum subjecto carmine

Berserkirnir sóktu nu á móti þeim med brugdnum sverdum, voru alblodugir, ok einn var höfdi hærri enn adrir. (5 *x*) þeir Hiálmar siá at Angantyr hefir Tyrfing i hendinni, þvi at lysti af hónum sem sólar geisla. Hiálmar mælti: hvert villtu helldr eiga vid Angantyr einn edr brædr hanns ellefu?' Oddr mælti: ek vil beriast vid Angantyr, (5 *y*) hann mun gefa stór hógg med Tyrfingi, enn ek trui betr skirtu minni, enn bryniu þinni til hlífdar. (5 *z*) (Oddr hafdi feingit silki skirtu þá á Irlandí, er alldri festi vopn á) Hiálmar mælti: hvar komum vid þar til orustu, at þu geingir fram fyrir mik, villtu þvi beriast vid Angantyr, at þer þikir þat meira þrekvirki? nu er ek höfuds madr þessarar hólmgaungu, (6 *a*) ok þar med konungborinn til ríkis, á ek því at ráda fyrir ockr, het ek ódru konungs dottur i Svíþiod, enn lata þik edr annann gánga i þetta einvíg fyr mik, ok skal ek beriast vid Angantyr. (6 *b*) Oddr kvat hann kiósa þat er vergegndi; vard þo sva at vera sem Hiálmar villdi, brá hann þá sverdinu ok geck fram á moti Angantyr, vísadi þá hvarr ódrum til Valhallar. (6 *c*) Angantyr mælti: þat vil ek segir hann, ef nockr vor kemst á burt hedan, þá skal einginn annann ræna at vopnum, ok vil ek hafa Tyrfing i haug med mer, þótt ek deyi, sva skal Oddr hafa skirtu sína, enn Hiálmar hervopn, ok sva vid skilia, at þeir skulu verpa haug eptir hina, er lifa. (6 *d*) Sídan gánga þeir Hiálmar ok Angantyr saman, ok beriast med hinum mesta ákafa,

var

---

usqve ad (5*x*) addit K. cætera carent.

(5*y*) Hoc commatio caret. K.

(5*z*) Hoc qvod parenthesi includitur, addit solum K., cætera non habent.

(6*a*) Hoc uno commatio cætera omnia carent.

(6*b*) His duobus commatiis cætera omnia carent.

(6*c*) Tota hac periodo usqve ad (6*d*) carent omnia cætera.

(6*d*) Snuast þeir moti Hiálmar ok Angantyr ok taka skamt (láta skamt B. C. F.) stórra hóggra á milli A. D.

Jam Berserki ipsis obviam ibant, enses intentantes; toti sangvine respersi, & horum unus supra cæteros capite eminebat. Hiálmar & Oddus Angantyrem Tyrfingum manu tenere vident, nam radios lucis qvasi solares emittebat. Utrum mavis, ait Hiálmar, cum Angantyre solo, an cum fratribus ejus undecim confligere? Ego, dixit Oddus, cum Angantyre pugnabo, ille Tyrfingo magnos ictus infliget, at ad defensionem corporis indusio meo, qvam loricæ tuæ magis confido, (Oddus in Hybernia indusium (Thoracem) sericum acceperat, qvod omnis ferri aciem semper elusit); ubi terrarum, Hiálmar inqviebat, eo ad prœliandum venimus, qvo mihi in periculis subeundis palmam præriperes? Ideo cum Angantyre vis decertare, qvod majus facinus esse arbitraris; hujus autem monomachiæ dux ego sum, & præterea regio sangvine prognatus, jura habeo regnandi, nostris itaqve rebus, ego præesse debeo: aliud filiæ regis domi in Svionia pollicitus sum, qvam sinere te vel alium pro me hic ad duellandum cum hoste congredi. ego igitur cum Angantyre decertabo. dixit Oddus eum eligere, qvod exitum pejorem esset habiturum, rem tamen ita, ut Hiálmar voluit, manere fuit necesse. Tunc Hiálmar gladium vibrans Angantyri obviam processit, alter alterum in Valhallam ire jussit. Tum Angantyr, velim, ait, siqvis nostrum hinc evadet, neminem alteros armis spoliare, &, ut moriar, Tyrfingum mecum tumulo inferri volo, ita Oddus suum indusium, & Hiálmar arma sua retinebit, & qvi superstites erunt, cæteros defunctos tumulo illatos relinqvent. Deinde Hiálmar & Angantyr congressi summo ardore

---

G. I. i. e. Hiálmar & Angantyr sibi obviam eunt, & magnorum ictuum brevissima faciunt intervalla. Exemplar K. ita: Hiálmar geck þá fram, enn Angantyr hónum a móti ok heyia þeir sitt einvíg med stórum hóggum ok hermannlegri sokn ok einngin mundi sied hafa sterkari sókn, enn þeir hófsdu. i. e. tunc Hiálmar prodeunti Angantyri obviam ibat, qvi magnis ictibus & strenue dimicando secum duellant, neqvis unqvam vehementius, qvam ab illis, certatum viderit.

var þar hverugum um fókn edr vörn at frya, hiuggu þeir bædi hart ok tídt, var þvi likaſt, ſem logandi bál, er ſtálin mættuſt, gáir nu hverigr annars, enn höggva ſem tídaſt, enn landit ſkalf, ſem á þrædi leki af ſameign þeirra, börduſt þeir ſva leingi, þar til hlífar þeirra tóku at höggvaſt, veitti þá hvarr ödrum ſtór ſár ok mörg: hefir Oddr ſva ſagt tídum, at alldri mundi ſiáſt hermannlegri ſókn, edr fegri vopn, enn i þvi einvígi; ok þat er frægt vída i ſögum, at fáir munu frægri fundiſt hafa edr dreingiligar bariſt. Ok er þeir Oddr hófdu leingi her á horft, geingu þeir i annan ſtád ok biugguſt til bardaga. *(6e)* Oddr mælti til Berſerkianna: þer munut vilia hafa hermanna ſid, enn eigi þræla, ok ſkal einn ydar beriaſt vid mik um ſinn enn eigi fleiri, ſva framt ſem ydr bilar eigi hugr, *(6f)* hann kalladi á Berſerkina ok kvad:

Einn ſkal vid einn eiga
nema um ſie deigr
hvatra dreingia
edr hugr bili.

Þeir játa. *(6g)* þá geck fram Hiörvardr, enn Oddr ſneri hönum i móti, hafdi Oddr ſva gott ſverd, at þat beit ſva vel ſtál ſem klædi,

6e) Tota iſta relatione inde a *(6d)* & huc usqve carent omnia cætera & breviſſime narrant, ſicuti ſupra in variante *(6d)* habetur.

(6f) Hoc Oddi carmen addunt omnia cætera exceptis E. H. in ſtropham ſecundam inſerui particulam um, ut lex metri qvoad vocales ſibi conſtaret: einn ſkal vid einn, oruſtu heyia K. i. e. unus cum uno pugnabit.

(6g) Totam hanc hiſtoriam conflictus Oddi cum Berſerkis usqve ad *(6b)* longe brevius & ſimplicius cætera exemplaria narrant hoc modo: þá geck fram Hiörvardr ok áttuſt þeir Oddr vid hart vopna ſkipti, enn ſilki ſkirta Odds var ſva god ok trauſt, at ecki feſti vopn á, enn hann hafdi ſverd ſva gott, at ſva beit bryniur ſem klædi; ok fá högg hafdi hann veitt Hiórvardi, ádr hann fiell daudr, þá geck til Her-

ardore confligunt, nec erat, qvod alteri ad alterum oppugnandum vel se tuendum stimulus admoveretur, crebros & vehementes ictus sib inferebant, chalybes dum inter se collidebant, flammam incendio simillimam emittebant; jam neuter ad aliud attendit, qvam ictus creberrimos infligere; solum vero eorum conflictu contremuit, perinde ac si filio suspensum oscillaret. diu hoc modo secum decertabant, donec ipsis loricæ dissecari occiperent, tum alter alteri multa magnaqve intulit vulnera. Sæpenumero asseruit Oddus, nunqvam visum iri vehementius pugnatum vel arma pulchriora qvam in isto duello, atqve in multis historiis celebratum est, paucos celebriores repertos esse vel fortius pugnasse. & postqvam Oddus fratresqve hoc duellum diu spectaverant, aliò secedentes ad pugnam se parabant. Oddus ad Berserkos, vos dixit, militum strenuorum, non servorum more uti voletis, & nisi vos deficiat animus, unus vestrum, non plures mecum simul certabunt, Berserkos invitans cecinit:

Unus cum uno confliget,
nisi timidus sit,
strenuorum virorum,
vel animus deficiat.

Illi affirmant se ita facturos. tum Hiórvardus processit, & adversus eum Oddus se convertit, Oddo etiam ensis tam egregius erat, ut chalybes pari facilitate

---

vardr, ok fór á sömu leid, þá Hrani, þá hver at ódrum; enn Oddr veitti sva harda at sókn, at alla felldi hann þá ellefu brædr. i. e. Tum Hiórvardus processit, is & Oddus armis acriter secum decertarunt, at indusium Oddi adeo eximium & validum erat, ne ferrum in eo figeretur, gladium vero tam egregium habuit, ut loricas perinde ac vestimenta penetraret, & paucos ictus Hiórvardo intulerat, anteqvam moriens prosterneretur. Tum Hervardus accessit, & res eundem exitum habuit, tum Hranus, tum alius post alium, sed Oddus adeo strenuè cum illis decertavit, ut undecim fratres omnes profligaret.

klædi, ſidann hófu þeir ſitt einvígi med ſtórum höggum, ok var eigi lángt ádr enn Hiörvardr fiell daudr til jardar. Enn er hinir ſáu þat, afminduduſt þeir ákaflega, ok gnögudu i ſkialldar rendurnar, enn froda gaus ur kiapti þeim. Þá ſtód upp Hervardr ok ſókti at Oddi, ok fór ſem fyrr, at hann fiell daudr nidur. vid þeſſi atvik öſkradi i Berſerkiunum, rettu ut tungurnar, ok urgudu ſaman tönnunum, öſkrandi ſem blótneyti, ſva bulldi i hömrunum. Ód þá fram Semingr, hann var þeirra ellefu meſtr ok geck næſt Angantyr, ſókti hann ſva faſt at Oddi, at hann hafdi nóg at veriaſt fyrir hönum, bördust þeir ſva leingi, at eigi mátti ſiá hvarr ſigraſt mundi, hiugguſt af þeim allar hlífar; enn ſkirtan dugdi ſva Oddi, at hann ſakadi eigi, báruſt þá ſár á Seming, ok gaf hann ſik eigi vid þad, fyrr enn nær var höggvit allt holld hanns af beinum, ſá Oddr hvergi óblódugann ſtad á hönum, ok er blód hanns allt var ur ædum runnit, fiell hann med mikillri hreiſti, ok var þegar daudr. Sídan ſtód upp hver af ödrum, enn ſva lauk, at Oddr felldi þá alla, var hann ákaflega módr, enn ecki ſár; ſnír hann ſidan þangat til, ſem þeir Angantyr ok Hialmar höfdu baríſt, vár Angantyr þá fallinn, enn Hiálmar ſat vid þufu eina, ok var fólr ſem nár. (*6h*) Oddr geck þá at hónum ok kvad:

Hvat er þer Hiálmar
hefir þu lit brugdit?
þik kved ek mæda
margar undir,
(*6i*) Hiálmr er þinn
höggvin ok brynia.

nu

(*6i*) Hiálmr þinn er hóggvinn, ok in ſída brynia B.C. F- enn á hlid brynia M. K. L., h.e. galea tua & lorica demiſſa ſunt diſſectæ: & a latere lorica,

facilitate ac vestimenta scinderet. deinde magnos sibi ictus inferentes duellare cœperunt, atqve breve spatium abiit, donec Hiörvardus humi procumberet exanimis. at hoc cæteri cernentes, facies vehementer deformârunt, & margines scutorum momorderunt, at è rostris eorum spuma copiosa impetuose effundebatur. Tum Hervardus surrexit Oddumqve armis appetivit, res autem uti prius ita cessit, ut moriens prosterneretur. ad hos eventus Berserki rugientes lingvas ore exserebant, dentes stridentes inter se collidebant, taurorum ad instar mugiebant, ut petræ mugitum reverberarent. Tum Semingus prorupit, is illorum undecim summus & Angantyri secundus Oddum armis tam vehementer appetivit, ut sibi tuendo vires omnes impendere necesse haberet, illi diu secum ita certarunt, ut superior evasurus uter esset, ne cerneretur; loricæ totæ discissæ deciderunt, at indusium sericum tantum Oddo profuit, neqvid ei noceret; tum Semingo vulnera sunt inflicta, qvibus tamen infractus permansit, donec omnis caro ab ossibus esset desecta; Oddus in eo locum nullum nisi cruentum conspexit, & cum ex venis sangvis effluxerat omnis, fortissime occubuit, & e vestigio exspiravit. deinde alius post alium surrexit; exitus autem is erat, ut Oddus omnes profligaret; tum anhelitu valde laborans, at non vulneribus affectus. deinde eo divertit, ubi Angantyr & Hiálmar secum conflixerant, tum Angantyr ceciderat, sed Hialmar grumo cuidam assidens, cadaveris ad instar pallebat, eum tunc Oddus accedens cecinit:

Qvid, tu Hiálmar, tibi nocet?
colorem mutâsti,
dico te multis
vulneribus confectum,
galea tua loricaqve
sunt disscissæ.

E 2 *jam*

sed lectio in textu adhibita præstare videtur, qvam habent G. D. A.

nu tel ek fiórvi
ok farit þinu.

Hiálmar kvad:

Sár hef ek fextán
flitna bryniu,
Svart er mer fyrir fiónum,
(6k) Seka ek gánga;
hneit mer vid hiarta,
hiör Angantyrs
hvafs blódrefill
herdur i Eitri.

(6l) Áttag á folldu
fimm tun faman;
enn ek unda þo
alldri á ládi.
nu verd ek liggia
lífs andvana,
fverdi fundradr
Sáms i eyu.

(6m) drecka i Hóllu
húfkarlar miód
menfum gófgir
at míns fódur

mædir

(6k) Sie ek ei at gánga habet M. I., feka ek gánga habent cætera omnia, qvod qvia rectius videtur, in textu adbibui. feinka ek at ganga K. h. e. tardigradus factus fum.

(6l) attag at fullu fimm bu K., enn þvi alldri, unda rádi. A. B. C. D. F. L. M. h. e. poffedi tota qvinqve prædia. at huic vitæ rationi nunqvam adqvievi.

jam dico vitam
etiam tibi periisse.

Hiálmar cecinit:

Ego sedecim habeo vulnera
loricam discerptam;
tenebræ mihi versantur ob oculos,
visus me deficit ad incedendum.
pupugit mihi cor
ensis Angantyris
acuta cuspis
indurata veneno.

Ego possedi in solo
qvinqve territoria simul;
attamen acqvievi
nunqvam in meo territorio.
jam cogar jacere
vita functus,
gladio dissectus
in insula Samo.

Compotant in aula
satellites mulsum,
collaribus exornati,
domi patris mei

(6m) Dreckur med jöfri, jarla meingi, öl gladliga, at Upsaulum K. h. e. bibunt cum Rege, ejus aulici, cerevisiam hilariter, Upsalis. In stropha sexta adhiduit author carminis hypallagen, cum sensus sit: mædir marga, fenia munngáts. i. e. multos conficiunt paludes cerevisiarum.

mædir marga
munngát feniu;
enn mik eggia ſár
i eyu þiá.

Hvarf ek frá hvítri
(6*n*) hladbedsgunni,
á Agnafit
utanverdri;
ſaga mun ſannaſt
er hún ſagdi mer:
at aptur koma
eigi munda ek.

Drag þu mer af hendi
hringinn rauda,
ok fær hinni ungu
Ingibiörgu;
ſá mun henni
hugfaſtur tregi;
(6*o*) er ek eigi kom
til Upſala.

Hvarf ek frá fögrum
flióda ſaungvi
(6*p*) ótraudr gamans
auſtur vid Sóta

fór

(6*n*) Leiddi mik hin hvíta, Hilmirs dottir, á Agnafit, utanverda K. i. e. perduxit me candida filia Regis in Agnafitiam borealiorem. Hlad beds gunni, habet manuſcriptum, qvod ſeqvor, cætera habent: hlad beds gungi, qvæ tamen lectio probanda non videtur. Hlad armilla, bed lectus, ergo lectus armillæ manus eſt, fuit Gunn una Valkyriarum, conſe-

multos conficit
mustum paludum;
me vero acierum vestigia
in hac insula vexant.

Ego discessi a candida
dotis Nympha,
in Agnasitia
borealiori.
prædictio illa verificabitur,
qvâ mihi prædixit
me nunqvam
esse rediturum.

Detrahe tu manui meæ
annulum rutilantem,
& adfer juvenilis
ætatis Ingiborgæ,
is in ejus mente
luctus firmiter inhærebit,
qvod Upsalas
non redierim.

Discessi a pulchro
virginum cantu,
proclivis in hæc gaudia
in ortu ad Soti scopulum

iter

qventer: Hlad beds gunn, fæmina armillam manu gastans, honorifica appellatione Nympha dotis.

(6o) Er hun sídan, fier mik alldri K. i. e. qvod posthinc me nunqvam visura sit.

(6p) Alltraudr gamans K-i. e. ab his gaudiis amoris abhorrens. ótraudr gamans, traustr med Sota M. I. vid Sota habet I., qvæ lectio ob deficientem consonantem minus probanda videtur, nisi omittatur

för ſkundadi ek
(6q) ok fork i lid,
hinſta ſinni
frá höll vinum.

Hrafn ſlígur auſtan
(6r) af há meidi
ſlígr hann eptir
Örn i ſinni;
Þeim gef ek erni;
(6s) efſtum brádir,
ſá mun á blódi
bergia mínu.

eptir þat deir Hiálmar. (6t) Oddr var þar um nóttina, um morguninn bar hann ſaman alla Berſerkina, ok tók ſídan til hauga giördar, rödudu Eyarſkeggiar ſamau ſtórar eykur, eptir fyrir ſögn Odds, ok juſu ſídan yfir grióti ok ſandi, var þat mikit þrekvirki ok trauſt giórt; var Oddr at þeſſari idiu i hálfan mánud, ſídan lagdi hann þar i Berſerkina med vopnum þeirra, ok birgdi ſídan aſtur hauginn. Þeſſu næſt tók Oddr Hiál-

---

tur ó, ſiatqve traudr gamans, trauſtr med Sota, ſi ergo Soti, navem ſignificare poſſit, vertendum eſſet: ab his gaudiis amoris abhorrens validus abnavigavi.

(6q) Ok for kílit, M. K. L., fyrſta ſinni K. i. e. prima vice qvæ lectio minus bona videtur.

(6r) Hamar heidi K. i. e. a petroſis tesqvis, háva meidi A. D. G. ſlígur hónum eptir A. B. C. F. K. M., ſed lectia in textu adhibita præſtare videtur, qvam habent G. I. qvod aqvila præcedere, & locum principem inter aves tenere ſoleat. Örn ok ſinni B. F. i. e. aqvila & avium comitatus, örn ei minni K. h. e. haud minor aqvilâ.

(6s) Sá mun af blódi, ſiuga minu K. h. e. ille ſangvinem meum exſuget. In ſtropha ſexta per hypallagen dixit: efſtum brádir pro efſtar Brádir. h. e. ultimum pabulum, poteſt etiam verti efſtum erni: ſupremo, i. e. ſublime volanti aqvilæ.

iter properavi
& navem confcendi,
ultimi itineris initio
fidos amicos relinqvens.

Corvus advolat ab ortu
ex altis fylvis,
ille feqvitur in itinere
prævolantem aqvilam;
ifti do aqvilæ
ultimo pabulum;
ifte fangvinem
guftabit meum.

poft hæc Hiálmar exfpiravit. Oddus ibi noctem transegit, mane feqventi Berferkos omnes congeffit, ac deinde ad tumulum ftruendum aggreditur. Eyarfkeggi ex Oddi præfcripto multas arbores coordinārunt, qvibus dein lapides & arenam fuper ingefferunt. Erat hoc opus oppido laboriofum, & valide confectum, in qvod opus conficiendum per menfem dimidium operam Oddus infumfit. Deinde huic tumulo Berferkos cum armis fuis intulit, & tumuli aperturam cooperuit. Poftea Hiál-

(6t) Cætera] longe brevius hæc narrant ita: Oddr fagdi þeffi tídindi heim i Svíþiód, enn kongsdottir má ecki lífa eptir hann, ok rædr fer fiálf bana. Angantyr ok brædr hanns voru lagdir i haug i Sámsey med öllum vopnum fínum. h. e. Oddus hæc nova domi in Svionia retulit, at filia Regis poft Hiálmaris exceffum vivere nolens ipfa mortem fibi confcifcit. Angantyr & fratres cum armis fuis in infula Samo tumulò funt illati. E. H. ita: ok þegar Ingibiórg konungs dottir fá lík Hiálmars, þá fiell hun daud nidr, ok eru þau heygd bædi faman at Upfólum. h. e. Et Ingiborga filia Regis videns corpus Hiálmaris procubuit exanimis, & ambo Upfalis eidem tumulo funt illati.

Hiálmar ok bar hann á ſkip ut, ok flutti hann til Svíþióđar, ſegiandi þeſſi tídindi konungi ok dottur hanns.

VI. CAP.

(6u) Nu víkur ſögunni til Biartmars jarls, at ſem hann fretti fall Arngrims ſona, þótti hönum þat mikill ſkadi. Svafa dottir hanns var þá med barni, *(6v)* hun harmadi mikit fall Angantyrs bonda ſíns, enn jarl huggadi hana jafnan; enn er ſtundir lídu fram, fæddi hun meybarn mikit ok frídt; *(6x)* þat var mær einka fögur, ok bad þeſs margr, at þat væri af dögum rádit, ok kvádu valla kynni kvenna ſkap i verda, *(6y)* ef faudur frændum yrdi líkt; *(6z)* Biartmar leit á meyuna ok kvedſt vona at betr gegndi, at hun nædi lífi at hallda, er mer ok ſkilt at ſtoda Arngrims ſonu eptir megni, ſagdi hann; mun ſu raun á verda, ef hun kemſt til alldurs, at Arngrimsſynir ſeu eigi med öllu daudir, þvi at ek hygg, at af henni muni fædaſt ſtórar ættir ok göfugir menn. *(7a)* Var hun ſídan vatni auſin ok höllut Hervör. Hun fæddiſt upp med jarli ok var ſterk ſem kallmadr, ok ſem hun mátti ſer nockut, tamdiſt hun meir ſkoti, ſkyldi ok ſverdi, enn vid ſauma ok borda, hun giórdi ok *(7b)* oftar illt enn gott. enn er jarlinn fann át ſlíku, hlióp hun á ſkóga, ok giördi ſer þar ſkála, ok drap menn til fiár ſer, ok er jarl ſpir til þeſſa *(7c)* ráns ok ſtiga manns, fór hann á ſkog med lidu ſinu,

---

(6u) Hac prima periodo cætera omnia carent.

(6v) Neqve hæc dua commatia habent.

(6x) Hoc commatium addunt, vel ſaltim aliter exprimunt A. B. C. D. F. G. I.

(6y) Hoc commatium adjiciunt E. H. K., ſed hoc eodem & duobus proxime præcedentibus cætera carent.

(6z) Ok ſegir Svafa ſva, at vera mætti, at af henni kiæmi ſtorar ættir, ok væri Arngrimsſynir ſva ſtodadir K.

Hialmarem ſumtum Oddus in navem deportavit, & in Svioniam devexit, atqve hæc nova Regi filiæqve retulit.

CAP. VI.

Jam ad Biartmarem comitem hiſtoria divertit, qvi rumore occubitus filiorum Arngrimi ad ſe perlato, magnum hoc damnum eſſe cenſuit; ejus filia Svafa tunc in utero geſtabat, illa occubitum Angantyris mariti ſui vehementer luxit, aſt comes eam identidem eſt conſolatus. Verum labente tempore virgunculam peperit, magnæ ſtaturæ & formoſam, erat hæc virgo pulchritudine ſingulari; atqve multi interficiendam eſſe monuerunt, negantes poſſe fore, ut muliebris indoles ipſi ineſſet; ſiqvidem paternæ familiæ propinqvis ſimilis evaderet. Biartmar ad virgunculam reſpiciens, dixit ſperare ſe magis profuturum, illam vitam retinere, qvin etiam inqviebat: oportet me filios Arngrimi pro virili juvare. Experientia docebit, ſi hæc maturitatem fuerit conſecuta, filios Arngrimi non usqveqvaqve exſtinctos eſſe, exiſtimo enim generoſas familias & nobiles homines ab ea deſcenſuros. Dein aqvá reſperſa Hervora ſalutabatur; apud comitem educabatur, & corporis robore viros æqvabat, & cum virium aliqvod ceperat incrementum, ſagittis arcu mittendis, ſcuto gladioqve uſurpandis ſe magis adſvefecit, qvam veſtimentis ſuendis & fimbriatis conficiendis, qvin etiam ſæpius mala qvam bona patravit; qvarum rerum comes eam cum increparet, in ſylvas avolavit, ibiqve domum ſibi condidit & adpecunias parandas homines interfecit. Comes autem his latrociniis & ſylveſtri latrone cognitis,

i. e. Svafa dicit poſſe fore, ut ab illa magnæ familiæ eſſent deſcenſuræ, & hac ratione filii Arngrimi adjuvandi. Cæterum tota iſta periodo a (6z) usqve ad (7a) præter M. E. H. K., cætera omnia carent.

(7b) Hvatki illt enn gott H. h. e. plu mali qvam boni fecit.

(7c) Ráns addunt A. D. G. I., Stiga manns addunt B. C. F.

ſinu, ok tók Hervöru höndum, (7 *d*) vard hun þó ádr margs manns bani i lidi hanns, hafdi hana heim med ſer, ok dvaldiſt hun med hönum um hríd. (7 *g*) þat var eítt ſinn, at Hervör var úti ſtödd, þar er þrælar nockrir (7 *f*) ok verkmenn voru, ok göirdi hun þeim illt ſem ödrum; þá mælti þræll einn: þu Hervör! villt illt eitt giöra, ok ills er af þer von, ok þvi bannar jarl mönnum, at ſegia þer þitt faderni, at hönum þikir ſkömm, at þu vitir þat, þvi at menn vita, at (7 *g*) ſvínahirdir lagdiſt med dóttur hanns, ok ert þu þeirra barn; Hervör vard vid þeſſi ord afar reid, geingr þegar fyrir jarlin ok kvad:

1. (7 *h*) Aka ek vorri
vegſemd hróſa,
þott hun Frodmars
(7 *i*) feingit hylla,
födur hugdunſt ek
frægann eiga,
nu er ſagdur mer
ſvina hyrdir.

Jarlin kvad

2. (7 *k*) Logit er margt at þer
litil of frett,
frækinn med firdum
fadir þinn talinn

ſtendr

(7 *d*) hoc commatio cætera omnia carent.

(7 *e*) Tota hac relatione de colloqvio Hervoræ cum ſervo & carminibus usqve ad finem capitis carent E. H.

(7 *f*) Ok verkmenn addunt B. F. þiónuſtumenn K.

(7 *g*) þræll A. D. G. I., verſti þræll B. C. F. h. e. ſervus viliſſimus.

(7 *h*) átta ek M. i. e. debui, ætla ek hroſa K. i. e. laudatura ſum, qvæ lectiones minus probandæ videntur.

tis, ſuis comitatus in ſylvam profectus Hervoram manibus prehendit, tamen prius qvam caperetur, multos ejus comitatus occiderat, comes eam domum ſecum perduxit & illa cum eo aliqvantisper manſit. Accidit aliqvando, ut Hervora foris verſaretur, ubi ſervi aliqvot & operarii aderant, eosqve ſicut alios malis qvibusdam afficeret; tum ſervus qvidam tu, inqviebat, Hervora, mala tantum patrare cupis, & mala qvidem a te ſunt exſpectanda, & ideo comes prohibet homines te de patre tuo, qvinam ſit, edocere, qvod ignominiæ ducat eſſe, te nôſſe, nam vulgo notum eſt paſtorem ſuum cum ejus ſilia concubuiſſe, qvorum tu exiſtis filia, his verbis Hervora irâ valde percita mox comitem adiit, & hæc cecinit:

Non ego debeo noſtri generis
claritatem laudibus efferre,
licet illa (mater mea) Frodmari
amorem ſibi non conciliaverit;
patrem exiſtimavi me
celebrem habere,
jam relatum eſt mihi
illum ſuum eſſe paſtorem.

Comes cecinit:

Mentita ſunt multa, tibi
pauca de his cognita,
ſtrenuus, viris præclaris
annumeratus, pater tuus,

(7i) Feingiſt hilla M. I. cui lectoni præſtare videtur feingit, i. e. ecki feingit qvam habent B. C. F., qvam igitur in textu adhibui. qvæ lectio non probanda, tum ob deficientem conſonantem in duabus primis ſtrophis, tum qvia ſatis aptum ſenſum fundere non videtur.

(7k) Logit er margt at þer líti, of frett med firdum, fadir þinn taldr A. D. G. I.

ſtendr Angantyrs,
auſinn moldu,
(7*l*) ſalr i Samsey
ſunnanverdri.

Hun kvad:

3. Nu fyſir mik,
fóſtri at vitia,
(7*m*) framgeinginna
frænda minna;
aud mundu þeir
eiga nogann;
þann ſkal ek eignaſt
(7*n*) nema ádur fórunſt

4. Skal ſkiótlega
um ſkör búa
(7*o*) blæis líni;
ádr braut fari.
mikit byr i þvi
er á morgun ſkal
ſkera bædi mer
ſkirtu ok Ulpu.

Sídan melti Hervór vid mödur ſína:

5. Bu þu mik at öllu
(7*p*) ſem þu brádaſt kynnir,
ſann prúd kona
ſem þu ſon mundir;

(7*q*)

(7*l*) Halur A. D. G. I.
(7*m*) Framlidinna K.
(7*n*) nema i adra for komi K.
(7*o*) Blæis lín A. D. G. I. bleikia líni K.

ſtat Angantyris
tumulo illati
domus in Samo,
ab auſtrali ejus parte.

Illa cecinit:

Nunc ego geſtio
nutrici! inviſere
defunctos con-
ſangvineos meos;
eos arbitror
abunde pecuniarum poſſidere,
qvarum poſſeſſionem occupabo;
niſi alioqvin peream.
Ego ſine mora
caput veſtiam
linteo velo,
anteqvam diſcedam.
hæc eſt res monentoſa,
cum cras
& induſium & abolla
mihi aptanda ſint.

Deinde Hervora ad matrem dixit:

Tu, me qvo ad omnia parabis,
ut, qvam citiſſime poſſes,
profecto elegans mulier,
filium tuum parare;

vera

(7p) hvata, A. B. C. D. F. G. I.

(7q) Satt eitt mun mer
i ſvefn bera
fæ ek her ecki
yndis hit næſta.

VII. CAP.

Sídan bioſt hun i burtu einſaman ok tok ſer kallmanns giörvi ok vopn, ok ſókti þar til er víkingar nokrir voru, nefndiſt hun þá Hervardr, kom hun ſer i ſveit med þeim, (7r) ok littlu ſidar dó hófdingi víkinga ok tók hun forrædi lidſens, (7s) heriadi nu Híörvardr þeſſi um lönd vida, ok hellt at liktum til Samseyar, (7t) ok ſem víkingar höfdu höfn tekit, beiddiſt Hiörvardr at fara upp á eyna, ok ſagdi þar mundi vera fiár von i haugi, allir lids menn mæla í möti ok ſegia, at ſva miklir meinvættir gangi þar öll dægr, at þar er verra um daga, enn vída um nætr annarſtadar; enn þo fekſt þat um ſidir, at atkerum var i grunn kaſtat, (7u) at liggia þar um nottina. enn Hiörvardr tók ſer bát, ok reri til lands, ok lendti i (7v) Munarvogi i þann tíma (7x) er ſól ſettiſt, geck hann ſidan á land upp, þar hitti hann einn mann, er hiördn hellt (7y) mæltuſt þaú vid um hríd, ok ſpurdi hun hann tídinda, hann ſvarar, er þer ókunnugt her i eyunni, ok gak heim med mer, þvi at her dugir eingum manni úti at vera eptir ſolar ſetur, ok vil ek ſkiótt heim fara. Hiörvardr ſvarar, ſeg mer hvar Hiörvards haugar

(7q) Fátt eitt habent eadem, h. e. pauca tantum. i ſinnu bera K. h. e. vera tantum præſagit animus

(7r) Hoc commatium addunt E. H.

(7s) Hoc commatio proxime ſeqventi cætera carent.

(7t) Hoc etiam commatio cætera carent.

(7u) Neqve hoc commatium habent.

(7v) Unnarvogi K.

vera ſaltem eſſe conjicio,
qvæ per qvietem oblata mihi ſunt,
hic meæ ſorti non acqvieſco,
tempore præſenti.

CAP. VII.

Poſtea ad abeundum ſe ſolam paravit, & virilem habitum armaqve ſumens eo contendit, ubi piratæ nonnulli aderant. Tum Hervardum ſe ſalutans, iisdem comitem itineris ſe adjunxit, atqve paulo poſt dux piratarum deceſſit, & illa copiis imperare cœpit. Hic jam Hiörvardus late per terras arma circumtulit, ac ad ultimum in Samum iter eſt perſecutus, & cum piratæ portum intraverant, petiit a ſuis Hiörvardus, ut in inſulam exſcenderet, aſſerens conjicere ſe, in tumulis eſſe pecunias exſpectandas; omnes comites obloqventes dicunt, adeo malignos genios ibi omni die graſſari, ut diu ibidem pejus qvam paſſim alibi noctu comparatum eſſet, tamen ultimò impetratum eſt, ut anchoræ jacerentur, ut eo loci noctu in anchoris jacerent. Hiörvardus autem navigium ſumſit, & ad continentem remigans, occidente ſole in Munarvogo appulit. Deinde in terram ingreſſus in hominem incidit, qvi gregem cuſtodivit, illi ſecum aliqvandiu colloqvuntur; Num tu, reponit ille, rerum inſulæ hujus es ignarus? atqve mecum domum ambulabis, hic enim poſt ſolis occaſum foris verſari feliciter ſuccedit nemini, qvare domum cito me conferam; dic mihi, reſpondit Hiörvardus, ubinam Hiörvardi tumuli appellentur? res tuæ, regerit paſtor,

---

(7x) Ok gek upp á eyna nær ſolar gla-ðan F. H- i. e. & ſuper inſulam ambulavit circa ſolis ortum.

(7y) Totam hanc hiſtoriam proſaicam usqve ad carmina de colloqvio Hervöræ cum paſtore addunt E. H., qva omnia cæteva cǝrent.

haugar heita. Sveirninn ſvarar: vanfarinn ertu, er þu vilt þat forvitnaſt um nætur, er fár þorir á midium dögum, ok brennandi elldr leikur þar yfir, þegar ſól geingur undir. Hiörvardr kvedſt at víſu ſkyldi vitia hauganna. Fehirdir mælti: ek ſe at þu ert dreingiligr madr, þo at þu ſert uvitr, þá vil ek gefa þer men mitt ok ſilg mer heim. Hiörvardr ſegir: þö at þu gefir mer allt þat er þu átt, þá fær þu mik eigi dvalit. (7z) Enn er ſölin ſettiſt, giörduſt dunur miklar út á eyna, ok lupu upp hauga elldarnir; þá ræddiſt fehirdir, (8a) ok vildi ſkunda heim ok ſagdi þat væri eingin ſidnr manna, at vera úti á ſidkvölldum. Hiörvardr dvaldi hann ok ſpurdi hann almæltra tídinda af eyunni, ok bad hann fara med ſer; (8b) þá tók fehirdir til fóta, ok liop i ſkoginn ſem meſt mátti hann ok ſá alldri aptr, þetta er kvedit um vidrædu þeirra. Fehirdirinn kvad:

1. (8c) Hver ertu ſta
i ey kominn?
gátu ſiſlega,
giſtingar til.

Hiörvardr kvad:

2. Munka ek gánga
Giſtíngar til;
þvi at ek eingann kann
eyar ſkeggia.

(8d)

(7z) Enn er húma tok, giörduſt dunur miklar á eyunni, ok brunnu upp hauga elldarnir K. h. e. at incipiente crepuſculo, in inſula ſolum intonuit, & ignes ardentes eruperunt.

(8a) Hæc commatia usqve ad (8b) huic narationi adjicit K.

(8c) Cætera exemplaria ſic habent: hver ertu ita, i ey kominn, gaktu ſyſliga, giſtingar til, þvi ek eingi kann, eyar-ſkeggia, ſeg þu ellegar, ádr vid ſkilium. Hiörvardr kvad: munka ek gánga, giſtingar til, hvar eru Hiörvards, haugar kendir? Hæc

pastor, male se habent, qvod de nocte sciscitari velis, qvæ pauci circa meridiem sustinent, & post solis occasum ignes ardentes super loco illo grassantur, dicit Hiörvardus certo se tumulos illos invisurum; video, pastor reponit, te, licet insipientem, virilitatem præ te ferre, qvare monile meum tibi largiar, & tu me domum comitabere; licet, ait Hiörvardus, omnia, qvæ possides, mihi donaris, non poteris tamen me morari. Verum occidente sole in locis insulæ remotis solum intonuit, & ignes e tumulis eruperunt, tum pastor iratus & domum properare gestiens, negavit moris esse tempore vespertino serò foris versari. Hiörvardus morans illum super insulæ rebus rogitabat & ire secum rogabat; tum pastor pedibus utens in sylvam, qvam maxime poterat, nunqvam respiciens, cucurrit. De illorum colloqvio hæc carmina pacta sunt.

Pastor cecinit:

Qvis tu hominum
in hanc insulam devenisti?
ambula impigre
in hospitium.

Hiörvardus cecinit:

Non ego ambublao
ad hospitium;
qvia neminem agnosco,
Eyar skeggorum (insulæ incolarum),

 dicito

lectio separat non separanda, & conjungit non conjungenda, atqve ordinem rectum invertit, & hinc admitti neqvit. Exemplar K. ita: mælti Hervardr, i Unnarvogi, vid solar setur, snotr i máli, þu ert eirn med, eyna í kominn, gattu skiæliga, gistingar til. neqve hæc lectio admitti potest nisi pro Hervardur scribatur fehirdir, qvo facto, sensus erit: dixit pastor in Unnarvogo, circa solis occasum elegant. dictione, tu solus ad nos in insulam venisti, tu cito ad hospitium ambulai

(8*d*) ſegdu hradliga
adr hedan lídir;
hvar eru Hiörvards
haugar kiendir.

fehirdir kvad:

3. Spyriattu at þvi
ſpakr ertu eigi,
vinur víkinga;
þu ert vanfarinn.
förum fráliga
ſem fætur toga;
allt er uti
á nátt förum.

4. (8*e*) Men bióðum þer
máls at giöldum;
muna dreingia
um dæld at leita;
fær engi mer ſva
frídar noſſir,
fagra bauga
at ek fari eigi.

Hiörvardr kvad:

5. (8*f*) Hirdum at fælaſt
vid fönſun ſlíka

þött

(8*d*) Ellegar i. e. alias, alioqvin K, qvæ lectio minus apta videtur.

(8*e*) Hic ſcribit exemplar Verelii: Hiörvardr kvad, & hoc carmen Hiörvardo tribuit, at hoc carmine cætera omnia exemplaria carent præter E. H. & carmen ſeqvens proxime antecedenti ſubjungunt.

dicito tu cito
anteqvam hinc abeas,
ubi locorum Hiörvardi
tumuli dicantur.

Paſtor cecinit:

Tu non debes hoc percontari,
ſapiens non es,
amice piratarum;
tu in diſcrimine verſaris.
nos impigre contendamus,
qvam maxime pedes ducunt;
omnes manes foris
noctu graſſantur.

Ego offero tibi collare
in præmium colloqvii;
non erit facile Athletas
per valliculam qværere;
nemo mihi donaverit
adeo elegantia pretioſa,
vel pulchros annulos:
qvin penates repetam.

Hiörvardus cecinit:

Ne pertimeſcamus
tantum fremitum;

 licet

(8f) Þeigi hird ek fælaſt vid þröſun ſlíka M. h. e. non ego fremitum hunc pertimeſcam. hirdum ecki at fælaſt vid þröſun ſlíka A. B. C. D. F. G. I., qvæ lectio deficiente conſonante improbanda videtur.

þött um alla ey
elldar brenni.
(8*g*) latum ei ockur
recka lidna,
ſkiótla ſkelfa;
ſkulum vidtalaſt

fehirdirinn kvad:

6. Heimſkr þiki mer,
(8*h*) ſá er hedra fer
madr einſaman,
mirkvar grímur;
(8*i*) hyr leikur um mann,
haugar opnaſt,
brennur folld ok fen,
förum hardara.

(8*k*) fehírdirinu lágdi ſtafinn á bakid, ok tók til hlaups ſem meſt mátti hann, ok ſá alldri aptr, ok kvad þetta:

7. (8*l*) Nu mun fehirdír
fliótr til ſkógar;
þann miög mæli
mann vitlauſann.
enn hardſnuinn
hugur i brióſti,
um ſaker ſlíkar
ſvellr Hervöru.

Hann tók hlaup heim til bæarins, ok ſkildi þar med þeim.

Nu

(8g) Látum ockur ey lití hræda, recka ſlíka, rædunſt fleira vid. Eadem Exemp. h. e. ne patiamur nobis incutere terrorem vel minimum tantos athletas, nos plura colloqvamur.

(8*h*) Hedan fer, i. e., hinc abiit, A. B. C. D. F. G. I.

(8*i*) hyrr er á Sveinum B. C. F. b. e. viri defuncti in igne varſantur.

licet per totam insulam
ignes ardeant.
ne patiamur nobis,
athletas defunctos,
subito incutere formidinem;
sermones nobiscum misceamus.

Pastor cecinit: *Stolidus videtur mihi*
ille vir, qvi hic solus
(ad tumulos) iter facit,
in tenebris nocturnis;
ignes ardent circumcirca
hominem penetrantem;
tumuli aperiuntur,
solum & paludes conflagrant;
nos festinanter (hinc domum) eamus.

Pastor baculum humeris imposuit, & qvantum poterat, currere cœpit, & nunqvam rispiciens hoc cecinit:

Jam pastor ovium,
celeriter curret in sylvam;
ego dico virum hunc
valde insipientem.
ast animus fortis,
pectus Hervoræ,
his de rebus
occupavit.

Ille cæptum cursum domum ad villam continuavit, & ibi se relinqverunt.

Jam

(8*k*) Hanc periodum addit K.

(8*l*) Var þá fehirdir, fliótur til skógar, miók fra máli, meyar þessar E. H. i. e. pastor celeriter ibat in sylvam a sermone hujus virginis, hæc autem lectio veritati historiæ contradicere videtur, cum pastor scire non poterit, Hiörvardum fœminam esse, at hoc carmine

ne

Nu ſer Hervör þvi næſt út á eyna, hvar hauga elldarnir brenna, (8*m*) ok haug bua uti ſtanda, ok geingr hun þángat, ok hrædiſt þat eigi, þótt allir haugar (8*n*) brinni á götu hennar, ok ód hun þá fram, ſem 8*o*) mirkva þoku, þar til hún kom at haugum berſerkianna, (8*p*) ſnír hun þá at hinum ſtædſta haugnum og kvad:

1. Vaki þu Angantyr!
vekr þik Hervör,
einka dottir
yckar Svafu;
ſeldu mer úr haugi
(8*q*) hvaſſann mæki
þann er Svafurlama
ſlóu dvergar.

2. Hervardr; Hiörvardr,
Hrani, Angantyr;
vek ek ydr alla
undir vidar rótum
(8*r*) Hiálmi ok briniu
ok hvöſſu ſverdi,
(8*s*) röndum ſkríddir
ok rodnum geiri.

3. Miög erut ordnir
Arngrímsſynir,

(8*t*)

ne cætera omnia exemplaria carent. Res autem ipſa poſtulare videtur, ut hoc carmen ultimo loco ponatur, qvod E. H. qvintum ponunt, K. ultimum.

(8*m*) Hoc commatium addunt E. H. qvo cætera omnia carent.

(8*n*) Þótt allir haugar væri á götu hennar A. B. C. D. F., h. e. licet in via ejus omnes hi tumuli exiſterent.

(8*o*) Hun ód fram i ellda þeſſa ſem i i mirkva A. B. C. D. F. i. e. in hos ignes progreſſa eos ut caliginem va-

Jam deinceps Hervora in insulâ remotiora prospicit, ubi ignes tumulorum ardent, & incolas foris stare, & eo procedens minime pertimescit, licet in sua semita omnes tumuli ardeant, eosqve ut tenebrosam caliginem vadavit, donec ad tumulos Berserkorum perveniret, tum ad maximum tumulum conversa cecinit:

Excute somnum tu Angantyr,
excitat te Hervora
unica filia,
tua Svavæqve;
trade mihi ex tumulo,
acutum ensem,
qvem Svafurlamo
nani elaborârunt.

Hervarde, Hiörvarde,
Hrane, Angantyr,
vos omnes a somno excito,
sub radicibus arborum decumbentes;
galea loricaqve
& acuto ense,
atqve scuto cultos
hastâqve resperſâ cruore.

Vos adeo evasistis
filii Arngrimi,

vehe-

dabat. ok þar sem mest elldar brunnu. öd hun i gegnum K. i. e. ubi maxime ardebant ignes, illac vadans penetrabat.

(8p) Hoc ultimo commatio carent omnia cætera.

(8q) Hardan h. e. durum K.

(8r) Hiálmi ok med brinium A. B. C. F. G. E. H. med hiálmi ok briniu K.

(8s) Rönd ok med A. D. G. rönd ok reida B. I. K. rönd oþ reidi E. H.

(8t) meiginn meingiarnir,
at molldar auka
(8u) er eingi giörir
ſona Eyfuru
vid mik mæla
í Munarvogi.

4. Hiörvardr, Hervardr
Hrani, Angantyr!
ſva ſe ydur öllum
innan rifia;
ſem þer i maura
(8v) mornit haugi;
nema ſverd ſelíet mer
þat er ſló Dvalin.
(8x) ſamyra draugum
dírt vopn bera.

Þá kvad Angantyr:

5. Hervör dottir!
hvat kallar þu ſva?
full feikn ſtafa,
fer þu þer at illu,
ær ertu ordinn
ok örvita
vill hyggiandi
(8y) vekr menn dauda.

(8z)

(8t) Megerát meinſamir A. H., megnir ok meinſamir E. i. e. immanes & maligni.

(8u) At. K. i. e, qvod, cum.

(8v) Hauga A. D. I. G. M.

(8x) Saæmir eigi, ſæmir ei habent cætera

vehementer maligni,
in terræ pulverem converſi;
ſiqvidem nemo
filiorum Eyfuræ,
mecum ſermones con-
ferat in Munarvogo.

Hiörvarde, Hervarde,
Hrane, Angantyr,
perinde vobis omnibus
intra coſtas ilia doleant;
ac ſi vos in vermium
acervo marceſcatis;
niſi gladium tradatis mihi,
qvem fabrefecit Dvalinus,
non decet lemures
arma pretioſa ferre.

Tum Angantyr cecinit:

Hervora filia,
cur vociferaris adeo?
plena immanitatis
tu, tibi malum petrandum es aggreſſa,
furiis agitaris,
inſania laboras,
inſipiens mortales
defunctos excitas,

 nec

omnia, famgyra qvod in textu adhibui habet K. dirt vopn fela h. e. arma pretioſa recondere A. E. H.

(8 y) Vekur upp dauda menn. A. C. D. F.

6. (8z) grofat mik fadir
ne frændur adrir;
þeir höfdu Tyrfing
tveir er lifdu;
(9a) vard þo eigandi
einn um ſídir.

Hun kvad:

(9b) Segir þu eigi ſatt
7. ſva láti Ás þik
heilan i haugi ſitia;
ſem þu hefir
eigi Tyrfing;
traudr ertu
(9c) arf at veita
einu barni.

Þá opnaſt haugrinn, ok var at ſiá, ſem elldr ok logi væri um allan hauginn, þa kvad Angantyr:

8. (9d) Hnígín er helgrind,
haugar opnaſt,
(9e) allr er i elldi
ey barmr at ſia;
ok allt er úti
Um at lítaſt;
ſkyntu mær ef þu mátt
til ſkipa þínua.

Hun

(8z) Grof ei mik fadir, B. C. F. K.

(9a) Urdu eigandi einn um ſídir B. C. i. e. at ad ultimum ſunt hunc adepti, quæ lectio minus probanda videtur.

(9b) Seg þu einſatt A. D. G. E. H.

(9c) Er trautt veitir, arfa þínum, einnrar bónar, A. D. G. M. i. e. invitus tuæ ſoboli unam petitionem indulges,

nec pater nec alii consangvinei
me humo mandārunt;
illi duo Tyrfingum
obtinuerunt, qvi superstites fuerunt;
tamen ad ultimum
in unius possessionem venit.

Hervora cecinit:

Dicis tu minimè verum,
ita faciat Othinus
te salvum in tumulo qviescere;
qvam certum est, falsum
esse, te Tyrfingum non habere;
invitus tu
patrimonium solvis
unicæ proli.

Tunc tumulus aperitur, totumqve tumulum qvasi ignis & flamma obsidere videbantur, tunc cecinit Angantyr:

Retrolapsa & reclusa est janua lethi,
tumuli aperiuntur,
omnes insulæ oræ
ignibus occupatæ conspiciuntur.
& manes omnes foris versantur,
ad circumspiciendum;
propera mulier si potes
ad naves tuas.

H 3 *Illa*

---

hæc autem lectio postponenda videtur ei, qvam in textu adhibui, qvam habent B. C. F.

(9*d*) Helgrund A.D.L.M. h. e. solum lethi.

(9*e*) Allt er i elldi, ey grims sia C. A. G. L., at siá M. eygins sia, at allt er úti B. F.

Hun ſvarar:

9. Brenni þer eiga ſva
bál á nóttum,
at ek vid ellda
(9*f*) ickar hrædunſt;
(9*g*) ſkelfrat meyu
munntún hugar;
þótt hun draug ſiái
i dyrum ſtanda.

Þa kvad Angantyr:

10. Segi ek þer Hervör,
hlyttu til medan
(9*h*) viſa dottir;
þat er verda mun;
ſiá mun Tyrſingr
ef þu trua mættir;
ætt þinni
nær allri ſpilla.'

11. muntu ſon geta,
þann er ſidan mun
Tyrfing bera;
(9*i*) ok trua magni.
þann munu Heidrek
heita lidir;
ſá mun rikſtr alin
undir rodulls tialldi.

(9*k*)

(9*f*) Fælunſt A. E. H.

(9*g*) Skelfrad E. H. L. Skelfr eigi. B. C. F.

Illa respondet:

Vos tanta incendia
non facitis ardere noctu,
ut ignes vestri
me perterrefaciant;
haud contremiscit viragini
oris & animi territorium (i. e. cor);
licet lemures videat
stantes in foribus.

tum Angantyr cecinit:

Prædico tibi Hervora,
tu interim ausculta,
cordata filia;
quæ futura sunt:
hic Tyrfingus,
si fidem mihi habeas;
stirpem tuam
prope totam delebit,

Tu filium procreabis,
qvi olim
Tyrfingum gestabit;
& in viribus suis confidet.
hunc populi
Heidrekum salutabunt;
ille potentissimus existet
in lucem editus, sub tentori solis (i.e. orbe terrarum).

Tum

(9h) En vísa dóttir B. C. F.

(9i) Ok trua asli A.

Þa kvad Hervör:

12. (9*k*) Eg vígi ſva
virda dauda,
at þer ſkulut
(9*l*) allir liggia
daudir med draugum,
(9*m*) i dys fynir;
nema ſelier mer, Angantyr;
út úr haugi,
hlífum hættann
Hiálmars bana.

Hann kvad:

13. (9*n*) kvedkat ek þik mær ung
mönnum líka,
er þu um hauga
(9*o*) hvarflar á nóttu,
gröfnum geiri
(9*p*) ok med góta málum,
hiálmi ok med bryniu
fyrir hallar dyr.

Hervör

(9*k*) Eg ofkíngi, ſva virda dauda, at þer þolit, alldri kyrrir, nema Angantyr, ſelier mer Tyrfinng K. h. e. Ego vobis mortuis tale fatum impono, ut nulla unqvam reqvie fruamini, niſi tu Angantyr mihi Tyrſingum tradas.

(9*l*) Alldrey liggia M. h. e. nunqvam decumbatis, & videtur qvidem hæc imprecatio pejor, & eo reſpectu probabilior, tamen cætera omnia exemplaria habent: allir.

(9*m*) Fölver M. folner. G. h. e. pallidi.

(9*n*) Kvedrat K. mær kved ek únga, mönnum líka K. h. e. dico te virginem

Tunc Hervora cecinit:

Ego vos mortuos
ejusmodi fato addico,
ut omnes una cum
manibus aliis
putrefacti in
tumulo decumbatis;
nisi tu Angantyr
tradas mihi ex tumulo,
loricis periculosum
Hiálmaris occisorem.

Ille cecinit:

Ego nego te viraginem juvenem
cæteris hominibus similem;
eum tu per tumulos
noctu oberres,
gestans hástam
runis goticis cælatam,
galeam & loricam
pro foribus domus nostræ.

Hervora

viris similem, qvæ tamen lectio minus probanda videtur, cum dicere velle videatur Angantyr, ipsam absurdi qrid agere, qvod a cæterorum hominum consvetudine & moribus abhorreat.

(9o) Hvarfar E. H. hvarpar D. L., hvarlar K.

(9p) Góta malmi A. D. G. E. H. L. M. sed góta málum habet K.

Hervör kvad:

14. Madr þóttunſt ek
(9 q) menſkur til þeſſa,
ádr ek ſali ydra
(9 r) ſækia red ck;
ſel þu mer úr haugi,
þann er hatar bryniur,
dvergá ſmídi
dugir ei þer at leina.

Þa kvad Angantyr:

15. Liggr mer undir herdum
Hiálmars bani;
allr er hann utan
(9 s) elldi ſveipinn.
mey veit ek önga
(9 t) fyrir mold ofan,
at þann hiör þori
(9 u) i hendur nema.

Hun kvad:

16. Ek mun hirda,
ok i hendur nema,
hvaſſan mæki;
ef ek hafa mættak.

(9 v)

(9 q) Meſtr þeſſa B. C.

(9 r) Sækia hafdac B. C. F. madr þótter þu, menſkr tilforna, ádr ek ſáli, ydra tok kanna K. h. e. exiſtimabam olim, te virum eſſe virtute præditum, anteqvam ædes veſtras luſtrare cœpi.

Hervora cecinit:

Ego mihi viſa ſum homo,
hucusqve (ut cæteri) humanitate donata,
anteqvam domos veſtras
inviſerem.
trade mihi ex tumulo
enſem, qvi loricas odit,
fabricam nanorum,
qvem recondere tibi non ſuccedit.

Tunc cecinit Argantyr:

Jacet ſub humeris meis
interfector Hiálmaris,
tota ſuperficie exterius
candens igne.
viraginem nullam ſcio
exiſtere ullibi terrarum,
qvæ gladium hunc
audeat in manus ſumere.

Illa cecinit:

Ego aſſervabo,
& in manus ſumam,
acutum hunc enſem;
ſiqvidem hujus copia data fuerit;

I 2 *ſuſpicor*

(9s) Sveifinn B. C. F. ſvifinn A. G. L. M.

(9t) Molldar hvergi E. H. i. e. nullibi, molld á hvergi K. i. e. nullibi terrarum, fyrir molldar hugi A.

(9u) I höndberá B. C. F. i.e. manu geſtare.

(9*v*) uggi ek eigi
elld brennandè,
þegar loga lægir
er ek lít yfir.

Þá kvad Angantyr:

17. Heimſk ertu Hervör
hugar eigandi,
(9*x*) er þu at augum
i elld hrapar;
vil ek helldr ſelia þér
ſverd ur haugi,
mær hin unga
(9y) makat ek þer ſynia.
var þá kaſtad út ſverdinu i hönd Hervarar,

Þá kvad hún:

18. Vel giördir þu
(9z) víkinga nidr,
er þu ſelldir mer
ſverd úr haugi;
betr þikiunſt nu
(10*a*) budlungr! hafa;
enn þo Noreg
nædak öllum.

An-

(9*v*) Hygg ek eigi, elld brenna þann, er framlidnum firdum, leikr um ſión ir K. h. e. Ego ſuſpicor ignem hunc revera non ardere, qvi vobis defunctis ob oculos verſatur.

ſuſpicor enim
nullum ignem ardere,
exſtinctâ flammâ
qvam aſpicio.

Tum cecinit Angantyr:

Deſipis tu
Hervora animoſa!
qvod oculariter
te in ignem præcipitas;
malo tibi tradere
ex tumulo gladium
virago juvenis!
non poſſum tibi abnuere.

Tum gladius e tamulo in manum Hervoræ fuit cjectus,

Qvo facto cecinit:

Benefeciſti tu
fili piratarum,
qvod enſem ex tumulo
mihi tradidiſti;
jam mea ſors, O! vir princeps!
præſtabilior mihi videtur;
qvam ſi tota Norvegia
potita eſſem.

(9x) Er þu allgunn M., allgan I.

(9y) mankat H., mänk þik ei leina K. h. e. non poſſom tibi occultare.

(9z) Vikinga fadir L. h. e. pater piratarum.

(10a) Bragningr B. C. I.

Angantyr kvad:

19. (10*b*) Veist eigi þu
vesöl ertu máls,
full feikn kona,
þvi þu fagna skallt;
siá mun Tyrfingr,
ef þu trúa mættir,
ætt þinni nær
allri spilla.

Hun svarar:

20. Eg mun gánga til
(10*c*) giálfr mara;
(10*d*) nu er Hilmis mær
i huga gódum.
(10*e*) lítt ræki ek þat
(10*f*) lofdunga nidr
hvad synir mínir
sídan deila.

Hann kvad:

21. Þu skalt eiga
(10*g*) ok unna leingi;
(10*h*) haf þu a hulldu
Hialmars bana;

(10*i*)

(10*b*) Veist eigi þu, vesöl ertu, (vesöl meya ertu L.), mál afla full, fladrád kona (feckn kona I. D.) A. i. e. ignoras tu, qvam misera tua fors (misera virgo. tua fors) o! mulier, plena uocivorum consiliorum, (immanium plena consiliorum).

(10*c*) Giálfr manna A. F. K. h. e. ad nautas.

Angantyr cecinit:

Nescis tu mulier!
plena immanitatis!
infelices esse tuos sermones,
et qvibus rebus lætaris;
hicce Tyrfingus,
si mihi fidem haberes
progeniem tuam
fere totam delebit.

Illo respondet:

Ego ambulabo
ad eqvos maris;
jam filia principis
bono est animo,
ego parum curo,
Nate principum!
qvibus de rebus olim
filii mei secum litigabunt.

Ille cecinit:

Tu possidebis
atqve diu in deliciis habebis;
et in vagina servabis
Hialmaris occisorem;

acies

(10*d*) Ver hilmis mær I. M. i. e. esto viri principis filia &c.

(10*e*) Lítt hrædunst ek þat E. H. M. parum ego hoc pertimesco.

(10*f*) Lofdunga vinnr B. C. F. K., h. e. Principum virorum amice.

(10*g*) Una leingi A. D. E. h. e. eo diu delectabere

(10*h*) At huldu B. K.

(10*i*) tak áttu á eggium
eitr er i bádum;
(10*k*) á er manns miötudr
meini verri.

(10*l*) Hun kvad;

22. Ek mun hirda
ok i hönd nema,
hvaſſan mæki,
er mik hafa látit.
uggi ek eigi þat
ulfa greinir!
hvat ſynir mínir
ſidan telia.

Hann kvad:

23. Farvel dóttir,
(10*m*) fliótt giæfa ek þer,
tólf manna fiör,
ef þu trua mættir,
afl ok eliun,
allt ed góda,
þat er ſynir Arngrims
(10*n*) at ſik leifdu.

Hun kvad:

24. Bui þer allir
brott fyſir mik

heilir

(10*i*) Taktu at eggium B. K., taktu á M. F. L.

(10*k*) Sá er manns matadr, miklum verri B. K.

acies ne contrectes,
utraqve est infecta veneno.
iste hominum dissector
omne pernicie pejor existit.

Illa cecinit:

Ego custodiam
et in manus sumam,
gladium acutum
qvem mihi concedis;
non pertimesco
tu interfector luporum,
qvomodo filii mei
secum olim contendent.

Ille cecinit:

Vale filia,
mox tibi largirer
duodecim virorum longævitatem;
si mihi crederes;
vires vigoremqve,
omnia illa bona
qvæ filii Arngrimi
defuncti reliqverunt.

Illa cecinit:

Vos omnes tumulum
salvi incolite

Ego

(10*l*) hoc carmen hoc loco adjiciunt B.K., cui valde simile supra habuimus.

(10*m*) fliótt gef ek þer B. K.

(10*n*) Eptir leifdu B.

heilir í haugi
(10 *o*) hedan vil ek skiótla,
hellst þóttunst nu
heima i millum;
er mik umhverfis
elldar brunnu.

Hervör fór nu ofan til strandar, ok er dagadi, sá hun at skip voru í burt, ok höfdu víkingar hrædst, er þeir heirdu dunur ok sáu ellda brenna, dvaldist hun nu i Samsey til þess er hun fek ser far i burt, er nu ei sagt fra ferdum hennar, fyrr enn hún kom til Godmundar kongs á Glæsis völlum, ok var þar um veturinn, hun nefndist þá enn Hervardr, (10 *p*) ok liest vera ein kiempa; þessi Hervardr var þar einkanlega vel tekinn. Hafdi Godmundr kongr mikit fiölmenni, hann var þá sva gamall, at þat er sögn manna, at hann skorti ei um hundrat vetr, ok var þó full hraustr (10 *q*); Höfudr son hanns var þá fullroskinn, ok var hann þá at öllum stórmálum kalladr. Einn dag sem Godmundr lek at skáktafli, bar sva til at hönum geck midr, ok var á hann tafli miök leikit (10 *r*), ok buit vid máti; konungr spurdi, ef nockr kynni hönum rád til leggia, at hiálpa vid tablinu; þá geck til Hervardr, ok lagdi litla stund til (10 *s*), ok hafdi litla hríd rádit tablinu, ádr Godmundar var værna, (10 *t*) ok konungi geck betr (10 *u*). Hervardr hafdi lagt Tyrfing i sæti sitt, medan hann geck at tablinu, hafdi einn hird-

(10 *o*) Hedan vil ek fara I. K. i. e. hinc abire cupio.

(10 *p*) Totam hanc periodum usqve ad

(10 *q*) adjiciunt B. K., sed octogenarium Godmundum fuisse dicit solum exemplar M. verum illa duo B. & K., qvæ centum annos tum afferunt vixisse seqvi malui.

Ego abire gestiens
hinc cito discedam;
omnino jam videbar
in mortis confinio versari,
dum circumcirca me
ignes arserunt.

Jam Hervora ad littus descendit, & cum diesceret, vidit naves omnes abiisse, nam piratæ perterriti erant, audientes solum intonare, & cernentes ignes ardere, qvare jam in insula Samo commorabatur, donec navi abeundi copia dabatur; neqve prius qvicqvam de ipsius itineribus memoriæ proditum habetur, qvam ad Regem Godmundum in Glæsis vallis (campis lucidis) veniret, ubi hyemem transegit, tum etiam num sibi nomen Hervardi, & se Athletam esse dixit, hic Hervardus ibi benignissimè est exceptus. Rex Godmundus magnam secum hominum freqventiam habuit, tunc temporis ætate adeo provectus est, ut perhibeant authores, ipsi ad centum annos nihil defuisse, virium tamen decrementum nullum cepisse; tunc Höfudus ejus filius ad perfectam maturitatem pervenerat, causis omnibus magni momenti dijudicandis tum adhibitus. Die qvodam, dum Godmundus Rex latrunculis ludebat, sic accidit, ut, ludo ei minus succedente, ludendo magno discrimini amittendæ victoriæ expositus, & ad incitas prope redactus esset; qvæsivit Rex, ecqvis sibi consilium dare posset, rem suam ludendo restituendi? Tum Hervardus accedens parvum spatium lusui impendit, breviqve eidem præfuerat, donec Godmundi res melior esset, Regiqve melius succederet. Hervardus ludum latrunculorum aggressurus, Tyrfingum in sede sua colloca-

(10 r) Hoc commatio carent cætera.

(10 s) Hoc commatium adjiciunt B. K.

(10 t) Hoc etiam commatium eadem addunt.

(10 u) Hoc commatio cætera omnia carent.

hirdmadr kongs tekit upp ſverdit Tyrfing ok brá, fanſt hönum mikit um þat, (10*v*) ok mælti, at hann ſá alldri betra ſverd, lyſti af þvi ſem ſolar geiſtla, þetta ſer Hervardr ok þreif af hönum ſverdit ok drap hann, geck út ſídan. Menn villdu hlaupa eptir hönum, at hefna lagsmanns ſins, þá mælti Godmundr: verid kirrir, ecki mun ſva mikil hefnd i manninum, ſem þer ætlit, þviat þer vitit ecki hver hann er, (10*x*) þvi kvennmann hygg ek; þo víd þat vopn er hun hefir, mun þeſſi kvennmadr ydr dyrkeiptr, ádr enn þer fáit lífi hennar nád. var henni þá einginn eptir för veitt. kom hún ſer þá enn i ferd til ſióvíkinga, (10*z*) ok nefndiſt ſamt Hervardr; var hún ſídan i hernadi (11*a*) lángar ſtundir, ok var miök ſigrſæl, ok er henni leiddiſt þat, fór hun til módur födr ſins Biartmars jarls, (11*b*) fór hún þá fram ſem adrar meyar, at hún vandiſt vid borda, ok handyrdir, tok hún þá at giöraſt vinſæl ok ólítil at penningum, fór ok mikit ord af frídleik hennar.

VIII. CAP.

Þetta ſpyr Höfundr ſonur Godmundar, ok þikir mikills um vert; (11*c*) Höfundr var manna vitraſtr, ok ſva rettdæmr, at hann halladi alldri rettum, hvart ſem i lut átti innlendſkr eda útlendſkr, ok af hanns nafni ſkyldi ſá Höfundr heita i hveriu ríki, er mál manna dæmdi (11*d*). Eitt ſinn kom hann at

(10*v*) Hoc commatium eadem etiam adjiciunt.

(10*x*) Hoc commatium addunt B. K.

(10*z*) Hoc commatio cætera omnia carent.

(10*a*) Hervardr kom ſer i viking ok var i hernadi um hrid. B. K. h. e. Hervardus militiæ piraticæ nomen dedit & piraticam aliqvandiu exercuit.

(11*b*) Settiſt til hand virda náms B. K.

locaverat; verum Hervardo latrunculis ludente, aulicus qvidam Regis, ensem Tyrfingum in manus sumserat, qvem vibrans & vehementer admirans, negavit unqvam gladium meliorem sibi visum, is radios lucis qvasi solares emittebat; hoc videns Hervardus & gladium ei surripiens ipsum occidit, ac deinde foras abiit; volebant aulici illum cursu persequi & sodalis cædem ulcisci, tum Godmundus vos, dixit, estote qvieti, in cæde hujus hominis tantum ultionis non inerit, quantum existimatis, nescitis enim qvinam ille sit, nam mulierem esse credo, tamen propter ensem, qvem habet, hæcce fæmina magni vobis constabit, antequam vita illam exuere qveatis, qvare tum ab illa persequenda abstinuerunt; tunc etiam nunc piratis comitem expeditionis se adjunxit; & adhuc Hervardi nomen sibi imposuit; postmodum per longum tempus piraticam faciens admodum victoriosa fuit, cujus rei cum tædio caperetur, domum ad avum maternum Biartmarem comitem concessit, tum sicuti virgines aliæ se gerens, vestibus fimbriandis & fæminarum artificiis manualibus operam dedit, tunc etiam diligi & valde locupletari cæpit, atque formositas ejus multum vulgo deprædicabatur.

CAP. VIII.

H*ujus rei rumor ad Höfundum filium Godmundi perlatus valde momentosus ipsi videtur; fuit Höfundus hominum sapientissimus, & in judicando adeo justus, ut a rectitudine judiciorum nunqvam declinaret, sive conterraneorum sive exterorum res ageretur, atqve ab ipsius nomine in qvovis regno is Höfundus (author) denominaretur, qvi causas hominum* K 3 *diju-*

h. e. artificiis manualibus mulierum operam navavit.

(11 *c*) Totam hanc periodum usqve ad (11 *d*) addunt A. B. C. D. E. H. I. K. primis autem duobus commatiis immediate subjungunt A. D. E. I. H. ok fer hann ok bidr Hervarar ok fær, ok flitr heim. h. e. & profectus Hervoram ambit, uxoremqve duxit, & domum secum devehit.

at máli vid födr ſinn, (11 *e*) ok ſegir ſer hug at kvanaſt, ok bidr hann rád tilleggia, hvert leita ſkylde; (11 *f*) Godmundr tok þvi vel, ok er þat mitt rád, ſegir konungr, at þu bidier Hervarar hinnár vænu dottur Angantyrs, (11 *g*) er hun nu heima hiá Biartmar jarli fóſtra ſinum, ok væri hún beſti koſtr ok allgöfugaſtr þeirra, er hann hefdi ſpurn af. (11 *h*) ſidanu ſendu þeir XII menn á fund Biartmars jarls, at bidia fruarinnar, jarl tók þvi vel, ek bar þetta mál upp fyrir Hervöru, enn hun veitti einginn afſvör, ok bad hann ſia fyrir ſinum koſti, (11 *i*) voru þau málalok, at hun var feſt Höfundi, helt Godmundr konungr heima á Glæſisvöllum brullaup þeirra med mikilli rauſn, at þeirri veitſlu gaf hann Höfudi konungs nafn, gull ok ríki, voru þau ſidan til hvílu leidd, ſtod þetta hóf fullan mánud. Enn ad endadri veitſluni, fóru höfdingiar heimleidis med ágiætum giöfum burtleiſtir; tokuſt nu gódar áſtir med þeim Höfundi konungi ok Hervöru, þau áttu tvo ſonu, hett hinn (11 *k*) elldri Angantyr, eptir módur födr ſinum, enn hinn yngri Heidrekr, voru þeir bádir miklir menn ok ſterkir, vitrir ok vænir (11 *l*); hveruteggi þeirra var hinn fridaſti ok meir ok ſterkari enn adrir menn, bádir voru þeir ſpakir at viti ok hinir meſtu atgiörfis menn. Angantyr var líkr födr ſínum at ſkaplindi ok villdi hverium manni gott, ok unni konungr hönum mikit ok þar med öll alþida. Enn ſva

(11 *e*) Beiddi hann födr ſinn at hönum ſkylde leita ráds, ok vill hann kvongaſt B. K. h. e. rogavit patrem uxorem ſibi comparare, & velle ſe dixit ſibi adjungere.

(11 *f*) Hoc commatio proxime ſeqventi cætera carent.

(11 *g*) Hoc commatium addunt M. B. K. cætera eodem carent.

(11 *h*) Tota hac periodo usqve ad (11 *k*) cæteræ omnia exemplaria carent, excepto commatio, qvod immediate ſeqvitur (11 *i*) qvod tamen paulo aliter exprimunt B. K. hoc modo: var þetta

dijudicaret. Aliqvando Höfundus cum patre in colloqvium veniens dicit, inceſſiſſe ſibi cupidinem uxoris ducendæ, rogatqve conſilium dare, qvo ad uxorem acqvirendam eundum eſſet; Rex Godmundus hoc benignè accipiens, ego tibi, inqvit, conſulo, ut Hervöræ ſpecioſæ filiæ Angantyris nuptas petas, illa jam domi apud Biartmarem comitem nutricium verſatur, eſtqve hæc mulier ad ducendum optima & ſplendidiſſimis natalibus orta, omnium, de qvibus aliqvid fando audivi. Deinde duodecim legatos ad Biartmarem comitem miſerunt ad virginem hanc nobiliſſimam ambiendam, comes hoc negotium benignè accipiens, rem ad Hervöram detulit; verum illa minime hoc abnuens, rogavit eum ſuæ conditioni proſpicere, cujus negotii exitus is erat, ut Höfundo deſponſaretur; Rex Godmundus domi in Glæſisvallis eorum nuptias ſummà magnificentià celebravit, in hoc vonvivio Höfundum titulo regio, auro regnoqve donavit, dein in lectum genialem ſunt perducti, hoc convivium per menſem completum duravit. Sed illo peracto proceres penates repetierunt, eximiis donariis abeuntes donati; jam Rex Höfundus & Hervöra ſeſe vehementer adamare cæperunt, filios duos procreárunt, horum natu major Angantyr ſalutatus eſt ab avo materno denominatus, at natu minor Heidrekus. Erant ambo ſtaturà magnà, robuſti, cordati & ſpecioſi, horum uterqve pulcherrimus, cæteros homines ſtatura & robore ſuperabant, ambo ſapientes, & ſummis dotibus aucti; Angantyr indole ſimilis patri fuit in omnes benignus, qvem etiam adamavit pater & univerſa multitudo; ſed qvantum operam bonorum Angantyr

at rádi giört, ok var Hervör gift Höfudi, h. e. concluſum eſt has nuptias eſſe petendas atqve Hervöra Höfudo nuptum data eſt.

(11 k) Elldri omittunt A. E. H., cætera exemplaria duobus primis commatiis hujus capitis ſtatim ſubjungunt hæc tria commatia: ok fer hann, ok bidr Hervarar ok fær, ok flitr heim. h. e. atqve profectus Hervöræ nuptias petit, uxorem ducit, domumqve ſecum devehit

(11 l) Hæc tria commatia addunt B. K. vel ſaltim completius exprimunt, qvod cætera brevius.

ſva margt gott, ſem han giördi, þa giördi Heidrckr enn meira illt (*11m*) hverium manni, Hervör unni hönum (*11n*) meira, (*11o*) Enn er hann var lítt af æſku aldri, ſendi Höfundr hann til fóſturs þeim manni er Giſſr het, hann var vitr madr ok mikill kappi, ólſt kons ſon þar upp med hönum, þar til hann var XVIII vetra gamall, og lærdi allskins iþróttir ok þar med riddaraſkap, var hann ſva mikill hreiſtimadr, at ei feckſt ſá er hanns jafningi væri, enn þo geck Giſſur hönum næſt um allar iþróttir, enn sömu hellt Heidrikr á um ſkaplindi ſitt. (*11p*) eitt ſinn helt Höfundr konungr veitſlu mikla a Grund. (*11q*) ok baud til öllu ſtórmenni i ſínu riki utan (*11r*) þeim Heidreki ok Giſſuri fóſtrum, Heidreki likadi þetta ſtórilla, (*11s*) ok kvad vænt at giöra veitſtu ſpiöll i Höll födr ſíns; Giſſr afred hönum þat, ok kvad annat vænligra, enn fara þangat til ſtríds födr ſínum, (*11t*) fór hánn þá alltateinu, ok kvadſt mundi giöra hönum nokut illt (*11u*). Enn er veitſlann var ſett, ok menn ſátu yfir dryckiu, þá kom þar Heidrekr kongsſon inngángandi, þvi urdu margir menn ofegnir ok er hann kom inn i höllina (*11v*) kvaddi hann födr ſinn ok módr; konungr tok hönum fálega, enn módir hanns fagnadi hönum vel; Angantyr ſtód upp í móti hönum ok leiddi hann til ſætis hiá ſer (*11x*) þat þeckiſt hann, var þar liſtuglega druckit. Höfundr konungr geck ſnemma til hvílu um kveldit, enn bodsmenn drucku eftir (*11y*) Heidrekr var ecki kátr ok ſat leingi vid drickiu um kveldit, ok eitt ſinn er

An-

(11m) Hverium manni hoc addunt B. K.

(11n) Mikit A. C. D. F. E. H. I.

(11o) Hac periodo usqve ad (11p) carent cætera, longe conciſius hoc narrant B. K. cætera tantum dicunt Heidreki nutricum Giſſurem fuiſſe.

(11q) Hellt veitſlu á Grund B. K. cætera omnia omittunt; á Grund.

(11r) Utan Heidriki A. C. D. F. I. E. H.

tyr tanto etiam plus malorum in qvemlibet patravit Heidrekus, hunc qvoqve Hervora magis dilexit; verum ex ætate tenera parum egressum educandum misit Hofundus ad virum, cui Gissuri nomen, sapientem & magnum athletam, ibi filius Regis apud illum educabatur, donec decimum octavum annum ætatis ageret, & omnifarias artes & disciplinam eqvestram perdidicit, tanto præditus erat corporis robore, ut par ipsi inveniretur nemo, tamen Gissur ei in omni arte secundus. eandem vero animi indolem Heidrekus continuavit. Aliqvando Rex Hofundus magnum Grundæ celebravit convivium, ad qvod proceres omnes in toto regno invitavit nisi Heidrekum Gissuremqve alumnum & nutricium, id qvod Heidreko summopere displicuit, & egregium dixit esse, in aula patris convivium dehonestare, Gissur eum ab hoc dehortans, aliud magis consultum esse dixit, qvam ad molestias patri creandas eo se conferre, hoc tamen non obstante eò tum iter fecit, asseruitqve malo qvodam illum se affecturum. verum constituto convivio & hominibus ad compotandum sedentibus, Heidrekus filius Regis intrans eo advenit, qvæ res multos male affecit, & ut aulam intravit, patrem matremqve salutavit, Rex eum minus hilariter, mater ovans admodum excepit, Angantyr surgens & obviam ei prodiens in locum sibi proximum perduxit, hoc etiam ille acceptavit, ibi cum lætitia compotatum est. Rex Hofundus ad vesperam maturè cubitum ivit, non erat Heidrekus hilaris & hac vespera diu ad compotandum assedit; atqve aliqvando abeunte Angantyre Heidrekus solio cessit, & in scamno inferiore considens, cum viris sibi proxi-

(11 *s*) Hac periodo usqve ad (11 *t*) cætera carent.

(11 *u*) His duobus commatiis cætera carent, addunt vero B. K.

(11 *v*) his duobus carent omnia cætera.

(11 *x*) þat þeckist hann, adjiciunt B. K. sed tota seqventi periodo cætera omnia carent usqve ad (11 y).

(11 *y*) hæc duo commatia addunt cætera.

Angantyr geck burtu, ſtie Heidrekr úr háſætinu (11 z) ok ſettiſt á hinn ó ædra beck, ok taladi vid þá menn, er hönum voru næſtir, ok kom ſva ſinni rædu, at þeir urdu rángſáttir (12 a), ok mælti hver illt vid annann, þá kom Angantyr aptr, ok bad þá þeiga (12 b), ok leiddi Heidrek til ſætis ſins. í annat ſinn þá Angantyr var utgeinginn, minti Heidrekr þá á, hvad þeir höfdu vid talaſt, kom þá ſva enn (12 c), at annar þeirra ſló hinn annann hnefa högg, þá kom Angantyr ok bad þá ſátta vera til morguns. i þridia ſinn ſem Angantyr geck brott, ſpurdi Heidrekr þann er höggit hafdi (12 d) feingit, hvert hann (12 e) þyrfti ecki at hefna ſín (12 f) ok kvad eigi hæfa blaudum manni vín at drecka, kom hann þá ſva ſinni fortölu, at hinn loſtni hlióp upp ok drap ſeſſu naut ſinn, (12 g) Heidrekr hló at þeſſu, ok mælti at veitſlan var at rauſnarlegri, er raudr lögr rinni um duka. i þvi kom Angantyr i höllina ok þótti ſtór illa. (12 h) leiddi hann þá Heidrek til ſængr (12 i) en um morguninn, er kon-

---

(11 z) Hoc commatio carent omnia cætera.

(12 a) Ok kom hanu ſva ſinni rædu vid þá er hiá hönum ſatu, at þeir heitu-duſt vid E. H. i. e. ita cum illis, qvi apud ipſum ſedebant, ſermonem miſcuit, ut ſibi minarentur.

(12 b) Hoc etiam commatio cætera carent.

(12 c) At hver lauſt annann hnefna högg B. K. h. e. ut a ſe alapis vapularent.

(12 d) Er ſidar hafdi feingit höggit B. K. i. e. qui ulimo alapam accepiſſet.

(12 e) Þyrdi ei at hefna ſín habent cætera h. e. auderetne ulciſci.

(12 f) Hoc commatio carent omnia cætera.

(12 g) Hac etiam periodo carent.

(12 h) Hoc commatio cætera omnia carent.

(12 i) De cæde Angantyris longe aliter habent A. B. C. D. F. I. hoc modo: Enn er Höfundr vard þeſſa var, bad hann Heidrek í burt ganga, ok gera eigi fleira illt i þetta ſinn, ſidann geck Heidrekr út ok Angantyr brodir hanns ok í gardinn, ok ſkilduſt þar, þá er Heidrekr hafdi litla hríd geingit fra bænum, þá hugſadi hann, at hann hefdi þar oſlítid illt giört, ſnyr þá aptr til hallarinnar, ok tok upp ſtein einn mikinn, ok kaſtadi þángat er hann heirdi menn nockra talaſt vid i myrkrinu: hann fann at ſteirninn mun-di

proximis colloqvebatur, & ſermonem ita inſtituit, ut facti discordes, alter alterum malis verbis alloqveretur; tum Angantyr reverſus ipſis ſilentium impoſuit & Heidrekum in locum ſuum perduxit, ſecunda viee cum Angantyr exierat, in memoriam illis Heidrekus revocans, qvæ ad ſe dixerant, rem eo rurſus deduxit, ut unus alteri alapam infligeret; Tum rediens Angantyr, jusſit eos in diem caſtrinum eſſe concordes; teria vice, poſtqvam Angantyr abierat, rogavit eum Heidrekus, qvi alapam acceperat, eſſetne ipſi opus ulcilci, negavit decere hominem effæminatum bibere vinum, tum perſvadendo effecit, ut vir, qvi vapulaverat, derepente ſurgens confeſſorem occideret; hoc ridens Heidrekus aſſeruit eo magnificentius convivium eſſe, qvod liqvor rubeus per mappas manaret. Hoc ipſo momento Angantyr in aulam veniens rem ſic accidiſſe ægerrimè tulit, atqve tum Heidrekum in cubile ad lectum petendum perduxit. Mane vero Rex L 2 *hunc*

di eigi manninn miſt hafa ok geck til, ok fann mann daudan, ok kiendi Angantyr brodr ſinn, geck þá i höllina fyrir födr ſinn ok ſegir honum þetta; Höfudr kvedr hann ſkildi vera i brottu, ok koma alldri hönum í augſyn, ok kvad hitt makligra, at hann væri drepinn eda heingdr. Þá mælti Hervör drottning, ok ſegir at Heidrekr hafi illa tilgiört, enda er mikil hefndinn, ef hann ſkal alldri koma i ríki födr síns ok fara ſva eignalaus i brott. Enn ord Höfuds ſtoduſt ſva mikills, at þat geck fram ſem hann dæmdi, ok eingi var ſva diarfr, at moti þyrdi at mæla, edr Heidreki fridar at bida.

h. e. Hofundus autem hoc comperto Heidrekum abire jubens, plura mala hac vice patrare prohibuit; deinde Heidrekus & Angantyr frater ejus i aream exierunt, & ibi ſe reliqverunt. Heidrekus cum breve temporis ſpatium ab oppido ambularât, cogitavit parum nimis mali ibi ſe patrâſſe, tum ad aulam reverſus, magnum lapidem ſustulit, eoqve abjecit, ubi homines aliqvos in tenebris colloqventes audivit, comperit lapidem hominem minime declinâſſe & accedens virum

konungr fretti þennan atburd, (12*k*) vard hann ákafliga reidr ok mælti: eigi mun ek retti halla, þó Heidrekr ſie mer nákominn, ok ſkal hann utlægr giör, ſem hver annar er manndrápi veldr innann hallar hiá oſs. Angantyr ok Hervör bádu Höfud fyrir Heidrek (12*l*) at taka vid hönum heim til hirdviſtar, ok muni hann una ſínum hlut, enn Höfudr kvat þat ſídr vera ſkildi, ok nu i ſtad ſkal hann burt vera úr mínu ríki (12*m*), intu þau Heidreki útlegd ſína; enn hann brá ſer litt vid. Heidrekr mælti þá: gangi þit fyrir födr minn ok ſegit ek bidie hann ráda mer heilrædi nockr; þau giördu ſva. Höfudr konungr mælt ſva: fá rád mun ek kenna hönum, þvi ek hygg, at þau muni hönum illa i hald koma (12*n*) enn fyrſt þit bidiet þeſſa; þá ræd ek hönum þat firſta rád, at han hiálpi alldri þeim manni, ſem hefir ſvikit lanar drottinn ſinn (12*o*), þat ræd eck hönum annat, at hann gefi þeim manni alldri frid, ſem felaga ſinn myrdt hefir. þat þridia: at haun leti eigi konu ſína vitia opt frænda ſinna, þótt hún beiddi þeſs.

---

rum mortuum invenit, & eſſe fratrem Angantyrem agnovit; tum aulam ingreſſus ad patrem hoc ei exponit. Hofundus pronuntiavit, ut exul abiret, nec in ſui conſpectum unqvam rediret, & occidi eum vel patibulo ſuspendi juſtius eſſe dixit. Tunc reſpondens regina Hervora dicit Heidrekum malum profecto opus patrâſſe, ſed etiam ultionem certè magnam eſſe, ſiqvidem in regnum patris nunqvam illi ſit redeundum, & nihil pecuniarum habenti abeundum. At verba Hofudi tantum potuerunt, ut, quam tulit, ſentia deciſiva executioni demandaretur, nec quisqvam tantæ fuit audaciæ, ut contradicere ſuſtineret, vel pacem Heidreko petere.

NB. Ipſi hiſtoriæ & vero magis conſentaneum eſt Heidrekum fratrem Angantyrem gladio Tyrfingo, qvam jacto ſemel & incerto lapide interfeciſſe; nam primum opus infame Tyrfingo patratum fuit hoc facinus, ſecundum opus infame Heidrekus Tyrfingo patravit, cum Haraldum Regem ſocerum interfecit, tertium opus infame Tyrfingo patrarunt ſervi, dum Heidre-

hunc eventum edoctus vehementer excanduit, & ego, dixit, nihil a justo jure recedam licet Heidrekus arcto vinculo sangvinis me contingat atqve in exilium relegabitur, uti qvilibet alius, qui apud nos in aula nostra author homicidii exstiterit. Angantyr & Hervora pro Heidreko apud Höfudum intercedebant, ut domum reciperetur, qvo regis satellitio interesset, atqve sic sua sorte contentum fore dixerunt, at Höfudus dixit hoc neqvaqvam futurum, & jam e vestigio meo regno excedat; tum illi Heidreko suum exilium indixerunt, ille vero hoc ipso parum est alteratus, vos, tum inqviebat Heidrekus, patrem adeuntes, dicite me ipsum rogare, aliqvot sana mihi consilia dare. Illi ita fecere; Rex Hofudus hunc in modum respondet: Ego pauca illi consilia impertiar, existimo enim ea male servaturum, tamen qvia vos hoc me rogatis, primo ei consulo, ne unqvam opem ferat homini, qui herum prodidit, secundum hoc ei svadeo, ne unqvam incolumitate donet hominem, qvi sodalem suum interfecit; tertium, ne potestatem faciat uxori,

---

Heidrekum dominum suum eo occiderunt. Qvare si verum esset Angantyrem ictu lapidis interemptum esse unum opus infame in historia desideraretur, & conseqventer Historia sibi non constaret.

(12 *k*) E. H. ita: bad hann Heidrek flya úr hanns ríki eda fá ella dauda. h. e. jussit Heidrekum e suo regno profugere, vel etiam alioqvin interficiendum esse.

(12 *l*) Hanc periodum addit solum K.

(12 *m*) His tribus commatiis carent omnia cætera habent autem ita: Drottning bad þá Höfud ráda hönum nockur heilrædi at skilnadi i. e. tum regina rogavit Hofudum abituro aliqvot sana consiliai mpertiri.

(12 *n*) Enn þó er þu bidr þessa drottning A. B. C. D. F. I. h. e. tamen cum tu regina hoc petas.

(12 *o*) At hann hafi þann mann alldri í för sinni, sem svikit ok drepit hefir felaga sinn K. h. e. ne unqvam socium itineris habeat hominem, qvi sodalem suum decepit & occidit. At hann gefi þeim manni alldri fiör F. G. h. e. ne unqvam vitæ incolumitatem homini daret.

þess. þat fiórda (12*p*): at hann væri eigi úti seint hia frillu sinni, eda segdi henni allan trúnat sinn edr þann hlut er hann villdi hafa leindann. þat fimta: at hann ridi eigi besta hesti sínum ef hann þyrfti skiótt at skunda. þat siötta, at hann fostri alldri göfugra manns barn (12 *q*) eda þiggi giarnan hanns veitslu (12*r*). þat siöunda: at hann gangi alldri á grid sín. þat áttunda: at hann hafi alldri marga hertekna þræla med ser; ok ef hann rækir öll þessi rád, þiki mer von at hann muni lucku madr verda, þótt hann gialdi nu af mer laga brot sins (12*s*). enn meiri von þiki mer, at hann muni þetta ei hallda (12*t*) sídan geck drottning til Heidrecks sonar síns ok sagdi hönum, hvat konungr hafdi hönum rádit, Heidrekr kvat hann hafa rádit af illum hug, og sagdi ser óskilt at hafa; (12*u*) bióst hann þá nu á burt, geck þá Heidrekr út, drottníng geck á veg med hönum ok Angantyr bródir hanns; Hervör tók þá sverdit Tyrfing undan skickiu sinni, ok gaf Heidreki, kvaddi hann sídan módur sina, ok bad Angantyr leingra gánga (12*v*), hann giördi sva, gaf hann þá Heidreki fesiód mikinn fullan af gulli

(12 *p*) Commatium inter medium habet habet nostrum M. primum habent A. B. C. D. F. I. K. ultimum addit solum K.

(12 *q*) Hoc commatium addit solum K.

(12 *r*) Ultimis duobus consiliis, totaqve periodo usqve ad (12 *s*) carent omnia cætera.

(12*s*) Hoc adjiciunt cætera, at hann muni ei þetta hafa A. at þu munir ei þetta hafa B. C. D. I. L. hafa hic significat servare,

(12 *t*) Cætera exemplaria, qvæ dicunt Heidrekum fratrem Angantyrem ictu lapidis occidisse, ita rem narrant: Heidrekr sagdi at hann hefdi med illum hug radit, ok kvat ser mundi oskylt at hafa, geingr þá Heidrekr út úr höllunni, módir hanns stendr þá upp ok geingur ut med hönum, ok fylgir hönum úr gardinum ok mælti: nu hefir þu sva fyrir þer buit, son minn, at þu munt ei aptr ætla, þá hef ek litil faung á at hiálpa þer, mörk gulls er her ok eitt sverd, er ek vil gefa þer, enn þat heitir Tyrfingr, ok hefir átt Angantyr berserkr módur fadir þinn, eingi

uxori, ſæpe numero propinqvos inviſendi, licet veniam faciendi peteret, qvartum: ne ſero diei foris apud concubinam ſit, neve fidei illius omnia ſua occulta aperiat, vel qvæ tecta eſſe vellet. qvintum: ne optimo ſuo eqvo vehatur, ſi ocyius properato opus eſſet, ſextum: ne unqvam viri ſe clarioris liberos educat, vel oblatum ſibi ab eo convivium faciliter acceptet, ſeptimum: ne in promiſſa alteri incolumitate præſtanda fidem unqvam fallat, octavum: ne multos ſervos captivos unqvam ſecum habeat. atqve ſiqvidem hæc omnia conſilia ſervaverit, ſpero virum fortunatum fore; licet inpræſenti me judice legis transgreſſionem luat, ſed veroſimilius credo illum hæc minime ſervaturum. Deinde Regina filium Heidrekum adiit, & qvænam rex ei conſuluiſſet, ipſum edocuit, dixit Heidrekus eum malo animo conſilia impertitum eſſe, negavitqve ſe ad ſervandum obligatum; jam ad abeundum ſe parans Heidrekus tum exiit, regina & Angantyr frater abeuntem proſeqvebantur; tum Hervora enſem Tyrfingum pallio ſubtraxit & Heidreko dedit, poſtea matri valedixit, & Angantyrem ſecum longius ambulare rogavit. is ita faciens, tum Heidreko crumenam

---

eingi madr er ſvá óſrodr, at eigi hafi heirt hanns getit, ok er þu kemur þar er menn ſkiptaſt höggum láttu þer hugkvæmt vera hverſu Tyrfingr hefir opt ſigur ſæll verit, nu bidr hún hann vel fara ok ſkiliaſt ſidan; h. e. dixit Heidrekus eum mala mente conſilia hæc ſibi dediſſe, nec ideo ſe ad ſervandum obligari; tum Heidrekus aula exit, tunc mater ſurgens exeuntem proſeqvens ex area comitabatur; jam tu fili, inqviebat, ita res tuas comparaſti, ne unqvam rediturus ſis, ſed exigua mihi facultas te juvandi, hic præſto eſt auri ſelibra, & gladius qvæ tibi largiar, hic Tyrfingus appellatur, qvem Angantyr Berſerkus avus tuus maternus poſſedit, nemo hominum adeo imperitus exiſtit, qvin illum memoratum audiverit; & cum eo veneris, ubi viri mutuos ictus ſibi infligunt, in mentem tibi veniat, qvam victorioſus ſæpenumero exſtiterit Tyrfingus, jam illi ſibi valedicentes ſe relinqvunt.

(12 *u*) Hoc commatio cætera carent.

(12 *v*) Commatio proxime præcedenti ac tota periodo ſeqventi usqve ad (12 *x*) carent omnia cætera.

gulli, Heidrekr þádi giöfina, ok mælti ſidan: mikinn mun ætla ek Höfundar konungs ok módur minnar (12 *x*) ok eigi veit ek, nær ek get ſva mikinn mun gert födr mins ok módur, ſem þau giöra mín, fadir minn giörir mik utlægann, enn modir min gaf mer ſverdit Tyrfing (12 *y*) er mer þikir betri enn mikit ríki, þótt ek ſkýldi umkióſa; ſkal ek giöra þat eitthvert, er hönum má veſt þikia ſagdi hann. brá hann þá ſverdinu, ok lyſti af míök (12 *z*) ok ſnydiadi hann eptir brádliga míök, Heidrekr iſkradi miök, ok helt vid berſerks gángi, enn med þvi þeir brædr voru tveir ſamann, enn Tyrfingr vard manns bani, hvern tíma er hönum var brugdit, þá hió hann bródr ſinn banahögg, ok vann hann fyrſtr nídings verk med ſverdinu, ok er Höfundr konungr frá þeſſi tídindi, harmadi hann miök Angantyr ſon ſinn, var hann mörgum ödrum harmdaudi. Höfundr let giöra erfi eptir ſon ſinn (13 *a*); bidr hann nu leita Heidreks, ſva hann mætti drepinn verda, enn Hervör latti þeſs, komſt hann vid þat undan á ſkóga.

IX. CAP.

(13 *b*) Heidrekr undi illa vit verkit, er hann hafdi giört, geck hann þá út á merkr, ok var leingi i ſkógum, ok ſkaut dyr ok fugla til matar ſer, ok er hann huxadi um ſitt mál, lieſt hönum ecki gott fráſögu, ef eckert ſkyldi ſpiriaſt til hans leingra, enn þat ſem lidit var, ok einginn viſſe hvad af hönum yrdi (13 *c*), ſva hann

(12 *y*) Hoc commatium addunt E. H.

(12 *z*) Sem ſindra þótti úr eggunum K. h. e. ut ex aciebus ſcintillæ emicare viderentur og ſindradi hann eigi ſkindila miök E.

(13 *a*) His duobus commatiis cætera omnia carent.

(13 *b*) Totam hanc periodum usqve ad (13 *d*) adjicit K.

nam magnam auro plenam donavit, Heidrekus pro dono isto actis gratiis dixit: inter Höfudum Regem & matrem meam magnum discrimen interesse puto, nec sciö qvando tantum discriminis patrem inter matremqve statuere potero, qvantum illi mei faciunt, pater me in exilium agit; at mater mihi ensem Tyrfingum dedit, qvem ego magno regno præfero, licet unius e duobus optio facienda esset, qvare patrabo aliqvid, qvod molestissimum ipsi accidet, tum gladium intentans, ut lucem emitteret, & deinde se citissimè circumegit; Heidrekus vehementer ululavit, & parum aberat, qvin furore berserkico ageretur, qvippe vero fratres erant unà soli, at Tyrfingum, qvoties fuerat vibratus, hominem occidere necesse fuit; ictum læthalem fratri intulit, atqve ita primus opus infame hoc gladio patravit; Rex Höfundus hanc rem novam edoctus filium Angantyrem vehementer luxit, qvin etiam alii multi mortem ejus doluerunt. Höfudus convivium exeqviale post excessum filii celebrandum, & pro consvetudine tumulo inferendum curavit; jam Heidrekum qværi jubet, ut occideretur, a qvo Hervora dehortabatur, ille hac de causa in sylvas evasit.

CAP. IX.

H*eidrekum operis patrati pænitebat, tum in sylvas digressus, & in iis diu commorans, animalia & aves ad vescendum sagittis trajecit, atqve res suas secum reputanti, turpis fore historia sua videbatur, si nihil aliud de se in posterum enarrandum existeret, qvam qvod jam tum evenisset, qvoqve abiisset, nemo sciret, ut magnitudine rerum gestarum*

(13 c) Minus completè idem narrant E. H. hoc modo: ok einginn vissi hvat af hönum yrdi, kom enn i hug, at hann mætti enn verda frægr madr af storum verkum, sem ættmenn hanns enir fyrri. h. e. si nemo nôsset, qvo abiisset, adhuc animum subiit cogitatio, se posse etiamnum magis rebus gestis clarum fore sicuti prisci sui consangvinei.

hann mætti frægr verda af ſtorum verkum ok framgaungu, ſem hanns ættmænn enir fyrri (13 *d*) hann ſnyſt nu af (13 *e*) mörku ok leitar bygdar; þat bar til einn dag, at Heidrekr for um braut nockra, at menn komu á móti hönum med mann fiötradann, er til ſírafs var ætladr, ſpyriaſt þeir tídenda, Heidrekr ſpurdi um ſök hanns, hvat þeſſi madr hefdi giört? þeir kvadu hann hafa ſvikit ſinn lánar drottinn; Heidrekr ſpurdi, ef þeir vildu taka fe fyrir hann? þeir játa þvi, hanns fær þeim hálfa mörk gulls, enn þeir láta bandingiann lauſann, ok bídr hann Heidreki ſína þiónuſtu, hann ſvarar: þvi muntu mer trúr, er þu ſveikſt þinn lánar drottinn, er þu áttir marga góda hluti at launa ck far þu burt frá mer. (13 *f*) nú fer hann fram í bygdina, og ſpyrſt þá fyrir, var hönum ſagt, at þar í landi væru víkingar nockrir ok heriudu, fer hann nú at leita þeirra, ok ſem hann fór yfir ſkog nockurn (13 *g*) fóru menn á móti hönum med bandingia nockurn; Heidrekr ſpurdi hvat ſá hafdi rángt giört? þeir ſögdu, at hann hefdi myrt felaga ſinn, hann ſpyr, ef þeir vildu taka fe vit hönum, ok bad þá taka, enn þeir játa þvi, hann feck þeim þá adra hálfa mörk gulls, enn tók vit manninum, ſá bídr hönum ſína þiónuſtu, enn hann neitar þvi, ok fór hann ſva í burt; giördi hann þetta meſt til at óníta ráð födr ſíns. (13 *h*) Heidrekr fer nu til er hann hittir víkingana ok kom ſer þar í ſveit, ecki hafdi hann þar leingi verit, ádr enn þeir feingu hönum ſkipſtiorn, ok þvi næſt forrædi lids, giördiſt hann brátt víd frægr ok ſigur ſæll.

X.

(13 *e*) Hoc etiam commatium qvod immediate ſeqvitur (13 *d*) addit K.

(13 *f*) Hac periodo usqve ad (13 *g*) carent cætera omnia, qvam addit K. cætera ita habent: litlu ſidar hitti hann enn nockra menn ok eirn bandingia. h. e. rurſus paulo poſt aliqvot homines offendit, ac inter hos unum vinculis conſtrictum.

(13 *h*) Totam hanc periodum addit K. qva cætera carent, ſed noſtrum M. ita

rum & arduis operibus, ſicuti priſci ſui conſangvinei nominis claritatem pararet, jam e ſylva iter flectens habitationem qværit; accidit die qvodam, ut Heidreko per ſemitam qvandam iter proſeqventi homines occurrerent virum vinculis conſtrictum & ſupplicio deſtinatum ſecum ducentes, illi ſe invicem res novas percontantur. Heidrekus de hominis culpa qvæſivit, & qvid mali feciſſet? illi reſponderunt, hunc herum ſuum prodidiſſe, interrogavit eos Heidrekus, vellentne ſatisfactionem pecuniariam pro illo acceptare? hoc ſe velle illi affirmant, his ille ſelibram auri tradit, hi virum vinculis conſtrictum ex iisdem expediunt, is Heidreko ſuum offert miniſterium, cur tu reſpondet ille, mihi fidem præſtabis? cum herum prodideris, cui te multa bona repenſare oportebat, qvare tu apageſis. Jam in habitationem prodiens varia percontatur, & relatum eſt ei, ibi terrarum eſſe piratas nonnullos, qvi arma circumferrent, qvos jam qvæſitum ivit; atqve per ſylvam qvandam transeunti obviam venerunt homines, virum vinculis detentum ſecum habentes, qvæſivit Heidrekus qvid ille pravi patraſſet? dixerunt hunc ſocium ſuum necuiſſe, qværit anne pecunia redimi velint? & hanc accipere illos rogat, hoc illi ſe facturos affirmant, his tum alteram ſelibram auri tradens, hominem accepit, hic ſuum Heidreko miniſterium obtulit, qvod ſe accepturum abnuit. Hæc potiſſimum fecit eo fine, ut conſilia patris irrita redderet. Jam Heidrellus iter perſeqvebatur, donec piratas conveniret, cum qvibus ſocietatem piraticam iniit, breve temporis ſpatium cum illis verſatus fuerat, anteqvam navem gubernandam ei traderent, ac dein copiis præficerent, atqve brevi celebris & victorioſis evaſit.

 CAP.

refert: Sídan hitti hann ſió víkinga, ok redſt med þeim i hernat, ok giórdiſt hinn grimmaſti hervíkingr. vard hann miög vídfrægr af ſigrſælld ſinni ok oruſtum.

h. e. deinde piratas per mare piraticam facientes convenit, & una cum ipſis militiæ piraticæ nomen dedit, & pirata atrociſſimus evaſit, præliis & victoriis magnam claritudinem ſibi paravit.

X CAP.

I þennann tima redi fyrir Reidgotalandi konungr ſá, er Haralldr het, hann var þá miök gamall, ok hafdi mikit ríki til forráda; hann átti aungann ſon, enn eina dottir barna, er Helga het, kvenna kurteiſuſt, (13 *i*) enn med því mínkadiſt hanns ríki, at jarlar nockrir foru á hendr hönum met her, átti hann vid þá oruſtr nockurar, ok hafdi jafnan óſigr. ſættuſt þeir at því, at konungr ſkyldi luka þeim ſkatt á hverium tólf mánudum; nu heldr Heidrekr ſkipum ſínum til Reidgotalands (13 *k*) ok þá konungr frá þat, bídr hann hönum til virduglegrar veitſlu, ok bad hann hafa þar fridland, Heidrekr tók þvi gladliga, ok geck til borgar med lidi ſinu (13 *l*) ok dvaldiſt þar um hríd; ſva bar til eitt ſinn, at til kongs kom fe mikit, ok Haraldr kongr taldi ſilfr mikit á bord; ok er Heidrekr ſer þat, mælti hann: (13 *m*) hver ſkal velia ſilfrit herra? eda hyggi þer at ſelia þat ſyrir koſt? (13 *n*) ek mun ſiálfr tilleggia ſkotpeninga fyrir mik ok mína menn, medan vid dveliunſt her, kongr kvad því á adra leid varit, ſkal ek þetta fe i ſkatt giallda. (13 *o*) jörlum tveim er heriad hafa á ríki mitt, ok giört mer mikit illt. (13 *p*) Heidrekr mælti: þetta líſt mer ſtor læging einum ríkum konungi ok volldugum, at luka ſkatt leidum ok litils háttar jörlum, væri hitt meira ſniallrædi, at hallda vid þá bardaga; konungr kvadſt þat reint hafa, ok feingit jafnan óſigr; edr er nokut ſva, at þu vogir at beriaſt vid þá minna vegna, ok þiggir at launum gull

(13 *i*) Jarlar tveir M. K. cætera habent jarlar nockrir. i. e. comites qvidam.

(13 *k*) Hanc periodum usque ad (13 *l*) addit noſtrum exemplar & K., qva cætera carent.

(13 *l*) Heidrekr nam þar ſtadar ok dvaldiſt med Konungi um veturinn A. B. C. D. I.; h. e. *ibi Heidrekus iter abripuit, & cum Rege hyemem transegit.*

(13 *m*) Heidrekr ſpyr hvert þat væri ſkattr

CAP. X.

Ea tempestate Reidgotiæ præfuit Rex nomine Haraldus, is tunc ætate valde provectus magnum regnum administrandum habuit, erat illi filius nullus, at unica liberorum filia nomine Helga, summam morum civilitatem edocta; verum hac de causa regnum ejns decrementa cepit, qvod comites nonnulli arma ipsi inferrent, qvibus cum aliqvot prælia conseruit, & semper inferior evasit. Tum ea conditione sibi reconciliati sunt, ut singulis duodecim mensibus Rex illis tributum penderet; jam Heidrekus naves suas in Reidgotiam perducit, cujus rei rumore ad Regem perlato, ad convivium honorificum ipsum invitat, & ut ibi locorum pacatè versaretur, petiit. Hoc Heidrekus lætus acceptans, cum copiis in urbem concessit, & aliqvandiu ibi commoratus est. Accidit aliqvando, ut Regi magna pecunia adferretur, & numerosum argentum Rex in mensam dinumeraret; Qvod videns Heidrekus; qvis dixit, domine hoc argentum accipiet? sive num eo commeatum coemere proposuisti? egomet argentum sumtuarium pro me meisqve contribuam, qvamdiu hic manebimus; Rex ait rem aliter esse comparatam, hac pecunia tributa mihi solvenda sunt, duobus comitibus, qvi regnum meum armis infestârunt, & magnis malis me affecerunt; multum, ait Heidrekus, dignitati detrahit opulenti potentisqve regis, deteriis & parvæ existimationis comitibus tributa solvere, alterum illud magis consultum esset, cum illis marte decernere. dicit Rex se hujus rei periculum fecisse, & semper superatum esse. Ecqvid vero? num tu cum illis

kongs? A. B. C D., h.e. qværit Heidrekus num essent tributa Regi soluta?

(13 *n*) Hoc commatium addit nostrum qvo cætera omnia carent.

(13 *o*) Hoc commatium addit K.

(13 *p*) Hann kvad þat ómakligt vera, at sva rikr Kongr gildi jörlum skatt K. h. e. indignum esse dixit Regem tam potentem comitibus tributa solvere; similiter habent A. B. C. D. F. L.

gnll ok ſilfr (13 *q*) Heidrekr ſvarar: eigi veit ek um mik glögt, enn eigi hefdi ſu föræẓgt mínum fyrri frændum, ok mun ek giöra ydr koſt á því, at beriaſt vid jarlana, ef þer viliet gifta mer dottur ydar, konungr tok því líkliga, ok vard ſá endir á þeirra tali, at jungfruen var föſtnud Heidreki. (13 *r*) eptir þat lætr kongr ſamna her miklum (13 *s*) ok var þat lid buit til herferdar, bióſt hann ſídan til oruſtu, ok feck konungr hönum mikit lid ok frídt. fór hann ſídan á mots vid jarlana, ok er hann kom i ríki þeirra, tok hann at heria ok ræna. ok er jarlarnír ſpurdu þetta, fóru þeir á móti hönum med mikin her, ok er þeir funduſt, verdr oruſta allhörd; Heidrekr var í öndverdri fylkingunni, ok bar Tyrfing í hægri hendi, ok hió nidr lid jarlanna ſem hrávidi, ok ſtód hverki vid hönum hiálmr ne brinia, drap hann þá alla, er hönum voru næſtir, geck hann nu í gegnum lidit, ok feldi þat, ok hlióp fram í filking, ok hió til beggia handa, ok ſva fór hann lángt i herinn, at bann drap báda jarlana, ok meſtr huti lids þeirra fiell, enn þat flúdi ſem eptir var; feck hann þar mikit herfang. ſídan for Heidrekr yfir landit, ok ſkattadi þat undir Harald kong, ſem fyrr hafdi verit, ok fór hann vid ſva búit, hafdi hann feingit ogrinni fiár, ok mikinn ſigr. Haralldr kongr lætr þá gánga á móti hönum, ok geck ſiálfr á móti hönum med miklum veg, ok lætr giöra veitſu mikla á móti hönum, ok fagnadi hönum afarvel, ok þackadi hönum med

(13 *q*) Hac periodo usqve ad (13 *r*) cætera carent, ſed rem hoc modo narrant: Heidrekr mælti: ſva munda ek ydr meiga launa gott yfirlæti, at vera höfudsmadr þeſſarar farar, ok þat hugda ek, ef ek hefdi lids koſt, at mer mundi ecki þikia mikit fyrir, at beriaſt enn ei vid tignari menn, enn þeſſir eru. Kongr ſvarar: ek mun fá þer lidskoſt, ef þú vilt beriaſt vid jarlana, ok mun þat vera þín giæfu för, ef tu fer góda för, meſt vona ek, at þu finnir ſiálſan þik, ef þu mælir þer dul.

i.e. ita tibi, ait Heidrekus, gratias optime referre poſſem, ſi dux fiam hujus expeditionis, & putâram, ſi copias haberem, me parvi habiturum cum

illis pro me decertare sustines? ut aurum argentumqve in præmium accipias; de me, reponit Heidrekus, nîl certi scio, non a[illegible] prisci mei consangvinei expeditionem hanc suscipere dubitâsse[illegible], atqve mei copiam tibi faciam ad confligendum cum comitibus, siqvidem [illegible] mihi elocare velis, Rex ad hoc favorabiliter respondit, & colloqvii ipsorum is erat exitus, ut virgo Heidreko desponderetur. Postea Rex multas copias cogit, qvæ ad expeditionem sunt paratæ, deinde ad prælium se paravit, & Rex ei magnum & pulchrum exercitum tradidit, postea adversus comites contendit, in qvorum regnum deveniens, armis infestis ire & diripere cœpit, qvo comperto, comites contra ipsum magnum agmen duxerunt, atqve illis se congredientibus fit acerrima pugna, Heidrekus in fronte aciei Tyrfingum dextra gestans, copias comitum ut crudam materiam ligneam dissecuit, nec galea nec lorica ei obstiterunt, omnes sibi proximos interfecit, & aciem penetrans prostravit, atqve in aciem procurrens utrinqve ictus inflixit, & tam longè in exercitum processit, at ambos comites interficeret, & maxima pars copiarum caderet, qvi reliqvi erant, fugam ceperunt; magnam ibi prædam accepit; postea Heidrekus regnum obiens, Regi Haralldo tributarium fecit, sicuti prius fuerat; atqve rebus sic constitutis, domum profectus est, uberrimas pecunias adeptus magnam victoriam reportaverat. Rex Haralldus *obviam ei procedi jussit, & ipse magno cum honore obviam ei processit, magnumqve adventanti convivium parari fecit,*

---

viris non majoris, qvam hi sunt, dignitatis decertare; Ego, reponit Rex, copias tibi tradam, si cum comitibus confligere velis, & hæc profectio, siqvidem feliciter tibi cesserit, te fortunatum reddet, & maxima spes subest temetipsum, tuæ infelicitatis caussam fore, si tuus te sermo fefellrit,

(135) Ok var þat allmikit lid ok vel búit med hinum besta kostnadi, giördi kongr þá bert, at Heidrekr skildi vera þessa lids höfudsmadr K.

h. e. Atqve erant hæ copiæ valde magnæ, & maximis sumtibus eximie paratæ; tum Rex declaravit hujus exercitus Heidrekum ducem fore.

med mörgum fögrum ordum, (13 *t*) var þá vid brullaupi buist, ok geck Heidrekr at eiga konungs dóttir, veitti Haralldr kongr brudkaup þeirra med miklum sóma, gaf hann þá Heidreki konungs nafn, ok helming ríkis til forráda, redi hann Reidgota landi leingi sídan, ok þótti spakr ok sigr sæll; hann átti son vid konu sinni, þann er Angantyr het, Haralldr konungr gat ok son í elli sinni (13 *u*) þann er Haldan het, voru þeir bádir hinir efnilegustu, ok þottu langt fyrir ödrum á Reidgotalandi.

XI CAP.

I þann tíma kom hallæri mikit á Reidgotaland (13 *v*) sva at til landaudnar þótti horfa (13 *x*) voru þá giördir hlutir af vísinda mönnum, ok feldar blótspár, enn sva geck frettinn, at alldri mundi ár fyrri koma á Reidgotaland, enn þeim sveini væri blótat, sem ædstr væri þar í landi. Heidrekr sagdi at son Haralldsværi ædstr, enn Haralldr kongr sagdi, at son Heidreks væri ædstr (13 *y*) sídan var þing stefnt, ok kom þat öllum ásamt, at Angantyr Heidreks son væri þeirra ædstr fyrir ættar sakir, (13 *z*) enn þat þordi einginn upp at bera; tóku menn þat til ráds, at leggia þetta mál undir

(13 *t*) þá bad Heidrekr dottur Haralldskongs, er Helga het, ok hún var hönum gift, tók þá Heidrekr til forráda hálft ríki vid Haralld kong A. B. C. D. h. e. tum Heidrekus filiæ Regis Haralldi nuptias petiit, qvæ sibi est elocata, tunc Heidrekus partem dimidiam regni sibi ab Rege Haralldo tributi regendum accepit.

(13 *u*) Ok er sá ecki nefndr (ita omnia cætera nisi K, qvod Haldanum etiam nominat) h. e. cujus nomen non est memoratum.

(13 *v*) þat heitir nu jótland D. H. I. L. h. e. qvæ hodie jutia dicitur.

(13 *x*) þá var kvadst þíngs upp, er giört var um allt landit; sem folk kom saman, var þá eblt bló. mikit, ok spár

cit, & lætissime illum excipiens, multo pulcro sermone ei gratias egit, tum ad convivium apparatus fiebat, & Heidrekus filiam Regis duxit uxorem. Rex Haralldus eorum convivium magno decore celebravit, tum Heidrekum titulo regio & semisse regni gubernanda donavit, is in longum abinde Reidgotiam rexit, sapiens & victoriosus habebatur; filium ex uxore sustulit, cui Angantyri numen; Haralldus etiam in senectute filium procreavit, Haldanum nomine, ambo maximæ exspectationis cæteros omnes in Reidgotia multum præcellere videbantur.

CAP. XI.

E*o tempore Reidgotiam tanta annonæ caritas invasit, ut res ad totius regionis desolationem vergere videretur; tunc a rerum sacrarum peritis sortes confectæ sunt, & sacrificio peracto, per sortes divinatio adhibita, atqve tale redditum est oraculum, bonitatem annonæ in Reidgotiam nunqvam prius redituram, qvam puer immolatus esset in tota illa terra nobilissimus, dixit Heidrekus filium Haralldi, at Rex Haralldus filium Heidreki nobilissimum existere, postea conventus est indictus, & in eo omnes convenerunt, Agantyrem filium Heidreki propter familiam suam, altero illo nobiliorem esse, hoc autem nemo publicè pronuntiare sustinuit*

felldar, ok geingit til fretta vid vísindamenn K. h. e. tunc ex tota regione conventus indictus est, ut homines convenerant, magna sacrificia facta sunt, rerum divinarum periti consulti, ac divinationes adhibitæ.

(13 y) His tribus commatiis cætera omnia carent,

(13 z) Þordi úr þessu máli einginn skiera, fyrr enn þegar yfir voru farnar allar úrlausnir K. h. e. hanc rem decidere nemo ausus, prius qvam totius multitudinis suffragia essnet perlustrata.

undir úrſkurd Höfundar konungs á Glæſis völlum. (14 *a*) ſk*u*lu hinir ædſtu menn til þeſſarar ferdar veliaſt, enn allir tölduſt undan, bad þá Haralldr konungr, ok margir adrir Heidrek konung, at orka um úrlauſn þeſſara mála, konungr kvad ſva vera ſkyldi, let hann þegar búa eitt ſkip úr landi, ok ſtieu þar á margir ágiætir menn med hönum (14 *b*). ſigldi hann ſva til Riſalands ok er Höfundr kongr ſpyr komu hanns, vildi hann þegar láta drepa hann; enn Hervör drotning mælti á móti, ok gat hún ſva ſtillt, at þeir fedgar ſættuſt heilum ſáttum, bar þá Heidrekr fram erindi ſitt fyrir konung ok badſt dóms á þeſſu; enn Höfundr konungr ſegir, at hanns ſon var þar ædſtr i þvi landi. (14 *c*) Heidrekr konungr ſkipti þá litum ok þótti vandaſt malit, bad hann þá fódr ſinn leggia ſer rád at hiálpa liſi Sveinſins, Höfundr mælti: þá þu kemr heim i Reidgotaland, ſkaltu ſtefna mönnum til þings, af beggia yckar Haralllds kongs ríkium, ok ſeig þar upp giörd mina um ſon þinn, ſkaltu þá ſpyria hvoriu þeir muni launa vilia, ef þu lætr þeim hann til blóta, ſeg þu at þu ſert úttendr, ok muni land ganga undan þer, ok ſva fólk, ef þeſſu ſkal fram fara, giör þu þa þann koſt, at annar hvör

(14 *a*) Hanc rem cætera omnia longê brevius narrant hoc modo: Enn úr þeſſu máli mátti einginn leyſa. fyrri enn þángat væri farit, er allar úrlauſnir voru trúar til Höfundar kongs; Heidrekr er hinn fyrſti madr til þeſſarar ferdar tekinn, ok margir adrir ágiætir menn, ſem Heidrekr kom á fund fodr ſins var hönum þar vel fagnat. h. e. ſed hac de re dicere ſententiam nulli fas erat, prius qvam eo ad conſulendum, nempe ad Höfundum Regem, ventum eſſet, ubi reſolutiones omnes eſſent fideles. Ad hanc profectionem Heidrekus ut Primarius eligitur, & multi alii viri præclari, Heidrekus patrem conveniens, ab ipſo hilariter excipitur.

(14 *b*) Qvatuor his commatiis, carent cætera, ſed habent: Enn er Heidrekr kom til fódr ſins, var hönum þar vel fagnat. i. e. Heidrekus ad patrem veniens, hilariter excipitur.

(14 *c*) Cætera exemplaria hoc qvoqve

ſuſtinuit, captum eſt conſilium hanc rem Regis Höfundi in Glæſisvallis judicio permittere. Ad hanc profectionem optimates eligantur, omnes autem proficiſci recuſabant, tum Rex Haralldus & multi alii a Rege Heidreko petebant, ut hoc negotium expediendum curaret, Rex ita facturum ſe dixit; tunc è veſtigio navem unam ad iter e regione habendum parari fecit, qvam ipſe cum multis nobilibus conſcendit. Deinde in Riſalandiam velis latus eſt; atqve Rex Höfudus ejus adventu comperto, mox interficiendum curare voluit; verum Hervora Regina obloqvens ita rem temperare potuit, ut pater & filius ex integro in mutuam gratiam ſe reciperent. Tum Heidrekus negotium ſibi patrandum Regi aperiens, rogavit ipſum hac de re ſententiam ferre; Rex autem Höfudus filium ejus in illa regione nobiliſſimum eſſe pronuntiavit. Tum Heidrekus colores mutans, & rem difficiliorem factam cernens, rogavit patrem conſilium ſibi dare ad vitam pueri ſervandam: cum tu, Höfudus dixit, in Reidgotiam redieris, ex utroqve regno tuo Haralldiqve populares ad conventum citabis, ibiqve a me dictam ſententiam de filio tuo immolando pronunciabis, tum etiam percontabere, qvibus tibi rebus repenſaturi ſint, ſi hunc illis ſacrificandum tradas, dic peregrinum eſſe te, foreqve, ſiqvidem hæc proceſſerint, ut tum terræ tum populares a te deficiant, qvare illis hanc N 2 *con-*

longe brevius narrant hoc modo: Heidrekr ſegir: ſva liſt, mer, ſem þu dæmir minn ſon til draps, eda hvad dæmir þu mer fyrir ſonar ſkada minn, þá mælti Höfundr kongr: þu ſkalt beidaſt, at hinn fiórdi hver madr ſe á þinu valldi, ſá er vid blotit er ſtaddr, ellar muntu ei láta ſon þinn til blóts, mun þá ei þurfa at kienna þer rád ſídan, hvad þu ſkalt at hafaſt, vid ſlíkan her ok þitt ſkaplindi. A. B. C. D. F. I.

h. e. Video, ait Heidrekus, te filium meum neci adjudicare, qvam autem mihi pro amiſſo filio ſatisfactionem judicas? Tum Rex Höfudus, petes, inqviebat, ut qvartus qvisqve eorum, qvi ſacrificio peragendo adſunt, tuæ ſit poteſtatis, alioqvin te filium immolandum non traditurum, deinde qvid agendum tibi ſit, non eſt, qvod tibi conſulatur, tali indole prædito, tanto exercitu inſtructo.

hvör af Haralllds ſe á þinu valldi, ſem á þínginu er ſtaddr; ella munir þú eigi láta ſon þinn, ok ſkal þat eidum bundit, ok ef þat fæſt, mun ek eigi rád þurfa at kienna þer ſidan, hvat þu ſkalt at hafaſt. (14 *d*) kvedr hann ſidan födr ſinn ok módar, ok ſiglir burt af Riſalandi, enn ſem Heidrekr kom í Reidgótaland, let hann þíngs kvedia, voru þar ſveinarnir bádir á þínginu, Heidrekr tekr ſva til orda: þat er at kvædi Höfundar konungs födr míns, at ſon minn ſe ágiætaſtr í landi her; ok til blóts koſinn (14 *e*) enn þar á móti vil ek eiga rád á ödrum hverium manni Haralllds konungs, er kominn er til þings þeſſa, ok vil ek þer handfeſtit mer þetta. var nú ſva giört, ok heimtaſt þeir ſidan í lid hanns, þá bádu bændr, at hann leti fram ſon ſinn ok bætti ſva árferdi þeirra. enn er ſkilit var lidit, beiddiſt Heidrekr trúnadar eyda af mönnum ſínum; þeir giördu ſva ok fóru hönum ſoddan eyd, at þeir villdu hönum filgia innanlands ok utan, til þeſs ſem hann villdi. þá mælti hann: ſva lyſt mer at goldit muni vera Odni fyrir eirn ſvein, ef þar kemr fyrir Harallldr kongr ok ſon hanns, ok her hanns allr, hann bad þá ſettia upp merki ſitt, ok veita Harallldi konungi atgaungu, ok drepa hann, ok allt hanns lid; eptir þetta let hann bláſa i herlúdr, ok gánga at Harallldi konuugi, ok hanns mönnum, halladiſt ſkiótt á þá bardaginn, því þeir fedgar höfdu lid miklu minna, ok voru þar med óvid búnir, (14 *f*) ok er þeir ſáu at ei var undanfæri, börduſt þeir med miklum dreingſkab, ok drápu nidr lid Heidreks konungs ſva ákafliga, at óſynt þótti, hve-

(14 *d*) Hoc commatio carent omnia cætera, & rem compendioſius referunt, nec Riſalandiam memorant, qvo ad patrem conveniendum Heidrekus ſit profectus.

(14 *e*) Enn mer til huggunar dæmdi hann mer annan hvern manna, þann med Harallldi kongi er. E. H. h. e. ad me vero conſolandum, hoc

conditionem propones, ut ſecundus qvisqve eorum, qvi ſunt in iſto conventu in tuam veniat poteſtatem, alias te filium tuum non traditurum, atqve hæc juramento confirmatum iri; qvod ſi hæc impetraveris, deinde non eſt, qvod te conſilium doceam, qvid tibi ſit agendum, poſtea patri matriqve valedixit, & de Riſalandia abnavigavit; Heidrekus poſtqvam domum in Reidgotiam redierat, conventum habendum indixit, in hoc conventu ambo pueri aderant, & hunc in modum verba fecit: Regis Höfundi patris mei hæc fuit ſententia deciſiva, filium meum hac in terra nobiliſſimum exiſtere & immolationi deſtinatum eſſe; verum e contra velim meæ cedere poteſtati ſecundum qvemqve civem Regis Haralldi, qvi in hoc conventu adeſt, atqve vos hæc mihi ſtipulari cupio, qvo etiam ita facto, in copias ejus colliguntur, tum ab eo coloni petierunt, ut filium immolandum tradens, annonæ vilitatem ſibi reſtitueret; copiis autem a ſe ſeparatis Heidrekus a ſuis petiit juramentum fidelitatis, qvod etiam illi præſtiterunt, atqve jurarunt ei, ipſum ſe, tam intra qvam extra patriam ad, qvæcunqve vellet exeqvenda, ſecuturos; tum videtur dixit pro uno puero pretium Othino ſolutum, ſiqvidem Rege Haralldo, ejus filio totoqve exercitu fuerit redemptus; juſſit eos ſignum erigere, Regem Haraldum aggredi, & cum toto exercitu interficere, deinde ſuos canere claſſicum, & Regem Haralldum ejusqve milites adoriri fecit, in qvos brevi pugna inclinavit, nam pater & filius erant numero copiarum longè inferiores & præterea ad prælium imparati, hi nullam cernentes viam evadendi, fortiſſimè dimicarunt, & in copiis Heidreki Regis tantam ſtragem ediderunt, ut ambigua videretur victoria, & videns Heid-

judicium tulit, ut ſecundus qvisqve Haralldi Regis meus fieret.

(14 *f*) Tota hac periodo usqve ad (14 g) carent omnia cætera & longè compendioſius ſolum eventum rerum narrant hoc modo: ok fellr þar Haralldr kongr ok margt lid hanns. h. e. atqve Rex Haralldus ibi cum numeroſa parte copiarum occubuit.

hverier figraft mundu, ok er Heidrekr fer lid fitt falla fva unn vörpum, ód hann fram med fverdit Tyrfing, ok felldi hvern á fætr ödrum, ok lauk fva, at þar fellu þeir fedgar, ok mikill hluti lids þeirra ok vard Heidrekr konungr banamadr mága finna, er þat talit annat nídíngs verk unnit med Tyrfingi eptir álögum dvergfins. (*14 g*) Heidrekr let þá rióda goda ftalla blódi Harallds konungs ok Hálfdanar, enn fal Odni allan þann val er þar hafdi fallit til árbótar í ftad Angantyrs fonar fins. ok er Helga drottning fretti fall födr fins, feingu henni fva mikills þeffi tídindi, at hún heingdi fik i Dyfardal. Heidrekr lagdi nú land allt undir fik, ok giördift konungr yfir, vard hann miök vídfrægr ok þótti valla hanns líki vera í þann tíma.

XII. CAP.

(*14 h*) Þat var eitt finn, at Heidrekr konungr fór med her finn, fudr um Húnaland, ok bardift vid kong þann er Humli het, ok feck figr, enn Humli flídi, tok hann þar fe mikit ok dóttur Humla kongs, er Sifka het, ok hafdi hana heim med fer, ok tók hana fidan til frillu, ok hafdi hana vid hönd fer um ftund; enn at ödru fumri, fendi han hána heim aptr til födr fíns, ok var hún þá med barni, litlu fidar fæddi hun fveinbarn, ok var hann kalladr Hlaudr, hann var allra manna frídaftr fínum (*14 i*) ok þótti afbragd annara manna þegar á únga alldri, óx hann þar upp med Humla módr födr fínum á Hunalandi. Áeinu fumri for Heidrekr til

(*14 h*) Exemplaria E. H. ita rem narrant: hann tok fer til frillu dóttr Humla, Hertoga af Húnalandi, er Sifka het, þeirra fon het Hlaudr, hann óx upp

Heidrekus ſuum exercitum adeo acervatim cadentem, gladium Tyrfingum geſtans proruebat, aliumqve poſt alium continenter proſtravit; exitus rei is erat, ut pater & filius ibi profligarentur, & magna pars exercitus eorum; atqve Rex Heidrekus affinium ſuorum interfector evaſit, qvod opus infame ſecundum enſe Tyrfingo patratum putatur ex nani fatali decreto. Tum Heidrekus ſangvine Haralldi Regis & Halfdani aras deorum adſpergendas curavit, verum Othino totam illam ſtragem, qvæ ibi occubuerat, loco filii Angantyris ad annonæ bonitatem recuperandam, addixit; Helga vero Regina patris occubitum edocta, hisee rebus auditis adeo malè eſt affecta, ut in Dyſardalo (valle dearum) ſe ſuſpenderet, jam Heidrekus totam regionem ſibi ſubjecit ejusqve Rex ſalutatus eſt, inclytus admodum fiebat, ut eo tempore vix exiſtere qvispiam ipſi comparandas videretur.

CAP. XII.

Accidit aliqvando, ut Rex Heidrekus auſtrum verſus in Hunniam exercitum moveret, & cum Rege, cui nomen Humli decertans, victoriam reportaret, at Humlus fugeret; uberes ibi pecunias, & filiam Regis Humli rapuit, qvæ Sifka ſalutabatur, qvam domum ſecum deportavit, & ut concubinam ſibi adjunctam aliqvamdiu ſecum habuit; verum æſtate ſeqventi utero gerentem domum ad patrem ſuum remiſit; paulopoſt infantem maſculinum peperit, qvi Hlaudus ſalutatus fuit omnium hominum aſpectu pulcherrimus & mox tenera ætate alios antecellere videbatur, ibi in Hunnia cum Humlo avo materno adolevit. Æſtate qvadam

---

med módur födr ſínum. h. e. ille concubinam ſibi adjunxit filiam Humli ducis Hanniæ, cui Sifka nomen, horum filius nomine Hlaudus apud avum maternum educatus eſt.

(14 *i*) Hoc commatio cætera carent.

til Saxlands med her ſinn, (14 *k*) ſá konungr het Áki, er þar redi fyrir, hann giörir menn á móti hönum, ok giördi veitſlo á móti Heidreki konungi, ok bidr hann hafa þar af ſínu ríki, er hönum líkadi, ok at hann villdi frid vid hann hafa, at þeirri veitſlu ſá hann dóttur konungs, er Ólöf het, frída ok fagra at áliti, ok leiſt hönum vel á hana, ok þeirrar meyar bidr hann ſer til handa; var hun hönum gift, var þá aukinn veitſlan, ok drukid brúdkaup þeirra, (14 *l*) leyſti konungr ut mund dóttur ſinnar i gulli ok dyrum gripum, ſtód hófit í tuttugu daga (14 *m*) ok at þvi endudu, fór Heidrekr konungr heim med Ólöfu konu ſina ok ógrinni fiár. Heidrekr giördiſt þá hermadr mikill, ok jók á marga vegu riki ſitt, drottning beiddiſt optliga at fara til Saxlands, á fund frænda ſinna ok vina ok veitti Heidrekr henni þat; Sveirninn Angantyr var jafnan med henni (14 *n*) ok eitt ſinn, er konungr var í hernadi, fór drottning til Saxlands á fund frænda ſinna at vanda ſinum, fór kongsſon med henni, Heidrekr konungr ſpurdi þetta, ok hellt ſkipum ſinum til Saxlands, ok eigi allnær konungs adſetri, ſídann bió hann eina ſneckiu, ok ſigldi til hafnar ok lendti i leinivog nockrum, hann geingr á land ok einn madr med hönum, þeir komu um nótt á kongs bæinn, ok venda at ſkemmu þeirri, er kona hanns var vön at ſofa í, ok urdu vardhalds menn eigi varir vid komu þeirra, þeir geingu nu inn i ſkemmuna, ok ſáu at madr eirn hvíldi hiá drottningu, hann hafdi mikit hár ok fagurt, (14 *o*) kongr ſkar lock úr hári hanns ok hafdi

14 *k*) Hoc commatio cætera carent, nec Regis nomen memorant, niſi exemplar K, qvod Regem illum Hákum appellat.

(14 *l*) Hís duobus commatiis carent etiam cætera.

(14 *m*) Fór Heídrekr kongr heim med gíafir ok dyrgripi fiár K. h. e. Rex Heidrekus penates repetiit, donariis & pecuniis pretioſis donatus.

(14 *n*) Hoc cætera brevius narrant hoc modo: Eitt ſumar er Heidrekr kongr var í hernadi, þá kom hann til Saxlands í ríki mágs ſíns hann leggr ſkipum ſínum í leinivog nockurn, geingr

dam Heidrekus in Saxoniam trajecit exercitum; Rex, qvi ibi terrarum regnabat, Akus nomine obviam ei mittit legatos, & advenienti convivium parans, qvantam vellet partem regni ſui obtulit, rogavitqve ut pacificè ſecum agere vellet, in hoc convivio vidit filiam regis, cui Olöfæ nomen, formoſam & pulchram adſpectu, cujus illi forma valde placita; qvare hujus virginis nuptias ambit, qvæ illi etiam eſt elocata, tum prolongato convivii tempore ipſorum nuptiæ celebrantur, Rex dotem filiæ promſit in auro & rebus pretioſis, convivium hoc dies viginti continuavit, qvo finito Heidrekus cum uxore Olöfa & uberrima pecunia domum rediit. Tum Rex Heidrekus magnus bellator factus, regnum in multas partes dilatavit. Sæpe numero petiit ab ipſo Regina commeatum in Saxoniam ad conſangvineos & amicos conveniendum eundi, qvem etiam ei Heidrekus conceſſit, puer Angantyr eam ſemper comitabatur, & aliqvando Rege expeditionem piraticam faciente, Regina ſolito more in Saxoniam propinqvos conventura conceſſit, & filius regis ipſam comitabatur. Hoc edoctus Rex Heidrekus naves ad Saxoniam deduxit, in locum regiæ ſedi non adeo propinqvum, deinde celocem paravit, qva velis latus, portum intravit, & in ſinu qvodam occulto continenti allapſus eſt; illi noctu in oppidum regium venientes ad cubiculum ſolitarium iter convertunt, in qvo uxor ejus dormire ſolebat, nec ipſorum adventum cuſtodes ſenſerunt, cubile intrârunt, & virum apud Reginam qvieſcentem conſpexerunt, is magnam & decoram cæſariem habebat, Rex e cæſarie exciſum capillum ſecum habuit, homo, qvi cum ipſo erat

á land ok eirn madr med hönum. h. e. æſtate qvadam Heidrekus piraticam faciens ad Saxoniam in regnum Soceri devenit, naves in ſinum qvendam occultiorem in anchoris ſtaturas deducit & uno viro comitatus in continentem ingreditur.

(140) Kongr ſkar lepp mikinn ur hári þeſs manns, er hvíldi í fadmi konu hanns. A. B. C. D. F. I. legg mikinn E. H. h. e. Rex magnum capillum excidit e crinibus hominis, qvi in uxoris amplexu qvievit.

hafdi med ſer, ſá madr er med hönum var, kvad hann hefniſamann um minni ſakir, eigi mun ek þeſſa at ſinni hefna ſagdi hann, hann ſá hvar Angantyr lá i annari hvilu, ok hafdi hann burt med ſer, (14r)geingu þeir ſídan til ſkips, ok lettir konungr eigi fyrr, enn hann hittir lid ſitt; om morguninn er drottning vaknar, ſaknar hún Angantyrs, vard hun þá miög hrædd ok harms full, tók hún þá þat rád, at hún hiupadi einn hund, ok ſagdi kongsſon bráddaudann ordit hafa. Nu er at ſegia fra Heidreki, at hann heldr ſkipum ſínum á hafnir Saxa kongs, ok er konungr vard þeſs var, let hann veitſlu búa, ok geck ſiálfr í móti hönum, ok fagnadi hönum vel, Heidrekr geingr til borgar med öllu lidi ſínu, ok ſettiſt undir drickiu bord, ok er þeir höfdu druckit um ſtund, geck Ólöf drottning undir drickiu bord, ok fagnadi vel Heidreki kongi, ok breiddi bádar hendr um hals hanns, han tók því fáliga, leid ſva nóttinn (14s). (14t) Um morguninn fretti hann drottningu, at ſveininum Angantyr, enn hún kvat hann bráddaudann ordit hafa, ok væri í molld lagdr, kongr badſt at ſiá lík hanns, drottning kvad hönum þat mikills harms auka, hann kvadſt ecki þat hirda, vard Heidrekr þó at ráda, var hönum þá þángat fylgt, let hann þegar ridia moldu af leidinu, var þar dúkr ſamanlagdr ok hundr innan í. Heidrekr konungr mælti: illa hefir nu ſonr minn ſkipaſt, er hann er ordinn at hundi, let hann þá leida fram ſveininn, ok kvadſt hava reint mikil ſvík af drottningu, ok tiádi allan atburd, bidr hann nu þing ſtefna ok ſafna þángat öllum mönnum

(14r) Totam hanc rem usqve ad (14s) cætera compendio narrant hoc modo: hann geck ſidan til ſkipa ſinna, um morguninn leggr kongr í lagit, ok geingr í móti hönum allt folk, ok var þar veitſla búinn. h. e. deinde ad naves ſuas conceſſit, mane Rex naves in portum introducit, atqve populus univerſus ipſi obviam procedit erat ibi convivium præparatum.

erat, dixit eum ob causas minores ultioni deditum esse, non ego, inqviebat, hac vice hoc sum ulturus, videt ubi Angantyr in alio lecto cubuit, qvem secum abstulit, deinde ad navem ambulârunt, nec prius ab itinere destitit Rex, qvam ad copias suas redierat. Mane Regina somno excusso, Angantyrem desiderat, tum magno affecta timore ac tristitiæ plena id consilii cepit, ut canem veste funebri indueret, & filium regis morte repentina exstinctum esse diceret. Jam de Rege Heidreko est referre, ipsum naves suas in portus regis Saxoniæ deducere, qvo comperto, Rex convivium venienti parandum curavit, & ipse obviam ei procedens magno gaudio illum excepit. Heidrekus cum omnibus copiis ad urbem accessit, & ad mensam ad compotandum consedit, & cum aliqvamdiu compotaverant, Olafa Regina compotandi gratiâ ad mensam accessit, & manibus ambabus collum ejus amplexa Regem Heidrekum hilariter excepit, qvod ipse frigidè accepit. Mane Reginam de Angantyre puero percontabatur, at illa dixit subita morte exstinctum & humo mandatum esse, petiit Rex, ut fieret sibi potestas corporis ejus visendi, respondit Regina hoc ipso dolorem ejus incrementa capturum, negavit Heidrekus hoc se curare, qvem penes hujus rei arbitrium esse, necesse fuit, tum eo perductus, humum a sepulcro mox egeri jussit, ibi cadaver caninum panno linteari circumplicato involutum conspectum est, malè jam inqvit Rex Heidrekus, filius meus immutatus est, cum in canem sit transformatus, tum etiam puerum in conspectum produci fecit, & a Regina se vehementer deceptum asserens, omnem rei eventum exposuit, jam postulavit, ut conventus indiceretur, & ut omnes urbani, qvi

 venire

(14*t*) Hæc] duo commatia paulo aliter narrant cætera hoc modo: Heidrekr lætr þá þings kvedia, ok þá voru hönum sögd mikil tídini, at Angantyr sonr hanns væri bráddaudr vordinn. h. e. tum Heidrekus effecit, ut conventus indiceretur, tunc nova & momentosa res ipsi est relata; Angantyrem filium ejus morte repentina exspirâsse.

num í borginni er til mætti sækia, ok er alþída manna var komin, mælti konungr: Eigi er enn nú (14 *u*) gullhárin komin, þa var leitat ok fanst madr i steikara húsi, med band um höfud, margir undrudust þat, hann skyldi til þíngs leidr þræll, ok er hann kom á þíngit, mælti Heidrekr, her megit þit þann siá, er kongs dóttir vill helldr eiga enn mik, tók hann þá upp lockinn ok bar vid hárit, ok fell saman, (14 *v*) let konungr hann nu segia allann sannleika um þetta mál. Áki konungr verdr nu reidr dóttur sinni, ok bidr Heidrek umdæma sem hönum líkadi: Heidrekr svarar: þú Áki kongr hefir oss jafnan gott giórt, ok skal af því ríki þitt standa í fridi fyrir oss, enn dóttr þina vil ek eigi eiga leingr ok skal skilit med ockr, dæmi ek mer fe þat allt er henni silgdi heiman, enn sá er med henni hefir leigit, skal fara útlægr af beggia ockar ríkium, enn verdi hann i þeim fundinn, skal dræpr, (14 *x*) þöckudu menn konungi þessa giörd, ok þótti rettdæmi, hellst samt vinátta med þeim konungunum, ok skildu at sva mæltu, fer nu Heidrekr konungr heim i ríki sitt ok sonr hanns Angantyr med hönum, helt hann þá enn i hernat ok fór sva fram um hríd, hann heriadi eitt sinn nordr á (14 y) Finnland ok giördi þar mikit hvervirki, þar tók hann eina mey, þá er Sifka het, einga þóttust menn fridari set hafa, konungr hellt mikit til hennar, ok flutti hana heim med ser ok giördist hún frilla hanns.

XIII.

(14 *u*) Gullkarinn A. B. C. D. F. I., eingi er med gullbrár enn kominn K. h. e. nemo hactenus aureis superciliis advenit.

(14 *v*) his tribus commatiis cætera omnia carent, nec habent sententiam Heidreki Regis, qva dotem Reginæ sibi adjudicavit & servum exulem fecit.

(14 *x*) His tribus commatiis cætera etiam carent.

venire possent, eo congregarentur atqve cum universa multitudo convenerat nondum, dixit Rex, advenit ille aurea cæsarie præditus, tum facta perqvisitione in culina qvadam vir inventus est, capite obligato, multi mirabantur, qvo deterio illi servo in conventum esset eundum, qvi ut in conventum venit, hic, dixit Heidrekus, vobis spectandus exhibetur, qvem filia Regis, qvam me maritum habere mavult, tum sumptum capillum cum cæsarie contulit, cui congruit, Rex eum omnem veritatem hac de re prodere jussit; Rex Akus jam iratus filiæ, rogat Heidrekum, qvam velit, hac de causa sententiam ferre; tu Ake Rex, respondet Heidrekus, nobis identidem benè fecisti, qvam ob rem etiam regnum tuum per nos pacatum manebit, filiam vero tuam diutius uxorem non habebo, qvæ repudiata esto; pecuniam omnem, qvæ dotis nomine ipsi venerat, mihi adjudico; vir autem ille qvi cum ipsa concubuit e regno utriusqve nostrum in exilium relegatus esto, in qvo repertus, occidendus esto. Pro lata sententia actæ sunt Regi gratiæ, qvæ justa qvoqve habebatur, Reges tamen inter se amicitiam servantes his dictis se reliqverunt; jam Rex Heidrekus Angantyre filio comitatus domum in Regnum suum proficiscitur; ille tum etiamnum expeditionem piraticam suscepit, & aliqvantisper res sic processit; versus boream aliqvando in Finniam arma tulit, & res magnas ibi armis gessit, ibidem virginem nomine Sifkam rapuit, qvâ nullam pulchriorem vidisse videbantur, Rex eam in deliciis habens domum se cum deportavit, & suam concubinam fecit.

(14 y) Hac etiam periodo de virgine captiva ex Finnlandia carent cætera nisi E. H. K., qvæ brevius hoc narrant hoc modo: hann tók enn af Finnlandi at herfángi konu þá, er enn het Sifka, hún var allra þeirra kvenna fríduſt er menn höfdu ſet. h.e. captivam ex Finnia rursus duxit mulierem, qvæ etiamnum Sifka salutabatur, fuit illa fæminarum omnium, qvas viderant homines speciosissima.

XIII CAP.

(14 *z*) I þann tíma redi fyrir Gardaríki konungr ſá, er Hrollaugr het, hann var ríkr ok vídlendr, vinfaſtr ok bardaga madr mikill, drottning hanns het Herborg, þau áttu tvö börn, het ſonr þeir- Herlaugr, enn Hergerdur dóttir, þau voru bædi hin frídustu, var ſveirninn þá tvævetr er her var komit ſögunni, enn konungs dóttir elldri. (15 *a*) Heidrekr konungr fer nú til Gardaríkis, ok þiggr þar veitſlu, hann higgr at kongs börnum vandliga, ok leiſt hönum vel á, hönum kemr nu í hug, at óníta rád födr ſíns, ok bídr Herlaugi konungs ſini til fóſturs, konungr kvat þeſs aunga von, at hann feingi þeim manni ſon ſinn, ſem væri kendr at mörgum illum hlutum. (15 *b*) þar ſem hann ſveik Haralld konung mág ſinn, ok adra frændr ſína ok vini, (15 *c*) þá ſagdi drottning: mæl eigi ſva herra, heirt hafit þer hvat mikill madr hann er ok ſigr ſæll, ok er meiri vitſka, at taka vel hanns bodi, ſtendr annars ríki þitt í mikilli hættu, (15 *d*) konungr mælti, þú munt mikit ávinna um þetta mál, redſt þat þá af, at ſveirninn Herlaugr

var

(14 *z*) Tota hac periódo usqve ad (15 *a*) carent cætera omnia niſi K.

(15 *a*) Cætera omnia rem ita narrant: á einu ſumri ſendi Heidrekr konungr menn í Gardaríki þeſs erindis, at bióda ſyni Gardakonungs, heim til fóſturs, ok vill nú reina, at brióta öll heilrædi födr ſíns, ſendi menn komu á fund Garda konungs ok ſeigia erindi ok vin áttu mál. h. e. æſtate qvadam Rex Heidrekus legatos mittit in Gardarikiam *ejus negotii* gratia gerendi ut filium Regis Gardenſis domum ad ſe invitaret educandum, experimentum jam facturus omnia ſana conſilia patris irrita reddendi; legati Regem Gardarikiæ convenientes negotium expediendum & amicitiæ petitionem produnt.

(15 *b*) Hoc commatium addunt E. H., qvo cætera carent.

(15 *c*) Hoc etiam E. H. paulo aliter narrant hoc modo: drottning mælti, af ſvarid þeſſu ecki ſva ſkiótt, þvíat viſs er þer úfridr, ef þú þiggr eigi þetta bod, vænti ek at þer fari ſem fleſtum

CAP. XIII.

Tunc temporis Gardarikiæ præfuit Rex nomine Hrollaugus, vir potens regnum latè patens tenebat, vehementer bellicosus amicitias firmiter servabat, cujus Regina Herborga salutabatur, erant illis liberi duo, filius nomine Herlaugus, filia Hergerda, ambo formosissimi, erat tum puer bimulus, cum hæ res agerentur, at filia Regis natu major; jam Rex Heidrekus Gardarikiam profectus ibi convivio excipitur, ille liberis Regis accuratius attendit, qvi ipsi valde complacuerunt, jum animum ejus cogitatio subit consilia patris sui irrita reddendi, atqve Herlaugo filio Regis educationem offert; negavit Rex ullam spem subesse homini, qvi tot malarum rerum manifestus esset, filium suum educandum tradendi, cum Regem Haralldum socerum & alios propinqvos amicosqve deceperit; tum Regina, noli, dixit, domine ista loqvi, audivisti qvantus sit vir & qvam victoriosus, atqve sapientiæ magis consentaneum, ejus oblationem benè acceptare, alioqvin regnum tuum magno discrimini erit expositum; tu, Rex inqviebat, in hoc negotio multum conficies, qvare tunc conclusum est, ut puer Herlaugus Heidreko educandus traderetur.

ôdrum, at þúngr verdr hanns úfridr, hefr hann ok sverd þat er ecki stendst vid, ok sá hefr jafnan sigr er ber, tók konungr þat rád, at senda son sinn til Heidreks, h. e. noli, dixit Regina, hoc tam cito abnuere, certum est enim, regnum tuum haud pacatum fore, nisi hanc rem oblatam tibi acceptes, atqve sicuti cæteris plerisqve accidit, ita puto fore, accidat tibi, ut ejus arma tibi graviter incumbant; ensem etiam habet, cui nil resistere potest & qvi ipsum gestat, semper evadit superior, Rex consilium cepit filium suum ad Heidrekum mittendi.

(15 *d*) Ita K. Kongr mælti, þer munut ráda drottning, er þer viliet sysa um þetta, ok skulut þer ráda, ef vel er rádit, enn veldr þu miklu, ef vid ydrustum eptir seirna. h. e. te penes Regina hujus rei erit arbitrium, cum hæc svadere velis, & si benè consuleris, hoc ex tuo pendebit arbitrio, tu vero potissimum eris in causa, si posterius nos hujus rei pœnitebit.

var ſeldr Heidreki til fóſturs; Heidrekr kongr tekr vel vid ſveininum, ok lætr hann fædaſt upp med mikilli virdingu, kongr unni hönum mikit ok ſva Sifka; Heidrekr fór þá burt úr Gardaríki, ok ſveirninn med hönum. (*15e*) hellt hann þá enn i hernat (*15f*) fylgdi ſveirninn hönum jafnan, ok frilla hanns Sifka, hvar ſem hann bardiſt, ok lída ſva fim vetr, (*15g*) Sifka Humla dottir var þá í annat ſinn med kongi, enn hönum var þat rádit, at hann ſkyldi aungann hlut henni ſegia, þann er leyna ſkyldi. Eit ſinn hellt Heidrekr kongr ſkipum ſínum til Gardaríkis, ok er Hrollaugr konungr ſpyr komu hanns, let hann veitſlu búa á móti hönum ok baud hönum heim (*15h*) kongr riedſt um vid vini ſína, hvert hann ſkyldi þiggia bod Garda kongs, fleſtir menn letia hann at fara, ok bidia hann minnaſt á heilrædi födr ſíns, Heidrekr ſagdiſt hirda þat all lítt, þó hanns rád heldi hann alldri, ok ſkal ek at víſu koma til

---

(15*e*) Hvert ſumar fór Heidrekr kongr í hernat ok hafdi mikit lid, jafnan for hann i auſtr veg ok er hann kom í ríki Hrollaugs kongs barn ſala ſíns, þá hafdi hann þar fridland E.H.K. h. e. Qvalibet æſtate Rex Heidrekus magnis copiis inſtructus expeditionem ſuſcepit, ſemper in ortum profectus eſt, & in regnum Regis Hrollaugi veniens, qvi puerum ſuum ipſi educandum tradiderat, ibi terrarum ſecurus pacatè egit.

(15*f*) His duobus commatiis cætera carent,

(15*g*) Hæc duo commata adjiciunt cætera.

(15*h*) Totam hanc periodum usqve ad (15*i*) addunt E.H.K. omittunt vero A.B.C.D.F.G.I., atqve totam rem aliter narrant hoc modo:

Eitt ſumar ſendi Gardakongr Heidreki ord, at hann kiæmi auſtr þangat at þiggia veitslu ok vináttu bod at hönum, Heidrekr byſt nu med miklu fiölmenni, ok hanns ſon med hönum ok Sifka; Heidrekr kom nú auſtr i Gardaríki, ok tok þar ágiæta veitslu, fóru kongar á ſkóg ok margt lid manna med þeim at beita hundum ok haukum; enn er þeir höfdu lauſum sleigit hundunum, fóru ſer hverier á ſkóginn, þá urdu þeir ſaman foſtrar, þá mælti Heidrekr vid kongs ſon: hlíd þu bodi minu fóſtri, her er bær ſkamt í frá, far þú þangat ok fel þik, ok þigg til hríng þennan, vertu þá heim buin er ek læt ſækia þik, ſveirninn kvadſt ófús þeſſarar ferdar, enn giördi þó ſva ſem

Heidrekus puerum benignè exceptum, magnum ipsi honorem habens, educat, Rex & Sifka eum valde dilexerunt, tum Heidrekus e Gardarikia cum puero excessit. Tum etiamnum expeditionem piraticam suscepit, puer ipsum & concubina Sifka identidem comitabantur, ubicunqve arma circumferebat, atqve ita qvinqe hyemes præteribant. Sifka Humli filia tunc altera vice Regem seqvebatur, at consultum ei fuerat, ne qvid rerum celandarum ipsi aperiret. Rex Heidrekus aliqvando naves in Gardarikiam deduxit. Rex autem Hrollogus ejus adventum edoctus, adventanti convivium parandum curavit domumqve invitavit; Rex amicos consuluit Regisne Gardarikiæ, annon invitationem acceptaret, plurimi ipsum ab eundo dehortantur, rogantes, ut sanoram consiliorum patris recordaretur, dixit Heidrekus hoc se minimè pensi habere, licet ejus consilia nunqvam servaret, atqve profectò ad convivium proficiscar, & ad Regem nuntium misit, se ad convivium esse

---

kongr beiddi, Heidrekr kom heim um kvöldit, ok var ókátr, ok sat skamma stund vid drickiu bord, Enn er hann kom í sæng mælti Sifka: hvi eru þeir ukátir herra? hvad er ydr? erud þer siuker? seigit mer: kongr svarar: vandi er mer at segia þetta, þvi þar liggr vid líf mitt, ef ey er leynt, hun kvadst leina mundi ok giördist blid vid hann, ok fór eptir ástsamlega; þá segr hann henni: vid kongs son vorum staddir tveir hía eyk einni, þá beiddist fóstri minn eplis, er ofarliga var á trenu, sídan brá ek Tyrfingi, ok hió ek ofan eplit, ok var þat fyrri giört enn ek giætti til, hvat á lá, at manns bani skildi verda, ef brugdit væri, enn vid tveir til, sídan drap ek sveininn, um dagin eptir vid drykiu spurdi drottning Gardakongs Sifku, hví Heidrekr væri sva úkáttr? hún svarar: ærit er til, hann hefir drepit son kongs ok þinn, ok segir sídan atburd allan; drottning svarar: þat eru mikil tídindi, ok látum ei uppkomast, geck þá drottning í brott þegar úr höllinni med harmi miklum kongr finnr þetta, ok kallar sifku til sín, ok mælti: hvat rædduſt þid drottning vid, er henni feck sva mikills? Herra, segir hún, mikit er tilgiört, Heidrekr hefir drepit son yckarn, ok meiri von at eptir vilia hanns færi, ok er hann dauda verdr;

til veitſlunnar ok ſendi þau ord konungi, at hann mundi ſækia veitſluna (15 *i*) brá hann þá ſva háttum ſínum, at hann ſkipti lidi ſínu i þria flocka, let hann einn gæta ſkipa, enn ödrum ſkipadi hann at felaſt i ſkogenum, hiá bænum þar ſem veitſlann ſkyldi vera, ok halda nióſn til, ef hönum yrdi lids þörf, enn geck ſiálfr heim til borgarennar med hinn þridia hlut, þá for med kongi Sifka ok Herlaugr kongsſon; reis þar upp hin ſæmiligaſta veitſla, ok ſtód hún leingi, menn höfdu þat til ſkemtunar jafnan, at þeir ridu á dyra veidar, enn hvert ſinn Heidrekr fór, þá filgdi Herlaugr hönum, ok eitt ſinn er þeir ridu bádir á ſkóg Heidrekr og kongsſon, þá ſendi kongr ſveininn til lids

Gardakongr bidr taka Heidrek ok fiötra, ok er nú ordit eptir þvi ek gat til, enn Heidrekr kongr var þar vordinn ſva vinſæll, at þetta vildi einginn giöra, þá ſtódu upp tveir menn í höllinni, ok kvádu ei ſkildi þar vid nema, ok lögdu þeir fiötr á hunn, enn þá menn hafdi Heidrekr leiſt frá dauda bàda, þá ſendi Heidrekr menn leiniliga eptir kongs ſyni; enn Gardakongr lætr þár bláſa ſaman folki ſínu, ok ſegir þeim at hann vill láta Heidrek feſta á gálga, ok í þvı kemr kongs ſon hlaupandi at födr ſinum, ok bidr hann þat nídings verk ei fyrir ætlaſt, at drepa hinn ágætaſta mann ok ſinn fòſtrfödr; Heidrekr er nú leiſtr, ok nú bíſt hann til heim ferdar þegar, þá mælti drottning: Herra! lát ei Heidrek ſva í burt fara, at þid ſeut úſáttir, eigi gagnar ríki þínu þat, bióđ hönum helldr gull eda ſilfr, kongr giörir ſva, lætr bera fe mikit til Heidreks kongs ok kvadſt vilia gefa hönum ok eiga enn vingan vid hann; Heidrekr ſegir, ecki ſkortir mik fe; Gardakongr ſagdi drottningu, hún mælti: bióđ hönum þá ríki ok eignir ſtórar ok fiölmenni, kongr giövir ſva, Heidrekr kongr ſvarar: ærnar á ek eignir ok fiölmenni; Gardakongr ſagdi enn drottningu, hún mælti þá: bióđ hönum þá þat, ſem hann mun þiggia enn þat er dóttr þín, kongr ſvarar: þat hugda ek, at mik mundi ei þat henda, enn þó ſkalltu ráda; þá fór Gardakongr á fund Heidreks kongs, ok mælti: helldr enn vid ſkiliunſt óſáttir, vil ek at þú fair dóttur minnar med ſva miklum ſóma, ſem þú kys ſiálfr, Heidrekr þiggr nú þetta blidlega, ok fór nú dottir Gardakongs heim med hönum.

Ab utraqve iſta relatione in multis differt relatio, qvam habet exemplar Verelii, qvam igitur etiam hic ſub-

esse venturum, tum rerum suarum hanc mutationem fecit, ut copias in tres cohortes divideret, harum uni naves custodiendas commisit, sed alteram partem jussit se reeondere in sylva juxta oppidum, ubi convivium celebrandum esset, & explorare, si auxilio opus haberet, ipse vero tertia parte comitatus domum in urbem concessit. Tum Regem Sifka & Herlaugus filius Regis comitabantur; cæptum ibi convivium summè honorificum diu duravit, eo identidem tempus fallebatur, ut feras venatum iretur; verum qvacunqve vice Heidrekus ibat, Herlaugus eum seqvebatur, & ambobus aliqvando Heidreko & filio Regis in sylvam eqvitantibus, Rex puerum ad suas copias mittens ibi commorari jussit. Deinde domum

jungo, ubi autem cæteris convenit, ibi lacunas relinqvo.

Um morguninn sem þeir voru klæddir, ok lid þeirra, þá voru teknir margir hestar, ok ridu þeir út á skog, ok skióta ser dyr ok hauka, enn er leid at drikiu máli, þá heimtast þeir saman, ok rlda til bæarins, enn er skipat var mönnum i sæti ok buit var til drickiu, spurdi Heidrekr kongr, hvar væri Herlaugr kongs son fóstrson hanns þá fannst hann hvergi, Hrollaugr kongr sagdi, hann mundi til leiks med ödrumsveinum. . . . ver ridum allir áskóg, ok dreifdist lid vort á skóginum, ok sva kom at vid vorum tveir saman kongs son ok ek, þá sá ek eírn villigölt, ok lagda ek hann med spíótinu enn hann skaut vid figginu, ok beit ei splótid, enn skaptid brast í sundr. . . . Nu verdr þat minn bani, ef Hrollaugr kongr verdr þessa var, þvi vid höfum her fátt lid mót landsher. Sifka griet þá sárliga, eptir um dagínn, þá menn sátu yfir drickiu, þá griet Sifka, . . . Kongr sagdi, at hann hefdi þat illa giört, ok kvad hann þess gialda skyldi, þá let kongr kaila til sin þann mann er red fyrir hird hanns, ok bad hann vopna lid sitt. ok gánga út í gras gard; enn sem þeir voru útgeingnir úr höllinni grúnadi Heidrek hvat verit mundi hafa hliod skraf þeirra drottningar ok Sifku, hann mælti til sinna manna hliódt, at þeir skyldu taka bryniur sinar ok vopnast ok gánga út um bæinn, þeir giördu sva, enn er þeir vildu útgánga úr höllinni, var Hrollaugr inngangandi, ok bad Heidrek gánga á einmæli med ser, þeir gánga til gras gards sins, enn er Heidrekr kongr kom þar, var hann gripinn höndum . . . kendi hann þá, at þar voru þeir menn, sem hann hafdi leist frá bana ok úr böndum, sem fyrr er sagt. . . . Enn sem þeir foru frá bænum

lids ſins ok bad hann þar dveliaſt. reid hann ſidan heim leidis ok kom ſeint heim um kvöldit; Sifka var úti, ok laut hönum hæverſkliga, hún þóttiſt ſiá hann med hriggu bragdi, ok lagdi hendr um háls hönum med mikilli ſorg ok mælti ſídan: ſegit mer herra, hvat ógledi ydar veldr, ok ſkal ek ſkiótt bót vinna ef ek má? Heidrekr ſvarar: þer einni þori ek frá at ſegia, enn þó vil ek at þu byrtir þat öngum manni, þvi líf mitt liggr vid, ef nockr fær þat at vita. hún bad þá konu á báli brenna, er hygdi at ſvíkia hann. Kongr ſagdi: ek var á dyra veidi í dag ok ellti einn villi göllt, vildi mer ſva ſliſaliga til, at ek braut ſpiót mitt, brá ek þá Tyrfingi ok drap dyrit,

---

med Heidrek kong, þá þuſtu eptir þeim menn hanns, alvopnadir, ok hafa þá merki hanns ok lúdr ok bláſa í af akafa, þetta heira þeir felagar er á ſkóginum voru, ok ſækia á móti med herópum, enn er menn gardakongs ſiá at her ſokti at þeim á allar ſídur, þa flya þeir, enn Gautar tóku kong ſinn ok leiſtu. ſidann ráku þeir flóttan ok drápu margt manna, enn er Hrollaugr vard var vid, þá flydi hann til ſkógar ok allt fólk med hönum; Heidrekr tók þar herfang mikit ok fór til ſkipa ſinna, ok hafdi med ſer ſveininn Herlaug kongs ſon.

h. e. Æſtate quadam miſit ad Heidrekum nuntium Rex Gardarikiæ, ut eo in ortum adventaret, ad convivium & amicam ſuam invitationem accipiendam, jam Heidrekus cum magna freqventia, ſuus alumnus & Sifka ſe ad iter parant. Jam Heidrekus verſus ortum in Gardarikiam veniens convivio eximio exceptus eſt, Reges cum numeroſo comitatu in ſylvas ibant ad canes & accipitres ad venandum ſtimulandos, emiſſis autem canibus in ſylva ſeorſim ibant, tum nutricio alumnoqve una euntibus Heidrekus ad filium Regis, obſeqvere, dixit, alumne meo præcepto: breve ſpalium hinc abeſt villa, eo tu concedens ibi te occulta & ejus rei cauſâ hunc annulum accipe, eſtoqve tum ad redeundum domum paratus, cum ad te reducendum miſero, dixit puer, haud lubenter hoc iter ſe facturum, tamen dicto Regis audiens erat, Heidrekus ſero veſpere domum reverſus haud erat lætus & brevi ſpatio menſæ compotans aſſidebat, cum autem lectum petierat, cur ait Sifka, domine! à lætitia adeo abhorres? qvid vobis nocet? num ægri eſtis, dicite mihi! periculoſum, reſpondet Rex, eſt hoc referre, niſi enim celatum fuerit; vita mea conſtabit, dixit illa ſe celaturam & ipſi abban-

domum eqvitans, ferò ad vefperam domum venit, Sifka foris verfabatur, & civiliter ipfi corpus flexit, vifa fibi illum trifti vultu videre, magnâ triftitiâ collum ejus manibus complectebatur, dein, dic mihi, dixit, domine! qvænam caufa fit triftitiæ veftræ, atqve, fi potero, citò ei remedium adferam, tibi foli reponit Heidrekus audeo aperire, attamen velim hoc nemini aperias, nam fi cui id fcire datum fuerit, in vitæ difcrimine verfabor. illa ei mulieri incendium imprecabatur, qvæ ipfum prodere in animo haberet; ego, dixit Rex, hodie ferarum venationi interfui, & aprum perfeqvebar, infelix adeo cafus mihi accidit, ut haftam meam frangerem,

diens amanter percontabatur, tum ei dicit: ego & filius Regis ambo foli duo apud arborem qvandam eramus, tunc alumnus meus pomum a me petiit, qvod fuperius in arbore fuit, ego deinde Tyrfingum intentans pomum defecui, ut decideret, atqve prius hoc factum erat, qvam, qvanti intereffet, attenderem, nempe neceffe effe ut gladius intentatus hominem occideret, nos autem duo foli una aderamus, deinde puerum interfeci. Die feqvente inter potandum Regina Gardarikiæ Regis Sifkam rogavit, cur Heidrekus adeo triftis effet? gravis, refpondit ea, fubeft caufa, ille filium regis tuumqve interemit, ac deinde totum eventum exponit; hæc funt, refpondet Regina, nova momentofa, qvæ in vulgus emanare haud faciemus, tum mox Regina ex aula magno luctu affecta exiit, hoc comperiens Rex Sifkam ad fe vocavit, & qvid, inqvit, tu & Regina collocuti eftis? qvod tantopere ipfam commovit? domine, dicit illa, factum momentofum hujus rei exiftit caufa, Heidrekus filium veftrum occidit, atqve vero fimilius ex ejus voluntate fic eveniffe, qvam ob rem etiam mortem meruit; Rex Gardarikiæ Heidrekum capi & in vincula conjici jubet, & jam, inqvit, ficuti conjeceram evenit. At Heidrekus ibi adeo factus erat dilectus, ut hoc mandatum exfeqvi vellet nemo, tum duo viri in aula furrexere, & negantes rem in hoc ftatu manfuram ipfum in vincula conjecere, qvos ambos Heidrekus a morte liberaverat, tum Heidrekus clandeftino mifit, qvi filium Regis adducerent Rex autem Gardarikiæ tuba fignum dari jubet, ut populus confluat, dicitqve effecturum fe, ut Heidrekus patibulo fufpendatur, & hoc ipfo momento filius Regis advenit currens ad patrem, rogatqve, ne tale opus infa-

dyrit, var þat fyrri giört enn ek hugdi hvat vid lá, kom mer þá í hug álög sverdsins, at þat má ei slídra, nema med vörmu manns blódi; var þá einginn madr hiá mer, nema Herlaugr, ok hlaut ek at drepa hann med sverdinu, sídan geck Heidrekr til hallar, ok fór skömmu sidar til sængr. Sifka för nu til drottningar, ok lætr merkia á ser stora sorg, drottning spurdi um ógledi hennar, hún kvadst ei þora at segia, drottning bidr hana med blidum ordum, ok taldi henne hug hvarf, Sifka segir nú frá öllu, eptir því sem Heidrekr hafdi henni frásagt, geck þá drottning til sængur med miklum harmi, kongr fretti hvat hana ángradi, enn hún sagdi hönum kongr

---

me patrandum sibi proponat, ut præclarissimum virum & nutricium occidat. Jam Heidrekus e vinculis expeditus e vestigio domum iter parat, tum Regina, ne abire sinas, dixit, domine! Heidrekum nisi prius vos reconsiliati sitis, hoc nihil tuo regno prodevit, offeras ei potius aurum & argentum, Rex ita faciens magnam pecuniam Regi Heidreko adferri jubet, eiqve largiri velle se dicit, & adhuc cum ipso amicitiam colere. Haud parum, ait Heidrekus, est mihi pecuniarum; hoc Gardarikiæ Rex ad Reginam attulit; ergo, inqvit illa, offer ei regnum & possessiones magnas, & freqventiam hominum, atqve etiam Rex ita facit; Rex Heidrekus, uberes, reponit, habeo possessiones & freqventiam hominum; rursus Gardarikiæ Rex hoc ad Reginam defert; igitur, ait illa, offer ei, qvod acceptabit, nempe filiam tuam; ego, respondet Rex, non putavi fore, ut hoc mihi accideret, tamen hujus rei te penes arbitrium erit; tum Rex Gardarikiæ Regem Heidrekum conveniens, malo, inqvit, qvam ut nobis irreconciliati discedamus, filiam meam ducas uxorem, tanto cum decore, qvantum ipse expetis, Heidrekus hoc blande acceptat, atqve jam filia Regis Gardarikiæ cum eo domum est profecta.

Sed Verelius sic refert: Mane vero cum ipsi & eorum copiæ vestes induerant, multi adducti sunt eqvi, & in sylvam illis vecti feras & accipitres sagittis transfigunt, sed instante tempore compotationis, congregati ad oppidum eqvitant, & postqvam homines in ordine recto loca sua occupassent, & ad compotandum res omnes paratæ essent; qværivit Rex Heidrekus, ubi Herlaugus filius regis alumnus suus esset, qvi tum nullibi est inventus, dixit Rex Hrollaugus, putare se una cum pueris aliis lusui inter-

gerem, tum Tyrfingum intentans feram occidi, hoc opus prius perpetratum erat, qvam occurreret, qvanti interesset, tum hoc fatum ensi impositum in animum induxi, nempe nisi calido sangvine humano vaginæ imponi haud posse, tunc apud me nemo erat nisi Herlogus, qvem igitur gladio interficere sum coactus, deinde Heidrekus in aulam concessit, & paulo post lectum petiit. Jam Sifka Reginam conveniens, magnæ tristitiæ signa conspicienda præbet, de ipsius tristitia Regina percontabatur, negat illa audere se referre, Regina ipsam blandè rogando & persvadendo ad rem sibi aperiendam adduxit, jam Sifka rem omnem refert, sicuti Heidrekus ipsi retulerat, tum Regina

---

esse. . . . Nos omnes in sylvam eqvitavimus, & comitatu nostro in sylva dissipato, res eo pervenit, ut ego & filius Regis soli essemus. tum aprum videns hasta petivi, at is callum objecit, qvem hasta penetrare non potuit, at manubrium subito confractum est. . . . Qvodsi Regi Hrollaugo hoc innotuerit, causa mortis mihi existet, nam contra popularium exercitum paucas hic copias habemus; tum Sifka flevit acerbe post hoc die, dum ad compotandum mensis assidebatur, Sifka lacrymavit. . . . Dixit Rex eum hoc malefecisse, ac ejus facti pænas daturum, tum Rex præfectum satellitii arcessivit, & cum copiis arma sumere, & in hortum exire jussit, at illis ex aula egressis suspicabatur Heidrekus, qvid Regina Sifaqve secum submissè collocutæ fuissent, suis submissius præcepit, sumtis loricis armari & oppido exire, illi dicto audientes erant, at illis aula exire volentibus Hrollaugus intravit; rogavitqve Regem Heidrekum in secretum secum colloqvium venire, illi in hortum ambulant, at eo veniens Rex Heidrekus manibus prehensus est. . . . Tum agnovit, ibi adesse illos homines, qvos prius a vinculo & cæde liberaverat, ut supra dictum, . . . cum vero ab oppido Regem Heidrekum deportarent, post eos meabant sui toti armati, & signum ejus classicumqve habentes vehementer canunt, hoc audientes socii, qvi erant in sylva clamore militari ipsis obviam contendunt, videntes autem milites Regis Gardarikiæ copias ad se undiqve tendere fugam capessunt, Gauti vero Regem suum sumentes solverunt, deinde fugientibus instantes multos interfecerunt; qvo comperto Hrollaugus cum omni populo in sylvam aufugit, inde Heidrekus multas auferens prædas ad naves concessit, atqve puerum Herlaugum filium Regis secum habuit.

kongr vard þá bædi hriggr ok reidr, ok ſtód upp ſnemma um morguninn, ok bad hann hird ſína herklædaſt, ok drepa Heidrek kong ok menn hanns alla, var þá mikit vopnabrak ok ludra gangr. Heidrekr bioſt til varnar med þat lid er hiá hönum var, ok tókſt þar hinn hardaſti bardagi, falla menn Heidreks kongs ſem hrávidi, þá lids múnur er mikill; Heidrekr kongr vardiſt all hrauſtliga, ok drap ſva margann mann med Tyrfingi, at ſeint er at telía, ok fór hann um herinn ſem annat lión, er þat kemr í ſauda flock, var þá ſleiginn um hann hríngr, enn hann ſló þá til bana, ſem hann nádi til med ſverdinu, Hrollaugr bad bera at hönum ſkiöldu ok vidu, var þat þegar giört, ok vard Heidrekr umſídir höndladr, geingu þá til tveir menn er lögdu fiötr á hann miög óþirmiliga, voru hendr hanns bundnar faſt, enn fiötr ſterk á fótum, er þat ſögn fleſtra manna, at þat væri bandingiar þeir, er Heidrekr leiſti frá dauda fyrrum. Hrollaugr let þá færa Heidrek kong til ſkógar ok í þann ſtad er þeir voru vanir at hafa til refſingar, ok ſkildi hann þar á báli brenna, enn ádr þat yrdi giört, heyrdu þeir lúdra gáng ok vopna glumr, var þar komit lid Heidreks konungs, ok veitti hina hörduſtu at ſókn Hrollaugi ok hanns mönnum ok ſóktu Heidrek kong í hendr þeim enn ráku þá á flótta ok tóku þar mikit herfáng, fóru ſídan til ſkipa ſinna, ok hellt Heidrekr kongr heim til Reidgotalands. ſafnadi hann þá lidi miklu, ok hellt vid hundrat ſkipum til Gardarikis, ok geck þar á land med elldi ok vopnum, ok giördi hit meſta hervirki; þetta frettir Hrollaugr kongr. ok býſt til varnar, reid hann þegar út af borginni, med lid ſitt á ſtetta völlu mót Heidreki konungi. hafdi hann þá ſpurt at Herlaugr ſonr ſinn var med Heidreki kongi vel haldinn, ok vildi giarnan, at ſætti mætti takaſt med þeim konungunum, let hann þá um morguninn ſnemma halda upp fridar ſkyldi, ok bad Heidrek kong gánga á einmæli vid ſig; Heidrekr giördi

ſva

Regina vehementer lugens concubitum ibat, quæſivit ex ea Rex, quid ipſam angeret? at illa hoc ei expoſuit, tunc Rex triſtitiâ irâqve affectus mane maturè ſurrexit, juſſitqve ſatellitium armari & Heidrekum Regem & omnem ejus comitatum interficere, magnus tum erat crepitus armorum cantusqve claſſicorum. Heidrekus ad ſe defendendum cum copiis, qvæ apud ipſum erant, ſe paravit, atqve accerrimum ibi cœpit prælium, milites Regis Heidreki, ſicuti cruda ligna cadunt, qvando magnum eſt diſcrimen copiarum. Rex Heidrekus ſe fortiſſimè tuebatur, & Tyrfingo tot homines interfecit, qvot dinumerare prolixum foret, & per exercitum inſtar leonis ovium gregem invadentis graſſabatur, tum coronâ cinctus, ictus læthales intulit iis, ad qvos gladio pertingere potuit, juſſit Hrollaugus ſcutis & lignis afferendis ipſum obrui, qvo protinus facto Heidrekus tandem comprehenſus eſt, tum accedentes duo viri ipſi vincula duriter valdè injecerunt, manus ejus vinculis firmiter conſtrictæ compedes pedibus injectæ ſunt, plurimi ſunt authores, fuiſſe viros illos, qvos prius Heidrekus in vincula conjectos à morte liberaverat. Tum Hrollaugus Regem Heidrekum in ſylvam devehendum curavit, & in locum, in qvo de reis ſupplicia ſumi ſolebant, ubi incendio comburandus eſſet, ſed anteqvam hoc fieri poſſet; cantum claſſicorum & crepitum armorum audivere, eò jam exercitus Regis Heidreki adfuerat, & Hrolaugo & ſuis acerrimè incubuerunt, & Regen Heidrekum manibut eorum extorſerunt, at eos in fugam conjecerunt, & magnas ibi prædas ſumſerunt, qvo facto naves ſuas adierunt; Rex Heidrekus domum in Reidgotiam contendit. Tum numeroſum exercitum coegit, & centum navibus inſtructus, in Gardarikiam profectus, & igne ferroqve regionem aggreſſus maximo damno affecit, hujus rei rumor ad Regem Hrollaugum perfertur, qvare ad defenſionem ſe parat, atqve ex urbe eqvo vectus adverſus Regem Heidrekum in planos campos copias ducit. Tum etiam edoctus fuerat Herlaugum filium cum Heidreko rege lautè habitum verſari, voluitqve lubenter reconciliationem cum Heidreko Rege ſuccedere, tum primo mane ſcutum pacis in-

 dicativum

ſva, ok ſkyldi beggia lid'í kringum ſtanda med vopnum, giördu þeir nú um ſidir opinbert, at þeir voru ſáttir, ok ſkyldi Hrollaugr kongr gifta Heidreki dóttur ſína Hergerdi; urdu menn þeſſu fegnir, ok geingu þeſſu næſt til Hallar, ok var nú Hergerdr feſt Heidreki kongi, ſidan var vid veitſlu búiſt ok druckit brullaup þeirra. Þóttiſt einginn ſpurn af hafa, at heidarligra hof hafi haldit verit í þeim löndum, ok ſtód þat í mánut, ok at því endudu voru höfdingiar med giöfum á burt leíddir, greiddi nú Hrollaugr kongr út mund dóttur ſinnar í gulli ſilfri ok gódum gripum, henni ſkyldi ok heiman filgia Vindland er næſt liggr Reidgotalandi. Eptir þat ſigldi Heidrekr kongr heim med drottningu ſína, ok tókuſt upp med þeim gódar áſtir (15 *i*). Nú er Heidrekr kom heim, ok vill nú flitia Sifku í brott, ok lætr taka heſt ſinn enn beſta, ok var þat ſíd um kvölld; nú koma þau at á einni, þá þíngdiſt hún fyrir hönum, ſva at heſtrinn ſprack, enn kongr geck af fram (*) þá ſkyldi hann bera hana yfir ána, þá giöraſt eingin faung á ödru, enn hann ſteipir henni af öxl ſer ok brítr í ſundr hrigg hennar, ok ſkilr ſva vid hana, at hana rekr dauda eptir ánni; þeſſu ſamtída andadiſt Hervör módir hanns, ok var hennar útför ſæmilega giör at fornum ſid, litlu ſídar fæddi Hergerdur drottning mey eina, ok var henni nafn gefit ok köllud Hervör eptir födrmodur ſinni, ok lærdi hún ſkiótt allar riddara íþróttir þegar á unga alldri,

(15 *i*) Hanc periodum addunt cætera omnia, qva carent M.& K.huic relationi immediate ſubjungunt A.B.C.D.F.G.I. Heidrekr kongr lætr þá efna til veitslu mikillrar, ok geingr at eiga Hergerdi dóttr Gardakongs . . . dóttr þeirra hiet Hervör; hún var ſkialdmær ok fædiſt upp med Ormar jarli (í Englandi med Frodmari jarli A. B. F. G.) hun var kvenna fríduſt bædi at ſiá ok i öllu ödru, enn er Hervor óx upp; þá nam hún at ſkióta ok fara med vopn, hun var mikil ok ſterk ſem kallmenn. h. e. Tum Rex Heidrekus ad magnum convivium res apparandas curat, & Hergerdam filiam Regis Gardarikiæ du-

dicativum ſublatum teneri juſſit, & Regem Heidrekum ad colloqvendum ſecum remotis arbitris accedere rogavit; ille ſic etiam fecit; Rex Heidrekus ac utriusqve copiæ circum circa conſiſterent armatæ, tandem publicè declarārunt ſe reconciliatos eſſe, & Regem Hrollaugum filiam Hergerdam Heidreko elocaturum; qvæ res homines gaudio affecit, deinde ad aulam acceſſerunt, atqve jam Hergerda Regi Heidreko eſt deſponſata, poſtea ad convivium res paratæ & eorum nuptiæ compotando celebratæ ſunt. Nemo fundo audiviſſe videbatur honorificentius in iſtis terris convivium unqvam celebratum fuiſſe, qvod per menſem integrum continuavit, qvo peracto, proceres donariis acceptis ſunt abducti, jam Rex Hrollaugus in auro et argento rebusqve pretioſis filiæ dotem expromſit; Vindlandiam etiam Reidgotiæ proximam uti dotalem acciperet. Poſtea Rex Heidrekus una cum Regina domum velis latus eſt, & magno ſe amore amplecti cæpere. Jam Heidrekus domum reverſus, & Sifkam alio deportare cupiens, eqvum ſuum optimum ad veſperam adduci jubet, illis ad amnem qvendam venientibus, ea adeo graveſcebat, ut eqvi inteſtinum rumperetur, Rex autem prorſum ab eqvo deſiliret, tum ea Regi trans amnem erat ferenda, qvod alio modo ipſam transvehendi copia nulla dabatur, Rex eam ab humeris præcipitat, ac dorſum ejus confregit, actamqve ſecundo amne mortuam relinqvit. His iisdem temporibus exſpiravit Hervora mater illius, & ejus exſeqviæ priſco more hononrificè celebratæ ſunt. Paulo poſt Hergerda Regina virgunculam in lueem edidit, cui nomen impoſitum & Hervora

---

cit uxorem. Horum filia Hervora ſalutabatur, qvæ militaris virago apud Ormarem Comitem (in Anglia apud Frodmarem comitem) educabatur. Erat illa fæminarum pulcherrima, & in aliis omnibus excellebat, at Hervora ubi adolevit, jaculari & arma tractare cæpit virorum ad inſtar magnæ ſtaturæ, magniqve roboris.

(*) Litlu ſídar kom hún á millum herda hönum, hann kaſtadi henni þá ofann ok braut í henni fótlegginn E. H. h. e. paulo poſt ipſam in humeros ſuſcepit, at is eam dejecit & crus ejus confregit.

alldri, konungr sendi hana til fósturs jalli þeim er Ormr het, ok var hun hin frídasta.

XIV. CAP.

Heidrekr kongr letti þá öllum hernadi, enn setti lög ok landsrett (15 *k*), ok samdi ríki sitt, ok sidadi eptir því, sem þá giördu hinir ágiætustu kongar, valdi hann til tólf menn hina vitrustu, at dæma um öll þau mál, er stór sökum gegndi í hanns ríki, enn tok af allan hernat innanlands, giördist hann nu höfdingi mikill ok hinn vinsælasti (15 *l*) frægr at speki sva ok ríkdomi; hann blótati Freyu, ok tignadi hana mest af öllum sínum godum. Heidrekr kongr let ala gölt einn, hann var sva mikill, sem stædsti öldungr, enn sva fagr, at hvert hár þótti af gulli vera (15 *m*) þat var sidvenia, at taka einn gölt, þann er stærstann feck, ok skyldi ala hann ok gefu Freyu til árbótar, í upphafi mánadar þess, er Februarius heitir, þá skyldi blót hafa til farsældar (15 *n*). Heidrekr kongr blótadi Frey þann göllt, er mestan feck, skyldi hann gefa Frey, kölludu þeir hann sva helgann, at yfir hanns burst, skyldi dæma öll stór mál, ok skyldí þeim gellti blóta at sonarblóti. jola aptan skyldi leida sonar göllt inn í höll fyrir kong, leggia menn þá hendr yfir burst hans, ok streingia heit (15 *o*), kongr lagdi hönd sína á höfud gelltinum, ok adra á burst (15 *p*), ok strengdi þess heit, at eigi skyldi nockr madr sva mikit afgiöra vid hann, ef á vald

(15 *k*) Hoc commatíum addit K.

(15 *l*) Hæc duo commatia idem addít.

(15 *m*) Totam hanc periodum usqve ad

(15 *n*) adjicit K., qva cætera omnia

vora salutata est, juxta nomen aviæ paternæ, qvæ mox juvenili ætate omnes artes eqvestres perdidicit, Rex eam educandam misit Comiti, cui Ormus nomen, erat illa adspectu pulcherrima.

CAP. XIV.

Tum Rex Heidrekus armorum omnium exercitium deposuit, at leges juraqve civilia tulit, & regnum componens moribus ordinavit, qvemadmodum eo tempore Reges clarissimi fecere, duodecim viros sapientissimos delegit, ad dijudicandum causas omnes in regno, qvæ majoris momenti viderentur, sed intra limites regni rem omnem piraticam abolevit, jam princeps magnus & dilectissimus, sapientia & potentia clarus evasit; Freyam coluit, ac præ cæteris omnibus diis summos ei honores habuit. Rex Heidrekus verrem alendum curavit, tantæ fuit illæ staturæ, qvantæ sunt verres maximi & primarii, tanti verò etiam nitoris, ut pilus qvisqvis aureus videretur, moris erat verrem sumere, qvi maximus acqviri poterat, qvi aleretur, & ad annonæ bonitatem Freyæ daretur, ineunte mense, qvi Februarius dicitur, tunc ad felicitatem sacrificia peragerentur; Rex Heidrekus verrem Freyæ sacrificavit, qvem maximum Freyæ dandum parare poterat, hunc adeo sanctum habuerunt, ut setam ejus tenendo, causæ omnes momentosæ dijudicarentur, qvi verres sacrificio filiali immolandus esset. Vesperâ festi jolensis verres iste filialis in aulam ad Regem perduceretur, tum super ejus setam manus ponentes spondent; Rex manum unam capiti verris alteram setæ imponens spopondit tantum in se peccatarum neminem, si suæ potestati se permitteret, qvin

---

carent, at periodo seqventi usqve ad (15 o) caret nostrum im, qvam habent cætera.

(15 p) Ok sver i. e. juravit. A. B. C. D. F. G. I.

vald hanus kiæmi, at eigi skyldi hann hafa rettann dóm spekinga hanns, ok skyldu þeir tólf giæta gallтarinns (15 *q*) ok þann kost annan at vera fridheilagr fyrir hönum, ef hann bæri upp gátr þær, er kongr kynni eigi or at leysa, enn er menn freistudu at bera upp gátr fyrir hönum, þá vard eingu su uppborinn, er hann redi eigi.

XV CAP.

Madr het (15 *r*) Gest, ok var kalladr hinn blindi (15 *s*) hann var Hersir ríkar þar á Reidgotalandi, illr var hann ok udæll, hann hafdi haldit skatti fyrir Heidreki kongl, ok var mikill fiandskapr á milli þeirra. Kongr sendi hönum ord at hann kiæmi á sinn fund, at sættast vid hann ef hann vildi halda lifinu, ok hliddi dómi spekinga sinna (15 *t*) edr heldi bardaga, þessi kostr þótti Gesti hverugr gódr, ok giördist miök hugsiukr (15 *u*), Gestr var eigi spekingr mikill, ok fyrir þá sök, at hann veit sik vanfærann, at skipta ordum vid konginn ok þúngt muni vera at hlída dómi spekinga, þvíat hann vissi margar sakir ser á hendi (15 *v*) tók hann þat rád, at hann blótadi Odni til fulltings ser, ok bidr hann lita á sitt mál, ok heitir hönum miklum (**) launum. Eitt kvöld sídla er þar drepit á dyr, ok geingr Gestr hinn blindi til dyra, ok ser mann kominn, han spyr þann mann at nafni, er kominn var; enn hann kvedst Gestr heita (15 *x*) sidan spurdust þeir almæltra tidinda; komumadr spurdi ef þat

(15 *q*) Hanc periodum usqve ad finem capitis adjiciunt E. H.

(15 *r*) Gestum habent cætera.

(15 *s*) Hæc tria commatia cætera non habent.

(15 *t*) Ok lagdi hönum dag, enn at ödrum kost sagdi hann mundi giöra menn til hanns K. h. e. & diem illi indixit, & alias se nuntios ad ipsum missurum.

(15 *u*) Hoc commatium addunt cætera.

(15 *v*) Hann veit ok, ef Heidrekr kongr

rectum judicium ſapientum ſuorum obtineret, qvi duodecim verrem cuſtodirent, hanc alteram conditionem ei oblaturum, ut à ſe ſecurus eſſet, ſiqvidem ænigmata ſibi proponeret, qvæ ſolvere non poſſet. Cum autem ænigmata ipſi ſolvenda proponere tentaretur, nullum proponi potuit, qvod non ſolveret.

CAP. XV.

V*ir, nomine Geſtus, cæcus appellatus fuit in Reidgotia Baro potens, malus & injurioſus tributa Regi Heidreko ſolvenda retinuerat, & hinc magna inter ipſos fuit inimicitia. Rex ad eum nuntium miſit cum mandato ad ſe veniendi, ad redeundum ſecum in gratiam, ſi vitam retinere vellet, & ad obſeqvendum judicio ſapientum ſuorum; aut alias prælium ſecum confereret; harum conditionum neutra bona Geſto videbatur, & valde ſollicitus evaſit; non erat Geſtus admodum ſapiens, & qvia novit vires ſibi invalidas eſſe, cum Rege diſputandi & grave ſibi fore obtemperare judicio ſapientum; utpote multorum criminum ſibi conſcius; conſilium cepit Othinum ad opem ſibi ferendam adorandi, rogat ipſum ſuam cauſum reſpicere, magna illi præmia pollicitus; veſpere qvodam ſerò, fores ibi pulſantur, Geſtus cæcus ad januam prodit, videnſqve virum adveniſſe, hunc nomen rogat, at is reſpondet Geſtum*

ſendir menn heim, at bædi muni hætt mönum ok fe. h. e. ſcit etiam ſi Rex Heidrekus ſuos ad ſe mittat, fore, ut tam ſui domeſtici qvam pecuniæ in diſcrimine verſarentur hanc periodum addit K.

(**) Giöfum A. D. L. i. e. donis, ſtórgiöfum B. C. magnis donariis.

(15 x) Tota hac periodo usqva ad (15 y) carent cætera.

þat væri nockut ſem hann angradi, Geſtr blindi ſagdi hönum allt hid lióſaſta; komumadr mælti: Ek mun fara þinna vegna á kongs fund, ok vita hverninn geingr, ſkulum vid ſkipta litum (15y) ok klædum, ok ſva giördu þeir, for nu bondi burt ok felr ſik, enn Geſtr geingr inn ok er þar um nóttina, ok þikiaſt allir kienna Geſt hinn blinda, þeir voru ſva líkir, at hvorgan kendi fyrir annan. um daginn eptir giörir Geſtr ferd ſína á kongs fund, (15 z) ok lettir eigi fyrr, enn hann kemr í Arheima, hann geingr í höllina ok kvedr vel konunginn, konungr þagdi ok leit til hanns reidugliga, herra, ſegir hann, þvi kom ek hingat, at ek vil vid ydr ſættaſt, þá ſvarar konungr: viltu þóla dóm ſpekinga minna? hann ſvarar: eru eigi fleiri undanlausnir? kongr mælti: vera ſkulu fleiri: þu ſkalt bera upp gátu þá, er ek kann ey at ráda, ok kaupa þik med þvi í frid; Geſtr mælti, litt er ek til þeſt fær, enda mun hart á annat bord; viltu heldr þola dóm ſpekinga, ſagdi kongr? þat kys ek fyrr, ſegir Geſtr, at bera upp gátr nokrar; kongr kvat þat vel tilfallit (16a) enn mikit liggr á ſikrar þú mik, þá ſkaltu eiga dóttr mína, ok á þer eigi þeſs at varna, enn úlíkr ertu til mikillrar ſpeki; enn aldri vard þat enn nú, at ek ſá eigi gátr er fyrir mik voru uppbornar, (16b) voru þá teknir tveir ſtólar ok ſettuſt þeir þar á, ok hugdu menn gott til at heira þar viturlig ord.

Gestr.

1. Hafa (16c) vildac
þat í giær hafdac,
vittu hvat þat var,
lída ſemill

orda

(15 z) Hoc commatio carent cætera.
(16 a) Hanc periodum usqve ad (16 b) adjiciunt E. H. qva cætera omnia carent.

Gestum se salutari, deinde nova popularia ex se percontantur; quæsivit advena, si qvid esset, qvod ipsum sollicitum redderet? Gestus cæcus illi omnia clarissimè exposuit. Ego, dixit advena, tui causa Regem adiens, qvomodo res succedet, sciscitabor, nos colores & vestes permutabimus, id qvod etiam fecere, jam colonus abiens se occultat, hospes autem intrans ibi pernoctat, qvem esse Gestum cæcum omnes agnoscere sibi videntur; erant illi adeo sibi similes, ut unus ab altero distingvi non posset. Die seqventi Gestus iter facit ad Regem, nec prius abrumpit, qvam in Arheimos deveniat, aulam intrans Regem civiliter salutat, Rex tacuit & iracundè ad ipsum respexit, Domine, dicit, ideo huc adveni, qvod vobis reconciliari velim; num tu, respondet tum Rex, judicium sapientum meorum sustinere voles? anne, reponit, plures dantur conditiones pacem redimendi, plures dabuntur, dixit Rex, tu ænigma propones, qvod ego interpretari neqveam, & hac ratione securitatem redimes; parum, ait Gestus, ad hoc suppetit virium, sed altera illa conditio erit vehementer dura; ergo mavis, ait Rex, pati judicium sapientum? potius eligo, inqvit Gestus, ænigmata nonnulla proponere, Rex ait, benè rem sic habere, sed magni tua interest, si me viceris, filiam tibi nuptum dabo, id qvod tibi abnuendum non est, at à magna sapientia tuus abhorret aspectus; hactenus autem nunqvam contigit, ut ænigmata proposita non perspicerem, tum sellæ duæ sumtæ sunt, in qvibus consederunt, atqve cordatos sermones ibi audire homines avebant.

Gestus.

Ego accipere gestio
qvod heri habui,
nosce qvid sit.
hominum collector,

verbo-

(16 c) Ek vildac. Er.

orda (*16 d*) tefil
ok orda upp hefill
Heidrekr kongr
hygg þú at gátu.

HEIDREKR.

2. Gód er gáta
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
(*16 e*) mungár ſemr ædi
ok örfar mælgi,
enn ödrum vefz tunga um tönn.

GESTR.

3. Heiman ek fór,
heiman ek (*16 f*) ferdadiſt,
ſá ek á veg (*16 g*) vega
vegr var (*16 h*) undir
(*16 i*) vegr var yfir
ok (*16 k*) vegr á alla vegu.
Headrekr kongr &c.

HEIDREKR.

4. Gód er gáta þín
Geſtr blindi

getit

(*16 d*) Temill M.

(*16 e*) Cæteri proſaice ſic: færit hönum mungát, þat ſemur margra manna ꝛit, ok margr verdr þá malgari er mungát fær, ok verdr ecki at ordi. A. B. C. D. G. F. h. e. muſtum ei adferte, hoc multorum hominum notitias colligit, ac multi loqvaciores tum

verborum remorator,
& sermonis excitator,
Rex Heidreke
attende ænigmati.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce,
qvod conjeci,
mustum gestus componit
& loqvelam excitat,
ast aliis (ebriis) dentes lingvæ sunt impedimento.

GESTUS.

Ego domo abivi,
a laribus iter proseqvebar,
vidi in via vias,
viam esse subter,
viam super,
& viam circumcirca.
Rex Heidreke, &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce

R 2 *qvod*

---

fiunt, cum mustum acceperunt, at nonnulli verbum effari neqveunt.

(16*f*) Ferdadisc Er. ferd giördag A. B. D. M. faur giördag F. G.

(16g) Vegar Er. (16*h*) þar. i. e. ibi, addit Anon.

(16*i*) Ok vegr yfir, h. e. via super A. B. D. F. G. (16*k*) vegar i. e. viæ Er.

getit er þeirrar,
(16*l*) fugl þar yfir fló
fiſkr þar undir ſvam
(16*m*) fórtu á brú.

Gestr.

5. Hvat (16*n*) var þat dryckiar
(16*o*) er ek drak í giær,
(16*p*) varat þat vatn ne vín
(16*q*) mödr ne mungát,
ne (16*r*) matar ecki,
(16*s*) þó geck ek þoſtlaus þadan
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

6. God er gata þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar
fortu (16*t*) ſolu í
falz þik í ſkugga
þar fell daug í dali
þá namtu þer

at

(16*l*) Cæteri proſaice hoc modo: þar forſtu yfir árbrú, ok var árvegr undir þer, enn fuglar flugu yfir höfud þer, ok hiá þer tveim meiginn, ok var þat þeirra vegr. h. e. ibi tu ponte amnem tranſiiſti ac erat ſub te amnis via, at ſuper capite tuo, & juxta te utrobiqve aves volabant, atqve hæ illarum viæ fuere.

(16*m*) Hanc lectionem habet Er, qvæ præſtare videtur lectioni Langebeckianæ: þú gecz árbrú yfir atqve ideo in textu adhibui.

(16*n*) Er þat dryckia A. D., drycki B. C. F. G. Dryckia M.

(16*o*) Ek drak í gær.

qvod conjeci
avis super eo loco volabat,
piscis supter eo natabat,
tu ponte transibas.

GESTUS.

Qvid erat potus?
qvem bibi heri
non erat aqva nec vinum
nec mulsum, nec mustum
nec qvidqvam cibi;
ego tamen hoc siti exstincta inde discessi
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod conjeci:
in specum tu descendisti,
in umbra te recondisti,
in valles decidit ros,
tum ex rore qvid

(16*p*) Var þat vín ne vatn D. M. L., var þat ei vín ne vatn cætera.

(16*q*) Ne heldr mungát B. C. F. G.

(16*r*) Matr A. B. C. D. G.

(16*s*) Ok pro þó B. C. F. G.

(16t) Sólu í Er. h. e. in apricum te contulisti; cæterc autem prosaice hoc modo þar lagdist þu í forsælu, enn dögg var fallinn á grasit, ok kiældir sva varir þínar, ok stödvadir sva þorsta þinn. h. e. ibi tu in umbraculo decubuisti, at in gramen inciderat ros, qvo labia refrigerâsti, & sitim exstinxisti.

at nátt dauggu
(16*u*) ok kældir ſva kverkr þadan

Gestr.

7. Hver er ſá hinn hvelli?
er geingr hardar götur,
ok hefir hann þær fyrr um farit,
(16*v*) nockut faſt kyſſir
ok hefir munna tvo;
(16*x*) geingr á gulli einu
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

8. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar
geingr hamar
(16*y*) á glód vínar
kvedr vid hátt
ok kemr á ſtedia.

Gestr.

(16*u*) Enn ef þu ert ſá Geſtr Blindi ſem ek ætladi, þá ertu víſari enn ek hugda, því ekki hefi ek ſpurt ord þín viturlig, enn giördir aunganvegin ſpaklegar. Geſtr mælti: þat er von, at mik þrióti brátt, enn þó vilda ek þer hlidit. h. e. Qvod ſi vero tu Geſtus cæcus ille ſis, qvem putavi, ſapientior es, qvam exiſtimavi, nullus enim ad me rumor perlatus de verbis tuis, multo minus actionibus cordatis; exſpectandum eſt, ait Geſtus, me cito æningmata deficere, velim tamen auſcultes. Hanc periodum adjiciunt A. D. L. M.

(16*v*) Miök faſt kyſſir A. B. C. D. F. G.

tibi ſumſiſti
qvo fauces refrigeráſti.

GESTUS.

Qvinam ille alti ſonus?
qvi duras calcat ſemitas,
& easdem prius permeavit,
firmius imprimit oſcula,
& habens ora duo,
ſuper auro ſolo incedit.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum,
Geſte cæce,
qvod conjeci
malleus incedit
ſuper igne (Fluminis) Væni i. e. auro
altum ſonat
& incudem percutit.

GESTR.

I. M., h. e. firmiſſime figit] oſcula miök ſá kyſſir Anon; i. e. vehementer oſculatur.

(16 x) Ok á gulli einu gengr B. C. F. G. ſá er á gull einu gengr A. D. L. M.

(16 y) Rínar Er. h. e. fluminis Reni, cætera proſaice hoc modo: þat er gullſmids hamar, er gull er medſlegit, hann kvedr hatt vid, er hann kemr á hardann ſtedia, ok er þat hanns gáta; h. e. hoc eſt malleus aurifabri, qvo ictus inferendo, aurum elaboratur, is in duram incudem incidens altum edit ſonum, atqve hoc in eum ænigma convenit.

Gestr.

9. Hvat er þat undra
(16 z) er ek uti ſá
fyrir dellings dyrum?
(17 a) ókvikir tveir
andalauſir
ſáralauk ſudu
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

10. God er gáta þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
erat blær ne bruni
í belgum ſmida;
hafat þeir lif ne lá
má þó fyrir þeim
mæki ſmída
vid þann guſt er gefa.

Gestr.

11. Hvat er þat undra
(17 b) er ek uti ſá
fyrir dellings dyrum?
fætr hefir átta,

(17 c)

(16 z) Ek uti ſá C. D.

(17 a) óku tveir Anon i. e. agebant duo, cæteri ita proſaice: þat eru ſmidiu belgir, þeir hafa aungan vind, nema þeim ſe bláſit, ok eru þeir daudir ſem annat ſmídi, enn fyrir þeim má líka ſmída ſverd, ſem annat, i. e. hoc ſunt

GESTUS.

Qvid rei miræ,
qvod foris vidi
pro foribus viri illuſtris?
duo motu vitali carentes
inanimati,
vulnerum allium coqvebant.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce
qvod conjeci,
nec exiſtit ſpiritus nec calor
in follibus fabrum;
carent vita ſuccoqve;
tamen pro illis
fabricari poſſunt enſes,
beneficio flatus qvem reddunt.

GESTUS.

Qvid miri
qvod foris conſpexi
ante fores viri illuſtris?
pedes habet octo,

oculos

folles officinales, hi carent omni ſpiritu niſi inflentur, & ſicuti res cæteræ fabriles vita ſunt deſtituti, at pro illis, uti res cæteræ, ita etiam enſis fabrefieri poſſunt.

(17 *b*) er uti ſa ak Er.

(17 *c*) feögr augu
ok ber ofar kne enn kvid.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

12. God er gáta þin
Geſtr. blindi,
getit er þeirrar:
auſtan geczu
at imis dyrum
ſalkinni at ſiá,
komſtu þar at'
er kong*r* (17 *d*) vaſa
vef ur þörmum vaf.

GESTR.

13. Hvat er þat undra
er ek uti ſá
fyrir dellings dyrum
höfdi ſínu víſar
á helvegu
enn fótum til ſólar ſnýr.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

14. Gód er gáta þín
Geſtr blindi

getít

(17 *c*) Enn fiögr augu A. B. C. D. F. G. (17) Vaſa rectius qvam voſa, qvod ha-

oculos qvatuor;
cujus genua ſunt ventre ſuperiora.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce,
Qvod mihi conjectum;
ab ortu incedebas
ad januam domus
ædes conſpecturus;
eo veniſti
ubi aranea
telam ex viſceribus texebat.

GESTUS.

Qvid mirifici
qvod foris vidi
pro foribus viri illuſtris?
caput ſuum
ad inferos porrigit
ſed pedes ad ſolem dirigit.
Heidreke Rex &c.

HEIDREKUS.

falile ænigma tuum
Geſte cæce!

bet Langeb., & vaf rectius qvam vof; cæteri proſaice: Þat eru kongu vafr, i. e. hoc ſunt araneæ.

getit er þeirrar
höfut veit
(17*e*) í hlö dymar ſkaut
(17*f*) enn blöd í lopt á lauk.

GESTR.

15. Hvat er þat undra
er ek úti ſá
fyrir dellings dyrum?
horni hardara,
hrafni ſvartara
(17*g*) ſkyldi ſkygnara
ſkapti rettara.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

16. (*) God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar
leiztu á leidir
lá hrafn tinna,
glódi geiſla mót.

G STR.

(17*e*) Hlo dymar Er, qvæ ſcriptio accuratior altera hlodmear, qvam habet Lang.

(17*f*) Enn fótum til ſolar ſnyr, cætera. i. e. pedes ad ſolem dirigit.

(17*g*) Skialli Anon i. e. putamine, hvitara pro ſkygnara habent cætera. Cæteri proſaice ſic: þat er laukur hofut hanns horfir i jördu enn blödinn i lopt upp. i. e. hoc eſt alium caput ejus ſolum at folia cælum reſpiciunt.

(*) Pro god er gáta þ'n &c. habet Er.,

qvod mihi conjectum
caput allii
terræ gremium ſpectat
ad folia cælum.

GESTUS.

Qvid hoc rei miræ,
qvod foris vidi,
pro foribus hominis illuſtris?
cornu durius,
corvo nigrius,
clypeo albentius,
capulo rectius.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce,
qvod mihi conjectum:
vidiſti in via,
jacentem gagatem vitreum,
calido radio ſolari expoſitum.

ſmæcka tekr nu, ſmidi gátu, hvat ſkulu bunum bid. h. e. minuta jam fit ænigmatum conſtructio, qvid his immorandum iis, qvi negotium abſolverunt? cæteri proſaice ſic: ſmæckta nu gáturnar Geſtr blindi, hvat þarf nú leingr yfir þeſſu at ſitia; þat var hrafn tinna ok ſkein á ſolar geiſli. h. e. minutula jam evadunt ænigmata, Geſte cæce! qvid his immorandum diutius; hoc erat gagates vitreus, qvem radius ſolis incidens illuſtrabat.

Gestr.

17. (17 *h*) báru hrundir
bleikhaddadar
ambáttir tvær
öl til ſkemmu,
(17 *i*) varat þat höndum horfit
ne hömrum klappat;
(17 *k*) ſva var út vid eyar
aurdigr er giördi.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

18. God er gáta þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
ham bera ſvanir
hvitfiadradann
(17 *l*) er vit eyar
á vidi (17 *m*) ſitia
hreidur þeir bigdu,
hendr ne höfdu
(17 *n*) á gag halſum
egg (17 *o*) vid gátu,

Gestr.

(17 *h*) Brúdir, i. e. ſponſæ.

(17 *i*) Eigi vat þat höndum horfit, ne hamri klappat, cætera.

(17 *k*) Þó var fyrir utan eyar. A. B. C. D. h. e. tamen fuit extra inſulas,

(17 *l*) öyar Er. (17 *m*) ſitr Er.

(17 *n*) oc ag Er gaglhálſum Anon.

(17 *o*) Vid rectius videtur qvam vit, qvod habet S., cæteri autem proſuice hoc modo þar fara ſvanbrúdir til hreidurs

Gestus.

ferebant fæminæ
albæ crines,
servæ duæ,
escam liqvidam in domum solitariam,
non erat hæc manu tractata,
nec malleo percussa
strenuus ille qvi fecit
juxta insulas erat.
Rex Heidreke &c.

Heidrekus.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod conjeci:
corpus gestant cygni
pennis albis vestitum;
qvi juxta insulas
mari insident,
nidos construxerunt,
manibus caruerunt,
ova cervicibus obliqvis
in mari genuerunt.

Gestr.

---

sins, ok verpa eggum, eigi er þat höndum giört, ne hamri klappat, enn svanr er fyrir utan eyar, ördugr sá er þat hátu egginn vid. h. e. ibi duæ olores fæminæ, nidum petunt, & ova enituntur, non hoc manu factum nec mallo percussum, strenuus autem ille cygnus ex qvo ova procrearunt, extra insulas versatur.

Gestr.

19, Hveriar ró þær (17 *p*) rigna
á reginn fialli?
elur (17 *q*) kvan kona
(17 *r*) mær vit meyeo
maug of getr
(17 *s*) ok eigot þær vardir vera.
Headrekr kongr &c.

Heidrekr.

20. Góđ er gáta þín
Gestr blindi
getit er þeirrar,
(17 *t*) fiallhvannir tvær
fantu standa
ok þridia unga
þeirra í millom.

Gestr.

21. (17 *u*) fara ek sac
foldar mold (17 *v*) búa
ok sat (17 *x*) nár á nái
blindr reid blindum

brim-

(17 *p*) Ryggiar A. B. C. D. F. G.
(17 *q*) Elr vid kvan kona cæteri.
(17 *r*) Hanc stropham omittunt A. B. C. D. F. G. & priori subjungunt: þar til ser maugum getr. i. e. donec prolem sibi procreent.
(17 *s*) Rectius videtur hoc, qvod habent B. C. F. G., qvam qvod habet s: ok ego þær þar verdar vera.
(17 *t*) Cæteri prosaice hoc modo: þat eru hvannir tvær ok hvannar kálfr í millum þeirra. i. e. hoc sunt angelicæ

GESTUS.

Qvænam sunt illæ Oreadum
in altis montibus?
procreat fæminam fæmina,
mulier ex virgine
prolem gignit;
& hæ custodes carent marito.
Rex Heidreke, &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod conjeci,
montanas duas
invenisti stantes angelicas,
atqve tertium pullum
inter ipsas.

GESTUS.

Euntem ego cernebam
terrei pulveris incolam,
& cadaver cadaveri insidebat,
cæcus eqvo cæcus vehebatur

ad

duæ, ac inter istas ex iis enata proles angelica.

(17 *u*) Fara ek sag A. C. D. I.

(17 *v*) Auka S. Er. i. e. augmentum. incrementum.

(17 *x*) Nadur habent omnia cætera, sed nár præferendum videtur.

brimreidar til
þá jor var andarvani.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

22. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
jor ſantu daudann
á jaca liggea,
aurn á tafni
þat (17y) bar á íſi
ár til ſamans
ſtraumr ſtraunda at.

GESTR.

23. Hverier (17z) ró þegnar
er rída þingi at,
ſáttir allir ſaman,
lída ſína ſenda þeir
lönd yfir
at byggia bólſtadi?
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

24 God er gata þin
Geſtr blindi

getit

(17y) Bar habet Er, qvod rectius videtur qvam var, út habet S., cæteri profaice hoc modo: þar ſanſtu heſt daudann á íſjaka, ok örn daudan á heſti-

ad oram maritimam,
cum eqvus exanimis esset.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum,
Geste cæce,
qvod mihi conjectum:
equum invenisti mortuum
in frustro glaciali jacentem
aqvilam prædæ huic assidentem,
hi in glacie
currente amnis una
ad litus ferebantur.

GESTUS.

Qvinam sunt illi cives?
qvi in conventum eqvitant
omnes concordes;
populos suos mittunt
per regiones
ad sedes figendas?
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce

 qvod

... num, ok rak þat alt saman eptir anni. h. e. ibi tu eqvum mortuum invenisti in frusto glaciali, & aqvilam mortuam super eqvo, & omnia secundo amne ferebantur.

(172) Hvörier ero, A. C. F. D.

getit er þeirrar
Itrecr ok (18 *a*) Aundóttr
om aldr daga
tefla teitir ſkák,
ſátt er þeim lid allt
er i ſiod kiemr,
enn á reitum reitt.

Gestr.

25. Hveriar (18 *b*) ró þær droſir
er ſinn drottinn
(18 *c*) vapnlauſann vega
enar (18 *d*) dauckvari hlífa
úm alla daga,
enn enar fegri fara.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

26. Gód er gáta
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
(18 *e*) duga hnefa taublör
dauckvar í tabli
enn hvítar heria (18 *f*) a mót.

Gestr.

(18 *a*) Andadr A. B. C. D. F. G, cæteri proſaice hoc modo: þat er Itrekr ok Andadr, er þeir ſitia at tabli ſínu. h. e. ſunt hoc Itrekus & Andadus luſui latrunculorum aſſidentes.

(18 *b*) Hveriar eru þær brúdir? A. B. C. D. F. G., i. e. qvænam illæ ſponſæ?

(18 *c*) vopnlauſar, qvod minus rectum videtur, habent S. C.

(18 *d*) Jarpari. A. C. D. F. G.

qvod conjeci
Itrecus & Aundottus
per totam ætatem
ludunt alacres latrunculis,
omnes eorum copiæ ſunt inter ſe concordes
qvando in ſacculum veniunt
ſed in areis iratæ.

Gestus.

Qvænam ſunt illæ fæminæ?
qvæ dominum ſuum
inermem occidunt,
ateriores eum tuentur
toto die,
at pulchriores perdunt.
Rex Heidreke &c.

Heidrekus.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce
qvod conjeci:
defendunt atri pugillares
latrunculi in latruncularia tabulæ
albi vero oppugnant.

(18 *e*) Doga, qvod habet S., minus rectum ac ideo in textu non adhibui.

(18 *f*) Mót rectius, qvod habet Er, qvam mio í, ut habet S,, cæteri proſaice hoc modo: þat er hnefatabl, enar döckri verea hnefan, enn hvítari ſækia. i.e. hoc eſt luſus latrunculorum pugillarium ateriores illæ pugnum tuentur, ſed albentiores oppugnant.

Gestr.

27. Hver er sá enn eini?
er sefr í aus grua
(18*g*) af greoti einu geör
födr ne moþr á sá
enn (18*h*) fár giarni
þar mun hann sinn aldr ala
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

28. God er gáta þín
Gestr blindi
getit er þeirrar:
(18*i*) eld elr aska
í arni fólginn
tinnu getr hann griot.

Gestr.

29. Hverr er sá enn (18*k*) mörkvi
(18*l*) er mold fer yfir
(18*m*) svelgr hann vatn ok vid
(18*n*) gligg hann óast
enn (18*o*) guma ecki
ok (18*p*) yrkir á sól til saka
Heidrekr kongr &c.

Heid-

(18*g*) Ok af A. B. C. D. F. G.

(18*h*) Far giarni h. e. eundi cupidus, fagr giarni A. B. C. D. F. G. M., qvæ lectio tamen minus recta videtur, rectius enim fagr, i. e. pulcher dicitur, qvam pulchritudinis cupidus.

(18*i*) Cæteri prosaice hoc modo: þat er elldr fólginn í arni ok tekinn úr tin-

GESTUS.

Qvis ille ſolitarius?
qvi in cinerum foco dormit,
ex putis lapidibus confectus,
caret patre matreqve,
ille periculi cupidus
ibi ſuam producet ætatem.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce
qvod mihi conjectum:
ignem alunt cineres
in foco reconditum,
lapides ſilicei illum generant.

GESTUS.

Qvis ille tenebroſus?
qvi terram obit
exhaurit aqvas & ſylvas;
a vento ſibi timet
ſed non ab hominibus
ſolemqve ſic afficit ut incuſetur,
Rex Heidreke &c.

HEID-

nu. i. e. hoc eſt ignis in foco reconditus & e filice elicitus.

(18 k) Mikli. A, B, C, D, F, G, L, M., motkne Er.

(18 l) Lidr mold yfir B, C, F, G.

(18 m) Svelgir C L. M.

(18 n) Glugg A. B D. F. G. L. M. Glyg C.

(18 o) gumma A. C. D. L., Gumna M.

(18 p) Orkai áſól. h. e, poteſt in ſolem.

HEIDREKR.

30. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar
gengr op (18 *q*) mörkvum
ör gymis fleteom
oc heldr af hlirni ſin
ſá drepr ſkini
dvalins leiku
flír einn forniots bur.

GESTR.

31. Hvert er þat dyra
er drepr fe manna
ok er jarni
(18 *r*) allr urinn í kring;
horn hefir átte
enn höfut ecki
oc filgia þvi margir meök
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

32. God er gáta þin
Geſtr blindi

getit

(18 *q*) Mörkum S., cæteri autem ſic proſaice: þat er myrkvi, hann lídr yfir jördina, ſva at eigi ſer fyrir hönum, ok eigi ſól, enn hann er af þegar vind giörir á, enn menn meigu ecki at hönum giöra, hann drepr ſkini ſolar, enn velſamlega ber þú upp ſlíkar gátr, hver ſem þu ert; hoc ultimum commatium addunt A. D. L. M., ſed vanmæli pro gátr habent A. D. h. e. hoc

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce,
Qvod mihi conjectum;
caligo oritur
ex Neptuni cubili
ſuamqve prolem diligit,
ea intercipit
radios ſolares,
a ſolo Neptuni filio fugatur.

GESTUS.

Qvid eſt animalis,
qvod occidit pecudes hominum
atqve ferro totus
circumcirca cinctus,
angulos habet octo,
at nullum caput,
qvem plurimi comitantur?
Heidreke Rex &c.

HEIDREKUS.

falile ænigma tuum
Geſte cæce!

qvod

eſt caligo, hæc ſuper terra ſic aerem obit, ne præ ipſa res nec ſol appareant, ſed ſpirante vento abiens diſparet, at neqveunt homines eam impedire, ea lumen ſolare intercipit; tu vero, qvisqvis es, aſtutè hæc ænigmata proponis.

(18 r) Utan urinn í kring, kringr utan A., kringr B. C. D. F. G., h. e. exterius circumcirca ferro ſtratus.

getit er þeirrar;
(18 *s*) húni man ſia vera
i hnefa tabli
Frekr ok flár til fear.

GESTR.

33. (18 *t*) Hvert er þat dyra
er (13 *u*) daunum hlífir?
ber blódugt bak
enn (18 *v*) benear fyrir,
geirum mætir
gefir líf ſitt fram;
(18 *x*) leggr vit lófa
lík ſitt guma.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

34. God er gáta þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
ſkyldir (18 *y*) blika
í bardögum
enn veria þá er valda

GESTR.

(18 *s*) Hnottafli Er: cæteri proſaice ſic: þat er hnefa tabl; i. e. hoc eſt ludus latrunculorum pugillarium.
(18 *t*) Hvat er þat dyra A. B. C. D. F. G.
(18 *u*) Er danir ſkuma, Anou:
(18 *v*) Bergr firum A. B. C. D. F. G., i. e. defendit homines.
(18 *x*) Lætr vid lúfa, lík ſitt gyna Anon, h. e. corpus ſuum hyans manui applicat.

qvod mihi conjectum
hoc eſt latruunculus
in ludo latrunculario,
ſtrenuus & callidus ad parandas pecunias.

Gestus.

Qvid eſt animalis?
qvod danos tuetur
dorſum geſtat ſangvine reſperſum,
ſed ab antica parte vibices;
gladiis occurrit,
vitam ſuam periculo exponit,
corpus ſuum
volæ hominis applicat.
Rex Heidreke &c.

Heidrekus.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce,
qvod mihi conjectum:
ſcuta micant
in præliis
ſed eos, qvi geſtant, defendunt.

 Gestus.

(18 y) Blodgaſt Er: i. e. ſangvine reſperguntur; cæteri proſaice hoc modo: þat er ſkiöldr, hann verdr opt blódugr i bardögum, ok hlífir vel þeim mönnum, ſem eru ſkialdarſimir. i. e. hoc eſt ſcutum, qvod ſæpius in præliis ſangvine adſpergitur, & eos bene defendit, qvi eo agiliter utuntur.

GESTR.

35. Hverear eru þær leikur
er lyda laund yfir
ok leika at (18 z) muni margt;
hvítan ſkiöld þær,
(19 *a*) of vetr bera
enn ſvartann of ſumar?
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

36. Góð er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar,
riúpur kalla
recka ſyni*r*
ſidr (19 *b*) vardan fugl,
(19 *c*) ſortnar ſidur
á ſumar tíma
enn bliknar um biarnar nótt.

GESTR.

37. Hverear ro (19 *d*) ſnótir
(19*e*) er ſyrgiandi ganga
at forvitni födr
(19*f*) maurgum þær hafa

at

(18 z) At munni margt Anon.
(19 *a*) Um hauſt bera Er: h. e. autum-
(19 *b*) Fidur verdan Er., fidur verpan L.

(19 *c*) Cæteri proſaice hoc modo: þat eru riupr, þær er hvítar um vetr enn ſvartar um ſumar. h. e. hoc ſunt per-

Gestus.

Qvænam sunt illæ saltatrices?
qvæ per regiones velociter feruntur
multaqve pro lubitu ludunt,
album scutum
hyeme gerunt,
at æstate nigrum.
Rex Heidreke &c.

Heidrekus.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod conjeci,
perdices appellant
hominum filii
plumis protectas aves;
nigrescunt plumæ
æstivo tempore
sed pallescunt circa ursi noctem. (i. e. hyemem)

Gestus.

Qvænam sunt illæ fæminæ
qvæ lugentes incedunt,
consulente patre,
multos homines

 malis

---

dices, hæ hyeme albæ sunt, æstate nigræ.

(18 *d*) Meyar.

(19 *e*) Er gánga margar fyrgiandi A. B. C. D. F. G.

(19 *f*) Morgum manni hefa þær, cæteri.

at meini ordit
vit þat ſinn aldr ala.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

38. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar;
(19*g*) edlis brúdir
eytri blandnar
fara mörgum ſyrir.

Gestr.

39. Hverear eru þær meyar?
er ganga margar ſaman
at forvitni födr
hadda bleika hafa þær
enar hvítföldudu
(19*h*) ok eigot þær þar vardir vera.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

40. God er gáta þin
Geſtr blindi,
getit er þeirrar:
Gymir hefir ſer
getit dætr
(19*i*) radſvidar viþ Rán

bylgeör

(19 g) Eldis brúdir Er. cæteri proſaice ſic: *þat eru edlis brúdir er ſva heita,* i. e. hæ ſunt veneres, 'qvæ ſic appellantur.

malis affecerunt
hæc agendo ætatem agunt.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Gefte cæce
qvod conjeci:
veneres
Veneno infectæ
multos perdunt.

GESTUS.

Qvænam funt illæ virgines,
qvæ multæ una incedunt,
authore patre,
pileos pallidos habent illæ
alba velamina geftantes,
& maritorum cuftodiam non habent?
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Gefte cæce
qvod conjeci:
Ægerus fibi
procreavit filias
prudentes ex Thetide

illæ

(19 *b*) Megat þeim varda verar Er, Anon.
(19 *i*) Rádfvidr Er., cæteri profaice hoc modo: þat eru bilgiur, er fva heita, i. e. hoc funt fluctus, qui ita dicuntur.

bylgeör þær heita
ok barur
ver þeim vera einginn.

GESTR.

41. (19 *k*) Hverear ro eckiur
er allar ganga ſaman
at forvitni födr
(19 *l*) ſealdan ro blídar
vid ſeggea lid
ok ego í vindi vaka
Headrekr kongr &c.

HEIDREKR.

42. Gód er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar,
(19 *m*) auldur þat erö
ægis dætr
þær láta fallaſt faſt.

GESTR.

43. (19 *n*) Nóg var (19 *o*) fordum
(19 *p*) naus gás vaxin
barn giörn ſu er bar
(19 *q*) bútimbr ſaman
hlifdu henni

(19 *r*)

(19 *k*) Hveriar eru A. C. D. L. M.
(19 *l*) Skialdan blídar eru A.B.C.D. F.G.
(19 *m*) Cæteri proſaice hoc modo: þat eru ægis eckiur ſva heita öldr. h. e. hæ ſunt Ægeri viduæ, qvæ ſic appellantur, ita fluctus dicuntur.

illæ fluctus ac undæ
salutantur,
a qvibus nemo hominum se tuetur,

GESTR.

Qvænam sunt illæ viduæ,
qvæ omnes conjunctim gradiuntur
consulente patre,
rarius blandæ sunt
in hominum cœtus
& in vento vigilare debent?
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod mihi conjectum:
hæ sunt undæ
Ægeri natæ,
illæ validè prolabuntur.

GESTUS.

Satis olim increverat
Anser rostratus
cupidus liberorum,
qvi ligna congessit,

in

(19 *n*) Miöc, i. e. valde habent cætera.
(19 *o*) Fordum etiam omnia cætera, qvod in textu adhibui, fyrri S.
(19 *p*) Nær. K. (19 *q*) bútunckr A D. F. G., bútungr. M.

(19 *r*) halms bitſkalmir
þó lá dirckiar
(19 *s*) dryn hraun (19 *t*) yfir
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

44. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
áttir þú lita
andar fygli
eggeom ſitia á
numit var ſtadar
med nauts hauſi
enn kialkar gerdo kvſ.

GESTR.

45. Hver er ſva enn mikli
er maurgu rædr
(19 *u*) ſer til heliar hálfr
hauldum hann bergr
enn vit (19 *v*) ſvörd ſakaſt
ef han hefir ſer vel trauſtann vin.
Heidrekr kongr &c.

HEID-

(19 *r*) Hialms B. F. G. M. i. e. galeæ.
(19 *s*) Drin hroun.
(19 *t*) Undir, qvod minus rectum habet S., cæteri proſaice hoc modo: þar hafdi aund búit breidr ſitt, millum nauts kialka, ók hauſinn ſinn ofan

in usum rei familiaris
protegebant eum
Stramen mordentes frameæ.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum,
Geste cæce,
qvod mihi conjectum:
tu conspexisti
anatem,
ovis incumbentem
locus occupatus erat,
sub capite bovino
maxillæ vero domunculam faciebant.

GESTUS.

Qvis est ille magnus?
qvi multa moderatur,
spectat ad inferos dimidius
hominibus fert opem;
at in cespitem crimen committit,
siqvidem amicum habeat satis fidum
Rex Heidreke &c.

X 2 HEID-

ysir, i. e. ibi anas nidum construxerat inter maxillas bovinas, qvi capite super intectus erat.

(19 u) Horsir A. B. C. D. F. G., hæsir I. M.

(19 v) Jörd B. C. F. G.

HEIDREKR.

46. God er gáta þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
dugir atkeri
med digru togi
flotna ſcaut á ſæ
fleini þat hrifr
i fold nidr
(19 *x*) ok horfir til helear ſva

GESTR.

47. (19 *y*) Hverear ro brudir
19 *z*) í brimſkerinn gánga
ok ego eptir fyrdi för
hardan bed hafa
enar (20 *a*) hvit fauldudu konur
ok leika í logni fátt.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

48. God er gáta þín
Geſtr blindi

getit

(19 *x*) Ser til heliar ſá, cæteri proſaice hoc modo: þat er atkeri med ſtórum ok ſterkum ſtreingium þat hrifr ödrum fleini í jörd, ok horfir ſva til heliar, hann bergr mörgum manni, enn miök andraſt ek ordſimi þína ok vitrleik; Geſtr blindi mælti: ek em nu nálega þrotinn at gátum, enn frekr er hver til fiörſins. Hanc periodum addunt A. D. L. M. h. e: hoc eſt ancora magnis & robuſtis funibus, hæc uno extremo acuto in terram valide penetrat, & ſic

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod mihi conjectum:
Prodest anchora,
crasso cum fune,
navium in mari cohorti
extremitate cuneata
deorsum in terram penetrat
& sic inferos respicit.

GESTUS.

Qvænam sunt illæ sponsæ,
qvæ in scopulis cestuosis incedunt.
& secundum freta iter proseqvuntur,
durum habent lectum,
illæ fæminæ albis velamentis utentes,
& mari tranqvillo pauca ludunt?
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce

X 3 *qvod*

inferos spectat, hæc etiam multis fert opem; sed valde miros eloqventiam & sapientiam tuam; jam, ait Gestus cæcus, prope exhaustus sum ænigmatibus, sed extrema qvisqve conatur ad vitam servandam.

(19 y) Hverrar eru A. C. D. L. M.

(19 z) Er í brimserkium vada Anon.

(20 a) Hvítfölden Anon.

getit er þeirrar:
bárur ok brekar
ok bodar giörvallir
leggeaſt loks á ſkier;
bedir eru þeirra
biörg ok urdir;
(20 *b*) enn ſátt er ſæfar logn.

Gestr.

49. Sá ek á ſumri
ſólbiörgum (20 *c*) í
(20 *d*) verdung vaka
vilgi (20 *e*) teiti
drucko jarlar
öl þeigiandi
enn æpandi
ölker ſtódu.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

50. Gód er gáta
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
(20 *e*) gríſir þeigiandi
giltu drucku
enn hún ritti af raun.

Gestr.

(20 *b*) Set Erl ſátt Anon. Cæteri proſaice hoc modo: þat eru bárur, enn bedr þeirra eru ſker ok urdir, enn þær verda lítt ſenar í logni. i. e. hæ ſunt undæ, at earum lecti ſunt ſcopuli & ſaxeta, mari tranqvillo parum cernuntur.

qvod conjeci
undæ fluctusqve,
ac omnes ſyrtes
tandem in ſcopulos incumbunt,
lecti eorum ſunt,
petræ & ſaxorum minæ,
ſed concordia eſt mare placidum.

GESTUS.

Ego vidi æſtate,
in domicilio aprico,
cohortem vigilantem
non adeo lætam;
bibebant jarli,
alimentum taciti
at vaſa alimentaria
grunnientia ſtabant.
Rex Heidreke, &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce
qvod mihi conjectum:
Porculi taciti
porcam ſugebant,
at illa vehementer grunicbat.

GESTUS.

(20.c) Of á. A B. C. D. F. G.

(20 d) Pro hoc ſtropha habent cæteri: bad ek vel liſa

(20 e) Gríſar Er: cæteri proſaice ſic: þá drucku gríſir gyltu, enn hún hrein fyrir. h. e. tum porculi porcam bibebant, at ea pro illis ſtans grunniebat.

Gestr.

51. Hver biggir há fiöll?
hver fellr í diupa dali?
hver andalaus lifir?
hver æva þegir?
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

52. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
hrafn biggir há fiöll
(20*f*) dögg fellr i diupa dali
fiſkr án anda
i flódi lifir
enn þiótandi fors
þegir alldregi.

Gestr.

53. Meyar ek ſá
moldu líkar
voru þeim at bedium biörg
ſvartr (20*g*) ſamr
ok ſólvidia
enn þeſſir fegri
er fæda af ſær.
Heidrekr kongr &c.

Heid-

(20*f*) Dögg rectius videtur, qvam dagr, hanc vocem habet S., illam omnes cæteri.

GESTUS.

Qvis altos incolit montes?
qvis in profundas incidit valles?
qvis sine respiratione vivit?
qvis nunqvam tacet?
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod conjeci,
corvus altos incolis montes,
pluvia in profundas incidit valles
piscis sine respiratione
in aqvis vivit,
sed cataracta præcipitans
nunqvam tacet.

GESTUS.

Virgines ego vidi
pulveri consimiles
lecti his erant lapides
Svartus & Samus
& Solvidia
at hæ pulchriores
qvas ex se tollunt.
Rex Heidreke &c.

HEID-

(20 g) Samar, Anon: hoc autem ænigmate carent omnia exemplaria nisi S. & Er.

Heidrekr.

54. Gód er gáta þín
Gestr blindi
getit er þeirrar,
í ösku fólgnar
á arni fölnadar
gadstu glædr siá.

Gestr.

55. Fiórir ganga
fiórir hanga,
tveir veg visa
tveir hundum varda
einn eptir drättar
æfi daga
sá er (20*h*) jafnan saurugr.
Heidrekr kongr &c.

Heidrekr.

56. Gód er gáta þín
Gestr blindi
getit er þeirrar,
kyr er þat dyra,
er þu knattir sia,
fiórum ganga fótum
fiórir hanga spenar
(20*i*) horn hana vordu
hali heck at baki.

Gestr.

(20*b*) Ok jafnan heldr saurugr A. B. C. D., i. e. & semper admodum impurus.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geſte cæce,
Qvod conjeci;
in cineribus reconditas,
in foco palleſcentes,
prunas vidiſti.

GESTUS.

Qvatuor ambulant,
qvatuor dependent,
duo viam monſtrant,
duo canes arcent,
unus trahitur
poſt identidem,
is ſemper ſordidus.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Falile ænigma tuum
Geſte cæce!
qvod conjeci;
vacca eſt animal illud,
qvod vidiſti,
qvatuor pedibus ambulat,
qvatuor papillæ pendent,
cornua ipſam defenderunt,
a parte poſtica cauda dependet.

(20 *i*) Enn horn hana vördu, Er: cæteri proſaice ſic: Þat er kyr i. eſt vacca.

GESTR.

57. Sat ek á ſegli
ſá ek dauda menn
blóds hold bera
í (20*k*) beork vidar.
Heidrekr kongr &c.

HEIDREKR.

58. God er gáta þín
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
ſatzu á (20*l*) veg
þar ſáſto val fliúga
ſá bar ædar fugl
ſer í klom.

GESTR.

59. Hvat er þat undra
er ek úti (20*m*) ſac
fyrir dellings dyrum
työ hefir tungr,
töttögö augö,
feöru työ fóta,
framlidr ſá vætt?
Heidrekr kongr &c.

HEID-

(20k) Bork. A. B. C. D. F. G.
(20*l*) á arni, Er. cæteri proſaice hoc modo: þar ſatſtu á veg, ok ſáſt val bera ædi í hamra. h. e. ibi in pariete

GESTUS.

Insidebam tecto,
videbam homines mortuos,
carnem sangvine plenam
in betulam ferre.
Rex Heidreke &c.

HEIDREKUS.

Facile ænigma tuum
Geste cæce,
qvod mihi conjectum:
tu in pariete sedebas,
ibi falconem volantem cernebas,
is anatem mollissimam
ungvibus gestabat.

GESTUS.

Qvid est rei mirandæ,
qvod foris vidi
pro foribus viri illustris,
decem habet lingvas,
viginti oculos,
qvadraginta pedes,
ita procedit hoc animalis portentum?
Rex Heidreke &c.

sedebas, & falconem Anatem mollissimam in petram ferre videbas.

(20 *m*) Sá A. B. C. D. F. G.

Heidrekr.

60. (20*n*) Vonum þiki mer þú nú
vitrari vera,
ef ſá ert, (20*o*) er ſegir.
(20*p*) er þu gautar
of gillto uti,
þá er í gardi geck;
var ſú þá ſundrut
at víſirs rádi,
og geck hún med gríſi nyo.

Gestr.

61. (20*q*) Hverir ero þeir tveir
er til þings fára
þriar hafa
þeir ſeonir ſaman,
tio fætr ok
tagl eitt badir,
ok lída ſva
lönd yfir?
Heidrekr kongr &c.

Heid-

(20*n*) Vonum þiki mer þú vitrari habet S., has ſtrophas parum hoc modo mutare rectius videtur. Þú nu: ſtropham ſecundam incipit Er.

(20*o*) Sem ſegir habet S., qvod minus rectum etiam viſum.

(20*p*) Cæteri proſaice hoc modo: ef þú ert Geſtr hinn blindi, ſem ek ætladi, þá ertu vitrari enn ek hugda, enn frá giltunni ſegir þú nu útí gardinum, þá let kongr drepa giltuna; ok hafdi hún níu gríſe, ſem Geſtr hinn blindi

HEIDREKUS.

Exſpectatione longè ſapientior
tu videris
ſiqvidem is ipſe ſis, qvem te dicis.
cum ænigma conſtruas
de porca, qvæ foris
in area ambulabat,
tum ea mactata eſt
Regis imperio,
atqve porculos novem utero geſtabat.

GESTUS.

Qvinam ſunt illi duo,
qvi in conventus eunt
tres conjunctim
habent oculos,
decem pedes,
& ambo caudam unam,
atqve ſic
regiones obeunt.?
Rex Heidreke &c.

HEID-

ſagdi, ok nu grunar konung, hver madurinn muni vera. h. e. ſi Geſtus cæcus ſis, ut putavi, ſapientior es, qvam exiſtimavi, jam vero de porca exponis, qvæ foris in area; tum Rex porcam occidi juſſit, & porculos novem geſtabat, ſicuti dixit Geſtus cæcus, atqve jam, qvinam vir ille ſit, Rex ſuſpicatur.

(20 *q*) Hverier eru þeir tveir, er tíu hafa fætr, augu þriu ok eirn hala, cætera. i. e. qvinam illi duo qvi decem habent pedes, tres oculos & caudam unam.

HEIDREKR.

62. God er gáta þin
Geſtr blindi
getit er þeirrar:
þat er Ódin,
þá ſleipni rídr framm
eitt á hann auga,
(20 *r*) enn marr bædi
dregr ſkeid fótum
drauſull átta
(20 *s*) iggr tveimr-
heſtr á hala einn.

GESTR.

63. Seg þú mer þat eina
(20 *t*) als þú vera þikir
hvereom kongi hygnari
hvat mælti Odinn
í eyra Baldri
ádr hann var á bál (20 *u*) borin.

HEIDREKR.

64. undr ok argſkab
ok alla bleidi
ſkí ok ſkripi ein,
(20 *v*) enn eingi veit þau ord þín

utan

(20 *r*) Marr bædi, Er.
(20 *s*) Siggeir habet S., cæteri proſaice hoc modo: þat er þá Odinn rídr ſteipnir. i. e. hoc obtinet, qvando Othinus ſteipnero vehitur.
(20 *t*) Ef, cætera.

Heidrekus.

Facile ænigma tuum
Geste cæce
qvod mihi conjectum:
hoc est Othinus
dum sleipnero vehitur
is alterum habet oculum,
at eqvus ambos
currit eqvus,
pedibus octo,
Othinus duobus incedit,
eqvus unam possidet caudam.

Gestus.

Dic mihi hoc unum
cum videaris,
qvovis Rege sapientior
qvid Othinus dixit
in aurem Baldero
anteqvam in incendium conjiceretur?

Heidrekus.

Portenta & neqvitias
& omnia dedecora
convitia & monstra sola verborum.
at illa verba tua nemo scit

nisi

(20 *u*) Hafdr, habent cætera.

(20 *v*) Trium harum strophararum hæc dispositio unice recta videtur; habet autem S., enn eingi madr veit þau ord þín, utan þú ill vættr ok aurm.

utan þú ſialfr
illvættr ok aurm;
brann ſkap konungi
brá hann tyrfingi
ok hugdi at höggva Geſt;
enn hann vid bráſt
í vals líki
ok fordadi ſva fiörvi,
leitadi undan
á lióra valr;
enn hilmir eptir hió,
(20 x) veli ſkar aptan
ok ſkemdi fiadrar
því ber hann ſtifdan ſtert

enn kongr hió eptir, ok af hönum velifidrít aptan, ok því er valr ſva veli ſtuttr ávalt ſidan, vard þá fyrir hírdmadr einn, ok feck hann þegar bana. Odínn mælti þá: fyrir þat Heidrekr konungr, at þú redſt ſverdi til min, ok vildir drepa mik, ok geckſt ſiálfr á grid þín, er þu ſettir í millum ockar, þá ſkulu þer hinir verſtu þrælar at bana verda. fló Odinn þá brott, ok ſkildi ſva med þeim.

XVI. CAP.

(20 y) Nockru ſídar byſt konungr heiman, ok vildi ſkipa lög um riki ſitt, hann hafdi ſer nattſtad ſettan undir fiollum þeim, er

(20 x) Velit habet S., cæteri proſaice hoc modo: Heidrekr kongr ſvarar: þat veitſt þú einn ragr vættr, ok þá bregdr hann tyrfingi, ok höggr til hanns, enn Odinn bráſt í vals líki, ok fló á brott. i. e Rex Heidrekus reſpondit: hoc tu tim'de dæmon ſolus noſti, ac tum Tyrfingum intentans

nisi tumet ipse
male & miser genie,
excanduit animus Regis,
Tyrfingum intentavit,
& Gesto ictum infligere cogitavit,
at is falconis formam
subitò assumsit
& hoc modo vivus evasit;
aufugit falco
per fenestram,
Rex autem ictu illum perseqvens
caudæ postrema ei præcidit,
& pennas decurtavit;
qvam ob rem præcisam gestat caudam.

Rex autem abeunti ictum inferens, caudæ plumas ei abscidit, & hinc abinde semper falconi adeo brevis cauda, tum ictus in aulicum qvendam incidens mortem ipsi protinus intulit. Eo, Rex Heidreke, dixit Othinus, qvod tu me gladio petens occidere voluisti, & ipse securitatem inter nos a te constitutam violâsti, servi pessimi necem tibi inferent, tum Othino avolante se reliqverunt.

CAP. XVI.

Aliqvanto post Rex domo se parat, per regnum suum leges laturus, locum pernoctandi habere destinaverat sub montibus, qvi Hava-

 di

eum ictu appetit, sed Othinus falconis forma subito assumta avolavit.

(20y) Tota hac periodo usqve ad (20z) carent omnia cætera, nec de hac Regis profectione qvicqvam memorant, sed ita rem narrant, ac si Rex domi suæ interfectus fuisset.

er Havada fioll voru köllud, þótti mönum hanns ſú dagferd ærit laung, konungr bad velia þann fráſta heſt ſer til reidar, valdi hann til ferdar med ſer niu þræla, (20 z) voru þeir teknir í veſtr víking í Skotlandi, þeir voru ættſtorir menn ok kunnu illa ófrelſi ſínu. (21 *a*) ok voru þeim feingnir beſtu reidſkiótar, ridu þeir nu med konungi, ok margir menn adrir, konungr reid ſva mikit, at einginn gat filgt hönum, nema þrælarnir, ok fáir menn adrir, komo þeir um kvöldit undir Havada fiöll, ok reiſtu þar tiöld ſín, (21 *b*) enn er kongr var ſofnadr med ſinum mönnum, ſtódu upp þrælarnir, ok drapu alla vardmennina, ſídan geingu þeir í tialdit, þángat ſem kongr lá, töku þeir nu Tyrfing ok brugdu, ok myrtu med hönum Heidrek konung, ok alla þá þar inni voru, (21 *c*) er þetta talit þridia nídings verk unnit med Tyrfingi, eptir því ſem dvergurinn hafdi fyrir mælt, voru nu endut þau álög. höfdu nu þrælarnir Tyrfing í brott med ſer, ok allt hvat í tiöldunum var femætt, ok einginn viſſe fyrſt, hverer þetta höfdu giört, eda hvert hefnda ſkyldi leita; (21 *d*) um morguninn eptir komu menn Heidreks kongs, ok fundu hann daudann. ſendu þeir þá heim at ſegia Angantyr tídindinn, hann lætr þegar reíſa haug mikinn undir havadafiöllum í þeim ſtad, ſem konungr var drepinn, var ſá haugr vidum ſnúinn, ok giör rambiggilegr, var Heidrekr þar í lagdr, ok þeir menn, er myrtir voru med hönum, (21 *e*) ſídan var þíng ſtefnt, ok Angantyr til konungs tekinn yfir öll þau ríki er Heidrekr konungr hafdi átt, á þeſſu þíngi ſtreingdi hann þeſs heít, at alldri fyr ſkyldi hann ſetiaſt í háſæti födr ſíns, enn hann hefdi hefnt hanns, lirlu ſídar hvarf Angantyr einn ſaman, ok fór vída at leita (21 *f*) þeirra manna,

eitt

(21 *a*) Hac etiam periodo usqve ad (21 *b*) carent cætera; Hærvada fiöllum habent cætera, niſi Verelius, qvi handa fiöllum.

(21 *c*) Hac etiam periodo cætera carent.

di (Strepitus) montes appellantur, juſſit Rex eqvum perniciſſimum ad eqvitandum ſibi eligi, novem ſervos ad iter ſecum faciendum elegit, qvi in piratica occidentàli in Scotia capti erant, hos ſplendidis natalibus ortos libertatis amiſſæ pœnitebat, atqve eqvi optimi illis ſunt traditi; jam ſervi eqvis vecti, multiqve alii Regem comitabantur, Rex adeo perniciter eqvitabat, ut eum niſi ſervi pauciqve alii ſeqvi poſſet nemo, ad veſperam ſub Havadi montes devenerunt, ibiqve tentoria erexerunt, cum autem Rex & ſui obdormiverant, ſervi exſurrexerunt, & cuſtodes omnes occiderunt, deinde eo in tentorium ierunt, ubi Rex decubuit, Tyrfingum ſumentes vibrârunt, illoqve Regem Heidrekum & omnes, qvi intus erant, interfecerunt; hoc opus infame tertium Tyrfingo paratum recenſetur, prouti nanus prædefiniverat, qvæ fatalia decreta jam erant impleta; jam ſervi Tyrfingum, & qvicqvid in tentoriis erat pecuniarum ſecum abſtulerunt & primò nemo ſciebat, qvinam hoc opus patrâſſent, vel qvo ad ulciſcendum eſſet eundum; mane ſeqventi Heidrekiani ſupervenientes mortuum Heidrekum invenerunt. Tum domum miſere, qvi Angantyri hæc nova referrent, ille mox tumulum ſub Havadi montibus, in eo loco, ubi Rex fuerat interfectus, excitandum curavit, hic tumulus è lignea materie, & validiſſimè conſtructus eſt, huic Heidrekus, & qvi cum ipſo interfecti, illati ſunt; poſtea conventus indictus eſt, & Angantyr Rex creatus regnorum omnium, qvæ Rex Heidrekus poſſederat, in hoc conventu ſpopondit, ſe nunqvam prius ſolium patris occupaturum; qvam cædes ipſius ultus eſſet. Paulo poſt Angantyr ſolus diſparuit, & homines illos qvæſitum late itera perſeqvitur, veſpera qvadam ad mare con-

(21 *d*) Hac etiam periodo usqve ad (21 *e*).

(21*f*) Ita plurima exemplaria, qvæ ideo in textu ſecutus ſum; prælanna habet M. i. e. ſervorum, er drepit höfdu födr hanns, hoc expreſſe habet Verel, qvod cæteri ſubintelligunt.

eitt kveld geingr hann til siáfar med á þeirri er (21 *g*) Greipa heitir, þar sá hann (21 *h*) þriá menn á báti, ok sátu at fiska, því næst sá hann, at madr dró fisk, ok kallar, at annar skuli fá hönum agn saxit, at höfda med fiskinn, enn sá kvedst ei laust mega láta, hinn mælti: taktu sverdit (21 *i*) undan höfda fiölinni, ok fá mer, enn sá tok ok brá, ok sneid höfudit af fiskinum, ok þá kvad hann vísu þessa:

þess galt hún Gedda
fyrir Greipár ósi,
(21 *k*) at Heidrekr var veginn
undir Hávada fiöllum.

Angantyr kendi þegar Tyrfing, geck þá burt í skóginn, ok dvaldist þar; enn fiski menn þessir reru at landi, ok fóru til tialds þess, er þeir áttu, ok lögdust til svefns, enn nær midri nóttu kom Angantyr þar, ok feldi á þa tialdit, ok drap þá niu saman, enn tok sverdit Tyrfing; ok var þat til marks, at hann hafdi hefnt födr síns, for Angantyr nú heim. sidan let hann efna veitslu mikla (21 *l*) á þeim bæ er Dampstadir heita, enn sumir kalla Einarherat. var þat höfudborg á Reidgotalandi í þann tíma (21 *m*) hann bídr til sín öllu stormenni, um allt sitt ríki, ok var þat allmikit fiölmenni, ok drak þar erfi eptir födr sinn; þessir konungar redu þá löndum.

Gissur

(21 *g*) Graf á B. C. F. G., Grips á K.

(21 *h* Menn M. K., qvæ numerum ternarium non adjiciunt.

(21 *i*) Liptungunne M., cætera habent höfda fiölinni, qvod igitur in textu adhibui, K habet höfda fiölum.

(21 *k*) Er B. C. F. G., sed hic in memoriam revocandi sunt variantes supra allati, circa Greipa & Havada fiöll.

concedit ſecundum amnem, qvæ Greipá appellatur, tres ibi viros cymbâ in mari adpiſcandum conſidentes conſpexit, deinde vidit hominem piſcem extrahere, & alta voce ad alterum dicere, dolonem ſibi traderet ad piſcem capite truncandum; at is negat ſe amittere poſſe, ſubduc, inqvit alter, ille, enſem pluteo, ac trade mihi, ille ſumptum intentavit, & piſcem capite truncavit, tumqve hoc carmen cecinit:

Hoc mali lucius paſſus eſt,
ante oſtium amnis Greipáæ,
qvod Heidrekus interfectus ſit,
ſub Havadafiöllis (montibus ſtrepitus).

Mox Angantyr Tyrfingum recognovit, tum in ſylvam abiens, ibi commorabatur, ſed hi piſcatores ad continentem remigârunt, & tentorium, qvod poſſidebant, adierunt, & ad dormiendum decubuerunt, verum circa mediam noctem Angantyr eo veniens territorium ſuper eos proſtravit, omnes novem interemit, gladium vero Tyrfingum ſumſit, id qvod etiam indicio fuit, ipſum cædem patris ultum eſſe, hoc facto Angantyr domum rediit. Poſtea magnum convivium parandum curavit in oppido qvod dampſtadum dicitur, qvod nonnulli Enar heradum appellant, hoc eo tempore fuit Reidgotiæ Metropolis, proceres omnes per totum regum ad ſe invitat, eratqve valde magna hæc hominum freqventia, & ibi convivium exeqviale patris defuncti celebravit, tunc temporis hi Reges terris præfuerunt:

Autho-

(21 *l*) á Dam ſtödum á þeim bæ er Aarheimar heita A. B. C. D. h. e. Damſtadis, in oppido, qvod Aarheimum vocatur; ſed Damparſtödum habent F. G. í því hieradi er Aarheimar heita enn bærinn Dapſtadir K. h. e. in tractu, qvi Arheimum appellatur, at oppidum Dapſtadus.

(21 *m*) Hæc duo commatia adjicit K.

Ár kvadu Humla
fyrir herráda
Giſſur gautum
gotum Angantyr.
(21 *n*) Valldar dönum,
enn vólum Kiar
(21 *r*) Alfrekr hinn frækni
Enſkri þiódu.

Hlödr ſonr Heidreks konungs fæddiſt upp med Humla modurfödr ſinum, ſem fyrr er ſagt, ok var allra manna frídaſtr ſinum ok drengilegaſtr; enn þat var fornt mál í þann tima, at madr væri borinn med vopnum edr heſtum, enn þat var til þeſs haft, at þat var mælt um þau vopn, er þá voru þeim giör þann tima, er madurinn var fæddr, ſva ok fe, kvikindi, yxn edr heſtar, ef þat var þá fædt, ok var þat allt fært ſaman til vyrdingar tignum mönnum, ſem her ſegir um, Hlödr Heidreksſon:

Hlödr var þá borinn
í (21 *s*) Hunalandi
ſaxi ok med ſverdi
ſídri bryniu
hiálmi (21 *t*) hringrifdum
ok hvöſſum mæki
mari vel tömdum
á mörk hinni helgu.

Nu

(21 *n*) Angvalldr Dönum B.
(21 *r*) Enn Völum Akiar L. M.
(21 *s*) I Humla landi A. D. L. M.

Authores perhibent Humlum
populo præfuisse
Gissurem gautis
Gotis Angantyrem
Valldarem Danis
at Vallesiis Kiarem
Alfrekum strenuum
Angelicæ genti.

Hlödus filius regis Heidreki apud Humlum avum maternum, ut supra dictum educabatur, & hominum omnium pulcherrimus summam virilitatem referebat. Verum eo tempore vetus erat modus loqvendi, hominem cum armis & eqvis natum esse, cujus rei hæc erat ratio, qvod de illis tantum armis diceretur, qvæ illo tempore ipsis fabrefacta sunt, qvo homo natus erat, qvin etiam de pecudibus, animalibus, bobus, vel eqvis, tunc temporis procreatis, atqve hæc omnia viris principibus honori ducebantur, qvemadmodum hic de Hlödo filio Heidreki narratur:

Hlödus tunc in lucem editus est
in Hunnia,
cum dolone & ense
demissâ loricâ,
galeâ auro vestitâ
acutoqve gladio,
eqvo bene domito
in sylva illa sacra.

Jam

(21 *t*) Hugreifdum B. F. G., h. e. animosa galea per hypallagen.

Aa

Nú ſpyr Hlödr fráfall födr ſíns, ok þat med, at Angantyr bródir hanns var til konungs tekinn yfir öll þau ríki er fadir hanns hafdi átt. Nú vilia þeir Humli ok Hlödr, at hann fari at krefia arfs Angantyr bródr ſinn fyrſt med godum ordum, ſem her ſegir:

Hlödr reid (21 *u*) auſtann
Heidreks arfi,
kom at gardi
(21 *v*) þar er gautar byggia
i Árheima
arfs at (21 *x*) kvedia.
þar drack Angantyr
erfi Heidreks kongs.

Nú kom Hlödr í Árheima med miklu lidi ſem her ſegir:

ſegg fann hann uti
fyri ſal havum
ok ſydförlann
ſýdann kvaddi;
inn gack þú ſeggr
í ſal hávann
bid mer Angantyr
annſpiöll bera.

ſá geck inn fyrir konungs bord, ok kvaddi Angantyr konung, ok mælti ſidann:

her er Hlödr kominn
Heidreks arf þegi

bródir

(21 *u*) Utan L. M. (21 *v*) þar er gautar liggia L., h. e. ubi gauti ſiti ſunt.

Jam ad Hlodum rumor perfertur patrem excessisse, ad hæc Angantyrem fratrem Regem esse creatum regnorum omnium, qvæ possederat pater, volunt jam Humlus & Hlödus, iret petitum hæreditatem à fratre Angantyre, & primo qvidem bonis verbis, sicuti hic refertur:

Hlödus ab ortu eqvo vectus
filius Heidreki
venit in aream,
ubi gauti habitant
in Árheimos,
ad petendam hæreditatem;
ibi Angantyr convivium
exeqviale Regis Heidreki celebravit.

jam Hlödus magno cum comitatu in Árheimos devenit, uti hic refertur:

virum foris convenit
pro ædibus altis;
& serò sonas exeuntem
deinde salutavit.
intra tu vir
ædem excelsam,
mone Angantyrem
ut mecum loqvatur.

is ad mensam regiam ingressus, Angantyrem salutavit ac dein dixit;

Huc Hlödus advenit
Heidreki heredipeta

(21 x) Krefia L. M., h. e. ad postulandam hæreditatem.

bródr þinn
(21 y) enn bed ſkammi
mikill er ſá madr
á mars baki,
vill nú (21 z) þiódás
vid þik tála.

enn er konungr heyrdi þetta, þá varpadi hann knífunum á bordit, enn ſtie undan bordum, ok ſteypti yfir ſik bryniu, ok tok hvítann ſkiöld í hönd ſer, enn ſverdit tyrfing í adra, þá giör diſt (22 a) gnyr mikill í höllinni, ſem her ſegir:

Rymr var i ranni
riſu med godum
vildi hvör heira
hvat er Hlödr mælti.
ok þat er Angantyr
and ſvör veitti.

Þá mælti *A*ngantyr: vel þú kominn, vel þú verir, gack inn med oſs til dryckiu, ok drekum miöd eptir födr ockarn, fyrſt til ſóma, ok öllum oſs til vegs, med öllum vorum ſóma. Hlödr mælti til annars förum vær hingat, enn kyla vömb vora, þá kvad Hlödr

hafa vil ek hálft allt
þat er Heidrekr átti
af ál ok af oddi,
eirninn ſkatti,
kú ok af kálfi,

kvern

(21 y) Bedrammi L. M.

(21 x) þiódann B. C. F. G.

frater tuus,
non diu exſpectaturus,
vir illæ magnæ ſtaturæ
eqvo imſidens,
vult jam columen populorum
tecum colloqvi.

Rex autem hæc audiens, cultros in menſam conjecit, at a menſa gradum faciens loricam induit, & album ſcutum in manum unam, enſem Tyrfingum in alteram ſumſit, tunc in aula magnus ſtrepitus edebatur, ſicuti hic refertur:

Strepitus in æde factus eſt,
una cum bono rege ſurgebant,
volebant ſinguli audire,
qvæ Hlodus loqveretur;
& qvæ Angantyr
reſponſa daret.

Tum Angantyr, bene tu, inqvit, adeſto, bene nobis cum eſto nobiscum ad compotandum intrato, atqve poſt obitum patris mulſum bibamus, cum primis in decus & honorem noſtri omnium, cum omni noſtra dignitate; alium, ait Hlödus, in finem huc devenimus, qvam ad ventrem tumefaciendum, tum Hlödus cecinit:

Ego obtinere cupio ſemiſſem omnium
qvæ Heidrekus poſſedit,
ſcutorum armorumqve,
tributorum etiam
vaccarum & vitulorum

 ancil-

(22 a) þraung B F. G.

kvern þiótandi
þy ok af þræli
ok þeirra barni,
hrísi þvi hinu (22*b*) mæta,
(22*c*) er mirkvidr heitir
(22*d*) gröf þá hina helgu
er stendr á (22*e*) götu þiódar.
stein þann hinn (22*f*) fagra
á stödum (22*g*) Dampnar,
halfar herborgir,
er Heidrekr átti,
lönd ok lídi
(22*h*) ok liósa bauga.

Þá mælti Angantyr: eigi ertu til lands þessa kominn at lögum; eda hvat viltu bióda? sagdi Hlödr. Angantyr kvad:

(22*i*) bresta mun fyrr bródir
lindinn blik hvíta
ok kaldr geir
koma vid (22*k*) annann,
ok matgr gumi
í gras hníga,
adr enn Tyrfing
(22*l*) í tvo deili,
edr þer Humlungr
halfan arf gef ak.

ok

(22*b*) Meira A. C., i. e. clari.
(22*c*) Er mirkvid heíta, B. C. F. G., i. e. qvam mirkvidum nominant.
(22*d*) Gröf þá hinu godu. B. C. F. G. i. e. egregium illud sepulcrum.
(22*e*) á god þiódo, A.
(22*f*) Meira B. C. F. G.
(22*g*) Dampar B. C. F. G.

molarum circumagentium
ancillarum & servorum
& prolis eorum;
sylvæ eximiæ
qvæ mirkvidus appellatur,
sepulcrum illud sacrum
qvod in via publica situm,
lapidem illum pulchrum
Dampstadi situm.
semissem civitatum,
qvæ Heidreko fuere,
terrarum & populorum
& candidorum annulorum.

Tum Angantyr: non tu, dixit, ex lege hujus regni hæres existis; sed qvid tu (ait Hlödus) offeres mihi? Angantyr cecinit:

Prius frater confringetur
candidum scutum,
& frigidus ensis
alius alium attinget;
multusqve miles
humi prosternetur,
qvam Tyrfingum
bipartiar
vel tibi Humli Nepos
dimidiam hæreditatem donabo.

atqve

(22 *b*) Liófra bauga M.

(22 *i*) Bresta mun fyrr bródir minn, blik hvíta hönd, D. I. M., h. e. armorum crepitus prius edet candida manus.

(22 *k*) Koma vid randir, M., h. e. scuta continget.

(22 *l*) I midt deilik A. C. D. I. M.

ok enn kvad Angantyr:

Eg mun bióda þer
(22*m*) ytrar veigar
ok fiöld meidina
(22*n*) ſem framaſt tídir,
tólf hundrud gef ek þer manna,
tólf hundrud mara,
tólf hundrud ſkálka,
þeirra, er ſkiöld bera,
manni gef ek hvorium
margt at þyggia,
annat ædra
enn hann á (22*o*) rádi;
mey gef ek hvorium
manni at þyggia;
(22*p*) meyu ſpenni ek hverri
men at hálſi,
mun ek um þig (22*q*) ſitiandi
ſilfri (22*r*) vela.
enn gángandi þik
gulli ſteipa,
ſo á alla vegu
velti baugar,
þridiung god þiódar
því ſkaltu (22*s*) ráda.

(22*m*) Fagrar veigar habent exemplaria, qvod cum poeticè non coucordet, ſubſtituendum videtur ytrar.

(22*n*) Tiedir B. (22*o*) Nydi A. C. D.

(22*p*) Men ſpenni ek, manni at hálſi B., h. e. collo viri monile circumdo.

atqve rurſus Angantyr cantavit:

Ego offeram tibi
pulchrum auri pondus
& numeroſos theſauros,
qvi maximè placent,
duodecies centum viros tibi dono,
duodecies centum eqvos,
duodecies centum miniſtros,
qvi ſcutum geſtant,
ſingulis viris
multa largior,
aliud præſtantius,
qvam ipſe parandum aggrediatur,
viro cuivis virginem
accipiendam trado,
virginis cujusvis collo
monile circumdo,
tibi ſedenti
argentum adaptabo;
At ad incedentem te
aurum circumfundam
ut ab omni parte
annuli aurei circumvolvantur,
trientem Gotcæ gentis
bis rebus dominabere.

Cap.

(22 q) Sinnanda L. M.
(22 r) Mæla, A. C. D. L. M.
(22 s) Einn ráda B., h. e. ſolus dominabere.

CAP. XVII.

Giſſur (22 *t*) Gyrtinga lidi, foſtri Heidreks kongs, var þá med Angantyr konungi, hann var þá ofr gamall, ok er hann heírdi bod Angantyrs, þótti hönum hann ofmikit bióda, ok mælti:

þetta er þiggiandi
þyar barni
barni þya,
ok þótt ſe borinn konge,
þá hornungr
á haugi ſat,
(22 *u*) er ödlingr
arfi ſkipti.

Hlödr reiddiſt nú miök, er hann var þy barn ok hornungr kalladr, ef hann þægi bod bródr ſíns, ſneri hann þá þadan burt med alla ſína menn, til þeſs hann kom til Húnalands, til Humla kongs módrfödr ſíns, ok ſagdi, at Angantyr bródr hanns hefdi unnat hönum þridiunga ſkiptis. Humli kongr ſpurdi þá allt tal þeirra, ok vard miög reidr, er Hlödr dóttr ſon hanns ſkyldi ambáttar ſon heita, ok mælti:

ſitia ſkulum ver í vetr
ok ſælliga lifa;
drecka ok (22 *v*) dæma
dyrar veigar,

kienna

(22 *t*) Gritunga lid, B. K., hertoga (22 *u*) Enn, M.

CAP. XVII.

G*issur Gyrtingalidus* (*Gyrtingorum auxiliator*) *Regis Heidreki nutricius, cum Rege Angantyre tunc versabatur, ei tum ætate provectissimo, & qvæ offerebat Angantyr, audienti, nimium offerre videbatur, qvare dixit:*

Hæc accipienda sunt
servæ filio,
mancipii proli,
tametsi a rege sit procreatus,
tum filius nothus
in tumulo sedebat,
dum Rex
hæreditatem dividebat.

Jam Hlödus vehementer excanduit, qvod filius ancillæ & nothus appellaretur, si, qvod frater obtulit, acceptaret, tunc cum omnibus suis ad abeundum inde conversus iter proseqvebatur, donec in Huniam ad Humlum Regem matris patrem deveniret, cui retulit, Angantyrem fratrem ex triente hæreditatem sibi partitum esse, tum Rex Humlus eorum omne colloqvium edoctut, &, qvod Hlödus suus ex filia nepos, natus ancillæ vocaretur, ira valde percitus dixit.

Nos hac hyeme considebimus,
& beate vivemus
bibemus conferentes sermones
pretiosa & ponderosa ex auro pocula,

(22 v) Tæma B. i. e. evacurbimus.

kienna Húnum
(22 *x*) hervopn bua
þau er diarflega
þorum frambera.

ok enn kvad hann:

vel ſkulum vid Hlödr
herlid bua,
ok ramliga
hildi heya,
med tólf vetra mengi
ok tvævetrum fola;
ſo ſkal húna
herum ſafna.

þennan vetr ſátu þeir um kirt Humli konungr ok Hlödr, um vorit dróu þeir her ſaman, at aleida var eptir í landinu vígra manna, allir menn foru tólf vetra gamlir ok þat at LX alldri (22 *y*), ok þeir er her færir voru at vopnum ok heſtum, (22 *z*) XX vetra ok ei eldri, var þat ſva mikill her, at þúſundum mátti telia, enn eigi færri, enn þúſundir í fylkingar, enn höfdingi var ſettr yfir þúſund hvöria, enn merki yfir fylking hvöria, enn fimm þúſundir í fylking hvörri, þeirri er (23 *a*) þrettan hundrud voru í hverri, enn í hvert hundrat fernir (23 *b*) fiörityu, enn þeſſar fylkingar voru þriátyge ok þriár; ſem þeſſi her kom ſaman, ridu þeir á ſkog þann, er mirkvidr heitir, hánn ſkilr Hunaland ok Gótaland, enn ſem þeir komu af ſkognum, þá voru ſletþir vellir ok bygdir,

(22 *x*) Vopn at búa, habent exemplaria, cui lectioni rectius ſubſtituitur; Hervopn búa, in ultima ſtropha pro ſkulum, ſubſtituendum, þorum.

(22 *y*) Hoc ita habet ſolum M., cætera tantum: ok elldri.

Hunnos docebimus
arma parare,
qvæ audacter
proferre audeamus.

& rursus cecinit:

Ego & Hlödue benè
exercitum instruemus
& acriter
prælium conseremus,
militibus annos duodecim natis
bimuloqve eqvuleo,
ita Hunnorum
copias cogemus.

hac hyeme Rex Hunnorum & Hlödus qvieti consederunt, vere tantum exercitum contraxerunt, ut virorum ad bellum aptorum regio vacua restaret, ibant omnes annos duodecim nati, & seniores ad usqve sexagenarios, qvi qvo ad arma eqvosqve bello habiles existebant, vicenarios non seniores; erant hæ copiæ adeo numerosæ, ut per millenarios essent numerandæ, nec acies singulæ paucioribus qvam mille militibus constarent, singulis millenariis dux præfectus est, at signum singulis aciebus, acies autem singulæ qvinqve millia comprehendit, qvorum qvodlibet tredecies centum continebat, at centum qvodvis qvater qvadraginta, verum erant hæ acies triginta tres. Postqvam hoc agmen coierat, in sylvam, qvæ mirkvidus dicitur, eqvitabant, is Huniam a Góthia discriminat, cum

 autem

(22 z) Tvæ vetrir ok elldri, A. C. D.
(23 a) Sextan hundrud M., h. e. sedecies centum.
(23 b) Fernir sextyu, L. M., h. e. qvater sexaginta.

bygdir ſtórar, enn á völlunum ſtód borg einn fögr, þar ried fyrir Hervör ſyſtir Angantyrs ok Hlödurs, ok med henni Ormr fóſtri hennar, voru þau ſett þar til landgiætſlu fyrir her Húna; höfdu þau þar mikit lid.

XVIII. CAP.

Enn í ſolar upprás, ſem Hervör ſtód uppá kaſtala einum yfir borgar hlidi, ſá hún jór-reiki ſtora ſudr til ſkógarins, ſva laungum fal ſólina, því næſt ſá hún giörla undir jór-reikinn, ſem á gull eitt liti, fagre ſkiöldu ok gull lagda, gylta hiálma ok hvítar bryniur, ſá hún þá, at þat var Húna her ok mikill mannfiöldi; Hervör geck nidr ſkindilega, ok kalladi á lúdr ſvein ſinn, ok bad hann bláſa ſaman lid, ſidan mælti Hervör: takit vopn ydar ok búiſt til oruſtu, enn þú Ormr ríd á móti þeim Húnum, ok biód þeim til bardaga fyrir borgar hlidi, enu ſidra (23 *c*) Ormr ſvarar: ſva mikinn her hafa Húnar, at eigi faum ver vidſtadiſt, et þat því mitt rád, at ſkundir undan til Angantyrs konungs brodr þíns, ok ſegir hönum hvar komit er, giör ſem ek ſagda, ok biód þeim til bargada; (23 *d*) Ormr kvad:

ſkal ek víſt rída
(23 *e*) ok rönd bera
vid gauta þiódum
gunni at heya.

ſidan reid Ormr af borginni á móti Húnum hann kalladi þá hátt, ok bad þá rída til borgarinnar. ok fyrir borgar hlidi enu ſidra ſudr á völ-

(23 *c*) Tota hac periodo usqve ad (23 *d*) carent omnia cætera.

autem e ſylva exierant, plani campi & magnæ habitationes occurrebant, ſed in his campis urbs amœna conſiſtebat, cui præfuit Hervora, ſoror Angantyris & Hlödi, & cum ipſa Ormus ejus nutricius, ibi ad terram ab Hunnorum exercitu tuendam conſtituti, magnas ibidem copiat habebant.

CAP. XVIII.

Mane qvodam oriente ſole, Hervora ſtans in caſtello, qvod ſuper urbis porta fuit exſtructum, verſus auſtrum ad ſylvam vidit, magnos pulveres curſu eqvorum excitatos, ut ſol his ſæpius abſconderetur, deinde ſub pulveribus nitentia ſcuta, qvaſi aurum putum conſpiceretur, & aureis laminis ſtrata, auratas galeas & albentes loricas cernebat, tum Hunnorum exercitum, & magnam vim hominum hoc eſſe conſpicata Hervora ſubitò deſcendit, & tubicinem vocans, ad copias colligendas tubam inflare juſſit; deinde Hervora vos, dixit, arma ſumite, & ad prælium vos parate; tu vero, Orme, Hunnis obeqvitans ante portam urbis auſtralem eos ad certamen invita; tantum, reponit Ormus, habent Hunni copiarum, ne pares illis eſſe qvemaus, qvare conſulo, ut ad Angantyrem Regem fratrem fugiendo properans, ipſi qvo rerum perventum ſit exponas; ecqvid jam, inqvit Hervora, Orme! te perterritum comperio, fac, uti dixi, & eos ad prælium voca; Ormus cecinit:

Ego certe eqvitabo
& ſcutum geſtabo
ad confligendum
cum Gotis.

Dein Ormus ab urbe Hunnis in occurſum eqvitans & altum clamans ipſos monet, ut ad urbem eqvitent, & ante portam urbis auſtralem in campis

(23 e) I rond bera A. B. C. D. M.

völlunum bíd ek ydr til oruſtu, ok bidi þeir þar annara, er fyrri koma, nú reid Ormr aptr til borgarinnar, var þá Hervör albúinn til bardaga, ok allr hennar her, ſídan ridu þau med allan ſinn her út af borginni í móti Húnum, ok því næſt hööſt oruſta mikil, ok ſneri ſkiótt mannfallinu í lid Hervarar, því Hunar höfdu lid miklu meira, (23*f*) Ormr reid fram í her Húna, ok drap ſva margann mann, at ſeint er at telia, ok var þeim aungum líſs von, er hann nádi til med ſverdinu, ok bádar hendr hefir hann blodugar til axla; nú ſem Hervör ſer, at hennar lid fellr, vard hún ákaflega reid ok höggr til beggia handa, bædi menn ok heſta. drap hún jafnan ſex menn í hvöriu höggi, ok hröck allt undan henni, var hún líkari líoni enn manni at ſiá, aungum mætti hún ſva hrauſtum, at eigi tæki ſkiótt daudan fyrir líſit, mátti hún þó eigi mótſtanda þvílíku ofur eſli, ſem vid var at eiga, voru þá fallnar af henni tyu þúſundir, hún kallar þá á Hlödr ok mælti, kom þú til einvigis vid mik Hlödr, ef þú hefir örugt kallmanns hiarta, Hlödr ſvarar: ecki er ek þyrſtr i líf þitt ſyſtir, het hann þá á ſina menn, at taka hana höndum, ok ſkal hún bída fyrſt á voru valdi, þegar Hervör heirdi þetta, eyrdi hún aungu, ok drap allt hvat fyrir vard, geck ſva leingi, ſókti þá at henni herinn, enn hún drap alla þá er henni voru næſtir þangat til hún fell daud nidr af heſtinum, runnu þá miklir blodſtraumar af munni hennar, ok meintu allir hun mundi hafa ſprungit af mædi. þottiſt eingin hafa ſpurn, at nockur kvennmadr hefdi ſva hrauſtlega bariſt, ſídan let Hlödr heygia hana med mikilli virdingu (23*g*) Enn ſem Ormr ſá fall Hervarar, flydi hann miök ſár úr oruſtunni, ok allir þeir er litt dugdu, Ormr reid dag ok nótt,

---

(23*f*) Tota ſepventi relatione ucqve ad (23 *g*) carent cætera omnia exemplaria, ad vem breviſſimè narrant ita: ok ſneri ſkiótt mannfallinu í lid Hervarar, ok

campis auſtrum verſus ſitis vos ad pugnam invito, qvò qvi priores venerint, alteros exſpectent, jam rurſus ad urbem Ormus eqvo vehebatur, tum Hervora cum omni ſuo exercitu ad prælium prorſus erat parata, illi deinde cum omnibus copiis ab urbe Hunnis in occurſum eqvitant, ac dein magnum certamen cæpit, atqve citò clades in exercitum Hervoræ eſt converſa, erant enim Hunni numero copiarum longè ſuperiores; Ormus in Hunnorum exercitum eqvo vectus proceſſit, totqve homines interfecit, ut eorum numerum ineundo tempus conſumatur, nec ulla vitæ ſpes illis erat reliqva, ad qvos enſe pertingebat, ambasqve manus ad humeros usqve ſangvine reſperſas habebat. Videns jam Hervora ſuas copias cadere, irâ valde percita, utrinqve homines eqvosqve diſſecat, ſex homines qvovis ictu interficiens, omnes ſe recipere coegit, leoni qvam homini ſimilior videbatur; neminem adeo robuſtum obviam habuit, qvin mox vitam cum morte commutaret, attamen tantæ vi, qva cum ei res erat, reſiſtere non potuit, decem millia ſuorum tum ceciderant, tum ad Hlödum clamans, ini mecum, dixit, duellum, ſiqvidem animoſum cor virile tibi ſit, non ego, reſpondet Hlödus, ſoror! vitam tuam ſitio, tum ſuos eam manibus prehendere juſſit, & in noſtra poteſtate primum commorabitur, hæc audiens Hervora, rerum omnium impatiens, qvicqvid obvium erat, interemit, hoc modo diu proceſſit, tum ipſam exercitus petebat, at illa omnes ſibi proximos interfecit, donec ab eqvo decideret exanimis, tum ex ore ejus magni ſangvinis currentes emanabant, & anhelitu nimio ei viſcera disſiliiſſe omnes ducebant. nemo fando audiviſſe videbatur, mulierem ullam tam fortiter pugnâſſe, deinde Hlodus illam magno honore tumulandam curavit, Ormus autem Hervoram occubuiſſe videns, ex prælio multum vulneratus, & omnes qvi parum valebant, aufugerunt, Ormus diu noctuqve

---

um ſidir fell Hervör, ok mikit lid umverſis hana. h. e. tandem Hervora occubuit, & magnæ copiæ ipſam circumcirca.

nótt, sem mest mátti hann á fund Angantyrs konungs í Árheima, enn þat lid sem eptir lifdi, flídi til borgarinnar; Húnar toku nú at heria vída um landit, ok at brenna; enn sem Ormr hitti Angantyr, fagnadi kongr hönum vel, ok spyr tídinda, Ormr kvad:

Sunnan em ek kominn
at segia spiöll þessi:
(23*h*) miök er svidin öll
mirkvidra heidi
drifinn er öll godþiód
gunna blódi.

ok enn kvad hann:

(23*i*) Enn mey veit ek
Heidreks dottir,
systr þína
(23*k*) sígna til jardar;
hafa Hunar
hana fellda
ok marga adra
ydar þegna
(23*l*) littari giördist
hún á haudri.

* * *

Enn vid bidil ræda

edr

(23*h*) Svidinn er öll, A. C. D. I. M, siudrut er öll, mörk ok heidar, B.; utraqve lectio poetice prava, cum desit consonans M, in tertia, vel S in qvarta Stropha, igitur rectius miök er svidinn öll.

(23*i*) Mey veit ek Heidreks
* * *

noctuqve, qvantum maxime poterat, eqvitabat, ad Angantyrem Regem in Arhemis conveniendum, at copiæ superstites in urbem confugerunt, Hunni passim per regionem arma ferre, & res comburere cæperunt, sed Rex Ormum se convenientem hilariter admodum excepit, & de rebus novis percontatur; Ormus hoc carmen cecinit:

Ego ab austro adveni
ad hæc damna referenda:
sunt totæ vehementer adustæ
mirkvidi tesqvæ
tota gens gotica
sangvine respersa.

& rursus cecinit:

At virginem scio
Heidreki filiam
sororem tuam
humi prostratam;
hanc Hunni
profligarunt,
ac multos alios
cives vestros,
illa promtior
in campo fiebat

* * *

qvam ad colloqvendum cum proco

 vel

Systr þina, ubi stropha secunda desideratur A. D. L. M.

(23 *k*) Svigna A. C. D. L. M., inclinatam (incurvatam.)

(23 *l*) Giördist hún at badmi B. C., enn vid bidil ræda, at leiki fara, enn at lundum gánga. i. e. qvam cum proco colloqvi, ludos inire & lucos adire.

edr i beck at fara
at brudar gángi.

Enn er Angantyr heyrdi þetta, brá hann grönum ok tók ſeint til orda, ok mælti þó um ſídir: óbrodurlega varſtu leikinn ágiæta ſyſtir, hann leit þá yfir hird ſína, ok var ecki margt lid med hönum, hann kvad þá:

miök vorum ver margir
er vier miöd druckum,
nú erum vier færri
er vier fleiri ſkildum,
ſie ek eigi þann
í mínu lidl,
þótt ek bidie
ok baugum kaupi;
er muni rída
ok rönd bera,
(23 *m*) ok þeim Hunum
herbod bióda.

Giſſur gamli ſagdi;

ek mun þar einkis
eyris krefia,
(23 *n*) ne ſkiallrauda
ſkáſt úr gulli,
þó ſkal ek rída
ok rönd bera

(23 *r*)

(23 *m*) Ok þeitra Húna, herlidfinna, A. C. D. L. M., i. e. & Hunnorum exercitum conveniet.

vel ad concedendum in ſcamnum
ſponſarum inceſſu,

Hæc autem audiens Angantyr vultum mutavit, & cunctantius ſermonem ingrediens, tamen tandem ſic dixit: haud ſanè fraternè tractata fuiſti egregia ſoror, tunc ſatellitium circumſpiciens, non multos ſecum eſſe vidit, tum cecinit:

Nos valde numeroſi eramus
dum mulſum bibebamus,
jam pauciores ſumus,
cum plures eſſe deberemus,
neminem video
in meo ſatellitio;
licet orem
& annulus ad faciendum redimam,
qvi eqvitabit,
& ſcutum geſtabit,
atqve Hunnis
prælium declarabit.

Giſſur ſenex dixit:

Ego nullam a te
pecuniam reqviram
nec ex albo rutilans
optimum aurum
tamen eqvo vectus
& ſcutum geſtans

(23 *n*) Ne ſkuldanda, ſkarſs úr gulli, A. C. D. L. M.

(23 *r*) Gota þiódum
gunni at bióda.

Þat voru lög Heidreks konungs, ef her var í landi, at land konungr hafladi oruſtu völl, ok lagdi oruſtu ſtad, þá ſkyldu víkingar eigi heria fyrr enn oruſta væri reind, Giſſur herklæddiſt nú med godum vopnum, ok hlióp á heſt ſinn, ſem ungr væri, þá mælti hann til konungs;

Hvar ſkal ek Hunum
hervíg kienna?

Angantyr konungr kvad:

kendu at (23 *s*) dyngiu
ok á dunheidi,
ok á þeim öllum
(23 *t*) jóſur fiöllum,
(23 *u*) þar oft gotar
gunni hádu
ok fragran ſigr
(23 *v*) frægir vagu.

Nú reid Giſſr brott, ok þar til er hann kom i her Húna, hann reid eigi nær, enn hann mætti tala vid þá, þá kalladi hann hárri röddu, ok kvad:

(23 *x*) feltr er ydar ſilki,
feigr er ydar víſir

ok

23 *r*) Huna þiódum, A. C. D. L. M.
(23 *s*) Dilgiu B. D.
(23 *t*) Jaſſar, B. D. jóſſar, L. M.
(23 *u*) Baru oft gotar, ok geir hadu, A. D.

goticam gentem
ad prælium invitabo.

Leges erant Regis Heidreki, ſi exercitus exterus in regno eſſet, ut Rex hujus regionis campum prælio deſignaret, & locum certaminis definiret, nec prius hoſtes, qvi regnum invaſiſſent, armis infeſtis irent, qvam prælium tentatum eſſet; jam Giſſur eximia arma ſummens, ſicuti juvenis eqvum inſiliit, tum ad Regem dixit:

ubi locorum ego Hunnis
prælium indicabo?

Rex Angantyr cecinit:

indic in Dyngia
& Dunheidia
atqve in omnibus illis
joſuris montibus,
ubi ſæpe Goti
prælia conſeruere,
pulchram victoriam
inclyti reportavere.

Jam Giſſur eqvitabat, donec ad Hunnorum exercitum veniret, non propius adeqvitavit, qvam ut cum illis colloqvi poſſet, tum alta voce clamans cecinit:

Profligatus eſt Rex veſter
moribundus veſter princeps

pronus

(23 v) Frægir unnu L. frægir feingu, A. C. D. M.

(23*y*) græfr er ydar gunnfani
gramr er ydr Odin.

ok enn bíd ek
ydr at (23*z*) Dylgio
ok at Dun-Heidi,
oruſtu undir
jóſur fiöllum,
(24*a*) hræſi ydr
at há hvöriö,
ok láti ſva Odin
(24*b*) flein fliuga
ſem ek fyrirmæli.

Þá Hlödr hafdi heyrt ord Giſſurs, kvad hann: taki þer Giſsr mann Angantyrs, kominn af Arheimum, Humli konungr ſagdi:

eigi ſkulum
árum ſpilla,
þeim er (24*c*) um fara
einir ſaman.

Giſsr mælti: eigi giöra Húnar oſs (24*d*) feltrada, ne hornbogar ydar, Giſſr drap þá heſt ſinn ſporunum, ok reid á fund Angantyrs, geck fyrir hann, ok kvaddi hann vel; honungr ſpyr, hvert hann hefdi fundit Huna her, Giſsr mælti: taladi ek vid þá, ok ſtefnda ek þelm á víg völl á Dunheidi, á (24*e*) Dylgiu dölum; Angantyr ſpyr, hvat mikit lid þeir höfdi; Giſſur mælti:

mikit

(23*x*) Felnitr, M., i. e. timidus (pavidus)
(23*y*) Gniefr ydar gunnfari, A. C. D.
(23*z*) Dyngio, A. C.
(24*a*) Hroſſi ydru ok há hvörium, B.
(24*b*) Fleinum fliuga. B.
(24*c*) Þeim er fara habent exempl. cætera.

pronus ad cadendum dux vester,
iratus vobis Othinus.

Verum ego vos invito
ad prælium
juxta Dylgiam
& Dunheidam,
sub josuris montibus,
excito vos
ad qvoqve modo præliandum,
faciatqve Othinus
sic missilia volitare
uti verbis prædestino.

Cum Hlödus verba Giffuris audiverat, dixit: capite Giffurem virum Angantyris, qvi ex Arheimis huc venit, Rex Humlus ait:

Ne ministros
violemus,
qvi soli iter
instituunt.

Non vos Hunni, inqvit Giffur, nec arcus vestri ex cornu confecti nos terrefaciunt, tum Giffur eqvo calcaria subdens eqvitavit Angantyrem conventurus, cui se præsentem exhibens salutem civiliter impertivit, qværit Rex, an Hunnorum exercitum convenisset, ego, dixit Giffur cum illis colloqvens in Dunheida in dylgiudalis campum prælii assignavi, interrogat Angantyr, qvantum habeant exercitum? Giffur ait:

Magnæ

sed metri causa inserenda videbatur particula um.

(24 d) Vielada, A. C. D. L. M.

(24 e) Dyngio dölum A. C. D. L.

mikit er
meingi þeirra,
(24*f*) ſex fimm ok þriú eru
ſeggia fylki,
í fylki hvöriu
fimm þúſundir,
í þúſund hverri
þrettan hundrut,
í hundradi hvöriu
(24*g*) halir manna fiórtaldir.

Angantyr let þá herör uppſkera, ok ſendi menn alla vega frá ſer, ok ſtefndi hvörium manni til ſín, er hönum vildi lid veita, ok vopnum mátti valda, fór hann þá á Dunheidi med lid ſitt, (24*h*) ok var þat allmikill her, kom þá á móti þeim Húna her (24*i*) ok höfdu þeir lid halfu meira (24 k) reiſtu nú hvöruteggiu ſínar herbudir, ok ſváfu af um nóttina, at morgni komanda biugguſt hvöruteggiu til bardaga ok ſkipudu fylkingum. (24*l*) á ödrum degi hófu þeir ſina

(24*f*) Sex ein eru ſeggia ſylki, B.K., cætera exemplaria has duas ſtrophas omittunt, hoc autem contradicit relationi cap. præc. aſſerenti, qvod hæ legiones triginta tres fuerint, ideo ſic immutandum videbatur: ſex fim ok þriu.

(24g) Háls fiórtaldir, A. C. D.; hálfs fiörtaldir, L. M.

(24*h*) Ok hafdi L þúſundir, M. h. e. & habuit millia qvinqvaginta.

(24*i*) Ok er ſagt, at lids munur væri ſva mikill, at ſiö væri um einn Angantyrs manna, M., h. e. & fertur tantum fuiſſe diſcrimen copiarum, ut ſeptem cum uno Angantzrís pugnarent.

(24 *k*) Hac periodo usqve ad (24 *l*) carent omnia cætera.

(24 *l*) Var þá bláſit í herlúdra, ſva at heirdiſt um XX millur á hvörn veg, enn landit allt ſkalf, ſem á þrædi lieki, ſíga nú ſaman ſylkingar, var fyrſt ſkotit ſpiótum ok örum, gaflokum ok ſletti ſkeptum, armbriſtum ok pálſtöfum, ok allt var þat á lofi haſt, er manns bani mátti at verda, ok geck

Magnæ ſunt
illorum copiæ,
ſexies qvinqve & tres ſunt
militum legiones,
qvælibet legio
continet qvinqve millia;
qvodvis mille
tredecies centum;
qvodlibet centum
viros qvater qvadraginta.

Tum Angantyr ſagittam belli indicativam cultro aptari fecit, & a ſe in omnes partes nuntios miſit, & cuivis ad ſe conventum indixit, qvi ſibi auxilium ferre vellet, & arma geſtare poſſet, tunc in Dunheidam cum exercitu valde magno profectus eſt, tum Hunnorum agmen ipſis occurrit dimidia parte majus. Jam utriqve caſtra metati, hac nocte ſomnum ceperunt, mane ſeqvente utriqve ad prælium ſe parantes, acies inſtruxerunt. Poſtero die cer-

þat leingi. Enn er ſkothridinni lietti, brugdu þeir ſverdum, ok tókſt þá höggorusta áköf, ok börduſt þann dag allan, fóru ſidan til herbuda um kvöldit, ok hafdi nu þridiungr fallit af lidi Angantyrs, enn fátt af Hunum, dreif þá lid til Angantyrs á nótt ok degi af öllum áttum, um morguninn í ár, tóku þeir til bardaga, ok voru enn elngo óakafari, eun hinn fyrra daginn, var þar margr ſkiöldr brotinn ok brinia ſlitinn, ok margr godr riddari let þar lif ſitt, geck ſva allan daginn, ſneri þá enn mann fallinu í lid Angantyrs, ok ſkildi þá nótt bardagann. geck þat eins hinn þridia daginn, at þeir börduſt til kvölds, ok veitti Hunnum betr, hinn fiörda daginn bleſu þeir öllu lidinu til motvallar, ok hófu oruſtuna med ógurlegum trumbuþit, ok lúdurs hliódum, vard nú ýkafligt mannfall í lidi Angantyrs. þetta getr at líta Giſſr gamli, ok eyrir hit verſta, reid hann þá fram í her Húna, ſem barnúngr væri, ok drap ſva margann mann, at ſeint

ſiua oruſtu ok börduſt allan þann dag, ok fóru at kvöldi í herbúdir ſínar, þeir börduſt ſva átta daga, at höfdingiar-

voru

---

er at telia, var einginn ſkiöldr ſva hardr, edr hlíf trauſt, at ſtædiſt fyrir hanns höggum; Ormr bardlſt ok ágiæta vel í lidi Gota, var hann þá lítt gró-inn ſára þeirra, er hann feck i hinum fyrra bardaganum; enn hvar ſem Angantyr fór um herinn, hröck allt undan hönum, var þeim aungum lífs von, er hann nádi til med Tyrfingi, var nú ſva mikit blód á vígvelli, at í belti tok, enn ſem daginn endadi foru þeir til tialda, ok bundu ſár manna ſinna, var nú illt kur í lidi góta, þvi Hunum veitti jafnan betr. fóru þeir nú til oruſtu hinn fiörda daginn, ok vördu ſik vaſklega, þvi Angantyr ſyndi jafnan hina dreingilegustu frammgungu, ok er áleid daginn heirdu þeir her bláſtr ok trumbuþit, var þar komin Herlaugr med LX þúſund manna til lids vid Angantyr, Angantyr bad hann velkomin vera ſer í þörfum; ſidan ſettu þeir herbudir ſinar, tók nú allr herinn á ſik nádir om nóttina; enn ſem víglióſt var tóku þeir til oruſt, vard ſva mikit mann fall þann dag, at einginn viſſi tölu á, enn heſtar ódu blodit í bróſt giardir, vard þá eigi leingr bariſt á vigvellinum fyrir daudra manna búkum, ok halladi miök mannfallinu á Húna, hinn niúnda daginn ſendi Hlödr bod til Angantyrs, ok bad at þveir hvilduſt þaun dag til at ſkepta ſpiót, ok ſtyrkia ſkyldi, Angantyr játadi því, voru þá höfdingar allir heilir, hafdi nú Angantyr eigi minna lid enn í fyrſtu er bardaginn tókſt L þúſundir, þvi alltíd hafdi ſafnaſt at hönum lid bædi á nótt ok degi; enn Hlödr hafdi þá ei meira eptir af öllum ſinum her, enn XL þúſundir, enn af hanns lidi voru fallnir þrivar ſinnum hundrat þúſundir, þriátyu þúſindir, ok áttatyu betr, enn eigi greinir hvat mikit lid Angantyr hafdi miſt; ok nefna fornar ſögr eina þeſſa meſta oruſtu fyrir nordan haf. Enn er ſá tyundi dagr kom, ſkyldi til ſtáls ſverfa med þeim, ſva annar hver yrdi friáls at kveldi, eggiar Hlödr nú Huna af megni ok kvad illt mundi Góta grida at bidia, vilda ek finna Giſſr hinn gamla ádr líkr þeſſari oruſtu, því vid eigum nockut vid atſkrafaſt, í annan ſtad mælti Angantyr til ſinna manna; ſækium ver framm hermannlega, ok verium frelſi vort ok fóſtr jörd, Herlaugr kvadſt hönum giarnan filgia ſkyldi, ok ſagdiſt eiga at hefna ſiſtur dóttur ſinnar á Hunum ſídan ſettu hverutveggiu herinn horn at munni ſer, ok bleſu herblaſtr, ſva fiöllinn toku undir, enn heira mátti vel XX mílur, er þeir ridu til oruſtunar, ſídan brugdu þeir ſverdum, ok tóku at beriaſt, var þar aunguin hu-

certamen inchoantes totam hanc diem conflixerunt, & ad vesperam in castra concesserunt, per octiduum ita pugnarunt, ut principes omnes

gar at frya. Hlödr reid nú fram fremstr sinna manna ok drap nú lidit a tvær hendr, sem hid ôlmasta lión, enn hvar sem hann hitti a þyckva fylkingu, hió hann tólf í höggi til bana, skaut nú mörgum skelk í bryngu, ok sögdu at einginn mundi í hernum vera hanns líki, bar hann sína blóduga arma uppd axlir, ok lietti alldri þessari sokn, til þess hröck undir middegi; Humli kongr geck best fram í lídi Húna næst Hlödr, ok var þeim aungum lífs von, er hann kom sverds höggi á. Enn í Góta her syndu þeir ágiætustu framgaungu, Angantyr, Herlaugr ok Gissr gamli, feldi Angantyr jafnan tólf í höggi, ef hann fann þá sva samann, sáust þeir brædr leingi vid ok ridust hiá í orustunni, sva hvörugr ridil at ödrum, var nú margr þickr hialmr klofinn, ok sterk brynia rifinn, mátti þar siá margann riddara hálshöggvinn, ok hest lausann med södli hlaupa, flugu ká örvar ok spiót sva þickt, at eigi mátti solina líta, enn vopna gnyr inn sva mikill, at einginn skyldi, hvat annar sagdi, urdu nú margir skiótir atburdir, þótt her seu fair greindir, nú hittast þeir í bardaganum Humli konungr ok Ormr, ok áttust þeir vid hart vopna vidskipti, enn sva lauk, at Ormr fell daudr nidr, þetta gat at lita Gissr hinn gamgamli ok hió til Humla konungs, kom sverdit á öxlina, ok leysti frá höndina med sidunni fell konungr þá daudr nidr, þetta ser Hlödr, ok rídr at Gissuri, ok höggr til hanns af öllu afli, ok klífr hausinn bryniuna ok bukinn, södulinn ok hestinn sundr í midiu, nam sverdit í jördu stadar; Herlaugr er nu nær staddr ok reid at Hlödr sva mælandi, þora mun ek at deida þetta troll, ella skal ek fá slikt högg af hönum sem Gissr, hann leggr nú til Hlödurs af öllu afli í hiálminn ok tok af þat er nam, hröck þá sverdit út á öxlina, sva bryniuna falsadist, vard kongs son þá lítt sár, han höggr aptr til Herlaugs, enn hann veik ser undan, nam þó oddurinn brióstit ok risti bryniuna, ok þar med kvidinn, Angantyr ser nú þetta, ok rídr fram í millí þerrra, ok höggr til Hlödurs med Tyrfingi, enn hann bar undir sverdit, ok tók Tyrfingr þat til mids í sundr, vard her af gnyr mikill, bördust þeir sva lengi dags, at Angantyr kom hvergi á hann höggi ne tage, höggr þá Angantyr hiöltin af sverdi Hlödurs med Tyrfingi, ok sliófgadist ecki at heldr, nu höggr Hlödr til Angantyr i hialminn, enn hann var sva hardr, at ecki sakadi, stökk þá sverdit í sundr, þar sem Tyrfingr hafdi ádr tekit. Angantyr hió enn til Hlödurs, enn hann bar undir, þat

voru þá allir heilir, enn einginn viſſi mann tal, hvat margt fiell, enn bædi dag ok nótt, dreif lid til Angantyrs af öllum áttum,

eptir var af ſverdinu, nam Tyrfingr öxlina vid brióſtit, ok geck oddúrinn á hol, giordi Angantyr þá ecki at meira, ok ſkyldu med þat, gaſt þá upp bardaginn. var þá ſva fallinn her Huna. at ecki var eptir meira enn CCC manna, af öllum þeim mikla fiölda, enn þó allir ſárir ok módir, enn ſimtán þúſundir lifdu eptir af mönnum Angantyrs ok Herlaugs; bídr nú Angantyr Hunum grid, ok þágu þeir þat giarnan; fer nú Angantyr at leita Herlaugs. ok fann hann um ſidir, hafdi Herlaugr ridit langt í burt af vígvelli til herbúdanna, ok lá nálægt konungs tiöldum, ok hafdi vafit klædum um lifit, enn ecki mátti hann mæla, flutti konungr hann heim í tiald ſitt, ok ſaumadi ſaman kvidin med ſilki þrædi, ok lagdi hann ſidan í ſilki ſæng, var þá ordit myrkt af nottu, geingu menn þá til náda, ok ſváfu af um nóttina.

i. e. Tum claſſicum cecinerunt, ut verſus omnes partes ad viginti usqve milliaria ſonus audiretur, verum tota regio, qvaſi filo pendens oſcillaret, contremuit, jam acies congrediuntur, primo haſtæ, ſagittæ, jacula alata & pennata telaqve ſcorpionibus & onagris mittebantur, & qvæcunqve mortem inferre poterant, jactitabantur; atqve diu ita proceſſit, ſed miſſilium tempeſtate ceſſante, gladios vibrârunt, & tunc vehemens ictuum cæpit conflictus, totamqve hanc diem decertârunt; deinde ad veſperam in caſtra ſe contulerunt, & copiarum Angantyris pars tertia, pauci Hunnorum ceciderunt, tum ad Angantyrem ex omni plaga diu noctuqve copiæ confluebant. Primo mane prælium inchoarunt, nec hoc die minori ardore qvam pridie pugnabant, ibi tum multa ſcuta confracta ſunt, & numeroſæ loricæ disruptæ, multiqve eqvites egregii vita exuti, & res hoc modo tota die proceſſit, tum etiam num ſtrages in exercitum Angantyris eſt converſa, tumqve nox prælium diremit. Tertio die res ſimilter proceſſit, ut ad veſperam usqve præliarentur, & res Hunnorum meliori loco eſſent; die qvarto toti exercitui ſignum in campo congrediendi tuba dederunt, atqve terribili claſſicorum tubarumqve ſonitu certamen occeperunt & in exercitu Angantyris ſtrages vehemens edebatur; Giſſur ſenex hoc videns, & impatientiſſime ferens in Hunnorum exercitum eqvo vectus proceſſit qvaſi repueraſcens, ac tot homines interfecit, ut longum foret eorum inire numerum, nullum ſcutum adeo durum, vel lorica adeo firma fuit, ut ejus verbera ſuſtineret Ormus etiam in Gotorum copiis egregie pugnabat, qvi tum a vulneribus

adhuc incolumes existerent, at nemo scivit numerum eorum, qvi occubuerunt, sed diu noctuqve exercitus ex omni plaga ad Angantyrem confluxit, &

in priori prælio acceptis parum convaluerat. Verum qvacunqve Angantyr in exercitu stabat, omnia se repente recepere, nec ulla spes vitæ illi erat reliqva, ad qvem Tyrfingo pertingebat; & in campo Martis tanta jam erat sangvinis copia, ut ad balteum pertingeret, sed cum dies effluxerat, in tentoria euntes suorum vulnera obligarunt, & jam Gotorum copiæ malè conqverebantur, qvod Hunnis identidem melius succedebat, Die qvarto prælium ineuntes se strenuè tuebantur, nam Angantyr semper fortissimè præliabatur; atqve adfecto die sonitum classici tonumqve timpani audiverunt, tum eo Herlaugus cum sexaginta militum millibus ad auxilium Angantyri ferendum supervenerat, Angantyr ei felicem ad se adventum apprecatus est, qvod ipso jam opus haberet, deinde castra posuerunt, totus exercitus hac nocte se qvieti dedit, cum vero orta lux ad præliandum suppeteret, certamen inierunt, eo die tanta strages edita est, ne qvis numerum sciret eadentium, at eqvi ad cingulum pectorale flumen sangvineum vadarent, tunc in campo prælii diutius pugnari non potuit præ corporibus mortuorum & strages in Hunnos vehementer inclinavit, die nono Hlödus ad Angantyrem, misso nuntio, rogavit hoc die inducias fieri ad hastas capulis instruendas & scuta roboranda; Angantyr sic futurum annuit, erant tum etiamdum principes omnes incolumes nec Angantyri copiæ pauciores, qvam primo, cum prælium inciperet L milia nam ad ipsum identidem copiæ diu noctuqve confluxerant; at Hlodo ex copiis omnibus plus millia qvadraginta non restabant, sed trecenta trigintaqve millia ceciderant plus octoginta, qvantum vero copiarum Angantyr amiserat, memoriæ proditum non habetur, atqve hoc certamen omnium maximum a parte boreali maris mediterranei exstitisse antiqvitates memorant; verum orta decima luce extrema virium sic tentarentur, ut ad vesperam alteruter liber evadetet, jam Hlödus Hunnis pro virili stimulos admovens dixit, malum fore Gotos incolumitatem rogare, vellem, anteqvam hoc prælium ad finem sit perductum, Gissurem senem convenire, nos enim qviddam colloqvi oportet; De cætero ad suos Angantyr nos, dixit, strenuè pugnantes libertatem & patriam defendamus; Herlaugus ait, ipsum se lubenter secuturum & ex sorore neptis mortem ulturum, dein uterqve exercitus cornu ori admovens, idem adeo inflarunt, ut montes resonarent, at per viginti & amplius milliara audiretur, dum

áttum, ok þá kom ſva, at hann hafdi ecki færra folk, enn í fyrſtu, vard nu oruſtan enn ákafari enn fyrr, voru Hunar ákafir, ok ſáu þann ſinn koſt; at ſu ein var lífs von, ef þeir ſigruduſt ei, ok illt mundi góta um grid at bidia, gótar vördu frelſi ſitt ok fóſtur jörd fyrir Hunum, ſtódu því faſt ok eggiadi hvör annann, þá áleid daginn, giördu gótar atgaungu ſva harda, at fylking Huna ſvignadi fyrir, ok er Angantyr ſá þat, geck hann framm úr ſkiald borginni, ok í önd-

prælium eqvitantes inibant. dein gladios intentantes decertare cæperunt, nec erat, qvod ullorum ibi animis ſtimuli adderentur, jam Hlödus eqvo vectus prodiens primus in acie ſuorum copias uirinqve, ut leo furentiſſimus concidit, at ubi in denſam aciem incidebat, ibi viris ſimul duodecim unum ictum lætalem intulit, atqve jam multi timere cæperunt dictitantes in exercitu ei parem eſſe neminem, ad humeros usqve brachia ſangvine perfuſa gerebat, nec unqvam ab hoc præliandi modo deſtitit, usqve dum meridies inſtabat. Rex Humlus in exercitu Hunnorum poſt Hlödum fortiſſime pugnabat, nec ulli, cui gladio ictum inferre potuerat, ſpes ulla vitæ fuit reliqva; ſed in Gotorum exercitu Angantyr, Herlaugus & Giſſur ſenex excellentiſſimè in acie dimicarunt; Angantyr identidem uno ictu duodecim proſtravit, ſiqvidem adeo confertos offendiſſet. Fratres in prælio ſæpius ad ſe reſpicientes eqvo vecti ſe præteribant, ne alter alterum adoriretur; multæ jam craſſæ galeæ ſunt diſciſſæ, loricæ robuſtæ dilaceratæ, numeroſi ibidem eqvites transfoſſi, eqvıqve ſine ſeſſore cum ephippio currentes ſpectabantur, tum etiam tela haſtæqve adeo denſè volitabant, ne ſol conſpiceretur, tantus vero armorum crepitus ſtrepebat ne qvis, qvod alter loqvebatur, intelligeret, jam multa ſubitò evenerunt, licet hic pauca ſint relata, iam in prælio ſe offendentes, Rex Humlus & Ormus armis ſe acriter petebant, at exitus rei is erat, ut Ormus procumberet exanimis. hoc videns Giſſur ſenex, Regi Humlo ictum inflixit, gladius in humerum incidens manum cum latere abſcidit, tum Rex exſtinctus proſternitur, hoc videt Hlödus & ad Giſſurem eqvo vectus totis viribus ictum ei infligit & caput, loricam, corpusqve ephippium eqvumqve per medium findit, ac enſis in ſolum demerſus ſubſtitit. Herlaugus jam propinqvus Hlödum adeqvitans dixit: non deficiet animus ad gigantem hunc interficiendum alias ego ab illo talem ictum, qvalem

& eo rerum ventum erat, ne pauciores haberet, qvam primo habuerat, atqve jam certamen vehementius qvam prius commiſſum eſt, Hunni ardenter pugnabant, cernentes hanc conditionem unicam eſſe vitam retinendi, ſi inferiores non evaſiſſent, & difficile fore a Gotis incolumitatem petere, Goti libertatem & patriam ab Hunnis tuebantur, ideoqve ſe mutuò cohortantes firmiter in acie ſtabant, adfecto die, Goti impreſſionem tam acrem fecerunt, ut Hunnorum acies inclinaretur, qvod videns Angantyr e præſidio in primam aciem proceſſit, & Tyrfingum manu-

Giſſur accipiam, jam pro virili galeæ Hlödi ictum intulit, qvantum ictui erat objectum abſcidit, tum gladius in humerum excutebatur, ut lorica falleret, at Regis filius parum qvid vulneratus eſt, ille viciſſim Herlaugum ictu petit, at hic ſe recipiendo ictum vitavit, tamen cuſpis ad pectus pertingens, loricam ventremqve diſſcidit, hoc videns Angantyr eqvoqve vectus inter ipſos proceſſit, Hlödumqve Tyrfingo feriit, hic autem enſem ictui ſubjecit, qvem Tyrfingus ad medium usqve latitudinis diſſecuit, hinc magnns crepitus edebatur, in multam diem ſic conflixerunt, ut nullibi Angantyr ei ictum infligere poſſet, tum Angantyr Tyrfingo capulum e Hlödi gladio deſecuit, qvo tamen acies non obtundebatur, jam Hlödus galeæ Angantyris ictum infligit, at ea tantæ fuit duritiæ, ne cæderetur, tunc ibi enſis diſſiliit, ubi ipſum antea Tyrfingus ſecuerat, rurſus Angantyr Hlödum ictu appetivit, at is partem enſis reliqvam ictui ſubjecit, Tyrfingus in humerum juxta pectus incidit, & cuſpis in cavum penetravit, tum Angantyr plus non effecit, & re ſic conſtituta ſe relinqverunt, præliumqve diremtum eſt. Tum exercitus Hunnorum tantum erat profligatus, ne plus ex tota illa ingenti multitudine qvam trecenti reſtarent, omnes tamen vulneribus & crebro anhelitu adfecti. At militum Angantyris & Herlaugi qvindecim millia vixerunt. Cæteris Angantyr incolumitatem obtulit, qvam etiam lubenter accepere, jam Angantyr Herlaugum ibat qvæſitum, ac tandem invenit. Herlaugus a campo prælii longum ad caſtra ſpatium abeqvitaverat, & prope prætorium jacuit, ventremqve veſtimentis involverat, impos loqvelæ; Rex eum in prætorium deportavit, filoqve ſerico ventrem conſuit, ac dein culcitræ ſericæ impoſuit, tenebræ nocturnæ tum ingruerant, tunc homines qvieti ſe dederunt, noctemqve ſomno transegerunt.

i öndverda fylking ok hafdi i hendi Tyrfing, ok hió þá bædi menn ok hesta, rausst þá fylking fyrir Huna kongum, ok skiptust þeir brædr höggum vid, þar fiell Hlödr ok Humli kongr; ok þá tóku Hunar at flya, enn gótar drápu þà, ok feldu sva mikinn val, at ár stemdust, ok fellu úr vegum, enn dalir voru fullir af daudum monnum ok hestum (24*m*) ad morgni komanda lætr Angantyr kanna valinn, ok fanst þar einginn lifandi madr, höfdu þeir allir drucknat i blódinu, er sik baru eigi af víg velli, fer þá konungr at leita Hlödurs ok fann hann daudan á einum haum hól, þá kvad hann þetta:

baud

(24*m*) cætera exemplaria ita tantum habent: Angantyr geck þà at kanna valinn, ok fann Hlödr brodr sinn, þá kvad hann: i. e. tum Angantyr ivit ad lustrandam stragem, & Hlödum fratrem invenit.

NB. Tota hœc relatio exemplaris M. incipiens a (24*l*) & immediate connexa cum fine periodi (24*k*) minus fidei mereri videtur, cætera exemplar a A. B. C. D. L. consentiunt in historia, prout in ipso textu habetur, qvæ antiqviora videntur, nam si Exemplar M cæteris antiqvius esset, cur qvæso hæc illud non secuta sunt, & ex eo suam historiam non locupletarunt, sin illud his, uti credo, recentius, minus probabilitatis inesse haud temere statuitur, & suspecti sunt habendi veteres Islandi, historiam hic auxisse & interpolâsse fictionibus magis vel minus a vero abhorrentibus, paradoxis & contradictiones implicantibus; nonnulla ad excessum & impossibile usqve exaggerantur, ut de industria prorsus conficta videantur, ut ex. gr. sangvinem in campo certaminis ad baltheum usqve hominum & eqvorum cingulum pectorale pertinuisse, Hlöbum & Angantyrem uno ictu duodecim milites prostravisse &c. qvis non videt, hic adesse sat manifesta criteria falsitatis? Qvinetiam memoratum exemplar cæteris contradicit, nam Angantyrem refert primo in campum produxisse qvinqvaginta millia, cætera narrant Hunnos dimidia tantum parte copiarum superiores exsti isse, dum in campum prælii primum prodibant, & per conseqvens septuaginta qvinqve tantum millia habuisse, sed Hunnorum exercitus fuit longè numerosior, nam centenarius unus continebat qvater qvadraginta, h. e. 160, qvibus tredecim

nu tenens, homines eqvosqve conscidit, tum Regum Hunnorum acie diremtâ, ictus sibi invicem fratres intulere; ibi Hlodus & Rex Humlus occubuerunt, atqve tunc Hunni fugam capessebant, at Goti eos occiderunt; tantamqve stragem edebant, ut cursus amnium sisteretur, & ex alveis abirent at valles mortuis hominibus & eqvis repleti essent, mane seqventi Angantyr stragem lustrari facit, ubi nemo vivus est inventus, omnes qvi de campo certaminis se conferre non potuerant, in sangvine submersi erant, tum Rex Hlödum qvæsitum iens, in alto tumulo exstinctum invenit, tum hoc cecinit:

millenarius consta bat, multiplicatis ergo 160 per 13 prodit, millenarius 2080, sed hos qvinqve legio una continebat, hoc itaqve in numerum 5 ducto, habetur productum 10400 una legio, fuerunt autem hæ legiones triginta tres, ducto igitur hoc numero in 33, habetur numerus capitum omnium exercitus Hunnorum 343200, qvod si ergo hac ratione calculus sit ineundus, & hic numerus dimidio major multitudine Angantyris, & conseqventer ille numerus ad hunc ut 3 ad 2; per regulam trium operando, secundum exemplaria cætera fuit exercitus Angantyris primo in campum productus 228800, qvi numerus plus qvam qvadruplo major hoc altero 50000, qvod si vero calculus ita instituendus esset, ut instituisse dicit Verelius Larenbergium, qvam citat Stephanius in notis ad saxonem; longe major foret Hunnorum axercitus, & multo magis exemplar M. cæteris contradiceret. Narrat idem exemplar Hlödum die nono, qvo inducias petiit, amisisse 330080, at reliqva habuisse 40000, qvi numei sibi additi conficiunt multitudinem militum Hlödi 370080. sive jam in hoc numero etiam contineatur illa multitudo cæsorum in prælio, qvod Hlödo cum Hervora fuerat, sive huic addenda sit; in hoc etiam idem exemplar M. cæteris contradicit, cum hic numerus priorem excedat 26880. Cætera omnia exemplaria eventum hunc momentosum silentio involvunt; Herlaugum Angantyri auxilio venisse, qvod in se spectatum licet improbabile non sit, cur cætera ex hoc, si antiqvius, non hauserunt; si recentius, ut veo simile, ementitum videtur. Deniqve hæc exemplaris M. narratio multas continet tavtologicas exaggerationes, ut hæc omnia junctim sumta, valde probabile reddant, qvod

baud ek þer
(24*n*) brodir óſkir tvær,
fe ok fiöld (24*o*) manna
ſem (24*p*) mik fremſt tídi;
nú hefir þú hvörki
hildar at giöldum;
lióſa bauga
ne land eckert.

ok enn kvad hann:

bölvat er ockr,
bródur bani
em ek þinn ordinn;
þat mun enn uppi
illr er domr norna.

(24*q*) let Angantyr ſidann heiga hann á þeim ſama hól, ſem hann hafdi fallit, ok þriá adra med hönum þá fremſtu, ſem ádr eru nefndir, enn öllum almuga var rudt ſaman í ſtora búnka, ok auſit moldu yfir, var þeſſi oruſtu ſtadr átta mílr í kring, ſem valurinn hafdi fallit, ſer nú enn í dag merki til hauganna. (24*r*) er þat ſagt, at Reidgotaland ok Hunaland ſe nú Þyſkaland kallat, Þyſkaland er talit tólf kongarſki ſem Noregr, ecki er þeſs getit, hvört Angantyr tæki undir ſik Hunaland edr eigi, enn þá Herlaugr var gróinn ſára ſinna, fór hann til Gardaríkis, ok þótti hinn beſti dreingr, höfum ver eigi heyrt ſagt af hönum framar.

XIII.

ſupra dixi, veteres Islandos fingendo hiſtoriam hic interpolâſſe, ut parum fidei tota iſta narratio mereri videatur, & hac de cauſa totam ad inſtar variantis attuli, qvod indigna videbatur qvæ locum textus occuparet,

Ego tibi obtuli
frater, duas optiones,
pecuniam & vim hominum,
qvam maximam lubuit;
jam neutrum obtines
in præmium certaminis
nec candidos annulos,
nec ullas terras.

Et rursus dixit:

maledictum est nobis,
fratricida tuus,
factus ego sum;
hoc diu erit memorabile
malum est judicium parcarum.

Deinde Angantyr ipsum in eodem tumulo, in qvo ceciderat, tumulandum curavit, & una cum illo tres cæteros primarios prius memoratos, vulgus autem omne in ingentes acervos coactum est, & humus superinjecta. hic locus, in qvo strages edita fuerat in circuitu octo milliaria patebat, hodieqve tumulorum istorum reliqviæ tanqvam signa conspiciuntur. atqve relatum est Reidgotiam & Hunniam esse, qvod hodie Germania appellatur; Germania, sicuti Norvegia, ex duodecim Regnis constare putatur; Hunniamne Angantyr annon sibi subjecerit, memoratum non est; Herlaugus autem cum ex vulneribus convaluerat, Gardarikiam se contulit, & vir optimus habebatur, de qvo nihil amplius relatum audivimus.

(24 *n*) Báfúnr óskertar B
(24 *o*) Meidna, A. B. C. D. L.
(24 *p*) Ek, M.
(24 *q*) Hanc relationem habet etiam solum exemplar M. sed carent omnia cætera
(24 *r*) Hæc relatione ad finem capitis carent omnia cætera.

XIX. CAP.

Angantyr var leingi kongr í Reidgotalandi, (24 *s*) ok líktist miök Höfundi afa sinum, hann var ríkr, aur ok (24 *t*) madr mikill, ok eru frá hönum komnar konunga ættir, son hanns var Heidrekr Ulfhamr, er sidan var leingi konungr í Reidgotalandi, hann átti dóttr er Hildr het, hún var modir Haldanar snialla, födr Ivars vídfarna, Ivar hinn vídfarni kom med her sinn i svia veldi, sem segir i konga sögum; enn Ingialdr kongr hinn illrádi hræddist her hanns, ok brendi sik siálfr med allri hird sinni, á þeim bæ er á Ræningi heitir; Ivar hinn vídfarni lagdi undir sik allt Svíaveldi, hann vann ok danaveldi ok Kurland, Saxland ok Eystland, ok öll austr ríki allt til Gardaríkis, hann redi ok vestra Saxlandi, ok vann hlut Englands, þat er kallat Nordymbraland. Ivar hinn vidfarni lagdi undir sik allt danaveldi, ok sidan setti hann þar yfir Valdar kong, ok gifti hönum Alfhilldi dóttr sína, þeirra son var Haralldr hilditönn ok Randver, er sídann fell á Englandi, enn Valdar andadist í Danmörk, tók þá Randver Danaríki, ok giördist kongr yfir. Enn Haralldr Hilditönn let gefa ser konnungs nafn í Gautlandi, ok sídan lagdi hann undir sik öll framan nefnd ríki, er Ivar kongr hinn vidfarni hafdi átt. Randver kongr feck Asu, dóttr Haralldar kongs (24 *u*) úr Geirraudar gördum í Noregi, son þeirra var Sigurdur Hringr. Randver kongr vard bráddaudr. Enn Sigurdr Hríngr tok kongdom í Dánmörk; hann bardist vid Harald kong Hilditönn á Brávelli í eystra Gotlandi, ok þar fell Haraldr kongr ok mikill fiöldi lids hanns, þessarar orustu hefir helst getit verit í fornum sögum, ok mest mann fall ordit, ok sú er Angantyr ok hanns brodir Hlödr börduft á Dunheidi; Sigurdr kongr Hringr red

(24 *s*) Hoc commatium addit solum, M.

(24 *t*) Hermadr, I.

CAP. XIX.

Angantyr longum tempus Reidgotiæ Rex fuit, avo Höfundo *per qvam similis evasit, fuit vir potens, magnus & munificus, & ab eo stirpes regiæ descenderunt. Hujus filius Heidrekus Ulfhamus (lupino præditus habitu) diu postmodum Reidgotiæ exstitit Rex, erat ei filia nomine Hilda, mater Haldani snialli (solertis) patris Ivaris Vidfarni (lateperegrinati); Ivarus Vidfarnus in Svioniam cum exercitu venit, ut in Regum historiis memoriæ traditum est, at Rex Ingialdus Illradus (malignus) ab ejus exercitu sibi timens, se ipsum cum omni satellitio incendio consumsit, in villa, qvæ Ræninga dicitur. Tunc Ivarus Vidfarnus totam Svioniam sibi subjecit, Daniam etiam & Kurlandiam, Saxoniam & Eystlandiam, & omnia regna orientalia usqve ad Gardarikiam subegit; qvin etiam Saxoniæ occidentaliori dominabatur, atqve partem Angliæ vicit, qvæ Northymbria vocatur. Ivar Vidfarnus Daniam totam perdomuit, cui deinde Valdarem Regem præfecit, & filiam Alfhildam ei elocavit, his erant filii Haraldus Hildetannus & Randver, qvi postmodum in Anglia occubuit, at Valdar in Dania exspiravit. Tum Randver Daniæ Regnum adeptus hujus Rex creatur, sed Haraldus Hilditanus in Gotia Regem se salutandum curavit, & postea regna omnia prius memorata, qvæ Rex Ivar Vidfarnus possederat, sibi subjecit. Rex Randver Asam, filiam Regis Haraldi ex Geirraudagardis in Norvegia duxit uxorem, horum filius Sigurdus Hringus (annulus); Rex Randver morte repentina exstinctus est. Sigurdus autem Hringus in Dania regium principatum accepit, cum Haraldo Rege Hilditanno in Bravallis in Austro gotia conflixit, ubi Rex Haraldus occubuit, & magna vis copiarum suarum. hoc apud antiqvos historicos prælium potissimum memoratur, in qvo etiam maxima strages facta fuit, nec non illud, qvo Angantyr & frater*

(24 *u*) Ens gotrauda, A.

red Danmörk til daudadags, enn eptir hann Ragnar kongr lodbrók ſon hanns, ſonr Haraldar Hilditannar het Eyſteirn illradi, hann tok Svíariki eptir födr ſinn, ok redi þvi þar til er ſynir Ragnars kongs feldu hann, ſva ſem ſegir i ſögu hanns, þeir ſynir Ragnars kongs lögdu þá undir ſik Sviaveldi. enn eptir dauda Ragnars kongs tók Biörn ſon hanns jarnſída Svíaveldi, Sigurdr Danaveldi, Hvítſerkr auſtrríki, Ivar beinlauſi England. (24 *v*) ſynir Biarnar jarnſídu voru þeir Eirekr ok Refill, hann var herkongr ok ſækongr, enn Eirekr kongr redi Svíariki eptir födr ſinn, ok lifdi litla hríd, þá tók ríkit Eirekr ſon Refills, hann var mikill herwadr, ok allríkr kongr. Biarnar ſynir voru þeir Eirikr Uppſali ok Biörn kongr, þá kom Svíariki enn i brædra ſkipti, þeir tóku ríki eptir Eirik Refillsſon. Biörn kongr efldi þann ſtad, er at Haugi heitir, hann var kalladr Biörn at Haugi, med hönum var Bragi ſkáld. Aunundr het ſon Eireks kongs er riki tók eptir födr ſinn at Uppſölum hann var rikr kongr, á hanns dögum hóſſt til rikis i Noregi Haraldr hinn hárfagri, er fyrſtr kom (24 *x*) Einvalds kongr i Noregi ſinna ættmanna. Biörn het ſon Aunundar kongs, hann tók ríki eptir födr ſinn ok redi leingi; ſynir Biarnar voru þeir Eirekr hinn ſigrſæli ok Olafr, þeir tóku ríki eptir födr ſinn ok kongdom; Olafr var fadir Stirbiarnar hinns ſterka, á þeirra dögum andadiſt Haraldr kongr hinn hárfagri. Stirbiörn bardiſt vid Eirek kong födr brodr ſinn á Fíriſvöllum, þar fell Stirbiörn; ſidan redi Eirekr Svíariki til daudadags, hann átti Sigridi

(24 *v*) Hanns ſon var Aſlákr, ſonr Aſláks var Haraldr Hríggr, fadir Biörns Byrdu ſmiörs, hanns ſonr var Þordr, er nam fyrſtr Höfdaſtrönd í ſkagafyrdi á Islandi, einn hinn ágiætaſti landnams manna, hann átti ellefu ſyni ok átta dætr, ok eru miklar ættir frá hönum komnar. M. h. e. hujus filius erat Aslákus, filius Aslaki Haraldus Hriggus (triſtis) pater Biornis byrdſmiörii hujus filius Thordus, qvi primus Höfdaſtrödam (oram promontorii) in

ter ejus Hlödus in Dunheida conflixerunt. Rex Sigurdus Hringus Daniam ad mortem usqve rexit, at ipsum Rognar Lodbrokus filius in regno excepit. Filius Haraldi Hilditanni Eysteín Illradus (malignus) nomine, regnum Svioniæ post patrem adeptus, idem tenuit, donec filii Ragneris regis eum profligarent, ficuti in ipsius historia memoriæ traditum habetur; tunc filii Ragnaris Regis Svioniam subegerunt, verum post obitum Regis Ragnaris, filius ejus Biörn jarnsida (latus ferreum) regnum Svioniæ accepit, Sigurdus Daniæ, Hvitserkus Austriæ, Ivar Beinlausus (ossibus carens) Angliæ. Filii Biornis jarnsidæ fuere Eirikus & Refillus, hic erat pirata & Regulus maris, Rex autem Eirekus patri in Svioniæ regno successit, & breve spatium in vivis erat; tunc Erikus Refilli filius regnum accepit, magnus bellaior & Rex valde potens. Biörnis filii fuere Erikus Uppsalus & Rex Biörn; tum rursus regnum Svioniæ inter fratres divisum est, hi Eirikum filium Refilli in regno excepere. Rex Biörn sedem illam, qvæ Haugus dicitur, roboravit, ille Biörn in Haugo salutabatur, cum eo Bragus poeta versabatur. Filius Eriki Regis Aunundus nomine in regno Uppsaliæ patri successit, Rex potens. Hoc regnante ad regnum Norvegiæ evectus est Haraldus Pulcricomus, qvi primus suæ stirpis Norvegiæ evasit Monarcha. Filius Aunundi Biörn salutatus, regnum post patrem adeptus diu tenuit. Filii Biörnis erant Erikus victoriosus & Olafus, hi patri in regno & regio principatu successerunt; fuit Olafus pater Stirbiornis fortis, his regnantibus Rex Haraldus Pulchricomus excessit. Stirbiörn cum Rege Eriko patruele in Firisvallis confiixit, ubi Stirbiörn occubuit; abinde Erikus ad mortem usqve Regno Svioniæ præfuit, Sigridam imperiosam uxorem habuit, horum

---

skagafiördo (freto promontorii) in Islandia occupavit, unus e clarissimis terræ hujus occupatoribus, erant ei undecim filii, octoqve filiæ, ex qvibus multæ familiæ ortum ducunt. Ita solum exemplar M.

(24 x) Einvaldi, A.

gridi ena ſtórrádu; Olafr het ſon þeirra, er til kongs var tekinn í Sviþiöd eptir Eirek kong, hann var þá barn, ok báru ſvíar hann eptir ſer, því kölludu þeir hann ſkaut kong, enn ſídan Olaf ſvenſka, hann var leingi kongr ok ríkr, hann tok fyrſt kriſtni Svía könga, ok um hanns dagá var ſvíþiód köllud kriſtinn; Aunundr het ſon Olafs kongs Svenſka, er kongdom tok eptir hann, ok vard ſótt daudr, á hanns dögum fiell Olafr kongr Helgi á ſtikla ſtödum. (24*y*) Eymundr het annar ſon Olafs ſvenſka, um hanns daga hieldu Svíar illa Kriſtni, Eymundr var litla hríd kongr. Steinkell het ríkr madr í Svíþiód ok kinſtór, módir hanns het Aſtrídur dóttir (24*z*) Málfins ens Skiálga af Hálogalandi, enn fadir hanns var Rögnvaldr hinn gamli. Steinkell var (25*a*) fyrſt jall í Svíþiód; enn eptir dauda Eymundar kongs, tóku ſvíar hann til kongs, þá geck kongdomurinn úr lángfedga ætt í Svíþiód enna fornu konga. Seinkell var mikill höfdingi, hann átti dóttr (25*b*) Aunundar kongs, hann vard ſóttdaudr í Svíþiód nær því er Haraldr kongr fell á Englandi. (25*c*) Ingi het ſon Steinkells, er ſviár tóku til kongs næſt eptir (25*d*) Steinkell, Ingi var leingi kongr ok vin ſæll ok vel Kriſtinn hann eiddi blótum í Svíþiód, ok bad fólk allt þar at kriſtnaſt, enn ſvíar höfdu ofmikinn átrúnat á heidnum gódum ok heldu fornum ſidum; Ingi kongr geck at eiga þá konu, er Mær het, bródr hennar het Sveinn; Inga kongi þoknadiſt einginn madr ſva vel, ok vard þvi Sveinn í Svíþiód hinn rikaſti madr. Svíum þótti Ingi kongr brióta forn lands lög á ſer, er hann vandadi um þá hluti marga, er Steinkell hafdi ſtanda látit. á þyngi nockru, er Svíar áttu vid Inga kong, giördu þeir hönum tvo koſti, hvört hann vildi heldr halda vid þá forn lög, eda láta af kongdomi, þá mælti Ingi kongr, ok kvedſt ei mundi kaſta þeirri trú, er rettuſt væri,

þá

(24*y*, Eyvindr, A. (24*z*) Niáls Finnsſonar, A. (25*a*) Fyrſtr, A. i. e. primus.

horum filius Olafus nomine patri in regno Svioniæ suffectus est, tum temporis puer erat, & Sviones eum secum portârunt, ideoqve Regem sinus, at postea Olafum Svecum appellârunt, ille potens regium principatum diu tenuit, Regum Svioniæ primus religionem christianam amplexus est, eoqve regnante Svionia christiana dicebatur. Filius Regis Olafi Sveci Anundus nomine ipsum in regno excepit, & morbo exstinctus est, hujus tempore Rex Olafus sanctus Stiklastadi occubuit. Alter Regis Olafi Svionii filius Eymundus salutabatur, hoc regnante Sviones religionem christianam male servabant, Eymundus brevi tempore fuit Rex. Erat in Svionia vir potens & generosus nomine Steinkell, mater ejus nomine Astrida erat filia Málfinni Skialgi de Halogia, sed pater Rognvaldus priscus; Steinkell in Svionia primum comes exstitit, post mortem vero Eymundi Sviones eum Regem crearunt, tunc regius principatus e familia priscorum Svioniæ Regum excessit. Steinkell magnus princeps filiam Anundi Regis in matrimonio habuit, circa tempus, qvo Rex Haraldus in Anglia occubuit, in Svionia morbo exstinctus est. Filio Steinkelis Ingi nomen erat, qvem Sviones proxime post Steinkelem Regem creârunt; Ingus ibidem Rex in longum tempus & dilectus & bene christianus, cultum idololatricum in Svionia sustulit, populum omnem ibi christianismo imbui jussit, at Sviones in idola ethnica nimium credentes, ritum antiqvum tenebant. Rex Ingus mulierem, cui Mæræ nomen, duxit uxorem, frater ejus Svenus salutabatur, Ingo Regi tantum ac ille placuit nemo, qvare Svenus in Svionia vir potentissimus evasit, visum est Svionibus Ingum Regem leges priscas in se violare, qvod res multas in se castigaret, qvas Steinkell manere permiserat. In comitiis qvibusdam, qvæ Sviones cum Ingo Rege habuerunt, duas ei conditiones proposuerunt, utrum mallet leges priscas in se servare, an regium principatum deponere. Tum Rex Ingus re-

Ff 2 *spondens*

(25 *b*) Byvindar, A. (25 *c*) Ingimundr, B.K. (25 *d*) Hákon, B.K.

þá æptu ſvíar upp ok þraungdu hönum med grióti, ok ráku hann af lög þínginu. Sveinn mágr kongs var eptir á þínginu, hann baud ſvíum, at efla blót fyrir þeim, ef þeir giæfu hönum kongdom; því játa þeir allir; var Sveinn þá til kongs tekinn yfir alla Svíþiód, var framleidt hroſs eitt á þingit, ok höggvid í ſundr, ok ſkipt til áts, enn riódudu blodinu blót-trie. köſtudu þá allir ſviar kriſtni, ok hófuſt blót, enn þeir ráku Inga kongı burt, ok fór hann í veſtra Gautland; blót Sveinn var þria vetr kongr yfir ſvíum, Ingi kongr fór med hird ſína, (25 *e*) ok ſveit nockra, hafdi þó lítinn her; hann reid auſtr um ſmáland, ok í (25 *f*) eyſtra Gautland, ſva í Svíþiód, reid bædi dag ok nótt, ok kom óvart Sveini ſnemma um morgun, tóku þeir á þeim hus, ok ſlóu í eldi, ok brendu þat lid er inni var; þiófr het lendr madr, er þar brann inni, hann hafdi ádr ſilgt blót Sveini; Sveinn geck út ok var þegar drepinn; Ingi tok ſva kongdom at niu yfir Svíum, ok (25 *g*) leidretti þá enn kriſtnina, ok red ríkium til daudadags, ok vard ſótt-daudr Hallſtein het ſon Steinkells kongs, er kongr var med Inga kongi brodr ſínum; ſynir Hallſteins voru þeir Philippus ok Ingi, er kongdom tóku (25 *h*) í Svíþiód eptir Inga kong hinn gamla, Philippus átti Ingigerdi dóttr Haralds kongs Sigurdsſonar, hann var ſkamma ſtund kongr.

(25 *e*) í ſveit nockra, B. K. (25 *f*) Veſtra, B. K.

Index

ſpondens negavit ſe fidem, qvæ rectiſſima eſſet, abjecturum, tum Sviones vociferantes lapidibus eum vexarunt, & e comitiis pepulerunt; Svenus Regis affinis in comitiis remanens, obtulit ſe Svionibus cultum idololatricum confirmaturum, ſiqvidem Regio principatu ſe donarent, hoc omnes affirmant ſe facturos, tum Svenus totius Svioniæ Rex declaratus eſt, tum in comitia eqvus productus & diſſectus ad comedendum dividitur; at lignum idololatricum ſangvine illinebant. Tum Sviones omnes Chriſtianiſmum abjicientes, cultum idololatricum receperunt, ſed Ingum Regem depulerunt, qvi in Gautiam occidentalem ſe contulit; Svenus idololatra tres hyemes Svionum exſtitit Rex. Rex Ingus cum ſatellitio & aliqvanta factione profectus, parum tamen habuit copiarum, ille verſus ortum per Smálandiam & Gautiam orientalem ac inde in Svioniam diu noctuqve eqvo vectus, Sveno inopinato ſupervenit, illi domum corona ceperunt, & igni ſubjecto omnes, qvi intus erant, combuſſerunt, inter qvos vir nobilis nomine Thiofus (fur) Svenum idololatram antea ſecutus, Svenus exiit & e veſtigio interfectus eſt. Tum Ingus denuo in Sviones regium principatum accepit, & rurſum Chriſtianam religionem emendavit, ad mortem usqve regnavit, morboqve exſpiravit. Filius Regis Steinkellis nomine Hallſtein, una cum Ingo fuit Rex. Filii Hallſteinis erant Philippus & Ingus, qvi Ingo Regi priſco in Svioniæ regno ſucceſſerunt, Philippus Ingigerdam filiam Regis Haraldi filii Sigurdi in matrimonio habuit, ille brevi Rex fuit.

(25 g) Riettleiddi, B. K. (25 *b*) Tók, A.

INDEX
VOCABULORUM RARIORUM IN HISTORIA HERVARÆ OCCURRENTIUM.

A.

Árferdi,

Bila,

Bun-

D.

E.

F.

Felmtr,

G.

Gull-

H.

Hug-

I.

K.

L.

M.

Mann-

N.

O.

P.

R.

S.

Södull,

V. U.

Vigr,

Y.

Þ.

Þradr,

Æ.

INDEX
NOMINUM PROPRIORUM IN HISTORIA HERVÖRÆ OCCURRENTIUM.

Ingi-

DE

SITU GEOGRAPHICO

REGIONUM, MARIUM, INSULARUM SYLVA-RUM ET MONTIUM,

QVÆ

IN HISTORIA HERVÖRIANA OCCURRUNT

EX MENTE CLARISSIMI ET DOCTISSIMI

DNI. CLAVIGERI SUHM

EX EJUS OPERIBUS HUC TRANSCRIPTA ET LATINE VERSA JUXTA ALPHABETUM.

I.

Ex *Tom. VII. p.* 150. Álufossar: *secundum Historiam Hervöræ p.* 4. *Starkadus, qvi hic perperam pro Storvirki filio habetur, cum hoc Starkado intermedio vel secundo conveniat, octimanus fuisse, & ex gigantibus ortus eorumqve auctus robore, & a Thore interfectus refertur, hic Starkadus* Áludreimgus *ad* Álupottam *habitâsse dicitur. Verel. Hist. Herv. p.* 2, *at in exempl. A. M. N.* 345, 359, 363, 192, 203, *legitur* Álufossar (*Alu cataractæ*) *ut nullum sit dubium pravam esse lectionem in Verelio* Alupottar & *legendum esse* Álufossar.

P. 147. *Tuneldus in Geographia svecica existimat Starkoterum in parte boreali Medelpadiæ habitâsse, qvod Aludreingus appelletur, & juxta Alupottas sedem habuisse, ubi amæna insula Alo dicta reperitur, in qva sita est villa, qvæ Potta dicitur; sed satis constat Starkoterum illum antiqvissimum, in qvem hæc conveniunt, Vikiam, qvæ hodie Bahuslenum, vocatur, incoluisse, & prætera dubito Medelpadiam, superstite adhuc Starkotero unqvam habitatam fuisse.*

2.

Alfheimar, *dicit Historia Hervöriana Cap.* 1. *p.* 6. *tunc temporis dicebantur tractus omnes inter* Gautelfam & Raumelfam *siti. Ex T. VII. op. illust. Dni.* Suhm *p.* 209: *Qvod attinet adhoc, qvod de tributo in Anglia usitato Sperlingus tradit, qvod* Danegield *i. e. Danorum tributum dicebatur, nec non de Danholmia, in trium regnorum confinio sita, atqve* Danebekia, *qva a se iuvicem dirimebantur: certum est has a Danis ortum traxisse, at vero nihil mirum in his occurrit, cum his primum tributum solutum sit, & sine dubio Dania hoc nomine ad Danholmiam & Danebeckiam pertinuerit, qvod in Hallandiæ loco suppremo sitæ sint, prius qvam Norvegia Sveciaqve eo usqve extendebantur, cum, qvod hodie in his limitibus nomine sveciæ venit; antiqvissimis illis temporibus Gotia diceretur, & qvod hodie Norvegiam vocamus,* Alfhemi *appellarentur. ex Tom. VII. p.* 100-111. *Qvod conjecturam attinet de regno Svipdagi in* Alfheimis; *hoc ipso veritati erit magis consentanea, qvod Halfdanus Priscus ac ejus filii partem aliqvantam Alfheimorum possederunt, & Hringarikia, qva proprie regnum ipsorum continebatur, Alfheimis etiam accensebatur, sicuti etiam Author est* Skiönningius *Tom. I. p.* 162. *Historiæ suæ Norvegicæ. Pag.* 598. *Bringius in Hist. Sv. Tom. p.* 573 & 574 *Frankorum primam habitationem in Alfheimis vel Bahusleno qværit.*

3.

3.

Bolm, *insula Bolmus. Historia Hervöræ dicit expresse C. 2; hanc insulam ad Halogiam sitam fuisse his verbis: Grimus habitaculum sibi acqvisivit in insula Halogiæ, qvæ Bolmus vocatur. At in Oper. T. VI. p.* 447. *hæc periodus habetur: Torfæus contra Verelium solide demonstrat insulam Bolmum, non in Smalandia svecica, sed in Halogia Norvegica sitam fuisse.*

4.

Eida Skogr, Eida sylva. *Ex Tom. VII. p.* 245. *cujus mentio fit p.* 4. *Hist. Hervörianæ, sita est inter Norvegiam & Vermelandiam. Et ex Tom. VIII. p.* 341. *Skiönningius demonstrat Hist. Norveg. pag.* 386. *Sylvam Eidam, de qva loqvitur Saxo p.* 140. *sitam esse in limitibus Selleyarum & Ránrikiæ, ubi Gudbrandus pater Olafi regnavit, qvæ territoria sunt extrema Norvegiæ cum Svionia confinia, qvæ Saxo recte satis Norvegiæ fines appellat.*

5.

Gandvikia, *Mare album. Ex Tom. VI. p.* 563. *in Historia Illugi Gridar fostri (Grideri Alumni) pag.* 8. *narrat Author Illugum Grideri Alumnum in Gandvikiam venisse, cui juxta p.* 18. *Finnmarchia fuit contermina, id qvod satis alias ex ploratam hanc veritatem confirmat, Gandvikiam mare album fuisse.*

6.

Gardarikia, *ex T. VII. p.* 545. *In Addita mento ad Tom. I. pag.* 164. *l.* 12. *post Medos: Arnæ N.* 765. *Vult Gardarikiam esse kylfingalandiam, & a Madai filio Japheti habitatem fuisse.*

7.

7.

Glæsis vellir, *campi lucidi.* *Ex Tom. VI. pag.* 410. *videntur in Permia juxta flumen Duinam & mare album siti fuisse.*

8.

Hunnia, *vel Hunalandia, ex Tom. VI. p.* 448, 449. *Torfæus magnam navat operam definiendi positionem Geographicam Hunalandiæ, qvæ in Historia Hervöriana occurrit: in hunc finem primo ut exploratum assumit, Reidgotiam ibidem occurrentem jutiam sive cimbriam fuisse, atqve hoc argumento & pluribus aliis nixus Hunniam statuit Holsteniam fuisse, putatqve Hamburgum ab Hunnis, qvasi Hunburgum denominatam esse, cnm tamen clare satis ab Ham sit de nominata; utrum vero Hunnia Austrum versus ultra flumen extensa fuerit, de finire non audet. At vero mihi illa testimonia, qvæ ipse Torfæus adfert, accuratius rimanti, videtur Hunnos istos in Stigt bremia habitâsse. Atqve traditione de incolis Vestphaliæ de Hunnen bettis ac Bedæ testimonio in subsidium vocatis, Hunnos in Vestphaliam usqve extensos fuisse, & in his terris longe facilius invenitur tractus. Svafa dictus de nomme Svaborum, qvam Torfæo in Slesvikia ex Svabstado, Svafum facere. Notatu maxime dignum est, qvod testatur Torfæus in uno antiqvissimo Eddæ exemplari scriptum esse, Sigurdum Fasnicidam a Thya regione (ubi Hialprekus tunc regnabat) austrum versus velis latum, Cymbriam, Holsteniam & Frisium præter vectum esse; non ut Codex Fluteyensis,* perperam *col.* 180. *ortum versus, atqve ibi locorum in regno patris exscendisse, ad hostem perseqvendum, qvi patrem occiderat, ac regnum ejus nempe Hunniam & Franciam occupaverat. De his omnibus Eddu Resenii nihil habet, tamen Sigurdum apud Regem Hialprekum fuisse refertur, & in nota qvadam habetur in Thya ipsum fuisse - - - - Qvodsi vero Sigurdus, non in ortum, sed occasum velificatus fuerit, Hunnia nec in Holsteina,*

nec

nec in Bremia ſita fuit, atqve ut verum fatear, hæc locutio: ipſum Friſiam velis prætervectum eſſe, huic rei eſt argumento, niſi per Friſiam intelligatur Bremia, atqve hoc poſito, Hunnia *a parte boreali oſtii Rhenani in Batavia circiter erit qværenda, hoc tamen non obſtante,* Hunnia *ſecundum longitudinem Rheni in Veſtphaliam usqve protenſa eſſe potuit, & hæc Hunniæ poſitio mihi tanto eſt probabilior, per Viltaburgum, id eſt Utrectum urbem, ſi modo a populo Vilter, Vilti, hæc urbs nomen acceperit. In Hiſtoria Nornageſti pag.* 10, *qvæ ex memorato codice Flateyenſi hauſta, refertur filios Hundingi Sigurdo ademiſſe regnum, qvod in Francia habuerit, & pag.* 13. *illum primo juxta Holſteiniam in auſtrum, ac deinde in ortum juxta Friſiam ventis vela dediſſe, ac deinde in continentam egreſſum cum filiis Hundingi decertâſſe. Cum ipſe Torfæus pluribus locis fateatur, Hunniam partem Franciæ fuiſſe, ſeculo ſexto & ſeqventibus, Holſtenia ad Hunniam referri haud poteſt, licet vel maxime concedatur, ſeculo tertio id fieri potuiſſe; At e contra idem ſuccedit de terris a parte boreali oſtii Rhenani ſitis, qvæ poſt occaſum regni Varinini certe ad Frankos pertinuerunt; cui etiam ſeculo tertio & qvarto Franci erant conterminì, cum Bataviam etiam tunc poſſederint, qvo etiam vero ſimile videtur, Friſios etiam ſuo tempore partem ejus ſibi tribuiſſe. Qvin etiam Torfæus teſtatur regnum Giukungorum (idem qvod Niflungorum) a Rheni parte occidentali jacuiſſe, id qvod etiam cum noſtris hiſtoriis antiqvis optime conſentit.*

Ex Tom. VII. p. 193. *Sigus in Hunalandia Rex evaſit, ſed cum Edda ipſum Franciæ id eſt Frankorum Regem faciat, Hunni illi indigitantur, qvi inter Frankos habitaverunt, vel etiam pars qvædam illorum exſtiterunt, qvorum ſedes in circulo Veſtphalico qværenda. Pag.* 812. *In veteri geographia Islardica No.* 765. *leg. Mag. habetur a parte orientali Poloniæ ſitam eſſe Reidgotiam & Hunniam. Atqve*

in fragmento qvodam hiſtorico membraneo ex Mſſ. Arnæ Magnæi, apud Langebekium Tom. II. pag. 36, qvod ſeculo Decimo qvarto ſcriptum eſſe concludit, hæc eadem occurrunt verba, nempe ab ortu Poloniæ Reidgotiam & Hunalandiam ſitas eſſe.

9.

Jotunkeimar, Jotunkeimi. *Ex Tom. VI. p.* 342. *Noſtri majores Jotunkeimos ab aqvilone & ortu Finnlandiæ vulgo ponunt, item ipſe Torfæus non refragatur in hiſtoria, qvæ inventa* Norvegia *dicitur, Lappmarchiam integram & tractus illos omnes terrarum, qvi ab aqvilone Bothniæ jacent Jotunheimos vocari. Ex Tom. VII. p.* 583. *Lagebring in Hiſtoria ſvecica Tom. I. p.* 319. *contendit jutiam ſive Jotunheimos (qvo nomine proprio ſalutari debent, cum noſtri majores primo nomine Jullandiam ſemper intelligant) antiqviſſimis temporibus non modo Svioniæ conterminam fuiſſe; ſed etiam Sveciam, Norvegiam & Daniam comprehendiſſe.*

10.

Mirkvidur, Einerkundur Sylva, *qvæ Hunniam a Gotia dirimit p.* 196. *Exemplaris jam impreſſi Hiſtoriæ Hervorianæ, qvod prius nomen habent exemplaria ex Leg. Mag. N.* 345, 582, 202, 203. *At Ex. Ver. impreſſum habet,* Einerkundr. *Ex T. VIII. p.* 57. *operum, hæc adferuntur: odarum Aſmundi ſæmundſſonii N.* 612. 614. *Leg. Mag. qvæ Hiſtoriam Hervoræ in carmina converſam continent, pag.* 199, 200. Mirkvidus *etiam appellatur hæc ſylva, qvæ Reidgotiam ab Hunnia diremit; jam vero etiam (inqvit Author) Magna illa ſylva in Holſtenia Mirkvidus etiam dicebatur, ut hinc locus citatus adhiberi poſſit adſtruendæ illi ſententiæ, Reidgotiam jutiam fuiſſe, ideoqve non longe abinde in germania Hunniam qværendam eſſe. At ex Etymo ſuo nomen Mirkvidi, eſt nomen generale ſylvarum omnium magnarum ac*

denſe

denſe conſitarum, cujus generis multæ in Ruſſia & Lithavia reperiuntur, ut ex hoc nomine Mirkvidi in Holſteinia argumentatio nullius ſit valoris.

11.

Reidgotaland, Reidgotia, *ex Tom. VI. p.* 426. *Ex argumentis probabilibus aliis omnibus, in Hiſtoria Hervoriana, Reidgotia in Boruſſia & Liflandia erit qværenda; nec ulla ſuppetit ratio eandem in Scaunia vel Hallandia qværendi. Et pag.* 436. *cum Hlaudus in Hiſtoria Hervoræ ab ortu in* Árheimos *profectus dicatur, ubi Gothi habitarunt, ad fratrem Angantyrem conveniendum: hoc ipſo in hac mea ſententia confirmor, Reidgotiam in Bomſſia & Liflandia & præciſe juxta flumen Duinam eſſe qværendam majorum enim noſtrorum Hunnia a parte illius orientali ad Boream in Ruſſia ſita fuit.*

12.

Vindlandia. *Ex Tom. VI. p.* 425. *Vindlandia ſita fuit ad mare Balthicum (orientale) introrſum in Poloniam extenſa, & Ruſſia proprie dicta inter Vindlandiam & Gardarikiam.*

Ex Tom. VIII. p. 632. *alias certum eſt Vindlandiam ad flumen Veixelum usqve patuiſſe, & ab hoc ad Danubim usqve, ac introrſus in Liflandiam Gotos antiqvos habitàſſe; recentiores etiam Gothos a boreâ, aliqvando ibidem ſedes habuiſſe. Apparet etiam populos Evropæos expeditiones identidem ſuſcepiſſe, & jura qvædam ſibi in terros impugnatas tribuiſſe, qvo etiam vero ſimile ſit, has terros Reidgotiam appellatas eſſe. Præterea Saxo innuere videtur, terras illas, qvas Eſthii & plures barbari tenent, populos alios prius tenuiſſe, at Qvinam alii niſi Gothi? Cum hæc omnia, meæ ſententiæ momentum adjiciant, qvod juxta Saxonem Witſerkus Gotis imperaverit, (per qvos prius ex poſui intelligendos eſſe Sarmo-Gothos, & helleſponto vicinos, i. e. incolas ad*

 oſtium

ostium Danubii); nihil dubii superesse posse arbitror, hic per Reidgotiam, intelligendas esse terras ad littus maris Balthici Liflandiam & Kurlandium. Saxo etiam p. 173. facit Ragnarem in his tractibus cum Kurlandis & sembis, plura prælia facere, qvi illi se subjiecerint, atqve hi, qvi veterum Gothorum terram habitarunt, etiam Reidgothiæ sunt accensendi, qvæ igitur ad fluvium usqve Wexelem, Vindorum limitem extensa fuit. Pag. 708. in Historia Hervoriana c. ult. legitur Hvitserkum Austriæ regnâsse, hoc (dicit clar. Author) explicat, qvid per aliorum Reidgothiam & Vindlandiam intelligatur, nempe per primam, terræ omnes, qvæ a flumine Vexelo ad Danubium usqve & forte circiter ad flumen Narvam patent; & per alteram Pomerella, & ad minimum Pomeria postica.

13.

Unarvogr, *in Historia Hervoræ p. 24. in insula Samo,* Unarvogr, *dicitur; sed exemplaria nonnulla habent.* Munarvogr, *in qvo* Angantyr *& fratres appulerunt. Ex Tom. VII. p. 203. hic narratur Helgum vespere qvodam Unarvogum intrâsse, occurrit etiam in Örvaroddi historia, & in codicibus nonnullis dicitur* Munarvogr; *ut hinc potius credam ab Hunnis denominatum haud esse, & fortâsse nomen est multis finibus ac maribus littoralibus impositum, cum hoc vocabulum, sinum maris ac sinum amænum denotet.*

14.

Ymisland, *hujus terræ mentio fit initio Historiæ Hervorianæ, sed verelius habet Lundsland. Ex Tom. VIII. pag. 77. oper. hæc terra jacu isse videtur inter Gandvikiam sive mare album & Halogiam, & ex situterrarum clarum est, hoc nomine intelligi Lapponiam, ubi*

etiam

etiam Unarvogus reperitur, in Historia Hrolfi Peditis narratur pag. 7. Eirekum Piratam in Gestrekelandia natum, in Ymislandia prædas egisse, qvod si hoc nomine intelligatur terra qvædam hoc nomine proprio appellata; apparet eandem ab Authore plus uno memorari. Sed fateor inclinare me in hanc sententiam, Ymisland vertendum esse per varias terras, qvæ translatio etiam juxta veterem lingvam locum habere potest. Atqve hac ratione in Historia Hervoræ, sensus sit adeo naturalis, nempe: a parte aqvilonari Gandvikiæ sitos esse Jotunheimos, sed ab australi parte ad Halogiam usqve varias terras sitas esse.

INDEX
RERUM GESTARUM, QVÆ IN HISTORIA HERVÖRÆ CONTINENTUR.

A.

Per-

Crea-

Monti-

B.

C.

D.

Mittit

Reſpn-

I.

Præ-

L.

O.

Pro

U. V.

Y.

ERRATA.

Pag. 4. Lin. 19, S. les St. lin. 29. v, l. a. p. 5. lin. 19, us, l. ns. l. 23, innt, l. inn, & di, l dit. p. 6. lin. 20. l, les i. p. 7. lin. 8, a, l. u. p. 8. lin. 4. eirn l. einn. l. 27. meist, l. mesti. p. 9, lin. 16. intoitu, l. introitu. p. 11. l. 19 hanu, l. hann. lin. 26. exsistit, l. existit. p. 13. l. 11. deiude, l. deinde. lin. ult. di, l. dit. lin. 23. qʌod, l. qvod. p. 14. lin. 3 du, l. di. Ibid. Tiundr, l. Tundr. p. 15. l. 3. Tiundus, l. Tundus. p. 16. lin. 23. rv, l. av. p. 18. l. ult. am, l. um. p. 19. lin. 26 m, l. ra. p. 20 lin. 21 ini, l. ni. p. 23 lin. 29 a, l. ra. p. 24 lin. 6 hosn, l. höfn. p. 35 lin. 4 ves, l. nes. lin. 6. ut, l. it. p. 42 lin. 15 höllut, l. köllut. p. 44 lin. 4 öi, l. iö. p. 46 lin. 21 mö, l. mó. p. 48 lin. 18 dn, l. du. p. 49 l. 18 post verbum colloqvuntur, legendum: illaqve illum res novas per contatur. p. 51 l. 20 blao, l. labo. p. 52 lin. ult. fönsun, l. fnöfun. p. 54 lin. 16 nu, l. nn. p. 55 l. 25 poterit, l. potuerit. p. 59 lin. 21. pet, l. pat. p. 63. lin. 18 pc, l. pe. l. 26 ri, les rio. p. 66 lin. 5 ok, l. ek. p. 69 lin. 14 cj, l. ej. p. 70 lin. ult. uv, l. no. p. 71 l. 10 io, l. la. pag. 72 lel'a, l. deila. lin. 3 a l. sa. p. 76 lin. 19 fva, l. sva. p. 77 lin. 20 adev, l. adeo. p. 78 lin. 6 nu, l. nn. lin. 8 ek, les ok. l. 14 uni, l. unni. p. 79 lin. 13 von, l. con. p. 80 lin. 27 cum, l. cium. p. 82 lin. 18 hinn, l. hann. p. 83 lin. 10 ulcilci, l. ulcisci. p. 84 lin. 9 ck, l. ek. p. 89 lin. 24 magis, l. magnis. p. 90 lin. 13 sirass, l. strass. lin. 8 hanns, l. hann. p. 92 ripuit, l. rupit. p. 94 lin. 21 fu, l. flu. pag. 95. lin. 16 at, les ut. pag. 97 lin. 4 essnet, l. essent. pag. 108 lin. 9 hver, l. her. pag. 111 lin. 7 jum, l. jam. pag. 115 lin. 16 kaila, l. kalla. p. 116 lin. 18 spalium, l. spátium. pag. 118 lin. 18 vit, l. rit. p. 121 lin. 21 concu, l. cu. lin. 22 but, l. bus. p. 124 lin. 13 fu, l. l. 18 fa. p. 125 lin. 23 tarum, l. turum. p. 130 tésil, l. tefill. lin. 9 ar, l. át. álla, l. alla vegu. pag. 132 lin. 17 solu, l. holu. pag. 136 lin. 25 þair, l. þeir. pag. 138 lin. 9 im', l. inn. pag. 140 lin. 4 hiödymar, l. hlódymar. pag. 162 l. 2 dir, l. dri. p. 163 omissum tamen potus & mugitus Saxum (i. e. caput) superincubuit. p. 165 lin. 13 ce, les æ. lin. 23 os, l. or. lin. ult. en, l. nec. p. 167 lin. 6 minæ, l. ruinæ. lin. 24 cbat, l. ebat. p. 170 lin. 7 gad, l. gat. p. 171 lin. 18 lile, l. cile. p. 172. lin. penult. stn, l. stu. p. 181 lin. 24 es, l. em. lin. ult. p l. þ. p. 183 lin. 14. ri, l. n. p. 185 lin. 8 Ange, l. Ang. p. 187 lin. 16 fon, l. for. p. 189 lin. 4 im, l. in. p. 193 lin. 24 Gotiæ l. Goticæ. p. 195 lin. 16 Hun, l. Hunn. lin. 18 ut, l. us. p. 197 lin 6 ue l. us. lin. 25. Hun, l. Hunn. p. 198 lin. 8 re, l. ra. lin. 14 et l. er. lin. 16 omissum in vernacula: Hervor mælti: ertu un hræddr ormr at finna. lin. 21 ginni, l. gunni. p. 199 lin. 4 at l. as. p 200 lin. 13 an, l. ann. l. 27 ad, l. at. p. 202 lin. 21 litt, l. lett. p. 204 lin. 12 lidl, l. lidi. p. 205 lin. 14 us, l. is. p. 206 lin. 22 filki, l. filkir. p. 208 lin. 25 di, l. du. lin. 27 gni, l. gnæ. p. 210 lin. 4 lofi l. lofti. p. 212 lin. 28 ust, l. ustu. p. 213 lin. 11 k, l. ok. p. 214 lin. 6 gast, l. gasst. p. 217 lin. 22 ns, l. us. p. 221 lin. 25 basunar, l. básmir.